

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 8 Μαΐου 2022 • Έτος 14^ο • Αρ. φύλλου 713

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΣΑΒΒΑΣ ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ

Σύντομα εξελίξεις για τις έρευνες πολιτογραφήσεων

Σε συνέντευξη στην «Κ», ο βοηθός γενικός εισαγγελέας Σάββας Αγγελίδης είναι επικριτικός με τη Βουλή αλλά και τον γενικό ελεγκτή. Σχετικά με τις έρευνες για τις πολιτογραφήσεις λέει πως το επόμενο διάστημα θα υπάρξουν εξελίξεις. Λέει επίσης πως όπως απαιτούν να τους αντιμετωπίζουν όλες οι αρχές, έτσι και στη Νομική Υπηρεσία σέβονται τις αρμοδιότητες και εξουσίες άλλων αρχών. **Σελ. 6**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΟ

Τριγμοί στο βέτο της Κύπρου

Το δικαίωμα αρνησικυρίας στη λήψη αποφάσεων τίθεται πλέον εν αμφιβόλω, καθώς Γερμανία, Ιταλία και η Κομισιόν «δείχνουν» προς την κατεύθυνση δρομολόγησης αλλαγών στις ευρωπαϊκές Συνθήκες, ώστε οι αποφάσεις σε πλείστα ζητήματα εξωτερικής πολιτικής, άμυνας και οικονομίας να μη λαμβάνονται με ομοφωνία, αλλά με ειδική πλειοψηφία. **Σελ. 4**

ΚΟΜΙΣΙΟΝ

Σε ταραγμένα νερά οι προτάσεις της Ε.Ε.

Οι προτάσεις της Κομισιόν για το έκτο πακέτο κυρώσεων κατά της Ρωσίας αντιμετωπίζουν δυσκολίες. Οι διαφορές μεταξύ θαλάσσιων κρατών και χωρών χωρίς πρόσβαση σε άλλες πηγές πετρελαίου δυσκολεύουν την εύρεση κοινού τόπου για απεξάρτηση από το ρωσικό πετρέλαιο. **Σελ. 5**

ΒΡΕΤΑΝΙΚΕΣ ΒΑΣΕΙΣ

Απεγκλωβίζονται 200 τετρ. χλμ.

Η 16η Μαΐου 2022 αποτελεί ημερομηνία ορόσημο μιας και τότε θα τεθούν σε ισχύ τα όσα συμφώνησαν οι δύο χώρες το 2014 και αφορούν τα 4/5 του εδάφους που παραχωρήθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο. Με τη Διμερή Διευθέτηση επιστρέφεται στους ιδιοκτήτες της γη έκτασης 200 τετρ. χλμ. **Σελ. 5**

Στη μέγγενη των επιλογών του το ΑΚΕΛ

Οι διαφορετικές τάσεις στα συλλογικά σώματα, η επιλογή Ανδρέα Μαυρογιάννη και η επόμενη μέρα

Η απόφαση του Πολιτικού Γραφείου του ΑΚΕΛ να προτείνει την υποψηφιότητα Ανδρέα Μαυρογιάννη άνοιξε συζητήσεις και προκάλεσε αντιδράσεις σε μερίδα ψηφοφόρων, καθώς είδαν το ΑΚΕΛ να αυτοαναιρείται στο Κυπριακό με αυτή του την από-

φαση. Εκτυλίχθηκε ένα οργιώδες παρασκήνιο την εβδομάδα που πέρασε για να καταλήξει το σώμα σε αυτή την επιλογή. Ενέχει το ρίσκο αποκλεισμού από τον β' γύρο ωστόσο καταδεικνύει πως η ηγεσία είναι έτοιμη να πάρει το ρίσκο αν με αυτό ενι-

σχύεται η πιθανότητα για αλλαγή διακυβέρνησης και αποχώρησης του ΔΗΣΥ από την εξουσία. Τα όσα εκτυλίχθηκαν στις δύο κρίσιμες συναντήσεις της Γραμματείας με τους δύο εκλεκτούς έπαιξαν τον δικό τους ρόλο στην κατάληξη του Πολιτικού Γραφείου.

Αναλύεται η ψηφοφορία, οι διαφορετικές προσεγγίσεις στελεχών και η στάση του Στέφανου Στεφάνου σε όλη αυτή τη διαδικασία των συλλογικών οργάνων, μέχρι βεβαίως και την τελική επικύρωση του υποψηφίου του ΑΚΕΛ. **Σελ. 8**

Μήτρες αφειδώλεутης αγάπης

«Είναι μαγικό, γυρνάει απλώς ένα κουμπί», όπως λέει η Δήμητρα, θετή μητέρα της 3χρονης σήμερα Ηλιάνας. Ένα κουμπί που ξεκλειδώνει ένα απέραντο πέλαγος ευτυχίας, όχι φυσικά χωρίς συννεφάκια, χωρίς θυσίες, στιγμές εξάντλησης και μικρούς αστερίσκους αγωνίας για το τώρα, το μετά, το αύριο. «Όταν ο γιος μου ανακοίνωσε ότι φεύγει μόνος του διακοπές ήθελα να πιω ένα μπουκάλι κρασί», ομολογεί η Ναταλία. «Αυτό δεν περνάει τελικά ποτέ». Αυτές είναι οι μητέρες. Χρόνια πολλά για τη σημερινή ημέρα τους, αφιερωμένη σ' αυτές. **Σελ. 16**

Τουρκικά F-16 και ενεργειακά

Πλούσια η ατζέντα Μπισσοτάκη

Το ευρύ πλαίσιο των διμερών σχέσεων Ελλάδας - ΗΠΑ θα βρεθεί στο επίκεντρο των επαφών του Κυριάκου Μπισσοτάκη, κατά την επίσκεψή του στην Ουάσινγκτον. Ενεργοποιείται και το σχήμα 3+1 (Ελλάδα, Κύπρος, Ισραήλ και ΗΠΑ) με θέμα και την ενέργεια. **Σελ. 19**

Μετωπική σύγκρουση στις τράπεζες

Οι αποφάσεις για πλεονασμούς απειλούν άμεσα την εργατική ειρήνη

Στα άκρα οδηγούνται οι σχέσεις τραπεζών και ΕΤΥΚ, ιδίως στην Ελληνική, η οποία εμμένει στην απόφαση για πλεονασμό 300-350 υπαλλήλων. Οι πλεονασμοί είναι ένα νέο σκηνικό το οποίο θέλει να φέρει ο Γερμανός διευθύνων σύμβουλος της Ελληνικής. Πλάνα για πλεονασμούς έχουν και άλλες τράπεζες, παρόλο που ακόμα δεν έχουν

ανακοινωθεί επισήμως. Από την πλευρά της, η ΕΤΥΚ επιμένει στην τήρηση των συμφωνιών που εφαρμόζονταν τα προηγούμενα χρόνια. Ταυτόχρονα, κάλεσε τα μέλη της σε επαρχιακές συνελεύσεις προκειμένου να εξουσιοδοτηθεί το Δ.Σ. της οργάνωσης για λήψη απεργιακών μέτρων αν κριθεί αναγκαίο. **Οικονομική, σελ. 3**

ΕΔΕΚ

Ενας πρόεδρος υπό αμφισβήτηση

Αναμένονται κινήσεις στελεχών που στόχο έχουν την απομάκρυνση του Σιζόπουλου από την ηγεσία της ΕΔΕΚ, με νόμιμες διαδικασίες και όχι αντάρτικο. Ανάμεσα στις κινήσεις που εξετάζονται είναι η διεξαγωγή συνεδρίου βάσει του μνημώου του 2017. **Σελ. 9**

ΠΡΟΕΔΡΙΚΕΣ

Στο ντιβάνι του '23 το Κυπριακό

Το Κυπριακό δεν καθορίζει ψήφο αλλά παραμένει αναπόσπαστο μέρος της προεκλογικής. Αυτό διαφάνηκε διαχρονικά από τις επιλογές και τα επιχειρήματα των κομμάτων. Φαίνεται και σήμερα με τις δυσκολίες και τα αφηγήματα. **Σελ. 10**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Το Δημόσιο συμφέρον

Αν κάτι έχει ανάγκη η δημοκρατία αυτό είναι η διασφάλιση όλων των ελευθεριών του Λήμου. Οι πολίτες θα πρέπει να αισθάνονται ότι υπηρετούνται από την Πολιτεία και από κάθε δημόσιο φορέα της. Κανένα βήμα της Πολιτείας, είτε αυτό λέγεται δημόσια ραδιοτηλεόραση, είτε λέγεται Βουλή των Αντιπροσώπων, δεν πρέπει να εκλαμβάνεται από κανέναν ως ιδιωτικό φέουδο ή χώρος ασυδοσίας και αμετροέπειας. Οι ατυχείς, έως επικίνδυνες δηλώσεις στην ad hoc Επιτροπή για τη Μελέτη του Δημογραφικού Προβλήματος της Βουλής, με τη στοχοποίηση ενός μαθητή και το «κόψιμο» ενός βουλευτή από το ΡΙΚ είναι επικίνδυνα δηλητήρια για μία ευνομούμενη Πολιτεία.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Ψηφιακή βάση δεδομένων για αρχαιότητες

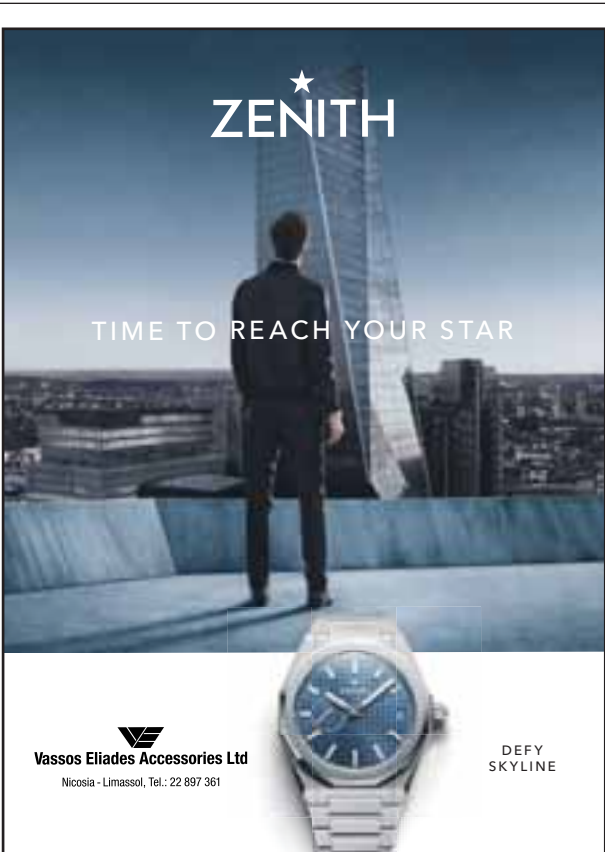
Το Τμήμα Αρχαιοτήτων τα τελευταία χρόνια υλοποιεί προγράμματα για την ψηφιοποίηση των αρχαιοτήτων που βρίσκονται είτε στις προθήκες των μουσείων είτε φυλάσσονται στις αποθήκες τους. Η βάση δεδομένων Cyprus Archaeological Digitization Programme (CADiP) είναι η ναυαρχίδα των προγραμμάτων ψηφιοποίησης. **Ζωή, σελ. 1**

ΘΕΑΤΡΟ

Η Θάλεια Ματίκα και ο Τάσος Ιορδανίδης στην «Κ»

Η Θάλεια Ματίκα σκηνοθετεί και παίζει στο έργο του Τάσου Ιορδανίδη «Θέλω να μου κρατάς το χέρι» στο οποίο παίζει και ο ίδιος. Οι δύο καλλιτέχνες μιλάνε για την παράσταση που ανεβαίνει στον ΘΟΚ. **Ζωή, σελ. 3**

'22
ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

Η Ελληνική Επανάσταση
με φινιρίσματα και διαδράματα PLAYMOBIL

Μάρτιος - Σεπτέμβριος 2022
Δευτέρα - Κυριακή | 10:00 - 19:00

Είσοδος Ελεύθερη

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΚΥΠΡΟΥ
Φανερωμένης 86 - 90, Λευκωσία

www.boccf.org | boccf | boccf

Επίσημος Χρονικός Αερομεταφορέας

Με τη στήριξη της

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΜΟΝΟΠΩΛΙΟ

Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου

Τράπεζα Κύπρου

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Το αντίπαλον δέος

Την περασμένη Παρασκευή, 6 Μαΐου, δύο συγκεντρώσεις δίχασαν την αστική Λευκωσία. Η πρώτη, με τίτλο «Οι μαμάδες συζητούν», διοργανώθηκε στο Πολιτιστικό Κέντρο Στροβόλου με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα της Μπτέρας. Η δεύτερη, με τίτλο «Οι κυρίες συζητούν», διοργανώθηκε στην οικία της Ιουλίας Παλαιολόγου Ουίλσον με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα κατά της Δίαιτας.

Η Παγκόσμια Ημέρα κατά της Δίαιτας ήταν ό,τι πιο αξιοηρεπές μπορούσε να επικαλεστεί η Ιουλία για να διοργανώσει την εκδήλωση αντιπερισπασμού (η εναλλακτική επιλογή ήταν η λιγότερο φωτογενής Παγκόσμια Ημέρα για την Υγιεινή των Χεριών). «Το θέμα είναι να κοπεί η φόρα στις κυρίες των κυρίων υπουργών» εξήγησε στο καρέ. Ενωώντας φυσικά τις ομιλήτριες στη μαμαδίστικη προεκλογική συγκέντρωση για τον Νίκο Χριστοδουλίδη, Χριστιάνα Καδή Λακκοτρύπη και Μαρία Μιχαηλίδου Καδή, καθώς και τη σύζυγο του τέως υπουργού Φιλίππα Καρσερά Χριστοδουλίδη.

Η χήρα, αν και οικοδέσποινα στην εκδήλωση - αντίπαλον δέος, εμφανίστηκε τελευταία προκαλώντας σούσουρο ως συνήθως. «Μα τι ντύθηκε;» τόλμισε να θέσει το βαθύ φιλοσοφικό ερώτημα μια παλαιά Δημοική του κύκλου επιρροής της Ζωζώς. «Μια απλή καθημερινή Iris Apfel» απάντησε η τυρκουάζ πανδαισία Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον κι ευθύς ξεκίνησε να τραγουδά με υπερχειλίζουσα συναισθηματική φόρτιση: «Ποια τύχη μ' έφερε απόψε εδώ μπροστά σας, να τραγουδήσω έναν αβάσταχτο καημό. Μ' ένα τραγούδι που μιλά στην ανθρωπιά σας, για μian ελπίδα που δεν έχει τελειωμό...».

Ενώ κορυφωνόταν το τραγούδι και οι φωνές των κυριών έσμιγαν σε κείνους τους στίχους που ακούγον-

Η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον, υιοθετώντας το πληθωρικό στιλ του ειδώλου της Iris Apfel, ξεχώρισε στην εκδήλωση αντιπερισπασμού «Οι κυρίες συζητούν».

ταν σαν προσευχή («Πότε θ' ανοίξουμε μια πόρτα στην καρδιά μας, να νιώσουμε όλα τα άδικα δικά μας, ασ κάνουμε απόψε μian αρχή») η εικόνα του Αβέρωφ του Αμετανόητου δάκρυσε. «Θαύμα! Θαύμα! ολοφύροταν το διευρυμένο καρέ, ενώ η Ευγενία η Καλαμαρού, ως εκπρόσωπος του βαθέος Συναγερμού, αναφωνήσε: «Το θαύμα εις απάντησίν σου, Φιλίππα Καρσερά Χριστοδουλίδη!». Όταν τα πνεύματα πρέμισαν κάπως, η Καλαμαρού ενημέρωσε την ομήγουρη για την εξαγγελία - δέσμευση (sic) του φύσει αισιόδοξου Αβέρωφ ότι το 50% των θέσεων του Υπουργικού του Συμβουλίου θα είναι γυναίκες.

Ανεπιβεβαίωτες πληροφορίες αποδίδουν την εξαγγελία του Αβέρωφ στον φόβο να μην τον παραλάβει η Ακατανόμαστη. Είναι γνωστό ότι η τέως υπουργός Δικαιοσύνης και νυν influencer - socialite κυκλοφορεί και πυροβολεί στο Twitter, κραδαινώντας το φεμινιστικό μανιφέστο. Είτε πρόκειται για τη γυναικοκρατούμενη Εσθονία με αφορμή την επίσκεψη Αναστασιάδη, είτε για τις νοθεύσεις στον Χαμπισούρη για «την αλλαγή που θέλουμε να δούμε στα ορεινά της Πάφου μας», η Ακατανόμαστη έχει για όλα κάτι να πει. «Ακόμα και για την Ειρήνη!» εξεμάνη η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού.

«Δεν σας ζήτησαν όμως, μάλλον σας απαξιών, αναγνωρίσιμη πια και γνωστή για τις θέσεις σας (και σε όποιον αρέσουν, ομολογώ εμένα όχι) είστε, δεν χρειάζεστε ανάδειξη, αφού το θέλετε και κρίνετε εαυτόν άξιο γιατί περιμένετε πάτερ φαμίλιας κόμμα να σας στηρίξει; Ιδού η Κύπρος» έριξε το γάντι στη Χαραλαμπίδου, με αφορμή τη δήλωσή της ότι αν την προτείνει το ΑΚΕΛ ως υποψήφια για τις προεδρικές εκείνη ενδιαφέρεται. «Μαθήματα φεμινισμού από μια γυναίκα που διορίστηκε υπουργός επειδή ήταν φίλη των κορών του Προέδρου!» ωρύοταν η Κουλλίτσα και οι υπόλοιπες συγκατάνευσαν.

Επόμενο θέμα στην ατζέντα της εκδήλωσης αντιπερισπασμού «Οι κυρίες συζητούν»: Τα βάσανα του Φούλλη - Τρόποι εξόδου από το προεκλογικό αδιέξοδο» ήταν η βόμβα που ετοιμάζεται να τοποθετήσει ο Δημοκρατικός Συναγερμός στα θεμέλια του ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Έχει ανακοινωθεί και επίσημα πια ότι ο ευρωβουλευτής του ΔΗΣΥ Λευτέρης Χριστοφόρου μετακινείται στο Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο. Πρώτος επιλαχών για την έδρα είναι ο Νίκος Τορνάρης, ο οποίος όμως δήλωσε ότι δεν ενδιαφέρεται. Και κάπως έτσι, ο κληρός πέφτει στην Ελένη Σταύρου!

«Τη φαντάζομαι ντυμένη στα γαλανόλευκα να στέκεται μπροστά στην Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν και να συστήνεται με τρεμάμενη, από την εθνική συγκίνηση, φωνή: “I have studied the inaccessible! I have inside me the Parthenon columns and the Lord’s Cross!”. Η Ούρσουλα θα παραμείνει βεβαίως ψυχραίμη καθότι είναι σκληρό καρύδι ως Γερμανίδα. Η καημένη όμως η Στέλλα Κυριακίδου λογικό δεν είναι να θέλει να ανοίξει η γη να την καταπιεί για τη συμπατριώτισσά μας που σπούδασε τα απρόσιτα και έχει μέσα της τις κολώνες του Παρθενώνα και τον Σταυρό του Κυρίου;» αναρωτήθηκε η Ιουλία. «Είναι σκληρό να είσαι δεξιά στις μέρες μας» παραδέχτηκε η Καλαμαρού κι αμέσως παραγγέλθηκε ένας έκτακτος γύρος gin and tonic.

«Κλαίνε οι χήρες, κλαίνε και οι παντρεμένες!» ξέσπασε η Λητώ Περιστερή Μουσουπέττη, εκ των ιδρυτικών μελών της ΕΔΕΚ και προσωπική φίλη του γιατρού. «Εδώ κάνει πολιτική καριέρα η κόρη του Σύρου κι εμάς δεν θα μας μείνει κόμμα. Όπως κατάντησε η ΕΔΕΚ, πλέον κυριολεκτούμε, όταν λέμε πως το κόμμα είναι του γιατρού! Ο Σιζόπουλος, όπως τον λίβα που καίει τα σπαρτά, δεν άφησε Εδεκίτη στον τόπο του. Αν συνεχίσει έτσι, δεν θα μείνει άνθρωπος για να κλείσει τελευταίος την πόρτα» ψέλλισε η γιαγιά η σοσιαλίστρια, βυθίζοντας τα μέλη του διευρυμένου καρέ σε βαθιά περιουλογή.

Ενώ ο δίσκος με τα μακαρόν άλλαζε χέρια, οι κυρίες τιμήσαν την Παγκόσμια Ημέρα κατά της Δίαιτας με μια τελευταία γλυκιά μπουκιά προτού η θυμώσφορος Λητώ τις αποστομώσει με μια πικρή αλήθεια: «Τα βάσανά μας εν πίσω ακόμα κοπέλλες».

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»
8.5.1932

ΔΑΝΕΙΟ: Ο υπουργός των Εξωτερικών της Τουρκίας Τεβφίκ Ρουαδής βέπς ομιλών προς δημοσιογράφους εδύλωσεν ότι το συγκεκριμένον αποτέλεσμα της εις την Μόσχαν [ρωτ.] επισκέψεώς του είνε η παραχώρησις δανείου οκτώ εκατομμυρίων δολαρίων προς την Τουρκίαν εκ μέρους των Σοβιέτ. Το δάνειον θα χρησιμοποιηθῇ διά την αγοράν υφαντουργικών μηχανών εκ Ρωσσίας. Το δάνειον θα πληρωθῇ εντός δεκαπενταετίας εις είδος. Η Τουρκία θα υποχρεωθῇ ν' αποστείλῃ εις

την Ρωσσίαν ωρισμένας ποσότητας προϊόντων της συμφώνως προς τας υποδείξεις της Σοβιετικής Κυβερνήσεως διά την εξυπηρέτησιν των αναγκών των πληθυσμίων της Σοβιετικής Ενώσεως.

ΕΞΕΠΝΕΥΣΕ: Η ακατάσχετος αιμορραγία του Προέδρου της Γαλλικής Δημοκρατίας επανελήφθη προχθές μετά το μεσονύκτιον. Ητο πλέον αδύνατον να γίνῃ νέα (τρίτη) μετάγγισις αίματος. Την 1.30 π.μ. ο Ντουμέρ εισήλθεν εις κωματώδη κατάστασιν. Παρά το προσκέφαλόν του εἶχον συγκεντρωθῇ η σύζυγός του και ὅλα τα μέλη της οικογενείας του, ως και ὅλοι οi συνεργάται του, πολιτικοί και στρατιωτικοί. Παρευρίσκοντο ωσαύτως κατὰ τας τελευταίας στιγμάς του Προέδρου ο πρωθυπουργός κ. Ταρντιέ και τα περισσότερα των μελών του υπουργικού συμβουλίου. Οi ιατροὶ εδύλωσαν ὅτι εἶχε προσβληθῇ ο εγκέφαλος, αi δε ενισχυτικοὶ ἐνέσεις, αi οποίαι ἐγένοντο εις την σπονδυλικήν στήλην, δεν ἔφεραν βελτίωσιν της καταστάσεως. Εἰς τας 4.40 ὁ Πρόεδρος της Δημοκρατίας ἐξέπνευσεν.

ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗ: Αντί τιμῆς οκτακοσίων δώδεκα λιρετῶν ἀππλοτριώθη εις μίαν των πόλεων της Δωδεκανήσου, την Νίσυρον, οικόπεδον πολλών χιλιάδων πήκτων. Καὶ η ἀπαλλοτριώσις αὕτη δεν εἶνε ἡ μόνη, οὔτε το τίμημα αὐτοῦ πρωτοφανές. Αἱ ἰταλικαὶ ἀρχαὶ προβαίνουν συνεχῶς εις αναγκαστικάς ἀπαλλοτριώσεις ἀστικῶν και ἀγροτικῶν κτημάτων ἀντὶ εὐτελεστάτης τιμῆς εις ὅλην την Δωδεκάνησον. Ο σφαλερότερος τρόπος διὰ να προκαλέσουν τον εκπατρισμόν των κατοίκων εἶνε ἀναμφιβόλως ἡ δήμευσις, διότι περὶ δημεύσεως πρόκειται, των περιουσιῶν των.

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΠΙΣΩ / Γράφει Ο ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ

«Κι ο κόρακας τα παιδιά του αετόπουλα τα βλέπει», τουρκική παροιμία.

τιπσε ο (μν) πατροκτόνος.

5 Στις αξίες. Κάποτε ὅλοι ἠθέλαν να εἶναι περιπετάρδες, μετὰ χρηματιστές, και ἀκολουθῶς ντηβέλοπερ. Τώρα θέλουν να γίνουν φαρμακοποιοί. Σε λίγο θα ἔχουμε περισσότερα φαρμακεία ἀπὸ περίπτερα.

6 Στα ταλέντα. Εκεί στο #ΑΚΕΛ ἀς δουν λίγο το HR τους. Μετὰ τον Σπανό που ἦταν υποψήφιος για μία μέρα το 2017, και μετὰ και τις συνευτεύξεις υποψηφίων προέδρων (!), προβλέπω πως σε λίγο θα τους βά-

λουν να κάνουν στίβο μάχης. Ο πιο γρήγορος στα 60 μέτρα κερδίζει την υποψηφιότητα.

7 Στη βαριεστημάρα. Ενδιαφέρον στην πολιτική θέλατε; Πάρτε τώρα ενδιαφέρον. Ο πολύτεκνος ἀπὸ την Γεροσκήπου ἐναντίον του ἀγρότη ἀπὸ την Αργάκα, ἐναντίον του μπον βιβέρ ἀπὸ τον Αγρό. Σίγουρα δεν θα βαρεθούμε.

8 Στο ματς. Το γεγονός πως οi σύντροφοι ξεπερνούν τον εαυτό τους και κατεβάζουν υποψήφιο ἀπὸ

την προεδρο-μόνα Πιτσιλιά, σημαίνει πως δεν κατεβαίνουν για καλή εμφάνιση, ἀλλὰ για το πρωτάθλημα.

9 Στον ψηλό. Μπορεῖ ο ψηλὸς κουμπάρος να μας ἀφήσει ἀπὸ το Υπουργικό, το ὕψος ὅμως στο σώμα κρατᾷ το παιδί ἀπὸ τον Πωμό. Ο Περδῖος ἀθόρυβα ἀλλὰ σταθερὰ κἀνει δουλειὰ και ὅλοι ἔχουν να λένε για τις ὥρες εργασίας που βάζει και τις ἀλλαγές που φέρνει σιγά-σιγά στον κυπριακὸ τουρισμὸ. Και μόλις ἔχει πατήσει τα 40.

10 Στον νικητή. Πριν καν ξεκινήσει ἡ προεκλογικὴ και ἡδη ο νικητῆς τον ἐκλογὼν ἔχει ἡδη ψηφιστεῖ. Δεν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τον Healthy ἀγαπούλα πρόεδρο - πατέρα της Κύπρου, ο οποίος, ὅποιος και να κερδίσει, ἀπὸ τον Μάρτιο του '23 θα ἀγναντεύει χωρὶς ἐγνοίες τὴ θάλασσα ἀπὸ το ICON με ἕνα οὐίσκι στο χέρι και μια τζούρα ἀπὸ Rothmans.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΛΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Wi-Fi
onboard

Καλωσορίζουμε μια νεο εποχή. Το Wi-Fi έφτασε!

aegeanair.com

Το Wi-Fi onboard έρχεται στο νεο στόλο μας και αλλάζει τα δεδομένα. Ολοένα και περισσότερα αεροσκάφη μας θα διαθέτουν Wi-Fi, για να είστε συνδεδεμένοι στο internet καθ' όλη τη διάρκεια της πτήσης σας και να κάνετε το ταξίδι σας ακόμη πιο απολαυστικό.

A STAR ALLIANCE MEMBER

AEGEAN

Εμπόδιο στο έκτο πακέτο αγωγοί και πλοία

Κύπρος, Ελλάδα και Μάλτα διεκδικούν μεγαλύτερη μεταβατική περίοδο για την απαγόρευση μεταφοράς ρωσικού πετρελαίου

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες, **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Στα δύο στενά των ενεργειακών εξαρτήσεων των ευρωπαϊκών χωρών που περιβάλλονται από ξηρά, χωρίς πρόσβαση σε άλλες πηγές προμήθειας πετρελαίου, και των συμφερόντων των θαλάσσιων κρατών με σημαντική ναυτιλία που καλούνται να σταματήσουν να μεταφέρουν ρωσικό πετρέλαιο με πλοία τους, βρίσκονται οι προτάσεις της Κομισιόν για το έκτο πακέτο κυρώσεων κατά της Ρωσίας για την εισβολή στην Ουκρανία.

Στην έδρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης πολλοί θεωρούν πως θα υπάρξει κατάληξη στο επίμαχο μέρος του πακέτου που αφορά το σταδιακό εμπάργκο στις εισαγωγές πετρελαίου μετά τους απαραίτητους συμβιβασμούς, όμως η διαδικασία της προσθήκης νέων μέτρων έχει μπει για τα καλά στη δυσκολότερη φάση της και η δυναμική επιβραδύνεται από ανάγκες, εξαρτήσεις και συμφέροντα.

Ενώ η 9η Μαΐου, η Μέρα της Ευρώπης, πλησίαζε την Παρασκευή, οι Βρυξέλλες ετοιμάζονταν να την υποδεχθούν όχι κλείνοντας τα γραφεία για ένα τριήμερο αργίας, αλλά με έκτακτες συναντήσεις. Όπως τα οπλικά συστήματα του καθεστώτος Πούτιν παραλαμβάνουν στη Μόσχα στις 9 Μαΐου για την επέτειο

Στην πρόταση που συζητήθηκε την Παρασκευή, η Ουγγαρία και η Σλοβακία θα μπορούν να αγοράζουν πετρέλαιο μέχρι το τέλος του 2024, και η Τσεχία το αργότερο μέχρι τον Ιούνιο του 2024.

της νίκης κατά του ναζιστικού καθεστώτος, η Ε.Ε. θα παρελάσει με τα δικά της όπλα - κυρώσεις και συμφωνίες που κάποτε επιτυγχάνονται δύσκολα και με κόστος καμμένο χρόνο και ζωές, αλλά με μακροχρόνια και σοβαρά αποτελέσματα. Μετά την παρουσίαση του πακέτου την Τετάρτη, οι μόνιμοι αντιπρόσωποι των 27 κρατών μελών «απολαμβάνουν» τον ασυνήθιστα καλό καιρό των Βρυξελλών με συναντήσεις και διμερείς διαβουλεύσεις για ανάπτυξη του τελικού πακέτου κυρώσεων. Οι 27 συναντήθηκαν ξανά την Παρασκευή το πρωί για να συζητήσουν νέο προσχέδιο που παρουσίασε η Κομισιόν μετά από διαβουλεύσεις που έλαβαν χώρα την Πέμπτη. Μέχρι αργά το απόγευμα της Παρασκευής οι συζητήσεις συνεχίζονταν

σε διμερές επίπεδο, και οι αντιπροσωπείες των κρατών μελών είχαν ειδοποιηθεί από τη Γαλλική Προεδρία του Συμβουλίου να είναι έτοιμοι να συνεδριάσουν εντός του Σαββατοκύριακου.

Πάντως, την Παρασκευή ο Υπατος Εκπρόσωπος της Ε.Ε. Ζοζέπ Μπορέλ δήλωνε από τη Φλωρεντία όπου βρισκόταν πως αν δεν υπάρξει συμφωνία το αργότερο μέχρι τη Δευτέρα, είναι έτοιμος να συγκαλέσει έκτακτη σύσκεψη των Υπουργών Εξωτερικών.

Ναυτιλιακές έγνοιες

Για τον κάθε διπλωμάτη, οι αντιρρήσεις των άλλων στην ομοφωνία αποτελούν προϊόν συμφερόντων, ενώ οι αντιρρήσεις της δικής τους πλευράς αποτελούν εύλογες ανησυχίες.

Ελλάδα, Κύπρος και Μάλτα έχουν εγείρει λοιπόν ανησυχίες για την πρόταση της Κομισιόν όπως απαγορευτεί όχι απλά η εισαγωγή πετρελαίου από τη Ρωσία, αλλά όπως απαγορευτεί και η μεταφορά πετρελαίου από σκάφη που φέρουν σημαία κράτους μέλους της Ε.Ε.

Η πρόταση αυτή, και ακόμα περισσότερο η πρόταση για απαγόρευση και για παροχή οικονομικών και άλλων υπηρεσιών (όπως ασφάλιση) γι' αυτές τις μεταφορές, έχει θορυβήσει τις χώρες με ισχυρό ναυτιλιακό τομέα, και ειδικά την Κύπρο

Η πρόταση, όπως την παρουσίασε ενώπιον του Κοινοβουλίου η κ. Φον ντερ Λάιεν, περιλαμβάνει πλήρως αλλά σταδιακό εμπάργκο στο ρωσικό πετρέλαιο ώστε να υπάρξει χρόνος για να βρεθούν εναλλακτικές.

όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών. Η συμβιβαστική πρόταση που κατέθεσε η Κομισιόν την Παρασκευή για το θέμα σύμφωνα με διπλωματικές πηγές και δημοσιεύματα, είναι να υπάρξει μεταβατική περίοδος τριών μηνών (αντί ενός που προβλεπόταν στην αρχική πρόταση) πριν να ισχύσει η απαγόρευση σε παροχή ναυτιλιακών υπηρεσιών.

Καθεστώς εξαιρέσεων

Το ότι η Κύπρος δεν βρίσκεται στο επίκεντρο νέων επικρίσεων στα ΜΜΕ οφείλεται εν μέρει στην πρωτοβουλία της Ελλάδας, και εν μέρει στο ότι το μεγαλύτερο, και δυσκολότερο ζήτημα, αφορά την ενεργειακή εξάρτηση της Ουγγαρίας, της Σλοβακίας και της Τσεχίας, χωρών χωρίς πρόσβαση στη θάλασσα οι οποίες χρησιμοποιούν πετρέλαιο που παραλαμβάνουν από τη Ρωσία μέσω αγωγών. Και οι τρεις χώρες έχουν εκφράσει την ανησυχία πως η απαγόρευση της εισαγωγής πετρελαίου θα έχει τεράστιες επιπτώσεις στις οικονομίες τους. Η πρόταση, όπως την παρουσίασε την Τετάρτη ενώπιον του Κοινοβουλίου η κ. Φον ντερ Λάιεν,

περιλαμβάνει πλήρως αλλά σταδιακό εμπάργκο στο ρωσικό πετρέλαιο ώστε να υπάρξει χρόνος για να βρεθούν εναλλακτικές. Γι' αυτό και το αργό πετρέλαιο προβλέπεται να απαγορευθεί εντός έξι μηνών και τα διυλισμένα προϊόντα μέχρι το τέλος του χρόνου και ενώ αρχικά προβλεπόταν εξαίρεση για την Ουγγαρία και τη Σλοβακία μέχρι το τέλος του 2023, οι δύο χώρες, καθώς και η Τσεχία, ζητούν μεγαλύτερη μεταβατική περίοδο. Στη νέα πρόταση που συζητήθηκε την Παρασκευή, η Ουγγαρία και η Σλοβακία θα μπορούν να συνεχίσουν να αγοράζουν πετρέλαιο το αργότερο μέχρι το τέλος του 2024, και η Τσεχία το αργότερο μέχρι τον Ιούνιο του 2024.

Σύμφωνα πάντως με πηγή που μίλησε στην ιστοσελίδα Euractiv, η παροχή εξαιρέσεων φαίνεται να άνοιξε συζητήσεις καθώς και άλλες χώρες εγείρουν ζητήματα, χωρίς πάντα αυτά να βασίζονται σε πραγματικές ανάγκες, φέρνοντας ως παράδειγμα τη Βουλγαρία. Όπως σημειώνει η ιστοσελίδα επικαλούμενη διπλωματικές πηγές, οι εξαιρέσεις που συζητούνται βασίζονται σε συγκεκριμένες παραμέτρους όπως

ο χρόνος που θα χρειαστεί για κατασκευή ή αναβάθμιση αγωγών ώστε να διασφαλιστεί η παροχή πετρελαίου από άλλες πηγές.

Αυτή τη φορά, οι επικρίσεις για τις καθυστερήσεις στρέφονται στον Ούγγρο πρωθυπουργό Βίκτορ Ορμπάν, ο οποίος διατηρεί σκληρή στάση για το θέμα δημόσια, όμως φέρεται να μην έχει εκτρέψει πλήρως τη συζήτηση. Όμως αξιωματούχοι στις Βρυξέλλες δείχνουν να θέλουν να ρίξουν το θέμα στα μαλακά, διαβλέποντας πως οι διαβουλεύσεις θα φέρουν καρπούς. Απαντώντας μάλιστα σε ερωτήσεις για επιστολή την οποία απέστειλε ο κ. Ορμπάν προς την κ. Φον ντερ Λάιεν για το θέμα, ο εκπρόσωπος της Κομισιόν Έρικ Μαρέρ ήταν προσηκτικός, λέγοντας πως το κείμενο περιέχει κάποιες ανησυχίες της Ουγγαρίας και πρόσθεσε πως «καταλαβαίνουμε πλήρως ότι ορισμένα κράτη μέλη αποτελούν μία πολύ συγκεκριμένη κατάσταση λόγω της γεωγραφίας τους, λόγω της εξάρτησής τους σε σχέση με τα προϊόντα πετρελαίου και φυσικού αερίου που φτάνουν μέσω αγωγών από τη Ρωσία και γι' αυτό προφανώς λάβαμε υπόψη αυτές τις ανησυχίες στην πρότασή μας».

Αίρεται η «ομηρία» ιδιοκτησιών στις Βάσεις

Τίθεται σε ισχύ η συμφωνία Κυπριακής Δημοκρατίας και Ηνωμένου Βασιλείου του 2014 για 200 τετραγωνικά χιλιόμετρα γης

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Οκτώ χρόνια μετά την υπογραφή της διμερούς Διευθέτησης σχετικά με τη Μη Στρατιωτική Ανάπτυξη στις Βρετανικές Βάσεις, Κυπριακή Δημοκρατία και Ηνωμένο Βασίλειο θα γυρίσουν σελίδα στις διμερείς τους σχέσεις. Η 16η Μαΐου 2022 αποτελεί ημερομηνία ορόσημο μιας και τότε θα τεθούν σε ισχύ τα όσα συμφώνησαν οι δύο χώρες το 2014 και αφορούν τα 4/5 του εδάφους που παραχωρήθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο, με τις συμφωνίες εγκαθίδρυσης της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η εφαρμογή της συμφωνίας αποτελεί στην ουσία τη μεγαλύτερη αλλαγή χρήσης γης που έχει γίνει στα χρονικά της Κυπριακής Δημοκρατίας, με έντονο αποτύπωμα σε πολιτικό και οικονομικό επίπεδο. Οι υπογραφές της Συμφωνίας έπεσαν στο Λονδίνο στις 15 Ιανουαρίου 2014 από τους υπουργούς Εξωτερικών Κύπρου, Ιωάννη Κασουλίδη και Η.Β., Ουίλιαμ Χέιγκ, στην παρουσία του Προέδρου της Δημοκρατίας Νίκου Αναστασιάδη. Η διμερής Διευθέτηση, όπως ονομάστηκαν τα όσα συμφωνήθηκαν, ουσιαστικά έρχεται να ανατρέψει τα δεδομένα που προκάλεσαν οι συμφωνίες του 1960 για ένα μεγάλο αριθμό ιδιοκτητών γης αλλά και μιας περιοχής κοντά στα 200 τετραγωνικά χιλιόμετρα, η οποία στην ουσία επιστρέφεται στους ιδιοκτήτες της με την άρση των περιορισμών που είχαν επιβληθεί στην οποία ανάπτυξη της. Της έναρξης εφαρμογής της Συμφωνίας θα προηγηθεί ειδική εκδήλωση που θα πραγματοποιηθεί στο Προεδρικό Μέγαρο την Δευτέρα 9 Μαΐου.

Οι προεκτάσεις

Η συμφωνία Διευθέτησης δεν μπορεί να θεωρηθεί επιστροφή εδάφους στην Κυπριακή Δημοκρατία, ωστόσο οι προεκτάσεις που

έχει αγγίζουν και το θέμα αυτό, σε βάθος χρόνου. Η έκταση γης που απεγκλωβίζεται από τις πρόνοιες των συμφωνιών του 1960 ουσιαστικά μπορεί να θεωρηθεί ως το προοίμιο του εδαφικού καθεστώτος των Βρετανικών Βάσεων σε μια λύση του κυπριακού προβλήματος. Θέμα που φαίνεται να τέθηκε στη συνάντηση που είχε στη Ντάουνινγκ Στρίτ, στις 15 Ιανουαρίου 2014, ο Νίκος Αναστασιάδης με τον τότε πρωθυπουργό της Βρετανίας Ντέιβιντ Κάμερον. Υπό το πρίσμα αυτό η Συμφωνία χαρακτηρί-

Οι πρόνοιες της Συμφωνίας, σύμφωνα με στοιχεία της Πολεοδομίας, επηρεάζουν τα 200 από τα 250 τετραγωνικά χιλιόμετρα του εδάφους των Βρετανικών Βάσεων.

ζεται ως ιστορική, αφού εξήντα χρόνια μετά από την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας, επιτεύχθηκε μια γενικευμένη ρύθμιση για την ανάπτυξη των μη στρατιωτικών περιοχών εντός των Βρετανικών Βάσεων. Επί του παρόντος τα σημαντικά οφέλη περιορίζονται προς την πλευρά των κατοίκων και ιδιοκτητών γης των Βάσεων που απελευθερώνεται. Με βάση στοιχεία από την Πολεοδομία η Συμφωνία επηρεάζει 4 Δήμους και 23 κοινότητες των περιοχών των Βάσεων.

Ο πυρήνας

Η Συμφωνία Κ.Δ. και Η.Β. δεν διαφοροποιεί το εδαφικό καθεστώς των Βρετανικών Βάσεων, ωστόσο θα επιφέρει σημαντικές αλλαγές, με τις κρατικές υπηρεσίες της Δημοκρατίας να ασκούν εξουσία σε μια σειρά διοικητικών θεμάτων όπως

Η βάση για τη διμερή διευθέτηση περιουσιών εντός των Βρετανικών Βάσεων τέθηκε στο Λονδίνο, τον Ιανουάριο του 2014, όπου έπασαν οι υπογραφές από τους υπ. Εξωτερικών των δύο χωρών Ιωάννη Κασουλίδη και Ουίλιαμ Χέιγκ.

είναι η ανάπτυξη περιοχών αλλά και η μεταβολή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος. Οι πρόνοιες της Συμφωνίας, σύμφωνα με στοιχεία της Πολεοδομίας, επηρεάζει τα 200 από τα 250 τετραγωνικά χιλιόμετρα του εδάφους των Βρετανικών Βάσεων. Εκτός συμφωνίας θα παραμείνουν 50 τετραγωνικά χιλιόμετρα γης που θα χρησιμοποιούνται για τις στρατιωτικές ανάγκες των Βάσεων. Εκτός από τα πολεοδομικά ζητήματα ένεκα μελλοντικών αναπτύξεων στη Συμφωνία υπάρχουν πρόνοιες που σχετίζονται με ζητήματα δικαιοδοσίας, ποινικής και αστικής δικαιοσύνης και συνεργασίας μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και των Βρετανικών Βάσεων.

Οι πρόνοιες

Από τα 200 τετραγωνικά χιλιόμετρα γης που εντάσσονται στη

Συμφωνία (20.000 εκτάρια), για σκοπούς ανάπτυξης απεγκλωβίζονται περίπου 1.800 εκτάρια γης (860 στο Ακρωτήριο, 930 στη Δεκέλεια). Οι περιοχές αυτές από τις 16 Μαΐου ουσιαστικά εντάσσονται σε Ζώνες Ανάπτυξης (οικιστική, τουριστική, εμπορική, βιομηχανική). Πρακτικά αυτό σημαίνει πως οι ιδιοκτήτες γης που επηρεάζονται θα μπορούν να πραγματοποιήσουν ανάπτυξη των περιουσιών τους με το ίδιο καθεστώς που ισχύει για τον υπόλοιπο πληθυσμό.

Απλάδι για την ανέγερση μιας κατοικίας ή μιας επενδυτικής δραστηριότητας, οι απαιτούμενες άδειες θα εκδίδονται από τα αρμόδια όργανα και τμήματα της Κυπριακής Δημοκρατίας υπό την τυπική αίτηση των Βάσεων κυρίως για ζητήματα που άπτονται θεμάτων ασφάλειας από τη στρατιωτική χρήση άλλων

περιοχών. Δεύτερη σημαντική εξέλιξη η άρση των περιορισμών που υπάρχουν από το 1960 στην απόκτηση γης από Κύπριους και Ευρωπαίους πολίτες καθώς και πολίτες τρίτων χωρών. Αυτό σημαίνει πως οι υφιστάμενοι ιδιοκτήτες γης θα μπορούν να πουλήσουν την περιουσία τους, να τη μεταβιβάσουν σε συγγενικά τους πρόσωπα ή να την ενοικιάσουν σε τρίτους, εξέλιξη που σαφέστατα ομαλοποιεί τη ζωή όσων κατοικούν εντός των Βάσεων.

Οικονομική ανάπτυξη

Η άρση των περιορισμών, εκτός από τους ιδιοκτήτες, αναμένεται να έχει θετικές προεκτάσεις και στην οικονομία της Κύπρου ευρύτερα. Με την εφαρμογή του νέου Σχεδίου Ανάπτυξης, καθορίζονται στο σύνολο των μη στρατιωτικών περιοχών Πολεοδομικές Ζώνες με την εισαγωγή προνοιών, για σκοπούς εξυπηρέτησης των αναγκών στέγασης, του εμπορίου, του τουρισμού, της βιομηχανίας, της γεωργίας, της προστασίας της φύσης κ.ο.κ.

Παράλληλα, θα επιτρέπεται η χωροθέτηση εκπαιδευτηρίων, κλινικών και νοσοκομείων, καθώς επίσης και αναπτύξεις αναψυχής και ψυχαγωγίας, εμπορικές αναπτύξεις και υπηρεσίες, σύμφωνα με τις πρόνοιες και τις χωροθετικές πολιτικές του νέου Σχεδίου, οι οποίες σε μεγάλο βαθμό προσομοιάζουν με τις αντίστοιχες που εφαρμόζονται για τις περιοχές που ελέγχει η Κυπριακή Δημοκρατία.

Το σχέδιο δήλωσης πολιτικής των Βάσεων έχει μορφοποιηθεί με τη συμμετοχή αρμοδίων Τμημάτων της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Διοίκησης των Βάσεων, λαμβάνοντας υπόψη περιβαλλοντική γνωμάτευση και στην ουσία αποτελεί το πρώτο Σχέδιο Ανάπτυξης, που θα εφαρμοστεί εντός της περιοχής των Βάσεων.

Οι διαδικασίες εφαρμογής της Συμφωνίας

Από τις 16 Μαΐου και μετά, η Πολεοδομία θα δημοσιοποιήσει τους χάρτες των περιοχών που εντάσσονται στη Συμφωνία καθώς και τις διαδικασίες που θα πρέπει να ακολουθηθούν από τους ιδιοκτήτες γης. Η αρχή εφαρμογής της Συμφωνίας θα γίνει από τη δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα των Βάσεων, της τελικής δήλωσης πολιτικής που θα παραδώσει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ο Βρετανός ύπατος αρμοστής την Δευτέρα 9 Μαΐου, η οποία θα αποτελέσει ουσιαστικά το νέο Σχέδιο Ανάπτυξης, που θα διέπει την ανάπτυξη εντός των περιοχών των Βάσεων Ακρωτηρίου και Δεκέλειας. Αμέσως μετά ξεκινά μια περίοδος τεσσάρων μηνών κατά την οποία κάθε ενδιαφερόμενος θα μπορεί να υποβάλει ενστάσεις αναφορικά με τις πολεοδομικές πτυχές του Σχεδίου. Οι ενστάσεις που θα υποβληθούν θα εξετασθούν από Επιτροπή, η οποία όταν θα ολοκληρώσει το έργο της, θα υποβάλει τις εισηγήσεις της στον διοικητή των Βάσεων, για λήψη σχετικής απόφασης και οριστικοποίηση του Σχεδίου. Η Δήλωση Πολιτικής Βάσεων θα αναθεωρείται κάθε πέντε χρόνια.

Ερχονται εξελίξεις για τις πολιτογραφήσεις

Αυστηρή απάντηση του Β.Γ. Εισαγγελέα Σάββα Αγγελίδη στην «Κ» για τις παρεμβάσεις στο έργο της Νομικής Υπηρεσίας

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Εντονος εμφανίζεται ο βοηθός γενικός εισαγγελέας για θέματα που αφορούν τη συνεργασία της Νομικής Υπηρεσίας με άλλους θεσμούς και που κατά τον ίδιο θεωρούνται παρεμβάσεις στο έργο του ιδίου και του γενικού εισαγγελέα. Στη συνέντευξή του στην «Κ», ο Σάββας Αγγελίδης είναι επικριτικός με την Βουλή αλλά και τον γενικό ελεγκτή, θεωρώντας πως η ενασχόλησή του με υπό διερεύνηση υποθέσεις μπορεί να μολύνουν το μαρτυρικό υλικό. Το ίδιο έντονος είναι και με τις πολιτικές επικρίσεις για τη μεταπάληψη του ιδίου και του γενικού εισαγγελέα από την κυβέρνηση στη Νομική Υπηρεσία. Στο κομμάτι των ερευνών για τις πολιτογραφήσεις εντός του πλαισίου που του επιτρέπει η θέση του, ανακοινώνει πως το επόμενο διάστημα θα υπάρξουν εξελίξεις, προφανώς με την καταχώρηση αριθμού υποθέσεων ενώπιον δικαστηρίου.

—**Κ. Αγγελίδη, έχει παρέλθει ένα μεγάλο χρονικό διάστημα από την παράδοση του πόρισματος για τις πολιτογραφήσεις. Ωστόσο, δεν έχουμε δει κάποια υπόθεση να καταλήγει στα δικαστήρια. Τι συμβαίνει;**

—Από την πρώτη στιγμή που παραδόθηκε στον γενικό εισαγγελέα της Δημοκρατίας το πόρισμα για τις πολιτογραφήσεις δόθηκαν στρατηγικές οδηγίες στην Αστυνομία για αξιολόγηση των ευρημάτων και εισηγήσεων, κατηγοριοποίηση των θεμάτων και δράσεων, προγραμματισμό των ανακρίσεων με χρονοδιαγράμματα και οδικό χάρτη. Υπήρχε και υπάρχει ενημέρωση τόσο σε επίπεδο ανακριτών με λειτουργούς της Νομικής Υπηρεσίας που ορίστηκαν υπεύθυνοι αλλά και σε επίπεδο ηγεσίας Αστυνομίας με γενικό Εισαγγελέα και βοηθό γενικό εισαγγελέα της Δημοκρατίας. Από τη μία, υπάρχει η ανησυχία της κοινωνίας για μη πρόωθηση υποθέσεων στο Δικαστήριο και από την άλλη υπάρχει η υποχρέωση των εισαγγελικών αρχών να προωθούν υποθέσεις, όταν υπάρχει ικανοποιητική μαρτυρία εναντίον υπόπτων τέτοια που να δικαιολογεί την καταχώρηση υπόθεσης. Σε κάθε περίπτωση η δικαιολογημένη ανησυχία δεν μπορεί να υπερισχύσει των βασικών νομικών αρχών της δίκης. Είμαι σε θέση να καθισχύσω τις ανησυχίες, αναφέροντας ότι εκτός από μία υπόθεση που ήδη καταχωρήθηκε, βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο αριθμός άλλων υποθέσεων και σύντομα θα υπάρχουν εξελίξεις. Υπάρχει καθημερινά καθοδήγηση από τη Νομική Υπηρεσία προς την Αστυνομία επί της διαδικασίας των ανακρίσεων και αυτό που μπορώ να πω με βεβαιότητα είναι ότι θα προχωρήσουν υποθέσεις που ικανοποιούν τις βασικές αρχές και υπάρχει, όπως ανέφερα, ικανοποιητική μαρτυρία. Μην ξεχνάτε ότι ο ρόλος μας ως κατηγορών είναι, μεταξύ άλλων, να είμαστε «ο προχωρημένος φύλακας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων». Με άλλα λόγια να μεριμνούμε ότι μέσω των διαδικασιών που προωθούμε να μην παραβιάζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα των κατηγορουμένων.

—**Ανάμεσα στους φακέλους που έχει ολοκληρωθεί η έρευνα είναι**

και αυτός που αφορά τον Δημήτρη Συλλούρη. Υπάρχουν στοιχεία καταχώρησης υπόθεσης ή όχι;

—Είναι λάθος να σχολιάσω και αναλύσω μία υπόθεση που βρίσκεται στο στάδιο της ανάκρισης. Η λαϊκή ετυμολογία και εξωγενείς παράγοντες δεν είναι ικανά στοιχεία για να διαφοροποιήσω αυτή την υπόθεση από άλλες και να δημοσιοποιήσω στοιχεία σε σχέση με αυτήν. Είναι καθήκον και υποχρέωσή μου να σέβομαι τα δικαιώματα του κάθε πολίτη και να προστατεύσω συνάμα τις διαδικασίες που εκκρεμούν. Αυτό που θεωρώ θεμιτό και μπορώ να αναφέρω είναι ότι στο εγγύς μέλλον θα καταχωρήσουμε στο Δικαστήριο έναν αριθμό υποθέσεων. Επίσης, στο πλαίσιο διερεύνησης κάποιων υποθέσεων,

Δυστυχώς υπάρχει μία συνειδητή και στοχευμένη προσπάθεια από κάποιους να καλλιεργούν επιχειρηματολογία για απουσία ανεξαρτησίας, λόγω του ότι τόσο ο γενικός εισαγγελέας όσο και εγώ υπηρετήσαμε ως υπουργοί.

ήδη ξεκίνησαν «δικαστικές μάχες» εφόσον εκδόθηκαν διάφορα διατάγματα και οι ύποπτοι επιχειρούν με κάθε διαδικαστικό μέσο να αμφισβητήσουν τη νομιμότητά τους. Ομάδα δικηγόρων της Νομικής Υπηρεσίας με επικεφαλής ανώτερους δικηγόρους της Υπηρεσίας εμφανίζονται ενώπιον Δικαστηρίων. Αυτή η πιτυχή από μόνη της επιβεβαιώνει ότι εργαζόμαστε με μεθοδικότητα, επαγγελματισμό, αθόρυβα και μας ενδιαφέρει η ουσία. Πρέπει να μπουν γερά θεμέλια, έτσι ώστε να παρουσιαστούν με τον καλύτερο τρόπο στο Δικαστήριο οι υποθέσεις που θα κριθεί ότι είναι δυνατό να καταχωρηθούν.

—**Όταν διοριστήκατε εσείς και ο γενικός εισαγγελέας στη Νομική Υπηρεσία υπήρξαν πολιτικές αντιδράσεις. Τελικά τα προηγούμενα αξιώματα που είχατε μπορούσαν να λειτουργήσουν απωθητικά για τους διορισμούς**

Ξεκάθαρη απάντηση στις ενέργειες της Ελεγκτικής Υπηρεσίας να ασχοληθεί με υποθέσεις που βρίσκονται στο στάδιο της διερεύνησης δίνει ο βοηθός γενικός εισαγγελέας Σάββας Αγγελίδης στη συνέντευξή του στην «Κ».

σας στη Νομική Υπηρεσία;

—Δυστυχώς, υπάρχει μία συνειδητή και στοχευμένη προσπάθεια από κάποιους να καλλιεργούν επιχειρηματολογία για απουσία ανεξαρτησίας, λόγω του ότι τόσο ο γενικός εισαγγελέας της Δημοκρατίας όσο και εγώ υπηρετήσαμε ως υπουργοί. Δεν θα σχολιάσω τα κίνητρα πίσω από αυτό. Απλά να αναφέρω ότι οι απαντήσεις δίδονται καθημερινά με την αφοσίωσή μας στην εργασία και αποστολή μας. Η αναβάθμιση της Νομικής Υπηρεσίας σε οργανωτικό, διοικητικό και επαγγελματικό επίπεδο, ώστε να μετεξελιχθεί σε μια σύγχρονη, εξωστρεφής Υπηρεσία του Κράτους που θα αξιοποιεί πλήρως τη δυναμική και τις προοπτικές της και θα ανταποκρίνεται με ταχύτητα και συνέπεια στο έργο και στην αποστολή της, γίνεται μέσω σειράς μεταρρυθμιστικών αλλαγών που έχουν υλοποιηθεί ή υλοποιούνται με γοργούς ρυθμούς, με μοναδικό

σκοπό να εμπεδωθεί η νοοτροπία ότι υπηρετούμε τον πολίτη και το δημόσιο συμφέρον.

—**Ποιος είναι τελικά ο ρόλος του κατηγορου/εισαγγελέα σε δύσκολες και με δημόσιο ενδιαφέρον υποθέσεις;**

—Η κοινωνία θα πρέπει να αντιληφθεί ότι η αποστολή του κατηγορού είναι απαιτητική και δύσκολη. Ο κατηγορός θα πρέπει να είναι επαγγελματίας, αντικειμενικός, αποφασιστικός. Μην ξεχνάμε ότι μέλημά του είναι να εγγυάται τον σεβασμό στο νόμο, να υπερασπίζεται το δημόσιο συμφέρον αλλά και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Θα πρέπει να αξιολογεί όλα αυτά μελετώντας τη μαρτυρία μιας υπόθεσης και σε καμία περίπτωση να παρσύνεται είτε από το λαϊκό αίσθημα ή άλλη πίεση ή επηρεασμό πριν λάβει απόφαση. Συνάμα, η οποία απόφαση θα πρέπει να στηρίζεται σε νομικές αρχές, να υπάρχει συνέπεια

στην προσήλωση σ' αυτές και να υπάρχει η αναγκαία αιτιολόγηση. Σε αυτό το σημείο θέλω να τονίσω ότι πρέπει να γίνει κατανοητό από όλους ότι επεκρέματι κίνδυνος πάνω από τους κατηγορούς, αναλαμβάνοντας σοβαρότατες υποθέσεις ποινικής φύσεως. Αυτό ως υπηρεσία αλλά και οι λοιπές αρμόδιες αρχές της Δημοκρατίας έχουμε υποχρέωση να το αντιμετωπίσουμε, αξιολογώντας καθημερινά όλα τα δεδομένα και λαμβάνοντας αποφάσεις προς αυτή την κατεύθυνση. Με λύπη μου όμως διαπιστώνω συχνά την ίδια στιγμή όμως δεν θα ανησυχούμε να τύχει εκμετάλλευση αυτής της καλής πρόθεσης και να καταστούν αντικείμενα κριτικής για καθαρά αλλότριστους λόγους. Η πρόσφατη απόφαση της Ολομέλειας του Ανώτατου Δικαστηρίου στην προσφυγή του γενικού εισαγγελέα με βάση το άρθρο 139 του Συντάγματος για να αποφασίσει το Δικαστήριο σε ζήτημα, που αφορά σε σύγκρουση ή αμφισβήτηση εξουσίας ή αρμοδιότητας που εγείρεται από αρχές της Δημοκρατίας, μετά από απόφαση της Βουλής που στην ουσία επενέβαινε στις εξουσίες και αρμοδιότητες του γενικού εισαγγελέα και βοηθού γενικού εισαγγελέα, δίνει το στίγμα για τη προστασία της ανεξαρτησίας του γενικού εισαγγελέα. Αποφασίστηκε ότι η υπό κρίση απόφαση της Βουλής να καλεί τον γ.ε. και β.γ.γ. να αποστούν από συγκεκριμένα καθήκοντά τους και να πράξουν ως ήταν η επιθυμία της Βουλής παραβιάζει τις συνταγματικά κατοχυρωμένες εξουσίες του γενικού εισαγγελέα, παρεμβαίνει στις αποκλειστικές εξουσίες του και πλήττει το ανέλεγκτο της εξουσίας του, όπως κατοχυρώνεται στο Σύνταγμα. Επαναλαμβάνω ότι σκοπός και μέλημά μας είναι να συνεργαζόμαστε με όλες τις αρχές, να ακούμε και αζητολογούμε τα θέματα που απασχολούν την κοινωνία, να καθορίζουμε στρατηγικές για αντιμετώπιση των προβλημάτων και να προσαρμόζομαστε με τα νέα δεδομένα που δημιουργούνται.

πάνονται με την ουσία της υπόθεσης. Επίσης, διάφορες αναφορές σε δημοσιεύματα και αναρτήσεις σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη, μεταξύ άλλων, και τις συνέπειες που άθελα ή θελημένα δημιουργεί το περιεχόμενό τους.

—**Ποιες είναι οι σχέσεις του γενικού και βοηθού γενικού εισαγγελέα με τη Βουλή;**

—Η ανεξαρτησία του θεσμού του γενικού εισαγγελέα, εκτός του ότι προστατεύεται από το Σύνταγμα, είναι κάτι που θα πρέπει να είναι στη συνείδηση όλων. Οι εξουσίες του γενικού εισαγγελέα, κατοχυρωμένες στο Σύνταγμα και το ανέλεγκτο της εξουσίας του, δεν είναι τίποτε άλλο από την προστασία του θεσμού από εξωγενείς παράγοντες. Αυτό δεν είναι σημείο αναφοράς για καταχρήσεις και εκμετάλλευση από πλευράς της Ν.Υ. αλλά για να αφεθεί η Ν.Υ. να λαμβάνει αποφάσεις εφαρμόζοντας πάντοτε με ευλάβεια τις νομικές

Είναι καθήκον και υποχρέωσή μου να σέβομαι τα δικαιώματα του κάθε πολίτη και να προστατεύσω συνάμα τις διαδικασίες που εκκρεμούν.

Καμία παρέμβαση στο έργο άλλων αρχών

—**Μπορείτε να μας περιγράψετε τις σχέσεις της ηγεσίας της Νομικής Υπηρεσίας με τον γενικό ελεγκτή. Έχουν ξεκαθαρίσει οι αρμοδιότητες των δυο θεσμών;**

—Με το ίδιο σκεπτικό και στο ίδιο πλαίσιο, όπως απαιτούμε να μας αντιμετωπίζουν όλες οι αρχές, σεβόμαστε και εμείς τις αρμοδιότητες και εξουσίες άλλων αρχών. Ξεκαθαρίζω και αναγνωρίζω ότι μόνο με αгаστή και ειλικρινή συνεργασία με όλες τις αρχές θα μπορέσουμε να πετύχουμε πολλά που θα έχουν θετικό αντίκτυπο στην κοινωνία μας. Από τη στιγμή που, μεταξύ άλλων, έχουμε υποχρέωση να προστατεύσουμε την ποινική διαδικασία, η οποία ξεκινά από την ανάκριση μιας υπόθεσης, σίγουρα θα δώσουμε οδηγίες σε άλλες αρχές να μην ενεργούν με τρόπο που ενδεχομένως να μολύνουν μαρτυρία. Αυτό είναι καθήκον μας και δεν θα πρέπει να εκλαμβάνεται ότι επεμβαίνουμε στις αρμοδιότητες

«Ξεκαθαρίζω και αναγνωρίζω ότι μόνο με αγαστή και ειλικρινή συνεργασία με όλες τις αρχές θα μπορέσουμε να πετύχουμε πολλά που θα έχουν θετικό αντίκτυπο στην κοινωνία μας».

άλλων. Αντίθετα προστατεύουμε ταυτόχρονα τις άλλες αρχές για να μην εκτεθούν σε κίνδυνο σε θέματα που δεν κατέχουν αρμοδιότητα αλλά ούτε την απαραίτητη γνώση.

—**Τι έργο μπορεί να επιτελέσει το γραφείο του Επιτρόπου Διαφάνειας κατά της διαφθοράς;**

—Χαιρετίζουμε τον διορισμό του Επιτρόπου

και των Μελών της Αρχής. Είναι ακόμη ένα σημαντικό μέτρο που στοχεύει στην προσπάθεια για αντιμετώπιση της διαφθοράς. Μέλημα πλέον είναι με σκληρή δουλειά ο καθένας εντός της αρμοδιότητας και εξουσιών του και με συνεργασία για να πετύχουμε τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα. Σημειώνω εδώ ότι μία από τις βασικές αρχές που πρέπει να σέβεται ο κατηγορός είναι να μην χρησιμοποιεί μαρτυρία η οποία αποκτήθηκε μέσω παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ως εκ τούτου, στο πλαίσιο διερεύνησης θα πρέπει να προστατεύεται με ευλάβεια αυτή η αρχή για να μη μολύνεται η μαρτυρία. Αυτή ήταν η θέση μας στην αρμόδια κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, όπου υπήρχε συζήτηση επί του νομοσχεδίου, η οποία έγινε αποδεκτή αφού έγινε αντιληπτό ότι μέλημα όλων θα πρέπει να είναι η ουσιαστική αντιμετώπιση του φαινομένου της διαφθοράς.

Κυπριακές Αξίες,
Παγκόσμιας Αποδοχής

46
ΧΡΟΝΙΑ

Φροντίδα για τον Άνθρωπο
και την Υγεία

15/05

H KATHMERINH

Στο μετέωρο βήμα των επιλογών της η Αριστερά

Το θρίλερ που εκτυλίχθηκε στο Πολιτικό Γραφείο, το μέλλον του Στέφανου και η δεύτερη ανάγνωση Μαυρογιάννη

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν το περασμένο καλοκαίρι, ο Στέφανος Στεφάνου αναλάμβανε τα νήνια του ΑΚΕΛ γνώριζε πολύ καλά πως όλο αυτό δεν θα ήταν ένας υγιεινός περίπατος στο πάρκο, σίγουρα όμως δεν θα ανέμενε πως θα «μεταφέρει μία χειροβομβίδα έτοιμη να εκραγεί πάνω του» όπως έλεγαν ανήσυχια στελέχη στα πηγαδάκια τις τελευταίες μέρες. Έμπαινε κατευθείαν στην κόκκινη ζώνη, γιατί αναλάμβανε ένα κόμμα εξουσίας στο ιστορικά χαμηλό ποσοστό του 22% και θα έπρεπε μέσα σε λίγους μόνο μήνες, να στείλει αφενός μήνυμα ανανέωσης που θα το επαναφέρει στις ένδοξες εποχές του και αφετέρου να βρει τον ιδανικό υποψήφιο για τις προεδρικές εκλογές. Καλή η ανακαίνιση του γραφείου, καλή και η καθημερινή πορεία προς τη βάση, όμως μέσα σε λίγους μόλις μήνες δεν μπορούν να γίνουν θαύματα, ούτε βεβαίως να επιστρέψουν στην ΑΚΕΛική στέγη ψηφοφόροι, μόνο με αυτά. Το διακύβευμα για την Αριστερά είναι μεγάλο σε αυτή την εκλογική μάχη, καθώς σε πρώτο στάδιο θα πρέπει να περάσει στον β' γύρο –που δυσκολεύεται βάσει δημοσκοπήσεων– και στη συνέχεια να πετύχουν την αλλαγή διακυβέρνησης την οποία εδώ και καιρό υπόσχονται στο ακροατήριό τους. Σε αυτό το πλαίσιο λήφθηκε και την περασμένη Πέμπτη η απόφαση του Πολιτικού Γραφείου να πάρει ως πρόταση την υποψηφιότητα του Ανδρέα Μαυρογιάννη στην Κεντρική Επιτροπή. Μία πρόταση που προκάλεσε σωρεία συζητήσεων για το πού πάει το ΑΚΕΛ, πόσο έτοιμο είναι για προοδευτική διακυβέρνηση ή αν ετοιμάζεται να αυτοαναρεθεί, τουλάχιστον στο Κυπριακό.

Με ιστορικό

Όσο όμως κι αν αναστατώνει την ηγεσία όλο αυτό που συμβαίνει σήμερα, το ΑΚΕΛ ανέκαθεν παρακολουθούσε αντιδράσεις μερίδας της βάσης του για τις επιλογές του. Από την επιλογή Γιώργου Ιακώβου, σε αυτήν του Τάσσου Παπαδόπουλου, αλλά και στην επιλογή Δημήτρη Χριστόφια, όταν ο ίδιος απολάμβανε μεγάλα ποσοστά αποδοχής ευρύτερα, υπήρχαν εσωκομματικές διαφωνίες και συζητήσεις. Σήμερα

βεβαίως η συζήτηση για το ποιος θα είναι υποψήφιος, τα μπες-βγες, το κάψιμο υποψηφίων αλλά και η παρατεταμένη διαβούλευση, φαίνεται να κούρασαν τους ψηφοφόρους και να εκφύλισαν εν μέρει τη συζήτηση. Έθιξε άλλωστε δημοσίως και ο πρώην ευρωβουλευτής Τάκης Χατζηγεωργίου το προβληματικό της διαδικασίας και την ανάγκη να δοθεί έμφαση στο μέλλον.

“

Η ηγεσία του ΑΚΕΛ δεν είχε επιλογή μεταξύ μιας αριστερής και μιας δεξιάς υποψηφιότητας. Αχιλλέας - Μαυρογιάννης αποτελούν δύο δεξιές υποψηφιότητες με κάποιες διαφορές στο Κυπριακό.

“

Το Πολιτικό Γραφείο επέλεξε να πάρει το ρίσκο αποκλεισμού στον β' γύρο καθώς θεωρεί πως η επιλογή Μαυρογιάννη μπορεί να φέρει κοντά άλλα ακροατήρια.

Η δεύτερη ανάγνωση

Τι σημαίνει λοιπόν η επιλογή Ανδρέα Μαυρογιάννη από το Πολιτικό Γραφείο και πόσο το κόμμα είναι έτοιμο να θυσιάσει τις θέσεις του; Η αλήθεια είναι πως η ηγεσία δεν είχε να αποφασίσει μεταξύ μιας δεξιάς και μιας αριστερής υποψηφιότητας. Ο Αχιλλέας Δημητριάδης σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να εκληφθεί ως αριστερή υποψηφιότητα. Η διαφοροποίηση των δύο είναι σε επί μέρους ζητήματα στο

Κυπριακό. Η Εζεκία Παπαϊωάννου είναι έτοιμη να πάρει το ρίσκο αποκλεισμού στον β' γύρο για να έχει περισσότερες πιθανότητες αλλαγής διακυβέρνησης ΔΗΣΥ. Η επιλογή Δημητριάδη ζυγίστηκε και διαφάνηκε πως μπορεί να διασφαλίζει την κομματική συνοχή, όμως δεν διασφαλίζει τη νίκη στις εκλογές. Οι θέσεις του στο Κυπριακό (διασταυρούμενη συζήτηση των έξι σημείων και η έμφαση του στο περιουσιακό έχουν απομακρύνει πλήρως ΔΗΚΟ και ΕΔΕΚ από τη συζήτηση συνεργασίας). Ο Ανδρέας Μαυρογιάννης έχει καταδείξει πως δεν συμφωνεί πλήρως με τις θέσεις ΑΚΕΛ, προκαλώντας ανησυχία σε ΑΚΕΛικούς κύκλους όμως παράλληλα αυτή η διαφωνία αποτελεί την εγγύηση ότι κάποιοι από την κεντροαριστερά και τον ενδιάμεσο χώρο, ενδεχομένως να τον στηρίξουν τη δεύτερη Κυριακή. Με την απόφασή του άλλωστε το ΑΚΕΛ να συζητήσει με το Δημοκρατικό Κόμμα αυτή η διαφωνία αποτελεί την προετοιμασία του ακροατήριό του πως είναι διατεθειμένο να βάλει νερό στο κρασί των θέσεών του. Γνωρίζει άλλωστε καλά η ηγεσία πως η θέση του ΑΚΕΛ στο Κυπριακό δεν φαίνεται να εκπροσωπεί την πλειοψηφία της κυπριακής κοινωνίας. Καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι οι Στέφανος Στεφάνου και Νικόλας Παπαδόπουλος έληξαν τη μεταξύ τους συζήτηση βελούδινα, με το ΑΚΕΛ να προσβλέπει σε μία συνεργασία στον β' γύρο. Ο κίνδυνος για το ΑΚΕΛ ωστόσο είναι ότι με την παρουσία Αχιλλέα Δημητριάδη μέχρι τέλους (αυτό είπε πως θα κάνει κατά τη διαβούλευση με τη Γραμματεία) η υποψηφιότητα Μαυρογιάννη θα έχει σημαντικές διαρροές και ενδεχομένως να χάσει το εισιτήριο του β' γύρου, με ό,τι κι αν αυτό συνεπάγεται για το ΑΚΕΛ και τον Στέφανο Στεφάνου.

Θρίλερ στο Π.Γ.

Η απόφαση πάντως σίγουρα δεν ήταν εύκολη. Εδώ και μέρες οι ισορροπίες σε Γραμματεία και Πολιτικό Γραφείο άλλαζαν από τη μια στιγμή στην άλλη. Κάποιοι ήταν σίγουροι πως η ψηφοφορία στο Πολιτικό Γραφείο θα ευνοούσε τον Αχιλλέα Δημητριάδη, όμως η τοποθέτηση Λουκαϊδίου στο κρατικό ραδιόφωνο την ημέρα των αποφάσεων κατέδειξε πως το σώμα κατευθύνεται

Ο Στέφανος Στεφάνου επέλεξε να απέχει από την κρίσιμη ψηφοφορία, ενισχύοντας τα ερωτήματα για το αν ελέγχει τα σώματα ή αν πρόκειται για μία καλά μελετημένη κίνηση που τον διασώζει προσωπικά.

αλλού. Το τελικό αποτέλεσμα του Πολιτικού Γραφείου ήταν 11 υπέρ της υποψηφιότητας Ανδρέα Μαυρογιάννη (Γιώργος Λουκαϊδής, Άριστος Δαμιανού, Νεοκλής Συλικιώτης, Χάρης Καραμάνος, Χάρης Πολυκάργου, Άντρος Καυκαλιάς, Χρυστάλλα Αντωνίου, Ανδρέας Βύρας -δεν ήταν ζεστός με κανέναν εκ των δύο, Πανίκος Χάμπας, Ανδρέας Φακοντής, Γιώργος Γεωργίου) υπέρ της υποψηφιότητας Αχιλλέα Δημητριάδη τάχθηκαν 6 (Τουμάζος Τσελεπής, Νίκος Ιωάννου, Ελένη Μαύρου, Σωτηρούλα Χαραλάμπους και Μιχάλης Παπανικολάου).

Η αποχή Στεφάνου

Σε αυτά τα δύο στρατόπεδα απουσιάζει βεβαίως η ψήφος Στεφάνου, σε αντίθεση με τους Λουκαϊδη-Δαμιανού οι οποίοι είχαν έντονη εμπλοκή και ρόλο στη διαβούλευση. Υπήρχε μέρες προηγουμένως η διαρροή πως ο γ.γ. του ΑΚΕΛ έβλεπε θετικότερα την υποψηφιότητα Αχιλλέα Δημητριάδη, καθώς αυτή θα μπορούσε να πετύχει την κομματική συνοχή αλλά και να διασφαλίσει τον β' γύρο. Ο ίδιος έβαλε τα υπέρ και τα κατά των δύο κατά τη συνεδρία και είπε πως θα τοποθετηθεί στο τέλος. Τόσο η ψήφος αποχής, όσο και το γεγονός ότι η πλειοψηφία της Γραμματείας και του Πολιτικού Γραφείου διαφώνησαν μαζί του άνοιξε ένα κύκλο συζητήσεων για το κατά πόσο ελέγχει ή όχι τελικά τα συλλογικά σώματα. Οι ερμηνείες ποικίλουν.

Σε αντίθεση με τους προκατόχους του θέλει να αφήσει τα μέλη να εκφραστούν ελεύθερα (απέφυγε να έχει κατ' ιδίαν συναντήσεις με μέλη του Πολιτικού Γραφείου για να τους μεταπεισεί).

Υπάρχει η ερμηνεία ότι ο Στέφανος Στεφάνου είχε τελικούς έντονες επιφυλάξεις για τον Αχιλλέα

Δημητριάδη μετά τη συνάντηση που είχε ο τελευταίος με τη Γραμματεία του κόμματος. Κάποιοι μάλιστα εκτιμούν πως το γεγονός ότι άτομα της επιρροής Στεφάνου που ψήφισαν Μαυρογιάννη, καταδεικνύουν πως ο γ.γ. του ΑΚΕΛ δεν ήταν θερμός για την εν λόγω υποψηφιότητα.

Δέχεται επικρίσεις για ευθυνοφοβία δεδομένου ότι την κρίσιμότερη στιγμή του κόμματος δεν είχε ισχυρή θέση.

Το τι ισχύει τελικά θα διαφανεί στην πορεία ωστόσο, αν ληφθεί υπόψη ότι ο Στέφανος Στεφάνου είχε διαμηνύσει από νωρίς πως αυτή τη φορά το κόμμα πάει σε εκλογές για να κερδίσει, δίδεται η αίσθηση πως η εκλεξιμότητα υπερίσχυσε της ασφάλειας της κομματικής συνοχής.

Οι δραστηριότητες

Κατά τη διάρκεια του Πολιτικού Γραφείου είχαν εκφραστεί επιφυλάξεις για την επιλογή Αχιλλέα Δημητριάδη καθώς αυτή όπως έλεγαν, ίσως να καταφέρει να φτάσει στον β' γύρο, ωστόσο θα δυσκολευτεί να έχει στη δεύτερη Κυριακή μία εισροή ψηφοφόρων, εξαιτίας και της θέσης του στο Κυπριακό. Το κυριότερο ωστόσο που φαίνεται να έγειρε την πλάστιγγα υπέρ του Μαυρογιάννη ήταν οι προβληματισμοί, οι οποίοι ενισχύθηκαν κατά τη συνάντησή του με τη Γραμματεία του ΑΚΕΛ, γύρω από την επαγγελματική του δραστηριοποίηση που συνδέεται με την Επιτροπή Αποζημιώσεων. Γκρίζες ζώνες που ενδεχομένως όπως είπαν να οδηγήσει τελικά στην απόσυρσή του, όπως ακριβώς έγινε και στην περίπτωση Μάικ Σπανού.

Ο Τσελεπής και οι διάλογοι

Είναι όμως η επιλογή Ανδρέα Μαυρογιάννη εύκολη για το κόμμα

της Αριστεράς και ιδιαίτερα για το αφήγημα του ΑΚΕΛ;

Στελέχη ανησυχούν έντονα πως μία τέτοια υποψηφιότητα θα οδηγήσει την αυτοαναίρεση για τις ευθύνες Αναστασιάδη στο Κραν Μοντάνα. Ενδεικτικό ότι ο Ανδρέας Μαυρογιάννης στην πρώτη διαδικτυακή συνέντευξη του «Legal Matters» με τον Χριστόφορο Χριστοφή μετά την ανακοίνωση του Πολιτικού Γραφείου, ανέφερε πως υπάρχουν μικροδιαφωνίες με τον Νίκο Αναστασιάδη στο Κυπριακό.

Η σχέση του με τον Νίκο Αναστασιάδη αλλά και οι θέσεις του στο Κυπριακό συζητήθηκαν εκτενώς στην τρίωρη συνάντηση που είχε με τη Γραμματεία. Ενώ ο Τουμάζος Τσελεπής υπογράμμισε ότι υπήρξε πρόταση για κατάργηση των εγγυήσεων, ο Ανδρέας Μαυρογιάννης τον κάλεσε να του παρουσιάσει κάτι τέτοιο, καθώς η δική του ενημέρωση, που ήταν άλλωστε στις κρίσιμες συναντήσεις, ήταν πως δεν ίσχυε κάτι τέτοιο.

Σημείωσε πως υπήρχε η εκτίμηση ότι η τουρκική πλευρά θα έκανε πίσω στο θέμα των εγγυήσεων αλλά δεν υπήρξε οτιδήποτε γραπτώς. Μάλιστα, ο Γιώργος Λουκαϊδής, όπως ενημέρωσε το Πολιτικό Γραφείο, τον κάλεσε να ξανακοιτάξει τα πρακτικά που δημοσιοποίησε ο «Φιλελεύθερος» με τον διπλωμάτη να επιμένει πως κάτι τέτοιο δεν είναι εις γνώσιν του και αν έχουν κάτι στο ΑΚΕΛ να το παρουσιάσουν.

Διαβάστε όλο το παρασκήνιο και τις εξελίξεις της κρίσιμης συνεδρίας της Κεντρικής Επιτροπής στην ιστοσελίδα www.kathimerini.com.cy

Η διαφωνία Μαυρογιάννη - Τσελεπή για το Κραν Μοντάνα θεωρείται πως ακυρώνει το ΑΚΕΛικό αφήγημα, ωστόσο παράλληλα αποτελεί εγγύηση ότι ψηφοφόροι άλλων χώρων μπορούν να έρθουν κοντά του.

Το Κυπριακό και αυτοακύρωση

Αυτή ακριβώς η θέση Μαυρογιάννη προκαλεί συζητήσεις τόσο στους διαδρόμους του ΑΚΕΛ, όσο και στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης, ότι το κόμμα κινδυνεύει να αυτοακυρωθεί. Ιδιαίτερα η παλιά φρουρά (Κυπριανού-Τσελεπής). Όπως εκτιμούν στελέχη στην «Κ» ο προεκλογικός προβλέπεται πως θα αφήσει στο απυρόβλητο τον Νίκο Αναστασιάδη για τους χειρισμούς στο Κυπριακό, δεδομένου ότι ο Ανδρέας Μαυρογιάννης ήταν συνεργάτης του Προέδρου, παρών στις κρίσιμες αποφάσεις και έχοντας συνεπώς μερίδιο ευθύνης. Υπάρχει βεβαίως και η απάντηση πως από τη στιγμή που το κόμμα θέλει να κερδίσει εκλογές θα πρέπει να βάλει νερό στο κρασί του και πως σίγουρα τις θέσεις ΑΚΕΛ σε ό,τι αφορά το Κυπριακό και τις ευθύνες δεν συμμερίζεται ένα μεγάλο μέρος της κυπριακής κοινωνίας, αλλά και των ΑΚΕΛικών ψηφοφόρων που έμειναν εκτός κάλπης. Το επείγον για το διδεται βεβαίως είναι πως ο Ανδρέας Μαυρογιάννης δεν αποτελούσε πολιτικό

διορισμό. Είναι όπως λέγεται άδικο να συγκρίνεται ένας τεχνοκράτης με τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Στο ίδιο πλαίσιο όπως αναφέρουν στελέχη, ο κ. Μαυρογιάννης ήταν ο πρώτος που μίλησε για αναξιοπιστία της ε/κ πλευράς διεθνώς και ο πρώτος που διασταύρωσε τα ξίφη του με τον Νίκο Χριστοδουλίδη, κρούοντας τον κώδωνα του κινδύνου για τα όσα εκτυλίσσονται στην Αμμόκωστο.

Στόχος της ηγεσίας όλο αυτό το διάστημα ήταν να δώσει έμφαση στο αφήγημα, πως ο Ανδρέας Μαυρογιάννης, λόγω και της διαχείρισης της προεδρίας της Ε.Ε., γνωρίζει καλά πως λειτουργεί η δημόσια υπηρεσία, τα υπουργεία οριζοντίως και πως μπορεί κατ' επέκταση να κυβερνήσει. Η τελικές αποφάσεις του κόμματος θα ληφθούν στις 5 Ιουνίου στην Παγκύπρια Συνδιάσκεψη, και μέχρι τότε αναμένονται πτήσεις, αντιδράσεις και απαντήσεις με επιχειρήματα για την τελική απόφαση που θα λάβουν τα συλλογικά σώματα.

Υπήρξε έντονη τάση στους ευρύτερους ΑΚΕΛικούς κύκλους για την επιλογή Αχιλλέα Δημητριάδη, καθώς αυτή επιβραβεύει τη θέση του κόμματος για το Κυπριακό.

Η προεδρική καρέκλα τρίζει στην ΕΔΕΚ

Στελέχη προετοιμάζουν το έδαφος για την απομάκρυνση του Μαρίνου Σιζόπουλου

Της **ΟΡΙΑΝΑΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Όταν στις 5 Φεβρουαρίου του 1969 ο Βάσος Λυσσαρίδης εξήγγειλε ότι θα συμβάλει «εις την δημιουργίαν ελευθέρας πολιτικής ζωής διά της δημιουργίας κόμματος» τίποτα δεν προμήνυε τα όσα παρακολουθούμε να εξελίσσονται σήμερα εντός της ΕΔΕΚ με στελέχη να προετοιμάζουν διαδικασία καθαίρεσης Σιζόπουλου. Τα προβλήματα στην ΕΔΕΚ διαχρονικά ταράζουν ανά τακτά χρονικά διαστήματα τις ισορροπίες εντός του κινήματος.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα οι κατηγορίες που δέχθηκε ο Γιαννάκης Ομήρου για πολιτική ατολμία και έλλειψη βούλησης από τον τότε κεντρικό οργανωτικό γραμματέα Γιάννο Ευσταθίου, που παραιτήθηκε πυροβολώντας ενώ μία εβδομάδα αργότερα, στις 13 Ιανουαρίου 2015, υπέβαλε την παραίτησή του και ο πρόεδρος του κινήματος, διαμνύοντας ότι δεν επιθυμεί να συντηρήσει ένα νοσηρό κλίμα.

Μία θέση την οποία δεν φαίνεται να συμμερίζεται ο άνθρωπος που τον διαδέχτηκε την 1η Μαρτίου του 2015, ο Μαρίνος Σιζόπουλος, μιας και τη δεδομένη στιγμή η ΕΔΕΚ δείχνει να διανύει μια περίοδο πλήρους απαξίωσης. Μετά τις διαδικασίες εξπρές, καθόλα νόμιμες όπως διαμνύεται, που επέλεξε ο Μαρίνος Σιζόπουλος και όσοι φίλοι

Εξετάζεται η διεξαγωγή «σωστού» συνεδρίου βάσει του μπρώου του 2017 με μέλη να διαμνύουν ότι το αποτέλεσμα θα γίνει σεβαστό ανεξαρτήτως του προσώπου που θα αναδειχθεί πρόεδρος.

του απέμειναν, έκλεισαν και την τελευταία χαραμάδα ελπίδας για κλίμα συναίνεσης εντός του κινήματος. Αν και ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ θέλησε να στείλει ξεκάθαρα το μήνυμα για όποιον διαφωνεί ότι οι πόρτες είναι ανοικτές, ο βουλευτής του κόμματος Κωστής Ευσταθίου, μιλώντας στην «Κ», είπε πως αν η πόρτα είναι ανοικτή μπορεί να βγει ο ίδιος, μιας και έχει μετατρέψει την ΕΔΕΚ [σ.σ. ο κ. Σιζόπουλος] σε εταιρεία περιορισμένων ευθύνες και αυτό δεν μπορεί πλέον να γίνει ανεκτό. Για μαύρη σελίδα στην ιστορία της ΕΔΕΚ έκανε λόγο ο ευρωβουλευτής Δημήτρης Παπαδάκης, μιλώντας επίσης στην «Κ».

Κινήσεις εκ των έσω

Το ποτήρι φαίνεται πάντως να ξεχειλίζει και μέλη του κινήματος σε όλες τις πόλεις στέλνουν το μή-

«Τα επιχειρήματα που χρησιμοποιούν ορισμένοι για να πλήξουν την ΕΔΕΚ και εμένα προσωπικά καταρρέουν και παράλληλα ενισχύουν την συνοχή του κόμματος».

νυμα ότι η ΕΔΕΚ δεν χαρίζεται σε κανένα κ. Σιζόπουλο, δεν αποδέχονται την θέση του ότι όποιος διαφωνεί μαζί του είναι εχθρός του κόμματος, ενώ κάνουν λόγο για ψεύδη που εκστομίζονται πλέον συστηματικά. Ήδη σχεδιάζονται οι επόμενες κινήσεις που ίσως διαφανούν και μέσα στον επόμενο μήνα. Στόχος φυσικά είναι η απομάκρυνση του Σιζόπουλου από την ηγεσία, όμως, όπως ξεκαθαρίζουν, με νόμιμες και νοικοκυρεμένες διαδικασίες και όχι αντάρτικο. Ανάμεσα στις κινήσεις που εξετάζονται είναι, σε πολιτικό επίπεδο, η διεξαγωγή «σωστού» συνεδρίου βάσει του μπ-

ρώου του 2017, διαμνύοντας ότι το αποτέλεσμα θα γίνει σεβαστό ανεξαρτήτως του προσώπου που θα αναδειχθεί πρόεδρος. Υπάρχει και η σκέψη της νομικής οδού μέσω προσφυγών, κάτι που εξετάζεται κατά πόσο μπορεί να προχωρήσει.

Ανασυγκρότηση

Βέβαια, το ζητούμενο στην παρούσα φάση είναι νυν και πρώην στελέχη που επιθυμούν την απομάκρυνση του Μαρίνου Σιζόπουλου να βρουν τις ισορροπίες για συμπόρευση και αυτό είναι δύσκολο, αν αναλογιστεί κανείς πως τους χωρίζουν πολλά περισσότερα από

όσα τους ενώνουν. Οι τάσεις ποικίλλουν ενώ στελέχη που το 2015 ήταν στο πλευρό του Μαρίνου Σιζόπουλου τώρα βρίσκονται απέναντί του. Πολλές είναι οι πληγές που άφησε και η παραίτηση του οικονομικού διευθυντή της ΕΔΕΚ και στεντού συνεργάτη του κ. Σιζόπουλου, του Γιώργου Κουτούκη, τον περασμένο Αύγουστο, ο οποίος φαίνεται να εξέδωσε επιταγές που δεν είχαν καμία σχέση με οικονομικές υποχρεώσεις του κόμματος. Στα πλην αυτής της προσπάθειας και οι ανύπαρκτες σχέσεις Δημήτρη Παπαδάκη με πρωτοκλασάτα στελέχη, μετά τη διαγραφή του πρώτου,

αν και το μήνυμα που στέλνεται απ' όλες τις πλευρές είναι η προθυμία τους να αφήσουν πίσω τις αντιπαράθεσεις του παρελθόντος, φτάνει να σωθεί το κίνημα. Μάλιστα, πολλοί εξ αυτών δηλώνουν ότι οφείλουν να κινηθούν άμεσα και να πρωτοστατήσουν σε αυτή την προσπάθεια ώστε να αποσείσουν το βάρος της αφέλειας που επέδειξαν δείχνοντας εμπιστοσύνη στα όσα ο Μαρίνος Σιζόπουλος τους υποσχόταν και δεν αντέδρασαν νωρίτερα αποτρέποντας εγκαίρως την απώλεια της ιδεολογικής ταυτότητας της ΕΔΕΚ αλλά και πολλών από τους υποστηρικτές της.

Ο ρόλος της ΕΔΕΚ στις εκλογες του 2023

Η ΕΔΕΚ δεν απαγόρευσε σε κανένα να εκφράσει την άποψή του και να διατυπώσει τις θέσεις τους ενώπιον των συλλογικών οργάνων του κόμματος, δηλώνει ο Μαρίνος Σιζόπουλος. Μάλιστα, μέσα από την ενημερωτική εκπομπή του ΣΠΟΡ FM «Διαπορά Ειδήσεων», έστειλε το μήνυμα στους πάλοι ποτέ συναγωνιστές του ότι τα επιχειρήματα που χρησιμοποιούν για να πλήξουν την ΕΔΕΚ και τον ίδιο προσωπικά καταρρέουν και παράλληλα ενισχύουν τη συνοχή του κόμματος.

Μάλιστα, ο κ. Σιζόπουλος εξηγεί ότι αυτό καταδεικνύεται και από την αθρόα συμμετοχή των μελών και στελεχών του κόμματος στις συγκεντρώσεις που πραγματοποιούνται το τελευταίο χρονικό διάστημα, ξεκαθαρίζοντας την ίδια ώρα ότι ουσιαστικό ρόλο σε ένα κόμμα διαδραματίζει κανείς μέσα από την εκλογή του και την ανάληψη ευθυνών και καθηκόντων. Ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ ξεκαθάρισε πως το κόμμα μετά και τη διεξαγωγή του συνεδρίου προχωράει μπροστά, εκφράζοντας την πε-

ποίθηση ότι θα έχει καθοριστικό ρόλο να διαδραματίσει ενόψει εκλογών. Μια θέση που κρίνεται ποικιλοτρόπως, αν αναλογιστεί κανείς τη στάση που τήρησε στις προεδρικές εκλογές του 2018 και τη στήριξη του Νικόλα Παπαδόπουλου, που η υποψηφιότητά του δεν κατάφερε να περάσει στον δεύτερο γύρο.

Εκτιμάται, πάντως, ότι μέχρι τέλη Μαΐου θα ολοκληρωθεί και ο κύκλος επαφών της ΕΔΕΚ με κόμματα της αντιπολίτευσης, αρχής γενομένης με τη συνάντηση

πιθανότατα τη Δευτέρα με το ΔΗ-ΚΟ και στη συνέχεια τα συλλογικά όργανα θα λάβουν τις τελικές αποφάσεις για τον υποψήφιο που θα στηρίξουν στις προεδρικές εκλογές. Υπάρχουν βέβαια και οι φωνές που διαμνύουν ότι τη δεδομένη στιγμή η προσοχή πρέπει να στραφεί στη διάσωση του κόμματος και όχι στις προεδρικές εκλογές. Φυσικό επακόλουθο, αν αναλογιστεί κανείς ότι οι θέσεις ηγετικών στελεχών του κινήματος κυρίως σε ό,τι αφορά το Κυπριακό είναι εκ διαμέτρου αντίθετες.

Αν και ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ θέλησε να στείλει ξεκάθαρα το μήνυμα για όποιον διαφωνεί ότι οι πόρτες είναι ανοικτές, ο βουλευτής του κόμματος Κωστής Ευσταθίου, μιλώντας στην «Κ», είπε πως αν η πόρτα είναι ανοικτή μπορεί να βγει ο ίδιος, μιας και έχει μετατρέψει την ΕΔΕΚ σε εταιρεία περιορισμένης ευθύνης.

ΑΡΘΡΟ / Της **ΑΝΝΑΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ**

ESG, DEI και άλλα ακρωνύμια

Πόσες φορές σας έχει συμβεί να διαβάζετε ένα μήνυμα και να πρέπει να κάνετε παύση για μερικά δευτερόλεπτα προσπαθώντας να αποκρυπτογραφήσετε ένα ακρωνύμιο. Και αυτό δεν αφορά μόνο σε εκείνους από εμάς που ανήκουν στην Gen X. Τα ακρωνύμια, γενικά, φαντάζουν να είναι κώδικες επικοινωνίας ανάμεσα σε μερικούς, σε αυτούς τους λίγους που τα κατανοούν. Τα ESG και DEI όμως μας αφορούν όλους. Ας αρχίσουμε από τα τρία γράμματα ESG για τα οποία όλο και πιο συχνά ακούμε τώρα τελευταία και σύμφωνα με τον Robin Nuttall της Αμερικανικής Εταιρείας McKinsey & Company «ήρθαν για να μείνουν».

Το ESG είναι τρία κριτήρια, Περιβαλλοντικά (Environmental), Κοινωνικά (Social) και Εταιρικής Διακυβέρνησης (Governance) τα οποία αποτελούν τους τρεις βασικούς παραγόντες μέτρησης των ηθικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας ή μιας επένδυσης. Αυτά τα τρία κριτήρια λοιπόν αποκτούν ειδικό βάρος σε όλο το φάσμα της οικονομικής δραστηριότητας

και θέτουν νέα πρότυπα για τη δημιουργία και την αύξηση κέρδους. Το ESG, απλά

Ε – Περιβαλλοντικά κριτήρια τα οποία εξετάζουν τον τρόπο διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος από μια επιχείρηση αλλά και τις δράσεις αποκατάστασης των βλαβών που αυτή προκαλεί από τη δραστηριότητά της.

Σ – Κοινωνικά κριτήρια μέσω των οποίων αξιολογούνται οι σχέσεις με εργαζόμενους, συνεργάτες πελάτες και τοπικές κοινότητες. Αφορά, μεταξύ άλλων, σε ζητήματα όπως εργασιακά και ανθρώπινα δικαιώματα, προστασία των καταναλωτών, υγεία και ασφάλεια και ισοτιμία φύλων.

Γ – Η Εταιρική Διακυβέρνηση αφορά θέματα ηγεσίας, διαφάνειας, διαφθοράς, συμμόρφωσης, αμοιβών και επιχειρηματικής ηθικής.

Το ESG δεν πρέπει να συγχέεται με την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, CSR (Corporate Social Responsibility). Παρόλο που η βιωσιμότητα αποτελεί κοινό στόχο, η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη αφορά οικειοθελείς δεσμεύσεις με βάση τους 17 στόχους του ΟΗΕ ενώ αντίθετα, με τη δημοσίευση της Οδηγίας Τα-

xonomy από την Κομισιόν, στους στόχους βιωσιμότητας και στο ESG έχει δοθεί υποχρεωτικός χαρακτήρας.

Γιατί όμως έγινε αυτό; Η Ευρώπη εντείνει τις προσπάθειές της για αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, θέτοντας τον στόχο για μια κλιματικά ουδέτερη ήπειρο μέχρι το 2050.

Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, επιβάλλεται να συνταχθεί με αυτόν ολόκληρη η ευρωπαϊκή οικονομία μεταβαίνοντας σε μια κυκλική οικονομία μηδενικού αποτυπώματος. Απαιτούνται επίσης σημαντικές επενδύσεις και αλλαγή προτεραιοτήτων από το βραχυπρόθεσμο κέρδος στο μακροπρόθεσμο όφελος. Τα κριτήρια ESG υποχρεώνουν επενδυτικά κεφάλαια και τράπεζες να αξιολογούν τις επιχειρήσεις με βάση τις επιδόσεις τους σε αυτά, συμβάλλοντας έτσι στην αντιμετώπιση κινδύνων και προκλήσεων αλλά και στην αξιοποίηση νέων ευκαιριών.

DEI ως συστατικό του ESG

Το δεύτερο συστατικό του ESG (S – Social) ο κοινωνικός πυλώνας, αφορά κυρίως στην εφαρμογή πο-

λιτικών DEI, και έχει δικαίως προσελκύσει σημαντική προσοχή από τα μέσα ενημέρωσης, αλλά και από επενδυτές οι οποίοι ενσωματώνουν τις εκτιμήσεις ESG στις αξιολογήσεις τους. Το ακρωνύμιο DEI (αναφέρεται και ως EDI ή D&I) αφορά στη διαφορετικότητα (Diversity), την ισονομία/ισότητα (Equity/Equality) και τη συμπερίληψη (Inclusion). Ο σκοπός εφαρμογής μιας εταιρικής πολιτικής DEI είναι να διασφαλίσει ότι ένας οργανισμός αποτελείται από διαφορετικά άτομα (με βάση τα ατομικά χαρακτηριστικά, τις αξίες, τις πεποιθήσεις και το υπόβαθρό τους) και προωθεί ένα εργασιακό περιβάλλον στο οποίο προσφέρονται σε όλους τους εργαζόμενους τα ίδια δικαιώματα, ισόνομα, και όλοι οι εργαζόμενοι νιώθουν σεβασμό, αποδοχή, υποστήριξη και εκτίμηση.

DEI, αξίζει τον κόπο;

Έρευνες σχετικές με τα πλεονεκτήματα εφαρμογής πολιτικών DEI έχουν δείξει πως τα ποικιλόμορφα και συμπεριληπτικά εργασιακά περιβάλλοντα έχουν διπλάσιες πιθανότητες να φτάσουν τους οικονομικούς τους στόχους. Οι

συμπεριληπτικές και ποικιλόμορφες ομάδες είναι πιο καινοτόμες, συμμετοχικές και δημιουργικές και οι οργανισμοί που επενδύουν σε πολιτικές DEI έχουν πιο πιστούς και πιο ευχαριστημένους πελάτες. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την COQUAL, ένα παγκόσμιο μη κερδοσκοπικό Think Tank οι ομάδες έχουν 158% περισσότερες πιθανότητες να κατανοήσουν τους πελάτες-στόχους όταν τουλάχιστον ένα μέλος τους αντιπροσωπεύει το φύλο, τη φυλή ή/και την ηλικία του κοινού τους.

Έρευνα από το γερμανικό πανεπιστήμιο BCG κατέδειξε πως οι εταιρείες με μεγαλύτερη ποικιλομορφία σε θέσεις μάνατζμεντ είχαν κατά μέσο όρο, αύξηση 38% στα έσοδά τους σε σχέση με εταιρείες με χαμηλότερη ποικιλομορφία. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η ποικιλομορφία σχετίζεται, σε μεγάλο βαθμό, με την καινοτομία. Οι επενδυτές, οι επιχειρηματικοί εταίροι και οι καταναλωτές δίνουν πλέον μεγάλη προσοχή στα προγράμματα ποικιλομορφίας των οργανισμών, τις μετρήσεις και τους βασικούς δείκτες απόδοσης και απαιτούν διαφάνεια.

Κύπρος – ESG και DEI

Το ESG και το DEI έχει αρχίσει να απασχολεί σοβαρά τις κυπριακές επιχειρήσεις και είναι γεγονός πως αρκετές από αυτές εκφράζουν ενδιαφέρον για το θέμα.

Προτεραιότητα βεβαίως θα πρέπει να δοθεί αρχικά στην κατανόηση και των δύο και έπειτα στην ακριβή αξιολόγηση των τρεχουσών πρακτικών του κάθε οργανισμού. Η έγκαιρη ευθυγράμμιση με τα κριτήρια ESG (η οποία απαιτείται και υιοθέτηση πολιτικών DEI) θα τους επιτρέψει να αξιοποιήσουν τις μεγάλες εισροές κεφαλαίων που κατευθύνονται στις επιχειρήσεις από επενδυτικούς οργανισμούς οι οποίοι παρακολουθούν τις επιδόσεις τους.

Η εφαρμογή πολιτικών DEI αδιαμφισβήτητα είναι μια πρόκληση για κάθε οργανισμό, ίσως η μεγαλύτερη, είναι όμως άκρως απαραίτητη, δεν αποτελεί πλέον επιλογή και απαιτεί δέσμευση και σαφή και στρατηγική προσέγγιση.

Η κα Άννα Προδρόμου είναι PR, Communications & DEI Consultant, σύμβουλος ΔΣ, Επικοινωνίας & ΔΙΣ (Διαφορετικότητα, Ισονομίας, Συμπερίληψης).

Το Κυπριακό στο τραπέζι του 2023

Δεν καθορίζει ψήφο το εθνικό πρόβλημα, αλλά παραμένει αναπόσπαστο μέρος της προεκλογικής και των διεργασιών των κομμάτων

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Η συζήτηση για το Κυπριακό ως άλυτο εθνικό θέμα αλλά και ως εργαλείο πολιτικής στη Κύπρο, με φόντο τις προεδρικές εκλογές του 2023, παραμένει ένα ενδιαφέρον ποιοτικό στοιχείο ως προς την εξέταση του ρόλου και των ορίων της διαμόρφωσης της πολιτικής ατζέντας του προεκλογικού. Αν κοιτάξει κανείς ακόμη και μετά το 2004, και την απόρριψη του σχεδίου Ανάν, τον τρόπο συμπεριφοράς του μέσου ψηφοφόρου στην Κύπρο θα διαπιστώνει πως διαχρονικά το εκλογικό σώμα εξέλεγε πολιτικούς στους οποίους είχε τη μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στο Κυπριακό, με τη διαφορά πως τις περισσότερες φορές ήταν ούτως ή άλλως πολιτικοί των κομμάτων προτίμησής τους.

Το Κυπριακό εξάλλου διαμόρφωνε διαχρονικά τα συστημικά κόμματα σε «φιλολυσικά» ή «απορριπτικά», ενώ η εκλογή Αναστασιάδου, το 2013 αλλά και το 2018 (ακόμη και μετά το Κραν Μοντάνα) σε μεγάλο βαθμό επιβεβαιώνει συμπεριφορικά την επιλογή ενός πολιτικού που την περίοδο 2002-2004 είχε ταυτιστεί με την ηγεσία του «στρατοπέδου της λύσης». Η διαπίστωση τα τελευταία χρόνια της υποχώρησης του Κυπριακού ως βασικού κριτηρίου διαμόρφωσης ψήφου του μέσου ψηφοφόρου στις προεδρικές είναι προφανής. Αυτό αποτυπώνεται όχι μόνο σε δημοσκοπικές και άλλες ποιοτικές έρευνες ή στα επιτεύγματα κομμάτων και πολιτικών, αλλά και στο πώς διαμορφώνεται ένα μέρος της προεκλογικής. Εξάλλου μετά το 2017, με φόντο το 2023, δεν έχουν διαμορφωθεί μόνο τετελεσμένα εξιτών όσον αφορά τη στασιμότητα του Κυπριακού μετά την αποτυχία, το 2017, στο Κραν Μοντάνα, αλλά έχουν προκύψει και άλλα ζητήματα που διαμορφώνουν θεματικές στον πυρήνα της πολιτικής:

- Η συζήτηση για την Οικονομία, με πολλαπλά αποτυπώματα, μετά την κορύφωση της κρίσης του 2013, την έλευση της πανδημίας και τη μεγάλη εικόνα του πλέγματος των συνεπειών στην ανάπτυξη, τα εισοδήματα, την ανεργία, τον πληθωρισμό και την ακρίβεια, κ.λπ.
- Η μεγάλη συζήτηση για την αξιοπιστία του πολιτικού συστή-

Οι πρωταγωνιστές του Κραν Μοντάνα είναι παρόντες και στις προεδρικές του 2023.

ματος λόγω των φαινομένων διαφθοράς που προέκυψαν ως απότοκο της δεύτερης θητείας Αναστασιάδου και ταυτίστηκαν τόσο με πολιτικά πρόσωπα όσο κι εν γένει με το πώς λειτουργούν οι θεσμοί στην Κύπρο ή το μοντέλο ανάπτυξης και

- Η εικόνα του κράτους ως προς την αποτελεσματική λειτουργία, μια συζήτηση που διευρύνει την ατζέντα της προεκλογικής όχι μόνο στο ζήτημα της διαφθοράς αλλά και σε επιμέρους θέματα από την πολιτική για το περιβάλλον ή την αξιοπιστία του κρατικού μηχανισμού μέχρι τη συζήτηση για τη Δικαιοσύνη, την Παιδεία, το μεταναστευτικό ή ακόμη και την καθημερινότητα (π.χ. η κίνηση στους δρόμους, η καθαριότητα).

Θα είναι ωστόσο οι προεδρικές του 2023 μια διαδικασία που το Κυπριακό δεν θα διαμορφώσει καθόλου ρόλο στην προεκλογική ατζέντα και την εκλογική συμπεριφορά των ψηφοφόρων; Ας μη βιαστούμε να το ξεγράψουμε, πριν απαντήσουμε και στο ερώτημα.

Μια εγγενής αντίφαση

Όταν, στο μακρινό 1997, ο κοινωνιολόγος Κάισαρ Μαυράτσας διαπίστωνε πως «ο διαχωρισμός των δύο κοινοτήτων αρχίζει να γίνεται αποδεκτός όχι μόνο σαν τε-

Το Κυπριακό, αν και σε αχαρτογράφητα νερά, μετά το 2023 θα απασχολήσει ως προς τη διαχείρισή του τον νέο πρόεδρο της Δημοκρατίας.

τελεσμένο γεγονός αλλά—υπό τις δεδομένες συνθήκες—και ως η καλύτερη εκδοχή» όχι μόνο έκανε μια ακριβή πρόβλεψη, με ισχύ σχεδόν 30 χρόνια μετά αλλά υπενθύμιζε και την εγγενή αντίφαση ως προς τις πραγματικότητες του Κυπριακού: Πως κανείς Ελληνοκύπριος πολιτικός, στις δεκαετίες του 1990, 2000 ή 2010 δεν θα ομολογούσε κάτι τέτοιο, αν δεν ήθελε να σκάψει, ο ίδιος πολιτικά, τον τάφο του. Γι' αυτό στις κορυφώσεις του Κυπριακού τόσο το 2004 και το 2017 (όσο και μετά από αυτές) η εγγενής αντίφαση επιβίωσε πολιτικά ως ενδεικτική της ανθεκτικότητας του Κυπριακού στη διαμόρφωση της προεκλογικής—ακόμη και, με κάμψη, στην αμνηστία, το 2018. Τι αλλάζει όμως το 2023; Ότι τα τελευταία χρόνια δεν συνέβησαν μόνο συμπυκνωμένες εξελίξεις που επιτάχυναν την εικόνα «επί του εδάφους»

σε σχέση με το σενάριο της μη λύσης (έκνομες γεωτρήσεις Τουρκίας, συζήτηση και αντιπαράθεση στο εσωτερικό για λύση δύο κρατών ή υπονόησή της από τον Πρόεδρο Αναστασιάδου, νέα τετελεσμένα στο Βαρώσι, ανάδειξη τ/κ ηγεσίας που προτάσσει την αναγνώριση της «ΤΔΒΚ», ο φόβος προσάρτησης των Κατεχομένων από την Τουρκία, κ.ο.κ.) αλλά το Κυπριακό—όπως το γνωρίσαμε ιστορικά—άλλαξε άρδην. Υπό αυτό το βάρος στην προεκλογική του 2023 αποκτά συγκεκριμένα χαρακτηριστικά:

- Ως προς τη διαχείριση του χειρότερου σεναρίου, που εκτείνεται από τη διαχείριση μιας πιθανής δικτορίας στο άμεσο μέλλον, μέχρι την οριστική αλλαγή των παραμέτρων επίλυσης του Κυπριακού π.χ. στο επίπεδο του ΟΗΕ.

- Ως προς την αποτίμηση του ιστορικού κύκλου που κλείνει η δεύτερη θητεία Αναστασιάδου που ταυτίστηκε με το κλείσιμο ενός ιστορικού κύκλου στο Κυπριακό. Δυναμική από την οποία προκύπτουν ζητήματα πολιτικής επικοινωνίας του προεκλογικού αλλά και αποστασιοποίησης από τους βασικούς όρους του 2023; Ότι τα τελευταία χρόνια δεν συνέβησαν μόνο συμπυκνωμένες εξελίξεις που επιτάχυναν την εικόνα «επί του εδάφους»

- Την ουσιαστική πρόταση, έξι

χρόνια μετά, πολιτικής σε σχέση με το Κυπριακό προκειμένου να υπάρξει διαδικασία επανόδου στις συνομιλίες μετά το 2023.

Συνεπώς, το Κυπριακό, ακόμη κι αν δεν καταλαμβάνει την πρώτη θέση μεταξύ των κριτηρίων συμμετοχής του εκλογικού σώματος σε αυτές τις εκλογές επανακάμπτει ως ατζέντα πολιτικής και καθώς η προεκλογική του 2023 θα κορυφώνεται δεν είναι καθόλου απίθανο να συνδιαμορφώσει και ορισμένες δυναμικές που στη σημερινή συγκυρία (10 μήνες πριν από τις εκλογές) δεν μπορούν να ανικνευτούν σε πλήρη ισχύ.

Εξάλλου το Κυπριακό, ως ταυτοτικό ζήτημα, δεν καταλήγει στο τέλος πάντα ως αντικείμενο σχεδόν κάθε πολιτικής δημόσιας συζήτησης στην Κύπρο, αλλά αναμοχλεύει και μια μερίδα ψηφοφόρων, κανείς δεν μπορεί να αγνοήσει προεκλογικά που κινείται, ως μικρό ποσοστό μεν αλλά πολύτιμο, διαχρονικά υπέρ της λύσης και τέμνει οριζόντια τα κόμματα σε ιδεολογικό επίπεδο. Το Κυπριακό συνοδεύεται, τέλος, πάντα και από την εγγενή αντίφαση ότι αποτελεί κατ' εξοχήν ζήτημα εργαλειοποίησης όπου υπάρχουν περιορισμοί δημόσιων παραδοχών αλλά και μικροπολιτικές σκοπιμότητες.

Οι επιλογές διαμόρφωσης της τελικής διάταξης των προεδρικών υποψηφίων

Μία άλλη σοβαρή ένδειξη του πώς το Κυπριακό επιμένει να διαμορφώνει την ατζέντα του προεκλογικού του 2023 είναι ο βαθμός που τέμνει οριζόντια τον τρόπο επιλογής των υποψηφίων για τις προεδρικές και τις επιλογές διαμόρφωσης της τελικής διάταξης των υποψηφίων τον Φεβρουάριο του 2023. Ήδη η εξαγγελία του κ. Κολοκασιδίου έχει αμιγώς διακρουγμένο ως στόχο την απόρριψη της ΔΔΟ ως μορφής λύσης στο Κυπριακό, προσπαθώντας να συνενώσει δυνάμεις από το απορριπτικό Κέντρο και τη Δεξιά και τον λεγόμενο «αντιομοσπονδιακό χώρο». Ωστόσο, στις περισσότερες κυρίαρχες υποψηφιότητες η κληρονομιά της διακυβέρνησης Αναστασιάδου στο Κυπριακό επιτερεί πολλά και ποιοτικά στοιχεία:

- Στον ΔΗΣΥ ως προς τα όρια της κριτικής στους χειρισμούς Αναστασιάδου και τη διαχείριση της

αποστασιοποίησης από την προσέγγιση στο Κυπριακό της περιόδου 2017-2022. Την τρέχουσα πτυχή του Κυπριακού (στασιμότητα, προσπάθεια μέσω ΜΟΕ) και φυσικά την προσέγγιση του υποψηφίου κ. Νεοφύτου—που προσπάθησε μετά το 2017 να εξισορροπήσει μεταξύ της προειδοποίησης για «τσουνάμι» και της «σιγής ασυρμάτου», όταν η δημόσια σφαίρα αποκάλυπτε προσεγγίσεις προς την Τουρκία για λύση δύο κρατών ή αναζητούσε συγκρουσιακά τις ευθύνες για το ναυάγιο το 2017. Επιπλέον, για τον κ. Νεοφύτου το Κυπριακό έχει σημασία και λόγω των αποκλίσεων μεταξύ στελεχών του, της πρώτης γραμμής, από τον πατριωτικό ρεαλισμό της κληριδικής σχολής με τις δηλώσεις προ μηνών του κ. Γεωργιάδου να διχάζουν μέρος του ΔΗΣΥ που παραδοσιακά κινούνται υπέρ της λύσης.

Μετά το 2017, με φόντο το 2023, δεν έχουν διαμορφωθεί μόνο τετελεσμένα εξιτών όσον αφορά τη στασιμότητα του Κυπριακού μετά την αποτυχία, το 2017, στο Κραν Μοντάνα, αλλά έχουν προκύψει και άλλα ζητήματα που διαμορφώνουν θεματικές στον πυρήνα της πολιτικής.

- Στην περίπτωση της εν δυνάμει υποψηφιότητας του κ. Χριστοδουλίδου ο οποίος, όπως διαφαίνεται κι από τις συζητήσεις στη διαδικασία του μέχρι στιγμής πλατόρμα προεκλογικής μέσω των ΜΚΔ, κινείται κατ' εξοχήν προς την κατεύθυνση της συσπείρωσης δυνάμεων του αντιομοσπονδιακού χώρου αλλά, ωστόσο, επί της αρχής, δεν απορρίπτει τη λύση της ΔΔΟ καθ'αυτής αλλά θέλει και να τοποθετηθεί κι ως ανεξάρτητος σε σχέση με τον Αναστασιάδου, άρα κατ' επέκταση αντιμετωπίζει το ίδιο ζήτημα με τον κ. Νεοφύτου στα του 2017 και της συζήτησης περί δύο κρατών που ακολούθησε. Το ζήτημα των εξελίξεων στο Βαρώσι επίσης θα αποδειχθεί σε σημαντική πτυχή της προεκλογικής του κ. Χριστοδουλίδου λόγω της γνωστής δήλωσής του ως ΥΠΕΞ «περί πυροτεχνημάτων» στην προοπτική διάνοιξης

του από την τουρκική πλευρά.

- Στο πώς για το ΔΗΚΟ η συνεργασία με το ΑΚΕΛ, ως βασικές δυνάμεις της αντιπολίτευσης για αλλαγή παραδείγματος, κινήθηκε και τελικά δεν ευοδώθηκε, και λόγω του Κυπριακού («αν περνάνε οι θέσεις για το Κυπριακό») καθώς και τις διεργασίες σε Οικολόγους και ΕΔΕΚ ως προς την επιλογή στήριξης υποψηφίου.

- Στο πώς η συζήτηση εντός του ΑΚΕΛ για την κατάληξη σε υποψήφιο μεταξύ των κ.κ. Δημητριάδου και Μαυρογιάννη είχε άμεση σχέση με το Κυπριακό, μιας και αμφότεροι ταυτίστηκαν, επαγγελματικά και θεσμικά, με αυτό. Με επιμέρους, μάλιστα, βαρίδια επί συγκεκριμένων πτυχών (πολιτική και θεσμική προσέγγιση, πτυχές του περιουσιακού, κ.ο.κ.) που αποτέλεσαν και βασικά κριτήρια στη διαδικασία επιλογής του ΑΚΕΛ την περασμένη εβδομάδα.

Ζήτηση ταυτότητας

Φυσικά, η τελική διαμόρφωση των υποψηφίων που θα τρέξουν για τις προεδρικές εκλογές των δύο γύρων αλλά και οι ίδιες οι εκλογές δεν θα κριθούν, αμιγώς, από τις θέσεις για το Κυπριακό μιας και διαχρονικά το τελευταίο πέ- ραν του πώς κυριαρχεί στο δημόσιο διάλογο (με συνθήματα ή λαικισμό, χωρίς διαφάνεια, με ασάφειες, ως προς τον έλεγχο των αφηγημάτων) αποτελούσε και αποτελεί αντικείμενο συγκυρίας στη βάση της εκάστοτε πολιτικής ατμόσφαιρας. Την περίοδο π.χ. 2003-2004 με μεγάλη πώληση («νενέκοι» VS «οχιάδες»), την περίοδο 2013-2017 με αισιοδοξία ως προς την προοπτική επίλυσης ή την περίοδο 2017-2022 με την συζήτηση αν η υπατιότητα του ναυαγίου στο Κραν Μοντάνα αφορά τον Πρόεδρο Αναστασιάδου ή την επιμονή της Τουρκίας, καθώς και τα όσα ακολούθησαν περί δύο κρατών. Άρα όπως κάθε Ελληνοκύπριος πολιτικός που δεν θέλει να αυτοκτονήσει πολιτικά με την ανοικτή παραδοχή «περί διαχωρισμού που γίνεται αποδεκτός» έτσι και, αντίστοιχα, είναι διακριτό πως το όραμα της υπέρβασης της δικτοποίησης παραμένει σε πολιτικό επίπεδο ακόμη παρόν. Πράγμα που σηματοδοτεί πως ακόμη κι αν στην εκλογική συμπεριφορά του μέσου ψηφοφόρου παγιώνεται το «τρενίνι ποτζέι, εμείς ποδά», το Κυπριακό παραμένει συστατικό των προεδρικών του 2023 αλλά και κάτι που εδράζεται βαθιά επί ταυτοτικών θεμάτων, μεταξύ αλληλοσυγκρουόμενων φόβων ή επιθυμιών, του εκλογικού σώματος. Άρα κατ' επέκταση δεν πρέπει να βγει κι από την συνολική ανάλυση της τρέχουσας προεκλογικής περιόδου. Παραμένει «ανθεκτικό».

ALPINE F1® TEAM RECOMMENDS CASTROL EDGE

IT'S MORE THAN JUST OIL. IT'S LIQUID ENGINEERING.

Castrol EDGE

KAPODISTRIAS
AUTOMOTIVE PARTS

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Καντάρας 54, Κάιμακλί, 1037 Λευκωσία - Κύπρος
sales@chrkapodistrias.com, **T. 22348600**

Castrol **ALPINE F1 TEAM**
OFFICIAL PARTNER

Fernando Alonso - Alpine F1® Team

Στης Εζεκία Παπαϊωάννου το δύσκολο μονοπάτι

Κάτω από το χαλί

Το ρεύμα που έχει η υποψηφιότητα Νίκου Χριστοδουλίδη και τα υψηλά ποσοστά που συγκεντρώνει βάσει των δημοσκοπήσεων φαίνεται να είναι μια κάποια λύση για το ΔΗΚΟ και την ΕΔΕΚ ώστε να κρύψουν πίσω από αυτά την πιθανή κατακύλα των ποσοστών τους. Η εξασφάλιση μάλιστα και μιας θέσης στο κυβερνητικό σχήμα θα έδινε ανάσες ζωής στα δύο κόμματα, που αντιμετωπίζουν εσωτερικά προβλήματα κυρίως σε σχέση με τη συμπόρευση και συνεργασία των στελεχών τους.

• • • •

Ενας καρογιανικός Νικόλας

Όπως μαθαίνει η στήλη, στο ΔΗΚΟ έχουν ήδη ξεκινήσει να κτίζουν το αφήγημα γύρω από το πώς θα χειριστούν τη σύμπλευση με τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Ο Νικόλας Παπαδόπουλος θέλει να διασφαλίσει ότι δεν θα χάσει τα κλειδιά του κόμματός του μετά από αυτή τη συνεργασία. Αυτός είναι ο λόγος που θα εφαρμόσει την καρογιανική πολιτική. Όχι μόνο γιατί πρώτιστος στόχος του θα είναι η σύμπλευση με τον νικητή. Θα ζητήσει από τον Νίκο Χριστοδουλίδη να είναι ο μόνος συνομιλητής, όπως άλλωστε έκανε ο Καρογιάν με τον Χριστόφια το 2008. Και το πρόσωπο το οποίο θα αποφασίσει ποιοι θα συμμετέχουν στην κυβέρνηση. Αυτό θα λύσει όπως λέγεται το πρόβλημα διαρροών, όπου το κάθε ΔΗΚΟϊκό στέλεχος θα κάνει το δικό του deal με τον υποψήφιο.

• • • •

Η καρέκλα του Σιζόπουλου

Μιλώντας πάντως για συμφωνίες και διεργασίες, είναι απορίας άξιο τι θα κάνει τελικά η ΕΔΕΚ. Σύμφωνα με το ρεπορτάζ της έγκριτης συναδέλφου Οριάνας Παπαντωνίου, το τελευταίο που πρέπει να ανησυχεί την ηγεσία της ΕΔΕΚ είναι σε ποιου το άρμα θα ανέβει, αν ληφθεί υπόψη το ότι στελέχη ετοιμάζονται για την απομάκρυνση του Μαρίνου Σιζόπουλου από την προεδρία. Το ερώτημα είναι βεβαίως, τι έκαναν όλο αυτό το διάστημα, που η ΕΔΕΚ διαλυόταν και διασυρόταν στο ΤΑΕ.

• • • •

Τα αίσχνη

Κάποιοι φαίνεται παίζουν με τη νοημοσύνη μας αλλιώς δεν εξηγείται το γεγονός ότι εντός της Ad Hoc επιτροπής της Βουλής όπου προεδρεύει το ΕΛΑΜ έγινε ψευδής καταγγελία ότι δόθεν απετράπη τον Νοέμβριο του 2021 ένοπλη επίθεση σε σχολείο στοχοποιώντας μάλιστα συγκεκριμένο αλλοδαπό μαθητή. Η καταγγελία έγινε κατά τη διάρκεια συζήτησης για το κέντρο υποδοχής και φιλοξενίας αιτητών ασύλου Πουρνάρα αν και δεν υπάρχει η παραμικρή σύνδεση. Τυχαίο;

• • • •

Η επιλογή υποψηφίου για τις προεδρικές εκλογές, ουδέποτε ήταν εύκολο εγχείρημα, ακόμα και το 2008, με τον Δημήτρη Χριστόφια.

Η ανάγκη λήψης μέτρων

Το σίγουρο είναι πως η ψευδής καταγγελία είχε ως αποτέλεσμα τον στιγματισμό του εν λόγω μαθητή και την αχρείαστη αναστάτωση. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο αναμένουμε να γίνουν κάποιες κινήσεις, ούτως ώστε οι προσκεκλημένοι της Βουλής να αντιλαμβάνονται πως δεν μιλούν σε καφενείο, αλλά πως οι δηλώσεις τους έχουν βαρύτητα. Το δυστύχημα είναι πως τέτοια πρόσωπα που μιλούν χωρίς στοιχεία και με εμφανή δόση ρατσισμού, έχουν έστω και εμμέσως ρόλο στην εκπαίδευση.

• • • •

Η παροχολογία

Διανύουμε προεκλογική περίοδο και αυτό φαίνεται από το γεγονός ότι ο Πρόεδρος εξαγγέλλει ότι «Σημαντικές μεταρρυθμίσεις, πολιτικές και αναπτυξιακά έργα, συνολικού προϋπολογισμού πέραν των 315 εκατομμυρίων ευρώ έχει προγραμματίσει η Κυβέρνηση στο πλαίσιο του Σχεδίου «Κύπρος - το Αύριο» στον τομέα «Κράτος Πρό-

νοιας - Κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς». Μέτρα για να εξοφλούνται οι λογαριασμοί του ρεύματος που αυξήθηκαν σε ένα χρόνο κατά 48% πότε θα ανακοινωθούν;

• • • •

Περί παιδείας

Είναι λες και λύσαμε όλα τα προβλήματα της δημόσιας εκπαίδευσης και αυτό που μένει τώρα είναι η αλλαγή ωραρίου. Ας αρχίσουμε από τα βασικά. Δημιουργία σχολείων με επίκεντρο τον άνθρωπο, αλλαγή νοοτροπίας, αξιολόγηση εκπαιδευτικών, ουσιαστική στήριξη παιδιών με προβληματικές συμπεριφορές, ανάπτυξη δεξιοτήτων. Ας μεγαλώσουμε παιδιά με ελεύθερο πνεύμα και κριτική διάθεση και μετά αποφασίζουμε και τι ώρες θα βρίσκονται εντός των σχολικών μονάδων. Άλλωστε μπορεί να αυξηθούν κατά πολύ αν τα φροντιστήρια παραμείνουν στο παλιό κακό εαυτό της Παιδείας μας...

• • • •

Αναβίωση Μ. Παρασκευής

Μεγάλη Παρασκευή θύμιζε το κλίμα στο Πολιτικό Γραφείο του ΑΚΕΛ κατά τη συζήτηση και κατάληξη στο όνομα του Αντρέα Μαυρογιάννη ως του υποψήφιου της αρεσκείας τους. Σύντροφοι αντάλλαξαν σκληρές κουβέντες και οι τόνοι σε κάποιες περιπτώσεις ανέβηκαν επικίνδυνα. Τώρα μένει το κόμμα να βγει -αν είναι δυνατόν- αλώβητο και η ηγεσία να πείσει ότι η συγκεκριμένη επιλογή εντάσσεται και αυτή στο πλαίσιο ανασυγκρότησης και ανάκαμψης του κόμματος της Αριστεράς.

• • • •

Το ωρολόγιο και το ωράριο

Βλέποντας πάντως την επόμενη μέρα στην Παιδεία, καλό είναι να δούμε πώς θα χειριστούμε και την Επιτροπή Παιδείας. Ο πρόεδρος της Επιτροπής Παύλος Μυλωνάς φαίνεται πως δεν αντιλαμβάνεται ούτε τα στοιχειώδη. Ούτε τα στοιχειώδη αν ληφθεί υπόψη πως η ευφάνταστη ιδέα του για την αλλαγή του ωραρίου, έγινε την ώρα που

ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Ντίνος Φοινικαρίδης

Ο δημοσιογράφος Ντίνος Φοινικαρίδης, ο οποίος διέσωσε την αξιοπρέπεια της δημοσιογραφίας, όταν ανώτερός του, πλήρως ευθυγραμμισμένος με τις κομματικές βουλές, αποφάσισε να κόψει φιλοξενούμενο στην εκπομπή του.

συζητείτο η αλλαγή του ωρολόγιου προγράμματος. Προφανώς δεν γνωρίζει πως άλλο το ωρολόγιο πρόγραμμα και άλλο το σχολικό ωράριο. Το κατά πόσο ήταν συνεννοημένος με τον υπουργό Παιδείας είναι ένα άλλο ζήτημα. Αυτό που λέγεται στο παρασκήνιο είναι πως ο Προδρόμου ήθελε να συναινέσει με τον πρόεδρο της Επιτροπής Παιδείας, γνωρίζοντας εξ αρχής πως το ωράριο στα σχολεία αποκλείεται να αλλάξει.

• • • •

Η γυάλινη οροφή

Με ενδιαφέρον παρακολουθήσαμε την εκδήλωση του Δημοκρατικού Συναγερμού και τις εξαγγελίες του Αβέρωφ Νεοφύτου ότι στο ενδεχόμενο εκλογής του το Υπουργικό Συμβούλιο θα εκπροσωπείται στο 50% από γυναίκες. Πολύ διαφορετική προσέγγιση, από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον οποίο στηρίζουν και ο οποίος κουνούσε το δάκτυλο στις γυναίκες προμηνών, ότι ως περισσότερες (!) θα έπρεπε να στηρίζουν γυναίκες. Παρά τη σωστή πρόταση Αβέρωφ, εξοκλήθηκε να μας ξενίξει ο τρόπος με τον οποίο περιφέρουν την Αννίτα Δημητρίου, ως τρόπαιο του Αβέρωφ Νεοφύτου. Ότι δηλαδή βρίσκεται στη θέση εκείνη και αυτό οφείλεται αποκλειστικά στον συναγερμικό πρόεδρο. Αυτό είναι λίγο πατερναλιστικό και σίγουρα αναιρεί όλες τις καλές προθέσεις ίσως εκπροσώπησης.

Γράφει ο **ΙΑΝΟΣ**

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Μηρυκάζει η κατσίκια ταραμά

Αυτό που στο Δ.Σ. του ΡΙΚ πετάνε χαρτάκι και ο πρόεδρος του μας λέει πως ο Ντίνος Φοινικαρίδης και ο Γιάννης Νικολάου απλώς δεν συνεννοήθηκαν ειλικρινά με ξεπερνάει. Διηλαδή, έκανε ο καθένας τα κουμάντα του για την εκπομπή, και σκέφτηκαν ότι αν ευθυγραμμιστούν τα άστρα θα βγει σωστά η εκπομπή στον αέρα, αλλιώς δεν πειράζει, όποιος πρωτοπρολάβει να βγει στο αέρα.

Τώρα, ο κ. Φοινικαρίδης γιατί παραιτήθηκε δεν μας το εξήγησε ο κ. Μιχαήλ. Διότι παραιτείσαι όταν κάτι σε έχει ενοχλήσει, κάτι που έκανε κάποιος άλλος, άρα, ιδού το ερώτημα, προς τι η παραιτήση Φοινικαρίδη; Αυτομαστίγωση;

Ελευθερία, αλλά με όρια

Με ενδιαφέρον είδα και ό,τι γράφτηκε από εδώ και από εκεί, σε στήλες εφημερίδων, σε ιστότοπους, σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης ό,τι αφορούσε την ελευθερία του τύπου και την κατάταξη της χώρας. Περισσότερο εντύπωση μου έκαναν οι δηλώσεις των πολιτικών...

Αναφανδόν υπέρ της ελευθερίας έκφρασης, ότι κανείς δεν πρέπει να παρεμβαίνει στα μέσα, αλλά αν τυχόν και κάποιος συναδέλφος γράψει κάτι που δεν αρέσει... τότε αρχίζουν τα σφράξιμα με το βαμβάκι, με κάτι mail, και λοιπές άλλες μεθόδους, έτσι για να μην παίρνουμε και πολύ-πολύ αέρα. Βέβαια, ενδιαφέρον έχουν και οι σχολιαστές των ΜΚΔ, για πάρα πολλούς όσοι δουλεύουμε στα Μέσα είμαστε αργυρώνητοι, εξαγορασμένοι και

Στο ΡΙΚ δεν παρεμβαίνει κανείς, καμιά φορά, κάτι περίεργο συμβαίνει και κάτι πατάτες αντιναχτές, κάτι happy hour και κάτι γάτες... κρίνονται ανεπιθύμητα, έτσι, ανεξήγητα! Σαν να μπαίνει ο Diablo μέσα τους.

άλλα τέτοια. Δεν μου επιτρέπεται να σας πω τι είμαστε οι περισσότεροι...

Της ΕΔΕΚ τα μετερίζια

Πάντως, εκεί στην ΕΔΕΚ τα πάνε περίφημα, ένας παρεμβαίνει, ένας άλλος θυμώνει, μερικοί άλλοι ηγαίνουμε με τη μία ή την άλλη πλευρά και το κόμμα πάει του κάκου, έως ότου πάει καλιά του. Καταλα-

βαίνω πως όλα κάνουν κάποτε τον κύκλο τους, τίποτε δεν ζει για πάντα, αλλά είναι κρίμα για ένα κόμμα, που κάποτε είχε να υπερηφανεύεται πως στις τάξεις του υπήρχε το enfant gâté της πνευματικής Κύπρου σήμερα να έχει καταντήσει αυλή του Μπούθουλα, όπου όλοι μαλώνουν με όλους. Α, ρε Δώρο Λοΐζου: «Η άνοδος είναι ο αντικατοπτρισμός / του βυθίσματος στο έρεβος. / Άγγελοι, σκεπάστε με στις

φτερούγες σας. / Διψώ, καίομαι. Βοή-θει! Νερό, Φως!».

Μη με γελάν τα μάτια μου;

Δεν ξέρω, αλλά με προβληματίσει, το λιγότερο, η εκδήλωση μνήμης υπό την αιγίδα του ΕΛΑΜ... την επόμενη Παρασκευή στο πάρκο Κυπρο-Αρμενικής Φιλίας στον Στρόβολο, με τη συμμετοχή και του πρέ-

σβη της Δημοκρατίας της Αρμενίας στην Ελλάδα και Κύπρο δρ Τγκράν Μκρτσιάν, με τίτλο «Κύπρος, Πόντος, Αρμενία Όχι άλλη Γενοκτονία». Ο Vartkes Mahdessian, εκπρόσωπος της Αρμενικής Κοινότητας στη Βουλή των Αντιπροσώπων δεν αναφέρεται στην αφίσσα της εκδήλωσης, αλλά σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης που διατηρεί την έχει αναρτήσει...

Είναι κρίμα, το παράρτημα της Χρυσής Αυγής στην Κύπρο, με μια νεοναζιστική ιδεολογία, και ο πρόεδρος του Χρίστος Χρίστου, φαμέγιος του φυλακισμένου Μιχαηλίου να μιλάει για γενοκτονίες. Ο βσαντισμένος λαός της Αρμενίας και οι ηρωικοί αγώνες του για ελευθερία και αξιοπρέπεια αξίζει πολλά περισσότερα και σαφώς ποιοτικές εκδηλώσεις μνήμης.

Αν μπορείτε, πεταχτείτε!

Λοιπόν, απ' ό,τι ενημερώνομαι από τα sms τα νοσοκομεία μας έχουν ανάγκη από αίμα. Αν λοιπόν είστε αιμοδότες ή σκέφτεστε να γίνετε σπεύσατε στους σταθμούς αιμοδοσίας. Σε αυτή τη στήλη είμαστε υποστηρικτές μέχρι κεραίας του Κέντρου Αίματος και των όπου γης Σταθμών Αιμοδοσίας.

Το έχουμε ξαναγράψει, και καλό θα κάνετε και θα πείτε και τον χυμό σας και κρακεράκια και άλλα μπισκοτάκια θα φάτε και θα δείτε ιδίους όμμασι πώς πρέπει να λειτουργούν οι δημόσιες υπηρεσίες. Μια δοκιμή θα σας πείσει για όλα τα παραπάνω, και αν δεν μπορείτε ή δεν θέλετε, πά-λι δεν πειράζει. Αλλά αν το σκέφτεστε, πάνω από μισή ώρα δεν θα σας πάρει.

Legislimpl περίληψη νομοσχεδίων σε 10 δευτερόλεπτα

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Θαύμα, θαύμα, αναφώνησε άνθρωπος με μεγάλη εμπειρία στο κοινοβούλιο. Σε δέκα δευτερόλεπτα, ένα ηλεκτρονικό πρόγραμμα ετοιμάσε αξιόπιστη περίληψη νομικού κειμένου, νομοσχεδίων και νόμων. Το εντυπωσιακό γεγονός, έγινε κατά τη διάρκεια διήμερου συνεδρίου, με θέμα Digital Democracy Hackathon, στο πλαίσιο του Φόρουμ για τη Δημοκρατία, το οποίο διοργάνωσε το Γραφείο Επιτρόπου του Πολίτη, το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου και με συμμετοχή των οργανισμών Malloc, Nomorplatform και Hegemonic Project. Το εκπληκτικό αυτό πρόγραμμα ετοίμασαν δύο νέοι Κύπριοι, δύο κομπιουτεράκηδες, ένας στρατιώτης και ένας φοιτητής, σε διάστημα δύο ημερών, στο πλαίσιο του συνεδρίου. Ο Χρίστος Φαλάς και ο Ανδρέας Λόρδος είναι παιδιά 19 χρόνων, τα οποία κέρδισαν και παλιότερα hackathons, βραβεία σε παγκόσμιες Ολυμπιάδες Πληροφορικής. Για όσους καταλαβαίνουν, παρουσίασαν λύσεις με αλγόριθμους και machine learning. Ο Ανδρέας σπουδάζει στο Harvard University και ο Χρίστος μόλις τελειώσει τον στρατό θα φοιτήσει στο University of Cambridge. Φυσικά ούτε λόγος για κυπριακά πανεπιστήμια και η μεγάλη έγνοια των δικών τους είναι ότι θα μείνουν στην ξενιτιά.

Το πρόγραμμα των δύο νέων φέρει το όνομα «Legislimpl» και ξεκινά με το κεφαλαίο ελληνικό γράμμα Λ και συνεχίζει με αγγλικά γράμματα. Ειδικότερα το «Legislimpl», σύμφωνα με το σκεπτικό του προγράμματος, συμβάλλει στην κατανόηση των νομοθετημάτων, χρησιμοποιώντας machine learning και μεταφράζει το κάθε νομοσχέδιο σε γλώσσα την οποία μπορεί να κατανοήσει ο καθένας. Ακόμη μπορεί να αναλύσει το νομικό κείμενο, σε όση λεπτομέρεια θέλει ο κάθε χρήστης. Σημειώνεται επίσης ότι η γλώσσα που χρησιμοποιείται επιτρέπει σε ένα απλό πολίτη, χωρίς ιδιαίτερες γνώσεις, να κατανοήσει τους νόμους που τον αφορούν και ακόμη να συμμετέχει στη διαδικασία διαμόρφωσης της νομοθεσίας. Στο σημαντικό αυτό συνέδριο, το οποίο ευτυχώς ή δυστυχώς δεν έτυχε της δέουσας προβολής από τα Μέσα Ενημέρωσης, έλαβαν μέρος σπουδαίοι επιστήμονες, τόσο από την Κύπρο, όσο και από το εξωτερικό. Σταχυολογούμε κάποιες αναφορές των συμμετεχόντων:

- Ο μεγαλύτερος εχθρός της διαφθοράς είναι η διαφάνεια.
- Τα πολύπλοκα προβλήματα δεν αντιμετωπίζονται με κλασικές μεθόδους ή γραμμικά μαθηματικά. Για να επιλύσουμε σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα είναι αναγκαίο να αξιοποιήσουμε την επιστήμη της πολυπλοκότητας και σχετικότητας.

Υπάρχει ελάχιστη (ή καθόλου)

ορατότητα στις κυβερνητικές διαδικασίες για τους πολίτες, παρόλο που αυτοί θα έπρεπε να βρίσκονται στο επίκεντρο των διαδικασιών.

- Πρέπει να δημιουργηθεί μια διαδικτυακή πλατφόρμα, η οποία να επιτρέπει στους πολίτες να έχουν άμεση και δομημένη επικοινωνία με τους αρμόδιους φορείς χάραξης πολιτικής.
- Να απευθύνεται στον μέσο πολίτη, να είναι εύχρηστη και απλή. Να χρησιμοποιεί τρία κύρια εργαλεία – forums (ανοικτός διάλογος), petitions (αναφορά) και rolls (δημοσκοπήσεις).

- Θεσμοθέτηση μετρήσιμων δεδομένων για την αξιολόγηση των κυβερνητικών υπηρεσιών και εκτίμηση του αναμενόμενου χρόνου των διαδικασιών.

Η καλή αυτή είδηση γεννά αισιοδοξία και ελπίδα για το μέλλον της Κύπρου, έστω και αν αυτή την περίοδο τα δυνάτά μυαλά προσφέρουν τη «φαιά τους ουσία» σε μεγάλα και σπουδαία πανεπιστήμια του εξωτερικού. Σίγουρα κάποια μέρα, είτε άμεσα, είτε έμμεσα, θα προσφέρουν ένα μερίδιο των γνώσεών τους πίσω στην πατρίδα τους. Είναι χιλιάδες οι Κύπριοι επιστήμονες, οι οποίοι διατρέπουν στο εξωτερικό και είναι αμέτρητες οι περιπτώσεις κατά τις οποίες σιωπηλά και χωρίς τιμωροκρασίες, βοήθησαν τον τόπο που τους γέννησε, χωρίς να αναμένουν ανταλλάγματα. Ικανοποίηση προκαλεί και η διαπίστωση ότι νεαροί άνθρωποι οι οποίοι βρίσκονται στα δώματα της εξουσίας, όπως ο Επίτροπος του Πολίτη Παναγιώτης Σεντόνας, παραδέχονται ότι «ο παραδοσιακός τρόπος παραγωγής πολιτικής έχει παρέλθει. Έχουμε ανάγκη από νέα εργαλεία που να φέρνουν στους πολίτες στο επίκεντρο του κύκλου χάραξης και υλοποίησης πολιτικών». Σε αυτό τον καλό στόχο, πορεύεται και η νεαρή πρόεδρος της Βουλής Αννίτα Δημητρίου, η οποία βρίσκεται συχνά πυκνά δίπλα στους νέους και στηρίζει ποικιλοτρόπους τα άξια νέα βλαστήρια του τύπου μας.

Το μόνο σίγουρο είναι ότι η νέα γενιά είναι γνωσιολογικά, επιστημονικά και ηθικά, πολύ πιο δυνατά από την προηγούμενη και σίγουρα δεν έχει τα βαρίδια της διαφθοράς και των εθνικών παθών, τα οποία ακόμη κουβαλά η μεγαλύτερη και σύντομα αποχωρούσα, μοιραία από τα γήινα, παλαιότερη γενιά. Η δύναμη του διαδικτύου, όσες παγίδες και αν κρύβει, σίγουρα φέρνει και πολλά καλά και αμέτρητες ευκαιρίες στα δυνάτά μυαλά, τα οποία έχουν το σθένος και την ψυχική δύναμη, να εκμεταλλευτούν τις ατέλειωτες γνώσεις, του ακανούσ παγκόσμιου ιστού. Φυσικά, όλα κάνουν κύκλο και αν η κυπριακή πολιτεία βρίσκεται σε αυτή τη φάση, στα πολύ κάτω τους, σύντομα θα γυρίσει ο κύκλος και η νέα γενιά θα φέρει την πραγματική άνοιξη.

kaparispan@yahoo.gr

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΤΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

Μυστικά της κρητικής διατροφής

Το κρητικό ελαιόλαδο έχει πλασαριστεί στη διεθνή αγορά, ως ποιοτικό υγιεινό προϊόν και συγκαταλέγεται στα αγαπημένα δώρα των επισκεπτών σε φίλους και συγγενείς.

ρούλια, τα καρπούζια, τα αβοκάντο και τα μάνγκο έχουν εμπλουτίσει την κρητική διατροφή και η γεύση τους δεν συγκρίνεται με τα εισαγόμενα.

Αρκετά βιβλία έχουν γραφτεί για την κρητική κουζίνα, όμως οι δραστήριοι νέοι παραγωγοί και ιδιοκτήτες μικρομεσαίων επιχειρήσεων εστίασης ή βοτανικών πάρκων περφηανεύονται για τη δημιουργικότητά τους, αφού τονίζουν ότι δεν περιορίζονται σε συγκεκριμένες τυποποιημένες συνταγές, αλλά στην αυθόρμητη δημιουργία εδεσμάτων με συστατικά από τους κήπους, τα περιβόλια και τις φυτείες. Ένα απλό κρητικό γεύμα συνοδεύεται συνήθως με καλό, ποιοτικό κρασί από τοπικούς οινοπαραγωγούς, οι οποίοι τα τελευταία χρόνια έχουν προωθήσει μέσω των οиноποιείων τον οινoturισμό και αγροτουρισμό. Οι επισκέπτες στα τοπικά οινόποιεα της Κρήτης έχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν στον τρύγο, να ποδοπατήσουν τα σταφύλια όπως γινόταν παλιά, να γευτούν τον μούστο, να δειπνήσουν στα παραδοσιακά εστιατόρια των οινόποιων, να απολαύσουν φρέσκο και παλαιωμένο κρασί και να προμηθευτούν αρκετές φιάλες για τα αγαπημένα τους πρόσωπα.

Η Κύπρος θα πρέπει όχι μόνο να παρα-

δειγματιστεί από άλλα γειτονικά νησιά, αλλά να εντάξει στο διατροφολόγιο των κατοίκων και των επισκεπτών την παραδοσιακή κυπριακή κουζίνα ως μέρος της μεσογειακής διατροφής. Αρχίζοντας, πρωτίστως, από το κυπριακό πρόγευμα το οποίο θα πρέπει να βασίζεται στο περιεχόμενο της βούρκας του παραδοσιακού βοσκού, δηλαδή στις ελιές, στις ντομάτες, στα αγγούρια, στο καλλούμι, στα αβγά και στο φρέσκο χωριάτικο ψωμί.

Η νέα τάση των καταναλωτών είναι η επιστροφή στις ρίζες μας και στον παραδοσιακό τρόπο διατροφής που βασίζεται στα φρέσκα φρούτα και λαχανικά, στο ψάρι, στα τυριά και στο άσπρο κρέας για όσους δεν είναι χορτοφάγοι. Η πανδημία του κορωνοϊού, το άγχος, το στρες και η μόλυνση του περιβάλλοντος έχουν ευαισθητοποιήσει τους καταναλωτές, οι οποίοι επιζητούν πιο πολλά βιολογικά ή τοπικά προϊόντα, τα οποία προμηθεύονται από τις λαϊκές αγορές και τους παραγωγούς.

Το κράτος θα πρέπει να στηρίζει τις τοπικές αρχές που προωθούν μέσω των τοπικών αγορών, των εστιατορίων ή των αγροτουριστικών καταλυμάτων την κυπριακή μεσογειακή κουζίνα, δίνοντας έμφαση στην ποιότητα αντί στην ποσότητα. Η Κύπρος, ως μεσογειακό νησί, δεν μπορεί να αγνοεί τις σημερινές απαιτήσεις των επισκεπτών, γιατί άλλες ανταγωνιστικές μεσογειακές χώρες μάς έχουν ξεπεράσει και οδεύουν σε μια νέα τουριστική στρατηγική, συμβαδίζοντας πλήρως με τις νέες διατροφικές συνήθειες της επισιτιστικής βιομηχανίας και της καταναλωτικής κοινωνίας.

Ο κ. Αντρός Γ. Καραγιάννης είναι δήμαρχος Δερύνειας.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Έγκλημα και τιμωρία

Δεν είναι λίγοι εκείνοι σήμερα, οι οποίοι υποστηρίζουν ότι κάθε κυρίαρχο κράτος έχει δικαίωμα να εισβάλλει σε ένα άλλο κυρίαρχο κράτος. Υπερασπίζονται έτσι το δικαίο της Ρωσίας στον πόλεμο κατά της Ουκρανίας. Ποιος άλλωστε θα μπορούσε να απαγορεύσει στη Ρωσία ή την κάθε Ρωσία να επιτεθεί σε ένα ελεύθερο κράτος; Εφόσον δεν υπάρχει ένας Λεβιάθαν των εθνών ικανός να τιμωρήσει το έγκλημα του πολέμου, τότε το να αποκαλούμε τον πόλεμο έγκλημα και τους επιτιθέμενους εγκληματίες δεν έχει κανένα νόημα.

Έγκλημα υπάρχει μόνο όταν υπάρχει τιμωρία. Αν κανείς δεν είναι σε θέση να τιμωρήσει τον εγκληματία, τότε αυτός δεν διαπράττει έγκλημα. Γιατί ποιος θα μπορούσε ποτέ να αποκαλέσει κάποιον «εγκληματία» όταν αυτός ο κάποιος δεν έχει καταδικαστεί ποτέ; Όσοι σκέφτονται έτσι ταυτίζουν μάλιστα τον πόλεμο με την πολιτική. Μήπως δεν έλεγε ο Carl von Clausewitz

ότι «ο πόλεμος είναι η συνεχής πολιτική με άλλα μέσα»; Ποιος άραγε μπορεί να απαγορεύσει στη Ρωσία του Πούτιν να ασκεί κυρίαρχη πολιτική διεξάγοντας πόλεμο κατά της Ουκρανίας; Οι θιασώτες μιας τέτοιας ανάγνωσης του φαινομένου του πολέμου διατείνονται ότι ο ειρηνισμός είναι μια ουτοπική εμμονή φιλελευθέρων ριζοσπαστών και ρομαντικών σοσιαλιστών. Οι ίδιοι άλλωστε οπαδοί της πολιτικής του πολέμου αντιτίθενται και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως την οραματιζόταν ο Βίκτωρ Ουγκό μέσα από τον προφητικό λόγο του για το ευρωπαϊκό έθνος κράτος.

Ήταν 21η Αυγούστου 1849, όταν ο συγγραφέας των «Αθλίων», πρόεδρος του πρώτου Συνεδρίου για την ειρήνη στο Παρίσι, με αντιπρόεδρο τον Richard Cobden, βασικό εκπρόσωπο του μαντοσετριανού φιλελευθερισμού και του ελεύθερου εμπορίου, εξεφώνησε τον περίφημο λόγο του για την Ευρώπη και την ειρήνη: «Λοιπόν, εμείς εδώ σήμερα λέμε στους Γάλλους, στους Αγγλούς, στους Πρώ-

σους, στους Αυστριακούς, στους Ισπανούς, στους Ιταλούς, στους Ρώσους, σε όλους τους λέμε: Θα έρθει μια μέρα που τα όπλα θα πέσουν και από τα δικά σας χέρια! Θα έρθει μια μέρα που ο πόλεμος θα φαντάζει τόσο παράλογος και θα είναι τόσο αδύνατος μεταξύ Παρισιού και Λονδίνου, μεταξύ Πετρούπολης και Βερολίνου, μεταξύ Βιέννης και Τορίνο, όσο είναι αδύνατος και φαντάζει παράλογος σήμερα μεταξύ Ρουέν και Αμιένης, μεταξύ Βοστών και Φιλαδέλφειας.

Θα έρθει η μέρα που η Γαλλία, η Ρωσία, η Ιταλία, η Αγγλία, η Γερμανία, όλα τα έθνη της ηπείρου, χωρίς να χάσουν τις ξεχωριστές τους ιδιότητες και την ένδοξη ατομικότητά τους, θα συγχωνευθούν σε μια ανώτερη ενότητα, και θα αποτελέσουν την ευρωπαϊκή αδελφότητα, απολύτως όπως η Νορμανδία, η Βρετανία, η Βουργουνδία, η Λωρραίνη, η Αλαστία, όλες οι επαρχίες μας, έχουν συγχωνωθεί στη Γαλλία». Εκατό εβδομήντα τρία χρόνια αργότερα, ο λόγος αυτός έχει ριζώσει στις συνειδήσεις των

Δύσας και της Ευρώπης. Ο πόλεμος μεταξύ ευρωπαϊκών κρατών δεν είναι απλώς κάτι το αδιανόητο, είναι κάτι το ανεπίτρεπτο, το ηθικά μεμπτό. Όπως ο φόνος δεν είναι αποδεκτός στις πολιτισμένες κοινωνίες, έτσι δεν είναι αποδεκτός και ο πόλεμος μεταξύ πολιτισμένων κοινωνιών.

Όπως όμως και ο φόνος, έτσι και ο πόλεμος, ή κάθε άλλη μορφή βαρβαρότητας, είναι μέρος της ανθρώπινης φύσης. Ωστόσο, είναι άλλο να αποδεχόμαστε την πραγματικότητα των εγκληματικών συμπεριφορών των συνανθρώπων μας και άλλο να τις αποκαλούμε «πολιτική». Για τον Ουγκό, υπάρχει μόνο μια μορφή πολιτικής, η «μεγάλη πολιτική»: «Στο εξής, ο στόχος της μεγάλης πολιτικής, της αληθινής πολιτικής, είναι ο εξής: να αναγνωριστούν όλες οι εθνικότητες, να αποκατασταθεί η ιστορική ενότητα των λαών και να συσπειρωθεί αυτή η ενότητα στον πολιτισμό μέσω της ειρήνης, να διευρυνθεί η ομάδα των πολιτισμένων, να δοθεί το καλό παράδειγμα στους λαούς που εξα-

κολουθούν να είναι βάρβαροι, να αντικατασταθούν οι μάχες από τη διαίτησά. Τέλος, και αυτό συνοψίζει τα πάντα, η δικαιοσύνη να πει την τελευταία λέξη που ο παλιός κόσμος έπρεπε να την πει με τη βία».

Οποιαδήποτε άλλη πολιτική στον πολιτισμένο κόσμο της Ευρώπης είναι απλά εγκληματική. Θα μπορούσε άραγε κανείς να ισχυρισθεί ότι ο κεντρικός ήρωας στο μυθιστόρημα του Ντοστογιέφσκι Ρασκόλνικωφ, όταν διέπραξε διπλό φόνο ασκούσε «πολιτική» επίρρωσης της οικονομικής του ισχύος και μέσω αυτής αναβάθμιση της κυριαρχικής του θέσης στην κοινωνία των ανθρώπων; Τι εμπόδιζε ακόμη και τον ίδιο να σκέφτεται έτσι; Το ίδιο πράγμα που εμπόδισε τον Πούτιν να ονομάσει «πόλεμο» τον δικό του πόλεμο: μια βαθιά ριζωμένη συνείδηση του κακού, που μετατρέπει την περιγραφή των γεγονότων σε εξομολόγηση, την εξομολόγηση σε τιμωρία και την τιμωρία σε εξιλέωση. Γράφει ο Κωστής Παπαγιώργης στον «Ντοστογιέφσκι» του: «Αν ο άνθρωπος εθι-

ζεται στα πάντα –και ειδικά στο σφαγείο– τότε όχι μόνο δεν υπάρχουν όρια, αλλά επιβάλλεται η σκέψη ότι πέραν των ηθικών ορίων πιθανώς να αρχίζει μια άλλη, αυθεντικότερη ζωή» (εκδ. Καστανιώτη, σελ. 188).

Αυτοί που δικαιολογούν τον πόλεμο στην Ουκρανία, προτάσσοντας την πολιτική του πολέμου ως κυρίαρχη εθνική πράξη, είναι άνθρωποι εθισμένοι στο σφαγείο και έχουν ταυτίσει τη σφαγή με την αυθεντική ύπαρξη. Αντίθετα στον Ρασκόλνικωφ, μέσα από το δικό του σφαγείο, του αποκαλύφθηκαν τα ανθρώπινα μύκια συναισθήματα της δικαιοσύνης και της μεταμέλειας, της τιμωρίας και της εξιλέωσης. Το βέβαιο είναι ότι η Ρωσία θα λογοδοτήσει για το έγκλημα της Ουκρανίας, και πρωτίστως στον εαυτό της.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Οι μαμάδες της διπλανής πόρτας

Γυναίκες γεμάτες αγάπη και αντοχές μιλούν, με αφορμή τη Γιορτή της Μπτέρας, για την πιο τρυφερή αποστολή της ζωής

Της **ΛΙΝΑΣ ΓΙΑΝΝΑΡΟΥ**

Αυτές οι γραμμές γράφονται με το πιο απαλό χτύπημα των πλήκτρων στο πληκτρολόγιο. Ο μικρός παίρνει τον μεσημεριανό του ύπνο, δεν πρέπει να τον ξυπνήσω. Έχω μπροστά μου περίπου μια ώρα για να ολοκληρώσω όσο περισσότερες δουλειές γίνεται. Το απόγευμα στην παιδική χαρά θα ξεκλέ-

ψω χρόνο να στείλω και ένα δυο μείλ που χρωστώ. Ενα περιεργό πράγμα, οι υποχρεώσεις συνεχώς ξεχειλώνουν και αναπλάθονται σαν το εξωγήινο πλάσμα στο «Alien». Θα σπρώχνω την κούνια και θα αναρωτιέμαι: είμαι αρκετά εκεί για το παιδί; Αφιερώνω τον χρόνο που χρειάζεται; Μίλησα με πολλές και διαφορετικές μπτέρες για αυτό το αφιέρωμα, πάντα στις

σχισμές που αφήνει η υπερεντατική καθημερινότητά τους, και αν βρήκα έναν κοινό τόπο είναι αυτό το κάπως απροσδιόριστο άγχος – ή και το πολύ προσδιορισμένο. Είμαι αρκετά καλή; Κάνω αρκετά; Είμαι αρκετά δοτική; Λες και η αυτοαμφισβήτηση είναι υφασμένη στη φόδρα της μπτρότητας. Πάντα κατάσαρκα. Ταυτόχρονα, όμως, αυτό το «κοστούμι» έχει και κάτι

μαγικό. Ερχεται σε όλα τα μεγέθη, ταιριάζει σε όλα τα στυλ, σε κάθε ηλικία, σε κάθε γυναίκα. Είτε κάποια κάνει παιδί με εξωσωματική σε προχωρημένη ηλικία είτε μικρή μικρή, φρεσκοπαντρεμένη, είτε κάνει παιδί με δανεικό ωάριο είτε αποκτάσει παιδί με υιοθεσία είτε έχοντας προχωρήσει μόνη για να δημιουργήσει την οικογένειά της είτε έχοντας πλάι τον/τη

σύντροφό της, τη στιγμή που ένα κεφαλάκι ακουμπήσει στο στήθος της, τη στιγμή που ένα παιδικό βλέμμα σκαλώσει στο δικό της, γίνεται μάνα.

«Είναι μαγικό, γυρνάει απλώς ένα κουμπί», όπως λέει η Δήμητρα, θετή μητέρα της 3χρονης σήμε- ρα Ηλιάνας. Ενα κουμπί που ξε- κλειδώνει ένα απέραντο πέλαγος ευτυχίας, όχι φυσικά χωρίς συν-

νεφάκια, χωρίς θυσίες, στιγμές εξάντλησης και μικρούς αστερί- σκους αγωνίας για το τώρα, το με- τά, το αύριο. «Όταν ο γιος μου μου ανακοίνωσε ότι φεύγει μόνος του διακοπές ήθελα να πω ένα μπου- κάλι κρασί», ομολογεί η Ναταλία. «Αυτό δεν περνάει τελικά ποτέ».

Αυτές είναι οι μπτέρες. Χρό- νια πολλά για τη σημερινή ημέρα τους, αφιερωμένη σ’ αυτές.

Φαίη Πολίτη, 47

Ιδιωτική υπάλληλος

«**Έχω κάνει** δύο γάμους, έχω πά- ρει δύο διαζύγια κι έχω ένα παιδί από κάθε γάμο», μου συστήνεται η Φαίη. Και τα δύο παιδιά μεγα- λώνουν μαζί της. Ο μεγάλος της γιος είναι πια 15 ετών, ο μικρός 7,5. «Πάντα ήθελα να κάνω πολλά παιδιά, είμαι μοναχοπαιδί, ίσως γι’ αυτό. Τα αγαπάω πολύ, μ’ αρέσει να είμαι μαζί τους, παίρνω ενέρ- γεια από αυτά, είναι αθώα πλα- σματάκια».

Ο δεύτερος γιος της διαγνώ- στηκε με αυτισμό λίγο μετά τα πρώτα του γενέθλια. «Είναι ένα θαυμάσιο παιδί, τον λατρεύω, εί- ναι μες στο γέλιο και την καλοσύ- νη, αλλά έχει τις ιδιαιτερότητές του και θέλει μεγαλύτερη προ- σπάθεια». Κάθε μέρα η Φαίη τον πηγαίνει λογοθεραπεία ή εργοθε- ραπεία ή κολυμβητήριο ή μουσι- κοθεραπεία. «Ευτυχώς που έχω βοήθεια από τους γονείς μου, αλ- λώς θα ήταν ακατόρθωτο. Όταν ήρθε η διάγνωση δεν ήξερα καθό- λου περί αυτισμού και ούτε υπήρ- χε κάποιος να με πάρει από το χέ- ρι να με καθοδηγήσει. Έτσι έχασα πολύτιμο χρόνο ψάχνοντας πού να απευθυνθώ, πώς να κινηθώ». Ταυτόχρονα είχε να αντιμετωπί- σει τα περίεργα βλέμματα, τους ψιθύρους. «Πηγαίναμε παιδική χαρά και ο κόσμος τραβούσε τα παιδιά του μακριά από εμάς», θυ- μάται. «“Έφερες τον αδερφό σου το ζόμπι;”, έλεγαν τα άλλα παιδιά στον μεγάλο. Επρεπε συνεχώς να του μιλάω, να του εξηγώ κι εγώ να ενημερώνομαι, να εκπαιδεύομαι, να διαβάζω». Σήμερα έχει βρει την άκρη, έχει βρει και υποστη- ρικτικό δίκτυο – τους γονείς των συμμαθητών του παιδιού στο ειδι- κό σχολείο. «Εφόσον δεν γινόταν να έχουμε σπουδαία κοινωνική ζωή κανόνισα και συναντιόμαστε μεταξύ μας, στην παιδική χαρά, στο πάρκο, σε εκδρομές. Έτσι δεν νιώθω μόνη. Νιώθω ασφαλής». Τι θα σύστηνε σε μια νέα μαμά; «Επικοινωνία. Να τα έχουν τα παιδιά τους συνέχεια από κοντά και να τους μιλάνε. Κατά τ’ άλλα αγάπη και υπομονή και αγάπη και υπομονή».

Ναταλία Σκιαδοπούλου, 45

Ιδιοκτήτρια επιχείρησης

Ήταν από τις πρώτες της παρέας της που έκανε παιδί. «Ήμουν 27 ετών, στην πραγματικότητα δεν ήμουν πολύ μικρή, αλλά για τη γε- νιά μας τότε φαινόταν περιεργο», λέει η Ναταλία. Έχουν περάσει 18 χρόνια, αλλά ακόμα θυμάται εκείνες τις πρώτες στιγμές με το βρέφος στο σπίτι. «Επαιρνα κα- θρεφτάκι να δω αν αναπνέει!». Όταν άρχισε να εργάζεται ξανά, γέμισε τύψεις. «Θυμάμαι μια πε- ρίοδο που κάθε μέρα του αγόρα- ζα κι από ένα παιχνιδάκι. Μέχρι που συνειδητοποίησα ότι δεν του κάνω καλό και σταδιακά το έκο- ψα». Οι δυο τους μεγάλωσαν μα- ζι. «Εκεί που οι φίλες μου έκαναν την τρελή ζωή, εγώ άλλαξα πάνες ή πηγαίνοερχόμουν σε μαθήματα. Ομως ο Σπύρος ήταν το ιατρικό μου, ήμουν νευρικός άνθρωπος και με πρήμιζε. Το μόνο που θέ- λω σήμερα είναι να τον βοηθήσω να κάνει στη ζωή του αυτό που αγαπά». Ποια στιγμή θυμάται; «Όταν συνειδητοποίησα ότι από παιδί έγινε ενήλικας. Εκείνη την ημέρα ήθελα να πω ένα μπουκά- λι κρασί», λέει γελώντας. «Ξέρεις τι είναι να ακούσεις “θα πάω εκεί το καλοκαίρι”, δεν σε ρωτάω, στο δηλώνω!”...».

Φαίη Πολίτη

Δήμητρα Μανιφάβα

Αλεξία Αξιώτη

Γιούλη Μενουδάκου

Ναταλία Σκιαδοπούλου

Μία Κόλλια

Χριστίνα Βάζου

Βούλα Παππά

Η «Κ» έχει λάβει την έγκριση των γονέων για τη δημοσίευση των φωτογραφιών χωρίς απόκρυψη των παιδικών προσώπων.

Χριστίνα Βάζου, 54

Φωτογράφος

«**Εγώ μεγάλωσα** με το “Μικρό σπί- τι στο λιβάδι”, ήθελα πάντα ένα σπίτι γεμάτο παιδιά. Δεν ήρθαν ακριβώς έτσι τα πράγματα. Τον πρώτο τον έκανα 32 χρονών και τον δεύτερο στα 35. Έκανα πολ- λά πράγματα πριν, αλλά άλλαξε η ζωή μου από τη μια μέρα στην άλλη. Προσπάθησα να συνεχί- σω αυτά που έκανα αλλά ήταν δύσκολο. Αισθανόμουν πολύ μό- νη μου επειδή ήθελα να τα κάνω όλα τέλεια. Το σίγουρο είναι ότι τα παιδιά μου με έκαναν ενήλι- κα. Ιδίως ο πρώτος με βοήθησε πολύ να επεξεργαστώ πράγματα από τη δική μου παιδική ηλικία και να εξελιχθώ. Μου χάρισε την εξέλιξη μου. Ο δεύτερος με βοή- θησε να βλέπω τα πράγματα έξω από το κουτί. Τους το χρωστώ».

Δήμητρα Μανιφάβα, 47

Δημοσιογράφος

«**Ήταν** μια Παρασκευή, περίπου πριν από δύο χρόνια. Εγγραφα κυ-

ριακάτικο στην εφημερίδα, όταν χτύπησε το τηλέφωνο. Ήταν η κοινωνική λειτουργός. “Υπάρχει ένα παιδάκι, είναι 13 μηνών, εί- ναι από την Αφρική, θέλετε να έρθετε να τη γνωρίσετε;” είπε. Είχαμε κάνει αίτηση στο “Μπτε- ρα” στις αρχές του ’17 και είχα- με δηλώσει ότι δεν μας απασχο- λούσε η φυλή. Δευτέρα ήμασταν εκεί. Λόγω κορωνοϊού, μας τη φέρανε στο παράθυρο. Θυμά- με κάρφωσε με το βλέμμα της τον Μάριο. Ξεκινήσαμε να πη- γαίνουμε κάθε μέρα για κάποιες ώρες, είναι η λεγόμενη προσαρ- μογή. Την πρώτη μέρα τη θυμά- μαι κάπως ανέκφραστη, έκασε στην αγκαλιά μας αλλά δεν ήθε- λε πολλά πολλά. Τη δεύτερη φο- ρά κάποια στιγμή ακούμπησε το κεφάλι της στο στήθος μου. Αν αναρωτιέσαι ποια στιγμή ένιω- σα για πρώτη φορά μαμά, ήταν αυτή. Αρχίζει και νιώθεις μια αμφίδρομη ζεστασιά. Γυρίζαμε σπίτι και αδημονούσαμε να επι- στρέψουμε κοντά της. Το ίδιο κι εκείνη, μας έλεγε η βρεφοκό- μος. Όταν ήρθε στο σπίτι μας, έτυχε το lockdown που μας βο-

ήθησε πολύ να περάσουμε ώρες μαζί, να δεθούμε. Ο υπόλοιπος κόσμος γκρίνιαζε, εμείς χορεύα- με, διασκεδάσαμε. Το μόνο άγχος που είχα ήταν μην αντιμετωπί- σει πρόβλημα αποδοχής λόγω χρώματος, όμως ακόμα και στο χωριό τα πιτσιρίκια αμέσως την αγκάλιασαν. Η οριστική και αμε- τάκλητη δικαστική απόφαση της υιοθεσίας ήρθε τον περασμένο Οκτώβριο. Δεν χρειαζόταν η από- φαση για να την πω παιδί μου. Παιδί μου την ένιωσα αμέσως. Είναι σαν να σου γυρίζουν έναν διακόπτη».

Αλεξία Αξιώτη, 43

Ελεύθερη επαγγελματίας

«**Η κόρη μου** έχει μπει στα 13, εί- ναι στην εφηβεία. Δεν τη θυμά- μαι εγώ έτσι την εφηβεία, όλα είναι σήμερα στο fast forward. Όταν εμένα μου έλεγε κάτι η μαμά μου την άκουγα, τώρα της λέω κάτι και γκουγκλάρει να το τσεκάρει. Άνισος ο αγώ- νας με το google... Λίγο αφέ- του απέκτησα τη Νεφέλη, χώ-

ρισα με τον πατέρα της, οπότε όλη η προσοχή μου στράφηκε σε εκείνη. Ήμασταν τα δυο μας, εγώ κι εκείνη, παρέα, ομάδα. Οτι ήμουν μαμά δεν σήμαινε ότι θα αναβάλλω εντελώς τις δικές μου ανάγκες και όνειρα. Δεν ήμουν μόνο μαμά. Ήμουν και μαμά. Γι’ αυτό την έτρεχα παντού μαζί μου, σε εκδρομές, διακοπές, παντού. Ήταν συναρ- παστικό. Μέσα από το παιδί σου καταλαβαίνεις και τον δικό σου εαυτό. Αυτό είναι το πιο ωραίο πράγμα στη μπτρότητα».

Γιούλη Μενουδάκου, 43

Συντονίστρια εθνικού οργανισμού μεταμοσχεύσεων

«**Έχω δύο** κόρες, 7 και 3 ετών. Όταν ήταν 3 ετών, η μεγάλη μου κόρη διαγνώστηκε με ένα απειλητικό για τη ζωή της νόσημα. Οι γι- ατροί σου δίνουν κάποιες πιθανότητες ίασης. Ακόμα και λίγες να είναι, εστιά- ζεις εκεί και δίνεις μέρα μέ- ρα τον αγώνα. Και μέρα με τη μέρα τον κερδίζεις. Όταν ήρ- θε η δεύτερη εγκυμοσύνη μου έδωσε δύναμη. Πάλευα για μια ζωή στον έξω κόσμο και έπρε- πε να προστατεύσω και μια ζωή μέσα μου. Σήμερα που το παιδί είναι καλά νιώθω ότι όλο αυτό είχε συμβεί σε κάποιον άλλο. Εί- ναι τόσο εξωπραγματικό, τόσο ενάντια στη φύση η μαμά να κο- ντεύει να χάσει το παιδί της, που ο εγκέφαλος το απορρίπτει. Πά- ντως αλλάζει όλη η κοσμοθεω- ρία σου. Συνειδητοποιείς ότι δεν έχει νόημα να ζεις με το άγχος του αύριο και του μεθαύριο, αλ- λά μόνο για το τώρα. Έχεις τόσο λίγο έλεγχο πάνω στο αύριο που δεν έχει νόημα».

Βούλα Παππά, 45

Οικιακά

«**Από τα 29** ήμουν ήδη μαμά δύο κοριτσιών. Δεν είχα καμία βοή-θεια αλλά νομίζω όταν είσαι νέ-ος έχεις τρομερές αντοχές. Ακό-μα και από τις γέννες είχα πολύ καλές αναμνήσεις. Νόμιζα τότε ότι είναι πολύ δύσκολο να είσαι μαμά μωρών παιδιών, αλλά τώρα που είναι μεγάλες καταλαβαίνω ότι η εφηβεία είναι κάτι φοβερό και ταυτόχρονα εξουθενωτικό. Πολλή ένταση, φωνή και κλάμα. Τώρα που οι μεγάλες βγαίνουν σι- γά σιγά από αυτή τη φάση, έχω την τρίτη μου κόρη να μου θυ- μίζει στα 11 της “είσαι για έναν ακόμα γυρό;”».

Λίλα Βέργου, 45

Οικονομολόγος

«**Τα δύο** αδέρφια μου ήταν και είναι οι καλύτεροί μου φίλοι. Ήμασταν πάντα μια πολύ χαρού- μενη οικογένεια. Οπότε κι εγώ κάτι τέτοιο ήθελα, μια μεγάλη χαρούμενη οικογένεια. Έτσι το σκεφτόμουν πάντα, ρομαντικά. Όταν τελικά έκανα την κόρη μου πριν από λίγα χρόνια, συνειδη- τοποίησα πόσο πολύ χάνεις την ανεξαρτησία σου. Δεν ήταν μό- νο ότι δεν μπορείς να ανοίξεις πια την πόρτα για να πας για ποτό. Για εμένα που δουλεύα φουλ, το να μη δουλεύω φουλ μου στοίχιζε. Βέβαια αυτό το μικρό πλασματάκι δε κάνει τό- σο χαρούμενο που δεν μπορείς να το περιγράψεις. Απλά η αλή-θεια είναι ότι η μπτρότητα έχει και πολλές θυσίες».

Πώς η αξιοκρατία δικαιολογεί ανισότητες

Ο φιλόσοφος του Χάρβαρντ Μάικλ Σαντέλ μιλάει στην «Κ» για τις πολιτικές και κοινωνικές προκλήσεις των καιρών μας

Συνέντευξη στον ΠΑΥΛΟ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟ

Οι περισσότεροι ζούμε στηριζόμενοι σε ρηχές βεβαιότητες. Αλλά λίγοι είναι τόσο ταλαντούχοι στο να κλονίζουν αυτές τις βεβαιότητες σαν τον Μάικλ Σαντέλ. Πρόκειται για τον πολιτικό φιλόσοφο του Χάρβαρντ που μιλάει με ταπεινότητα, ευγένεια και σαφήνεια σε γεμάτα αμφιθέατρα σε όλο τον κόσμο και σε παγκόσμια μέσα ενημέρωσης, για τον καθηγητή του οποίου το μάθημα με τίτλο «Δικαιοσύνη» παρακολουθείται από χιλιάδες φοιτητές κάθε χρόνο, για έναν ιδιαίτερα παραγωγικό συγγραφέα, που αμφισβητεί συνεχώς τους καθιερωμένους κανόνες και τις συμβατικές παραδοχές σχετικά με την κοινωνική οργάνωση και τη σύγχρονη πολιτική. Ο πρόεδρος των ΗΠΑ Τζο Μπάιντεν και ο Γερμανός καγκελάριος Ολαφ Σολτς είναι ένθερμοι αναγνώστες των βιβλίων του και τα πολιτικά τους μανιφέστα έχουν επηρεαστεί από τις σκέψεις του. Το τελευταίο του βιβλίο «Η τυραννία της αξίας» μόλις κυκλοφόρησε στην Ελλάδα από τις «Εκδόσεις Πόλις» σε μετάφραση Μιχάλη Μπτσού. Είναι η πρόοδός μας στη ζωή αποκλειστικά δική μας επιτυχία; Μας αξίζουν όλα τα εύσημα (και όλα τα χρήματα) για την επιτυχία μας; Αν αποτύχουμε, φταιμε μόνο εμείς; Και υπάρχει θέση για την πολιτική σε ό,τι αφορά την απάντηση σε αυτά τα ερωτήματα; Ο καθηγητής Σαντέλ μίλησε στην «Κ» για τα ηθικά ζητήματα που εγείρουν τα βιβλία του αλλά και για το πιο πειστικό ζήτημα της εποχής μας, που είναι ο πόλεμος στην Ουκρανία και οι πολλές επιπτώσεις του.

– Εκτιμώ πολύ την ακαδημαϊκή συνεισφορά σας και τη συμμετοχή σας στον παγκόσμιο δημόσιο διάλογο, αλλά δεν μπορώ να καταλάβω τη βασική παραδοχή στο τελευταίο σας βιβλίο. Γιατί η αξία και η αξιοκρατία δεν είναι καλά πράγματα; Εχετε διαπρέψει στην αξιοκρατική μας κοινωνία. Πώς μπορούμε να πούμε ότι ένα σύστημα που μας έχει προσφέρει έναν τόσο εξεχοντα καθηγητή, όπως εσείς, μπορεί να είναι τόσο ελαττωματικό; – Δηλώνω ένοχος ότι είμαι δικαιούχος του αξιοκρατικού συστήματος που επικρίνω. Αλλά βλέποντάς το από μέσα, μου δίνει τη δυνατότητα να παρατηρήσω ορισμένα ελαττώματα. Πρώτον, αποτυγχάνουμε να ανταποκριθούμε στα αξιοκρατικά ιδανικά

Κάτι που ονομάζω ύβρι της αξιοκρατίας είναι η πεποίθηση των νικητών ότι η επιτυχία τους είναι αποκλειστικά δική τους υπόθεση και ότι, επομένως, αξίζουν όλα τα οφέλη που απορρέουν από αυτήν.

Η ελευθερία κινδυνεύει από την αυταρχική πολιτική. Αλλά η ελευθερία κινδυνεύει και όταν στο όνομα μιας ουδετερότητας αναθέτουμε στις αγορές την ευθύνη των δικών μας ηθικών κρίσεων.

στα οποία ομνύουμε. Αλλά υπάρχουν επίσης ελαττώματα στην υποκείμενη ηθική, στο ίδιο το ιδανικό. Και μεταξύ αυτών των ελαττωμάτων βρίσκονται οι στάσεις απέναντι στην επιτυχία που έχουν υιοθετήσει οι επιτυχημένοι. Βλέπουμε παντού τους επιτυχημένους να δίνουν στους εαυτούς τους συγχαρητήρια. Είναι κάτι που ονομάζω ύβρι της αξιοκρατίας. Η πεποίθηση των νικητών ότι η επιτυχία τους είναι αποκλειστικά δική τους υπόθεση και ότι, επομένως, αξίζουν όλα τα οφέλη που απορρέουν από αυτήν. Αυτές οι συμπεριφορές μάς εμποδίζουν να αντιμετωπίσουμε επαρκώς τις βαθύτερες ανισότητες που έχουν συσσωρευτεί τις τελευταίες τέσσερις δεκαετίες.

– Γιατί υποστηρίζετε ότι δεν είναι δίκαιο ο Λιονέλ Μέσι να κερδίζει χιλιάδες φορές περισσότερα χρήματα από μια νοσοκόμα; – Ο Μέσι είναι τυχερός που διαθέτει ένα μεγάλο αθλητικό ταλέντο. Επίσης προπονείται σκληρά και αυτό είναι αξιοθαύμαστο. Αλλά μεγάλο μέρος της επιτυχίας του οφείλεται στην τύχη που του επέτρεψε να είναι ένας ταλαντούχος αθλητής. Είναι επίσης τυχερός με την έννοια ότι ζει σε μια κοινωνία όπου όλοι αγαπούν το ποδόσφαιρο. Αν είχε ζήσει στις μέρες της Αναγέννησης ή στις μέρες του Αριστοτέλη, μπορεί να

«Η προσβολή είναι η εξής: αν δεν πήρες πτυχίο πανεπιστημίου, εσύ φταις και όχι η δομή της οικονομίας. Αυτή είναι η πηγή της δυσaréσκειας που προκάλεσε τη λαϊκή αντίδραση ενάντια στις ελίτ», λέει ο Μάικλ Σαντέλ.

Ελευθερία με κοινωνική ευθύνη

– Πιστεύετε ότι η Σοσιαλδημοκρατία θα μπορούσε να αντιμετωπίσει καλύτερα την ανισότητα από μια αξιοκρατία που βασίζεται στους νόμους της αγοράς; – Η Σοσιαλδημοκρατία μπορεί να είναι μια εναλλακτική λύση από μια αξιοκρατία που βασίζεται στην αγορά. Αυτό συμβαίνει γιατί η Σοσιαλδημοκρατία εξ ορισμού αποδίδει έμφαση στις αμοιβαίες υποχρεώσεις των πολιτών. Αμφισβητεί το είδος της αξιοκρατίας που ενθαρρύνει τους ανθρώπους να υποθέτουν ότι είναι αυτόνομοι και ως εκ τούτου δεν οφείλουν τίποτα στους συμπολίτες τους. Υπάρχουν όμως και άλλες εναλλακτικές που τονίζουν την αξιοπρέπεια της δουλειάς και της τιμής και αναγνωρίζουν τη συνεισφορά όλων στην κοινωνία, ανεξάρτητα από όσα υποστηρίζουν οι ελίτ. Μπορούμε να επιστρέψουμε σε μια κοινωνική αντίληψη της ελευθερίας. Οποιαδήποτε πολιτική που τονίζει την κοινωνική διάσταση της ελευθερίας και τη σημασία της συμμετοχής μας στη διαμόρφωση των όρων που διέπουν τη συλλογική μας ζωή είναι μια εναλλακτική λύση σε μια αξιοκρατία που βασίζεται στην αγορά.

ήταν εξίσου ικανός αλλά χωρίς δυνατότητα κερδών. Υπάρχουν δύο έννοιες αξιοκρατίας. Πρώτον, μπορούμε να τη δούμε ως ένα σύστημα που παρέχει κίνητρα και ανταμοιβές για την καλλιέργεια ταλέντων. Αυτό είναι σωστό και

υγιές. Η δεύτερη έννοια εδράζεται στην ιδέα ότι κάποιος αξίζει όλα τα κέρδη του, παρ' όλο που είναι προφανές ότι πολλά από αυτά οφείλονται στην τύχη του να έχεις γεννηθεί σε μια συγκεκριμένη κοινωνία σε μια συγκεκριμένη ηλικία. Αυτό οδηγεί στην ύβρι της αξιοκρατίας και αυτό επικρίνω στο βιβλίο μου.

– Μπορούμε να πούμε ότι η αξιοκρατία είναι απλώς ένα αφήγημα σχεδιασμένο να δικαιολογεί ηθικά την ανισότητα; – Σίγουρα αυτό έχει καταλήξει να γίνει σήμερα στην πράξη. Η αξιοκρατία μπορεί να γίνει κατανοητή ως εναλλακτική λύση στη φεουδαρχική αριστοκρατία, τα κληρονομικά προνόμια, τον νεποτισμό και τη διαφθορά στην κατανομή αξιωμάτων και κοινωνικών θέσεων. Σε αυτή την περίπτωση η αξιοκρατία είναι λυτρωτική και μοιάζει καλή φιλή της ισότητας. Όμως σήμερα η αξιοκρατία δικαιολογεί την ανισότητα. Υπάρχει επίσης μια έμμεση προσβολή στα μηνύματα για την αξία και την αξιοκρατία.

– Τι εννοείτε; – Ο Μπιλ Κλίντον είπε ότι «το τι κερδίζεις θα εξαρτηθεί από το

τι μαθαίνεις». Ο Μπαράκ Ομπάμα είπε ότι «μπορείς να τα καταφέρεις αν προσπαθήσεις». Αυτή η προσέγγιση προτείνει την ατομική ανοδική κινητικότητα ως λύση στην ανισότητα. Αλλά είναι επίσης ένας τρόπος για να αποφευχθούν οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας της παγκοσμιοποίησης. Επιπλέον, υπάρχει μια προσβολή που υπονοείται. Η προσβολή είναι η εξής: αν δεν πήρες πτυχίο πανεπιστημίου, εσύ φταις για την αποτυχία σου και όχι η δομή της οικονομίας. Αυτή είναι η πηγή της δυσaréσκειας που προκάλεσε τη λαϊκή αντίδραση ενάντια στις ελίτ και τα κυρίαρχα πολιτικά κόμματα.

– Τι θα μπορούσε ρεαλιστικά να αντικαταστήσει την αξιοκρατία; Μπορούμε να εμπιστευτούμε το κράτος να κατανείμει τα πλεονεκτήματα και τις ανταμοιβές περισσότερο από την αγορά; – Πρέπει να διεκδικήσουμε από τις αγορές την ευθύνη της συζήτησης για το τι θεωρείται πολύτιμη συνεισφορά στο κοινό καλό. Θα πρέπει να απαντήσουμε στο ερώτημα ποιες συνεισφορές στην κοινωνία θα πρέπει να επιβραβεύονται περισσότερο. Αυτό το ερώτημα πρέπει να απαντηθεί από τους δημοκρατικούς πολίτες και όχι από τις αγορές.

– Φοβάστε περισσότερο τις αγορές από τα κράτη; – Τόσο οι αγορές όσο και τα κράτη είναι συστήματα εξουσίας. Και επομένως πρέπει να είμαστε δύσπιστοι απέναντι και στα δύο. Αυτός ο σκεπτικισμός θα πρέπει να συνοδεύεται από κάποιοι φόβο και φυσικά από την αναγνώριση των κινδύνων κατάχρησης εξουσίας τόσο των αγρών όσο και του κράτους.

– Εάν αναζητούμε περισσότερη δίκαιοσύνη κινδυνεύουμε να καταλήξουμε με λιγότερη ελευθερία; – Η ελευθερία κινδυνεύει πάντα στην πολιτική ζωή. Και κινδυνεύει, προφανέστατα, από την αυταρχική πολιτική. Αλλά η ελευθερία κινδυνεύει και όταν στο όνομα μιας ουδετερότητας αναθέτουμε στις αγορές την ευθύνη των δικών μας ηθικών κρίσεων. Διότι αυτό δίνει τη δυνατότητα σε ισχυρά οικονομικά συμφέροντα και τεχνοκράτες να αντικαταστήσουν τον ρόλο των δημοκρατικών πολιτών.

Να αντισταθούμε στον Πούτιν ώστε να μην επικρατήσει στην Ουκρανία

– Παρά όλα τα προβλήματα, φιλελεύθερες αξιοκρατικές κοινωνίες, όπως οι ΗΠΑ, φαίνεται να λειτουργούν καλύτερα από κρατικιστικές αυταρχικές κοινωνίες όπως είναι η Ρωσία. Υποστηρίχθηκε ότι ο πρόεδρος Πούτιν αποφάσισε να εισβάλει στην Ουκρανία επειδή περιβάλλεται από ανθρωπους έτοιμους να του πουν ό,τι θέλει να ακούσει. Μπορούμε να πούμε ότι ο πόλεμος προκλήθηκε λόγω έλλειψης αξιοκρατίας στο ρωσικό κράτος; – Είναι ένας παράγοντας, ναι, αλλά νομίζω ότι ο πόλεμος είναι το αποτέλεσμα πολύ ευρύτερων δυνάμεων και κυρίως της επιθυμίας του Πούτιν να επιβεβαιώσει εκ νέου τον αυτοκρατορικό ρόλο της Ρωσίας.

– Τι πρέπει να γίνει αυτή τη στιγμή στην Ουκρανία; – Νομίζω ότι ο Μπάιντεν χειρίστηκε το θέμα αρκετά καλά. Πιστεύω ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ευρώπη θα πρέπει να συνεχίσουν να κάνουν ό,τι είναι δυνατόν για να μπορέσει η Ουκρανία να υπερασπιστεί τον εαυτό της στρατιωτικά. Ταυτόχρονα ο Μπάιντεν ήταν προσε-

Πρέπει να υπάρξει μια πραγματική εναλλακτική λύση στο σχέδιο της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης που κυριάρχησε στη δημόσια σφαίρα τις τελευταίες τέσσερις δεκαετίες.

κτικός ώστε να αποφύγει την πρόκληση ενός ευρύτερου πολέμου. Η σύνεση είναι σημαντική δεδομένου ότι η Ρωσία είναι μια πυρηνική δύναμη και είναι δύσκολο να γνωρίζουμε τι θα κάνει ο Πούτιν αν αναγκαστεί να αναγνωρίσει ότι βρίσκεται με την πλάτη στον τοίχο.

– Στο βιβλίο σας αποδίδετε έμφαση στην έννοια της τιμής και της αξιοπρέπειας. Θεωρείτε ότι βρίσκονται στο επίκεντρο της πολιτικής συγκρούσεως που παρατηρούμε σήμερα μέσα στις κοινωνίες σε πολλές χώρες του κόσμου. Μπορούμε επίσης να υποθέσουμε ότι η Ρωσία μπή-

κε σε πόλεμο με την Ουκρανία επειδή η Μόσχα ένιωσε ότι πληγώνεται η εθνική της αξιοπρέπεια;

– Θα προχωρούσα παραπέρα και θα έλεγα ότι παρά την έμφαση που αποδίδουμε στα οικονομικά συμφέροντα, μια πολύ πιο ισχυρή εξήγηση του παγκόσμιου ανταγωνισμού και των συγκρούσεων έχει να κάνει με τον αγώνα για τιμή και αναγνώριση. Και αυτό το βλέπουμε μέσα στις κοινωνίες, στη λαϊκή αντίδραση ενάντια στις ελίτ, αλλά νομίζω ότι υπάρχει επίσης ένας παγκόσμιος παραλληλισμός, μια παράλληλη εξέλιξη που αφορά τον διεθνή ανταγωνισμό ισχύος. Νομίζω ότι ο αγώνας για τιμή και αναγνώριση είναι τουλάχιστον εξίσου ισχυρό κίνητρο στον παγκόσμιο ανταγωνισμό με τα οικονομικά συμφέροντα. Γι' αυτό νομίζω ότι οι κυρώσεις που έχουν επιβάλει οι ΗΠΑ και οι ευρωπαϊκές χώρες στον Πούτιν, όσο δικαιολογημένες κι αν είναι, δεν θα φέρουν το τέλος σε αυτόν τον πόλεμο. Ο Πούτιν και άλλοι παράγοντες του διεθνούς συστήματος δεν ενδιαφέρονται για το ΑΕΠ. Νομίζω ότι οι περισσότερες μεγάλες παγκόσμιες συ-

γκρούσεις δεν αφορούν την οικονομία, αλλά την τιμή και την αναγνώριση.

– Συμφωνείτε με την προσέγγιση ότι το τέλος του Ψυχρού Πολέμου και η επέκταση του NATO έγιναν με έναν τρόπο που πρόσβαλε τη Ρωσία; – Πιστεύω ότι μπορεί να ήταν λάθος για το NATO που επεκτάθηκε στον βαθμό αυτό. Ο (διπλωμάτης και ακαδημαϊκός) Τζορτζ Κέναν είχε πει ότι καθώς η Ρωσία ήταν αδύναμη, ήταν αναγκασμένη να αποδεχθεί εκείνες τις εξελίξεις, οι οποίες όμως με τον καιρό θα οδηγούσαν σε μια νέα ρωσική επιθετικότητα. Ο Κέναν είχε κάποιο δίκιο όταν υποστήριζε ότι η επέκταση του NATO μπορεί να ήταν λάθος. Νομίζω ότι μπορούμε αυτό να το υποστηρίξουμε, όπως μπορούμε επίσης να υποστηρίξουμε ότι αυτή τη στιγμή είναι πολύ σημαντικό να αντισταθούμε στον Πούτιν και να βεβαιωθούμε ότι δεν θα επικρατήσει στην Ουκρανία.

– Το αντεπιχείρημα είναι ότι η Ρωσία μπορεί να εισέβαλλε ξανά στις χώρες της Βαλτικής αμέσως μόλις δυνάμωνε εκ νέ-

ου μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, αν αυτές δεν είχαν προλάβει να καταστούν μέλη του NATO. Αλλά το πειστικό ζήτημα αυτή τη στιγμή είναι πώς μπορούμε να ικανοποιήσουμε το αίσθημα αξιοπρέπειας του Πούτιν και ταυτόχρονα να πείσουμε τη Μόσχα να συμφωνήσει να αποσύρει τις στρατιωτικές δυνάμεις της από την Ουκρανία;

– Αυτό είναι πάρα πολύ δύσκολο. Είμαστε πολύ πιο πέρα από τη χρονική στιγμή που θα μπορούσε να γίνει εύκολα κάτι τέτοιο.

– Τέλος, ποια είναι η πρόβλεψή σας για τις ενδιάμεσες εκλογές του φθινοπώρου για το Κογκρέσο στις Ηνωμένες Πολιτείες; – Πιστεύω ότι είναι πολύ πιθανό οι Δημοκρατικοί να χάσουν τον έλεγχο και των δύο νομοθετικών σωμάτων του Κογκρέσου στις ενδιάμεσες εκλογές – της Γερουσίας και της Βουλής των Αντιπροσώπων. Μια τέτοια εξέλιξη είναι βέβαιο ότι θα κάνει ακόμη πιο δύσκολο για τον Μπάιντεν να εφαρμόσει ό,τι έχει απομείνει από την ατζέντα του και το πρόγραμμά του. Πιστεύω

ότι θα πρέπει να αρχίσουμε να σκεφτόμαστε πώς να επαναπροσδιορίσουμε το πολιτικό πρόγραμμα του Δημοκρατικού κόμματος. Σε περίπτωση μιας τέτοιας ήττας η κοινή γνώμη θα αρχίσει να ρωτάει εάν ο Τζο Μπάιντεν θα πρέπει να επιδιώξει επανεκλογή στον Λευκό Οίκο ή όχι. Και ακόμα κι αν δεν είναι εκ νέου υποψήφιος το 2024, αυτό δεν λύνει απαραίτητα το πρόβλημα, εκτός εάν ένας νέος υποψήφιος εμφανιστεί και πείσει τους ψηφοφόρους με ένα νέο όραμα και ένα νέο μήνυμα. Είναι σαφές ότι υπάρχει ανάγκη για μια ρήξη με το παρελθόν, για μια επανασύνδεση με ψηφοφόρους της εργατικής και της μεσαίας τάξης, μέσα από τη διατύπωση ενός περισσότερο ισχυρού ηθικού είδους δημόσιου λόγου. Πρέπει να υπάρξει μια πραγματική εναλλακτική λύση στο σχέδιο της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης, που κυριάρχησε στη δημόσια σφαίρα τις τελευταίες τέσσερις δεκαετίες. Η πιθανή ήττα των Δημοκρατικών στις ενδιάμεσες εκλογές του φθινοπώρου θα προκαλέσει την ανάγκη για νέα σκέψη, αλλά και μια νέα γενιά ηγετών.

Δεν πρέπει να πιστεύουμε ό,τι λέει ο Πούτιν

Η πρώην πρόεδρος της Λετονίας στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΚΑΤΣΙΚΙΔΗ**

Η **πρώην** πρόεδρος της Λετονίας, Βάιρα Βίκε - Φράϊμπέργκα, σε μια συζήτηση εφ' όλης της ύλης αποκλειστικά στην «Κ», μιλάει για τον πόλεμο στην Ουκρανία, τη «σχέση» της Σοβιετικής Ένωσης - (σύγχρονης) Ρωσίας και το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Βάιρα Βίκε - Φράϊμπέργκα, έχοντας γεννηθεί στη Λετονία του Β' Παγκοσμίου Πολέμου βίωσε τα δεινά της σοβιετικής βαρβαρότητας και τις επιπτώσεις της στις ανεξάρτητες χώρες της Βαλτικής. Ως παιδί πρόσφυγας βρέθηκε σε στρατόπεδο εκτοπισμένων της Γερμανίας, ενώ ως έφηβη επιμορφώθηκε στο Μαρόκο πριν μετακατασταθεί στο Τορόντο του Καναδά. Η επιτυχημένη της επαγγελματική πορεία στο πεδίο της ψυχολογίας συνεχίστηκε και με την επιστροφή της στη Λετονία, όπου αργότερα ανέλαβε πρόεδρος της χώρας (1999-2007). Η θητεία της, ως πρώτη γυναίκα πρόεδρος, σημαδεύτηκε από την υπογραφή ένταξης της Λετονίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και το ΝΑΤΟ.

– Κυρία πρόεδρε, θέλω να σας ρωτήσω αν η προσωπική σας εμπειρία έχει διαμορφώσει την προσέγγισή σας στον πόλεμο της Ουκρανίας.

– Νομίζω ότι το είδος των φρικαλεοτήτων και των εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας που έχουν διαπραχθεί στην Ουκρανία από την εισβολή της 24ης Φεβρουαρίου, τα οποία είναι ορατά και διαθέσιμα σε όλο τον κόσμο, δεν θα μπορούσαν να αφήσουν κανέναν αδιάφορο. Ειλικρινά, νομίζω ότι θα ήταν πολύ στενόμυαλο από οποιονδήποτε να αισθάνεται συμπάθεια μόνο για τους ανθρώπους που έχουν βιώσει ακριβώς τα ίδια πράγματα με εκείνον.

Ίσως όταν κοιτάζω αυτές τις σκηνές, να με πονάει περισσότερο από ό,τι πονάει κάποιος που παρακολουθεί από μακριά και που δεν έχει νιώσει το τι σημαίνει να σε πετάνε ξαφνικά έξω από το σπίτι σου με ό,τι έχεις στα χέρια σου και να αποκαίρεται για πάντα όλους τους συγγενείς σου. Υπάρχει ακόμη ελπίδα πως τα 10 εκατομμύρια Ουκρανών που αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους θα συναντήσουν κάποια στιγμή, τουλάχιστον, κάποιους από τους συγγενείς τους ζωντανούς. Όταν εμείς φύγαμε

Ο Πούτιν πίστευε ότι ήταν μια τραγική μέρα όταν κατέρρευσε η Σοβιετική Ένωση και εγώ του είπα ότι ήταν η πιο ευτυχισμένη μέρα της ζωής μου...

Οποιος δεν θέλει να υποταχθεί στη ρωσική κυριαρχία, δηλαδή όποιος είναι εθνικιστής, πατριώτης της χώρας του, για αυτούς είναι ναζιστής.

από το σπίτι μας, είχαμε την αίσθηση ότι δεν θα τους ξαναδούμε ποτέ, κάτι που ήταν αλήθεια σε πολλές περιπτώσεις.

– Πώς η Λετονία ξεπέρασε τη σοβιετική πολιτική και ιδεολογική επιρροή;

– Επρεπε να περιμένουμε 50 χρόνια. Βλέπετε, εσείς και η Ισπανία είχατε τον εμφύλιο πόλεμο. Η Λετονία δεν είχε εμφύλιο πόλεμο. Το 1939, όταν ο Χίτλερ εισέβαλε στην Πολωνία την 1η Σεπτεμβρίου, ο εταίρος και φίλος του Στάλιν εισέβαλε από την άλλη πλευρά, από τα ανατολικά, στις 17 Σεπτεμβρίου, και αυτό συνέβη γιατί το 1938 ο Χίτλερ και ο Στάλιν μέσω των υπουργών των Εξωτερικών τους, τον Ρίμπεντροπ και τον Μολότοφ, υπέγραψαν μια συμφωνία πως θα συνεργάζονταν. Ο Χίτλερ έστειλε όπλα στη Σοβιετική Ένωση. Η Σοβιετική Ένωση έστειλε σχέδια για τα γκούλαγκ, τα οποία στη συνέχεια οι ναζί χρησιμοποίησαν για να χτίσουν τα στρατόπεδα συγκέντρωσης.

Βλέπετε ήταν φίλοι, αντάλλαξαν και χάραξαν την Ανατολική Ευρώπη μεταξύ τους. Κανένας από τους δύο δεν είχε σκοπό να κρατήσει τον λόγο του και αυτό είναι ενδιαφέρον. Όταν ο πρόεδρος Πούτιν λέει κάτι δεν πρέπει να το πιστεύεις. Έλεγε συνεχώς: «Απλώς κάνουμε ασκήσεις στη χώρα μας», όταν αυτός επιστράτευε όλον αυτόν τον στρατό γύρω από τα σύνορα της Ουκρανίας. «Οχι, δεν πρόκειται να εισβάλουμε», έλεγε, και όταν εισέβαλαν είπε ότι δεν εισέβαλαν, πως δεν έκαναν πόλεμο και πως όποιος λέει στη Ρωσία ότι είναι πόλεμος θα φάει 15 χρόνια φυλάκι. Είπαν ότι είχαν μια ειδική

«Οχι, δεν πρόκειται να εισβάλουμε», έλεγε ο Πούτιν, και όταν εισέβαλαν είπε ότι δεν εισέβαλαν, πως δεν έκαναν πόλεμο και πως όποιος λέει το αντίθετο στη Ρωσία θα καταδικάζεται σε 15 χρόνια φυλάκιση» (στη φωτ., τανκς με το ρωσικό σύμβολο «Ζ» στη βομβαρδισμένη Μαριούπολη).

Η **κ. Βάιρα Βίκε - Φράϊμπέργκα** ήταν πρόεδρος της Λετονίας την περίοδο 1999-2007.

επιχείρηση πως θα απελευθερώναν τους ρωσόφωνους του Ντονμπάς. Και τι κάνουν εκεί; Τους πεθαίνουν από την πείνα, όπως και στη Μαριούπολη.

Η Ρωσία ισχυρίζεται ότι η Δύση τους έλεγε ψέματα υποσχόμεν ότι η σύμβαση δεν θα διευρυνθεί. Και εδώ πάλι ο Πούτιν λέει ψέματα και ο Λαβρόφ από το πρωί μέχρι το βράδυ.

– Ζούμε τη διαδικασία επανένωσης της πρώην Σοβιετικής Ένωσης;

– Νομίζω ότι είναι ένα όνειρο. Είναι ένα όνειρο που έχει ο πρόεδρος Πούτιν. Όταν τον συνάντησα για πρώτη φορά λίγο μετά την εκλογή του, το πρώτο πράγμα που μου είπε είναι: «Τι θλιβερό πράγμα ήταν αυτό» και θεωρούσε τραγικό το γεγονός ότι υπήρχαν σύνορα μεταξύ της Λετονίας και της Ρωσίας, ότι χρειαζόταν δηλαδή λετονική υπηκοότητα, διαβατήριο και βίζα, και κάποιος που έρχόταν από τη Ρωσία χρειαζόταν επίσης διαβατήριο και βίζα. Πραγματικά πίστευε ότι ήταν μια τραγική μέρα όταν κατέρρευσε η Σοβιετική Ένωση και εγώ του είπα ότι ήταν η πιο ευτυχισμένη μέρα της ζωής μου και είμαι σίγουρη ότι αυτό το μοιράζονται πολλοί, όχι μόνο τα 2 εκατομμύρια των Λετονών, αλλά και τα εκατομμύρια άλλων πρώην σοβιετικών δημοκρατιών.

– Πιστεύετε ότι ο ρωσόφωνος πληθυσμός της Λετονίας θα μπορούσε να λειτουργήσει ως «Δούρειος Ίππος» για τα επεκτατικά σχέδια του Πούτιν;

– Κάποιοι από αυτούς πιθανώς θα μπορούσαν, διότι το βλέπουμε μέσα από δημοσκοπήσεις για το πώς αισθάνονται. Νομίζω, όμως, ότι δημοσκοπήσεις της κοινής γνώμης είναι πολύ δύσκολο να τις πάρουμε κυριολεκτικά στα σοβαρά γιατί, ξέρετε, οι άνθρωποι δεν αποκαλύπτουν πάντα τι έχουν στην καρδιά τους σε έναν άγνωστο που τους ρωτάει κάτι στο τηλέφωνο ή στον δρόμο. Σίγουρα όμως πολλοί από αυτούς, ειδικά εκείνοι που είχαν έναν παππού που πολέμησε στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και είχαν τα πρόνοια των βετεράνων, δηλαδή είχαν ειδικές θέσεις στα λεωφορεία, επιπλέον συντάξεις, ήταν οι πρώτοι στη σειρά για διαιρισματα, τα

οποία ήταν πάντα σε έλλειψη – σε ό,τι αφορά μερικούς από αυτούς ήταν μια τρομερή αποτυχία της λετονικής κυβέρνησης ότι δεν είχαμε τηλεοπτικούς αναμεταδότες που να φτάνουν μέχρι τα σύνορα για να μεταδίδουν τη λετονική κρατική τηλεόραση και ο κόσμος που ήταν ρωσόφωνος συνήθιζε να παρακολουθεί μόνο ρωσική τηλεόραση. Ετσι, είμαι σίγουρη ότι υπάρχουν πολλοί άνθρωποι στα χωριά και σε κάποιες μικρές πόλεις που, αντί να βλέπουν ευρωπαϊκές ειδήσεις και ειδήσεις στα λετονικά, βλέπουν τη ρωσική προπαγάνδα και αισθάνονται ότι αυτό που τους λένε, ό,τι και αν τους λένε, ότι αυτό είναι η αλήθεια.

– Πόσο αποτελεσματικά είναι η ρωσική προπαγάνδα στη Λετονία σχετικά με την «αποναζιστικοποίηση της Ουκρανίας»;

– Ορισμένοι άνθρωποι που αγαπούν τον Πούτιν πιστεύουν πως ό,τι λέει, αυτό είναι το σωστό – για παράδειγμα πως όποιος θέλει να είναι ανεξάρτητος από τη Ρωσία και δεν θέλει να υποταχθεί στη ρωσική κυριαρχία, δηλαδή όποιος είναι εθνικιστής, πατριώτης της χώρας του, για αυτούς είναι ναζιστής.

Ο Πούτιν λέει ότι μπορούμε να διακρίνουμε τους πατριώτες από τους προδότες, έτσι στη Ρωσία αν τον υποστηρίζεις είσαι πατριώτης και αν δεν τον υποστηρίζεις είσαι προδότης. Αλλά σε μια άλλη χώρα, αν υποστηρίζουν όπως οι Ουκρανοί την ανεξαρτησία της χώρας τους και την επιλογή της να ελπίζει ότι μια μέρα θα είναι μέρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ελπίζει ακόμη ότι μια μέρα ίσως θα είναι μέλος του ΝΑΤΟ, αυτούς επειδή δεν τους αποκαλούν πατριώτες, τους αποκαλούν ναζί.

Εγκλωβισμένος στην Ουκρανία

– Κυρία πρόεδρε, προβλέπετε μια εισβολή πλήρους κλίμακας στην Ουκρανία, η οποία θα μπορούσε να επεκταθεί και στις γειτονικές χώρες;

– Οχι προς το παρόν, διότι ο πρόεδρος Πούτιν μπορεί να ονειρεύεται ότι θα ήθελε να το κάνει αυτό, αλλά ευτυχώς οι δυνάμεις του έχουν υποστεί αρκετές απώλειες στην Ουκρανία.

Ο Πούτιν ήλπιζε ότι θα καταλάμβαναν την Ουκρανία σε τρεις ημέρες, θα σκότωναν τον πρόεδρο Ζελένσκι, θα εγκαθιστούσαν μια κυβέρνηση μαριονέτα και μετά θα έκαναν παρέλαση νίκης, το οποίο φάνηκε από τους στρατιώτες που πήγαν στο Κίεβο, που είχαν τις στολές της παρέλασης μέσα στα σακίδιά τους. Ο Πούτιν περίμενε ότι θα είχαν μια παρέλαση νίκης μέσα σε λίγες ημέρες από την εισβολή στην Ουκρανία. Τώρα δεν είναι σε θέση να το κάνουν αυτό και νομίζω ότι θα μείνουν καθηλωμένοι στην Ουκρανία. Ένας Θεός ξέρει για πόσο καιρό, αλλά τουλάχιστον για το ορατό μέλλον. Νομίζω ότι ψυχολογικά ο Πούτιν είναι έτοιμος να πατήσει το κεφάλι οποιουδήποτε βρει μπροστά του.

Διόλου εύκολο για το ΝΑΤΟ να αποτρέψει τη Ρωσία

– Πιστεύετε πως η Ευρώπη και το ΝΑΤΟ λαμβάνουν επαρκή μέτρα για την προστασία των χωρών της Βαλτικής και την αποτροπή των ρωσικών ενεργειών;

– Όλοι προσπάθησαν να αποτρέψουν τη Ρωσία πριν εισβάλει στην Ουκρανία. Ο πρόεδρος Μπίαντεντ είχε τηλεφωνική επικοινωνία. Ο πρόεδρος Μακρόν επισκέφθηκε τον Πούτιν και είχε 16 τηλεφωνήματα. Η Γερμανίδα καγκελάριος Μέρκελ συναντούσε τον Πούτιν κάθε μήνα πριν ολοκληρώσει τη θητεία της. Όλοι προσπάθησαν να αποτρέψουν τη Ρωσία. Το πώς λοιπόν αποτρέπεις τη Ρωσία είναι ένα μυστήριο για μένα. Δεν φαίνεται να είναι κάτι εύκολο να γίνει.

Νομίζω όμως ότι υπήρξε μια σοβαρή αφύπνιση των χωρών εκείνων που δεν ήθελαν να σκεφτούν ότι οι χώρες της Βαλτικής και η Πολωνία κινδυνεύουν από τη Ρωσία και που μας έλεγαν συνεχώς ότι έχουμε κολλήσει στο παρελθόν. Ήμασταν καχύποπτοι και ήμασταν προκατειλημμένοι επειδή είχαμε την εμπειρία. Θεωρούμασταν προκατειλημμένοι απέναντι στους Ρώσους, επειδή είχαμε δει πώς μπορούσαν να είναι και είχαμε δει πώς μπορούσαν να αθετήσουν τις υποσχέσεις τους και φυσικά μπορούσαμε να δούμε την προπαγάνδα τους.

Παραμιπτόντως, από τότε που ανεξαρτητοποιηθήκαμε, η προπαγάνδα τους προσπαθούσε να παρουσιάσει όλες αυτές τις

Πρέπει να διδάξουμε στα παιδιά μας ότι χωρίς συμπάθεια και ενσυναίσθηση η ενόπλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα είναι δύσκολη.

χώρες που απέκτησαν την ανεξαρτησία τους με τον χειρότερο τρόπο διεθνώς. Φυσικά, κάθε ευκαιρία αξιοποιήθηκε σαφώς και από εμάς για να μην είναι φιλικές οι χώρες προς αυτούς (Ρώσους) – και όμως χώρες όπως η Γερμανία είχαν διαφορετική γνώμη.

Δούλεψα σκληρά για να προειδοποιήσω τους Αμερικανούς

για αυτό το συναίσθημα των Ρώσων και όπως και οι Γάλλοι και οι Γερμανοί και όποιο συνάντησα εκείνη την εποχή, είπαν –για παράδειγμα ο σύμβουλος της Μέρκελ, ο Βόλκερ–: «Ω, ναι, αλλά ξέρετε, τώρα θέλουμε να έχουμε ειρήνη και θα ήταν καλύτερα να έχουμε καλές εμπορικές σχέσεις με τη Ρωσία, θα τους βάλουμε στον καπιταλιστικό κόσμο και θα γίνουν πλούσιοι, τότε αυτόματα θα γίνουν και αυτοί δημοκρατικοί».

Για εμάς αυτό ήταν τελείως παράλογο, για αυτούς εντελώς λογικό, αλλά αυτό ήταν το πρόσωπο που συλλογισαμε και στη συνέχεια μας έλεγαν: «Όταν εσείς στις χώρες της Βαλτικής επιμένετε πάρα πολύ στην

ανεξαρτησία σας, κατά κάποιον τρόπο αποσταθεροποιείτε την Ευρώπη». Και η δική μου απάντηση: «Βλέπω ότι το σύμφωνο Ρίμπεντροπ - Μολότοφ μεταξύ Ρωσίας και Γερμανίας και το πνεύμα του Φον Ρίμπεντροπ πλανάται ακόμα πάνω από τα μυαλά των Γερμανών πολιτικών», επειδή είναι έτοιμοι να κάνουν κατά κάποιον τρόπο μια συμφωνία με τη Ρωσία πάνω από τα κεφάλια των χωρών που βρίσκονται μεταξύ τους.

– Ποιο θα ήταν το μήνυμά σας για την ενότητα της Ευρώπης και τις κοινές αξίες που απειλούνται συνεχώς;

– Ελπίζω ότι η Ευρώπη θα παραμείνει ανοικτή στην επι-

κοινωνία, ανοικτή στις ελεύθερες ιδέες και θα συνεργαστεί ως μονάδα, ως πειραματική μονάδα, για να υπερασπιστεί αυτές τις αξίες. Όμως, ένα πράγμα που θα ήθελα να τονίσω είναι πως δεν αρκεί να έχουμε συνθήκες, γραπτά κείμενα και συμφωνίες. Ειδικά αν οι άνθρωποι δεν έχουν στις καρδιές τους το συναίσθημα, ότι μπορώ να νιώσω τι νιώθει ένας άνθρωπος ή οι ψάριαδες στην Ελλάδα ή ένας ψαράς στη βόρεια Σουηδία, τι νιώθει ο οποιοσδήποτε αλλού στην Ευρώπη και να συμπάσχουμε. Αυτό το συναίσθημα πρέπει να διδάξουμε στα παιδιά μας. Χωρίς συμπάθεια και ενσυναίσθηση η ενότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα είναι δύσκολη.

Η αίθουσα ελέγχου καλυμμένη με πλαστικά, πέντε χρόνια μετά το πυρηνικό ατύχημα στο Τσερνόμπιλ.

Ο χρόνος στη μονάδα του Τσερνόμπιλ μοιάζει να σταμάτησε στις 26 Απριλίου 1986, την ημέρα της έκρηξης.

Επιστήμονες προετοιμάζονται φορώντας προστατευτική στολή για την είσοδο στα χαλάσματα.

Εργαζόμενες στο Τσερνόμπιλ ελέγχονται για ραδιενέργεια μετά το τέλος της βάρδιάς τους.

Μπροστά στο χείλος της αβύσσου

Μιλάει στην «Κ» η Ρωσίδα φωτογράφος Βικτόρια Ιβλεβα – το 1991 είχε βρεθεί στο Τσερνόμπιλ και σήμερα επέστρεψε στην Ουκρανία

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Δεν υπήρχε περιθώριο χρονοτριβής. Ούτε είχε την πολυτέλεια να χαράξει τη δική της πορεία για να εξερευνήσει τα χαλάσματα. Ένα τυχαίο στραβοπάτημα ή κάποιο εσκεμμένο ξεστράτισμα από τη διαδρομή που είχαν ήδη χαρτογραφήσει με τους μετρητές τους οι επιστήμονες, μπορεί να την εξέθετε σε επικίνδυνες δόσεις ραδιενέργειας. Ντυμένη αεροστεγώς, φορώντας αναπνευστική συσκευή και παχιές πλαστικές μπότες που δυσκόλευαν την κίνηση, η Ρωσίδα φωτογράφος Βικτόρια Ιβλεβα τρύπωνσε στη τσιμεντένια σαρκοφάγο που κάλυπτε πλέον τα απομεινάρια του πυρηνικού αντιδραστήρα 4 στο Τσερνόμπιλ. Ήταν αρχές του 1991, όταν βρέθηκε στο χείλος της αβύσσου.

Αποτύπωσε με τον φακό της απόκοσμες εικόνες στη μονάδα που είχε εκραγεί πέντε χρόνια νωρίτερα. Στο πλευρό της είχε μια μικρή ομάδα επιστημόνων, οι οποίοι με απαράμιλλη προσήλωση, παρά το ρίσκο για την υγεία τους, εισχωρούσαν τακτικά εκεί όπου ελάχιστοι θα ήθελαν να βρίσκονται. Κύριο μέλημά τους ήταν να κατανοήσουν τι είχε συμβεί στις 26 Απριλίου του 1986.

«Αυτοί οι τύποι είναι καμικάζι», είχε δηλώσει η Ιβλεβα σε σχετικό ρεπορτάζ των New York Times τη χρονιά που έβγαλε τις φωτογραφίες. «Τους κοιτάζω και σκέφτομαι: “Θεέ μου, σύντομα θα τους δω μέσα σε φέρετρο”». Οι εικόνες της κέρδισαν το πρώτο βραβείο στην κατηγορία Επιστήμη και Τεχνολογία του διαγωνισμού World Press Photo το 1992 και προηγουμένως, στις 21 Απριλίου του 1991, είχαν δημοσιευτεί και στις σελίδες της «Κ». «“Τα μεταλαχολικά βάραθρα ασκούν κάποια γοντεία”. Για να εξηγήσει

Η Ρωσίδα φωτορεπόρτερ και ακτιβίστρια Βικτόρια Ιβλεβα.

Οι περισσότεροι από τους φίλους μου έχουν πεθάνει, είναι δύσκολο όμως να αποδείξεις γιατί κάποιοι νόσπασε με καρκίνο. Δεν μπορείς να το εξηδικεύσεις.

τι ένιωσε η ίδια όταν εισχώρησε στην καρδιά της πυρηνικής μονάδας του Τσερνόμπιλ, επισημαίνει τον Αλεξάντερ Πούσκιν. Ποιος άλλος από τον πατέρα της ρωσικής τραγωδίας θα μπορούσε να της δώσει λέξεις για να περιγράψει τη μεγαλύτερη τραγωδία της σύγχρονης ΕΣΣΔ;» διάβαζε ο αναγνώστης στην εισαγωγή εκείνου του αφιερώματος. «Θυμάστε τις εικόνες της έκρηξης που στις 26 Απριλίου 1986 μετέτρεψε τις επαρχίες της Λευκορωσίας σε μια εξωπραγματική έρημο, με μαύρα δέντρα, κίτρινη χλόη και ουρανό χωρίς πουλιά; Παρουσιάστηκαν στα μάτια μας ως παράσταση της Αποκάλυψης, ακραία μαρτυρία του τεχνολογικού μπεντισμού. Και όμως, αυ-

Ενας από τους επιστήμονες που πραγματοποιούσαν ελέγχους στην κεντρική αίθουσα του αντιδραστήρα 4.

τή η Αποκάλυψη έπρεπε ακόμη να δοθεί ως ντοκουμέντο στον σύγχρονο άνθρωπο», συνέχιζε τότε το δημοσίευμα της «Κ».

Το Τσερνόμπιλ βρέθηκε ξανά στην επικαιρότητα. Όχι μόνο για επετειακούς λόγους, με αφορμή την πρόσφατη συμπλήρωση 36 ετών από το ατύχημα, αλλά και εξαιτίας της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία. Η κατάληψη της περιοχής από ρωσικά στρατεύματα στην πρώτη φάση του πολέμου, από τις 24 Φεβρουαρίου 2022 μέχρι και τη τέλη Μαρτίου, έσπειρε διεθνώς ανησυχία. Μέρα σαν και αυτό δεν προσφέρονται ως πεδίο συγκρούσεων ή διάνοιξης χαρακωμάτων. Ο επικεφαλής της Διεθνούς Υπηρεσίας Ατομικής Ενέργειας (ΙΑΕΑ), Ραφαέλ Γκρόσι, παρακολουθούσε ανήσυχος τις εξελίξεις και δήλωνε ότι η κατάσταση ήταν «πολύ επικίνδυνη», μέχρι την απόσυρση των ρωσικών δυνάμεων. Η Ιβλεβα είναι σήμερα 66

ετών και βρίσκεται στην Ουκρανία καλύπτοντας τον πόλεμο. Μίλησε στην «Κ» τηλεφωνικά από το Κίεβο και εξήγησε πώς κατόρθωσε να μπει στην απαγορευμένη ζώνη του Τσερνόμπιλ πριν από τρεις δεκαετίες. Εκεί όπου κάθε λεπτό αδράνειας, «κάθε σκέψη αντιστοιχεί και σε ένα rem», όπως έχει πει η ίδια αναφερόμενη στη μονάδα μέτρησης της ισοδύναμης δόσης, το μέτρο της επίδρασης των ιοντιζουσών ακτινοβολιών στο ανθρώπινο σώμα.

Η περιήγηση

Η είσοδος της στην κατεστραμμένη μονάδα του Τσερνόμπιλ προέκυψε συμπτωματικά, όπως λέει, όταν γνώρισε μια ομάδα φυσικών οι οποίοι πραγματοποιούσαν έρευνες μέσα στη σαρκοφάγο. «Τους ρώτησα εάν μπορούσα να τους ακολουθήσω και είπαν “γιατί όχι;”. Ήμουν η μόνη γυναίκα φωτογράφος εκεί και είμαι βέβαιη ότι το φύλο έπαι-

ξε κάποιο ρόλο», τονίζει.

Όπως διηγείται η Ιβλεβα, οι επιστήμονες έκρυψαν τη φωτογραφική μηχανή και τους φακούς της στα ρούχα τους και της έδωσαν το πάσο μιας εργαζομένης στην απαγορευμένη ζώνη, για να περάσει το σημείο ελέγχου. «Δεν είχαν σκοπό να με εξοντώσουν, αλλά να με βοηθήσουν να δω όσα αντικρίζαν εκείνοι, με τον μικρότερο δυνατο αντίκτυπο στην υγεία μου», υπογραμμίζει. Θυμάται να ντύνονται πρώτα με λευκή στολή και έπειτα με πλαστική ολόσωμη φόρμα, μάσκες, γάντια και μπότες. Αβολη και περιοριστική περιβολή για εκείνη, συννημένη όμως για την επικίνδυνη ρουτίνα των επιστημόνων. Τοποθέτησε και την κάμερά της σε μια πλαστική σακούλα και ακολούθησε τα βήματά τους. «Η ραδιενέργεια δεν είχε απλωθεί σε κάθε επιφάνεια στα ίδια επίπεδα. Μπορεί δίπλα σου να υπήρχε μια μικρή δόση και ένα

μέτρο μακριά να ήταν πολλαπλάσια», επισημαίνει.

Η ίδια δεν φοβόταν, τουλάχιστον όχι άμεσα. «Κατά τη διάρκεια της περιήγησης πρέπει να επικεντρωθείς στη δουλειά σου, να παρατηρήσεις. Δεν θυμάμαι να φοβάμαι εκείνη τη στιγμή, άρχισα λίγο να τρέμω όταν επιστρέψαμε», αναφέρει. «Δεν ήταν φόβος αυτό που ένιωσα, αλλά περισσότερο ένα αίσθημα βαθιάς θλίψης. Γιατί σκέφτηκα ότι κάπως έτσι μπορεί να είναι η εικόνα του πλανήτη που θα αφήσουμε στους διαδόχους μας».

Το 1991 το δημοσίευμα της «Κ» που παρουσίαζε την ιστορία της σημειώνει ότι η Ιβλεβα είχε μείνει στην κεντρική αίθουσα για ένα τέταρτο της ώρας. «Μπροστά στα μάτια της ήταν ο κρατήρας από τον οποίο πριν από την καταστροφή ξεμύτιζε το ανώτερο τμήμα του αντιδραστήρα», αναφερόταν σε εκείνο το αφιέρωμα. Σήμερα η ίδια δεν θυμάται με ακρίβεια πόσα λεπτά χρειάστηκε για να προσεγγίσει και να παραμείνει στο σημείο. Όπως λέει, εκεί γίνεται η αίσθηση του χρόνου. Η ποσότητα ακτινοβολίας που δέχτηκε ξεπέρασε τη μέση ετήσια δόση ασφαλείας που είχε οριστεί τότε. Οι επιστήμονες, ωστόσο, που τη συνόδευαν είχαν ήδη εκτεθεί σε μεγαλύτερα μεγέθη. «Οι περισσότεροι από τους φίλους μου έχουν πεθάνει», λέει σήμερα η Ιβλεβα, αναφερόμενη στους φυσικούς που είχε γνωρίσει. «Είναι δύσκολο όμως να αποδείξεις γιατί κάποιοι νόσπασε με καρκίνο. Δεν μπορείς να το εξηδικεύσεις».

Μετά την κυκλοφορία των φωτογραφιών της το 1991 είχε μιλήσει στους New York Times για την αλλόκοτη έλξη που ασκούσε αυτό το ρημαγμένο τοπίο. «Μόλις λάβεις μια δόση ακτινοβολίας, στην αρχή νιώθεις κάποια υπνηλία και έπειτα έχεις ένα αίσθημα... Είχα πει στους επιστήμονες: “Ξέρετε τι θα ήθελα να κάνω τώρα; Να μω ξανά μέσα”. Και μου απάντησαν ότι τώρα τους καταλαβαίνω», είχε δηλώσει.

Εάν σώσουμε την Ουκρανία, θα σώσουμε τον εαυτό μας

Στις 26 Απριλίου 1986 η έκρηξη στον αντιδραστήρα 4 του πυρηνικού σταθμού του Τσερνόμπιλ σκότωσε αμέσως δύο εργάτες. Σύμφωνα με τον απολογισμό της Διεθνούς Υπηρεσίας Ατομικής Ενέργειας, 28 από τους πυροσβέστες και από τους εργαζομένους που κλήθηκαν να καθαρίσουν τα επικίνδυνα χαλάσματα πέθαναν μέσα στους επόμενους τρεις μήνες από την έκθεσή τους στη ραδιενέργεια και από εγκαύματα. Ολόκληρη η πόλη Πρίπιατ, η οποία είχε τότε πληθυσμό περίπου 50.000 κατοίκων και απείχε τρία χιλιόμετρα από το εργοστάσιο, εκκενώθηκε 36 ώρες μετά το ατύχημα, ενώ αρκετοί κάτοικοι είχαν ήδη εκτεθεί σε υψηλά επίπεδα ραδιενέργειας. Ακολούθησαν και άλλες μετακινήσεις πληθυσμών από μολυσμένες περιοχές τις επόμενες εβδομάδες και μήνες και ο συνολικός αριθμός όσων εκτοπίστηκαν εκτιμάται ότι έφτασε

Εάν κάποιος είχε σταματήσει τη Ρωσία στον πόλεμο με τη Γεωργία, ίσως όλα αυτά να μην είχαν συμβεί.

ή και ξεπέρασε μέσα στα επόμενα χρόνια τις 200.000. Σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη, το ατύχημα προκάλεσε τη «μεγαλύτερη περιβαλλοντική καταστροφή στην ιστορία της ανθρωπότητας», επηρεάζοντας άμεσα η έμμεσα τη ζωή σε περιοχές της Λευκορωσίας, της δυτικής Ρωσίας και της βόρειας Ουκρανίας.

Η Ιβλεβα κράτησε επαφή με κάποια μέλη της ομάδας που την είχαν συνοδεύσει στα έγκατα της σαρκοφάγου πέντε χρόνια μετά το ατύχημα, αλλά δεν επιδίωξε να επισκεφτεί ξανά το Τσερνόμπιλ έπειτα από εκείνο το ρεπορτάζ. Δεν υπήρ-

Το Τσερνόμπιλ βρίσκεται υπό την κατοχή ρωσικών στρατευμάτων από την αρχή της εισβολής έως τα τέλη Μαρτίου, προκαλώντας ανησυχία διεθνώς.

χε κάποιος λόγος, όπως λέει, για να το πράξει. Έχει καλύψει δημοσιογραφικά πολέμους και συγκρούσεις σε διάφορες γωνιές του πλανήτη, έχει εργαστεί μεταξύ άλλων στη ρωσική

εφημερίδα Novaya Gazeta και η δουλειά της έχει εμφανιστεί σε πολλά διεθνή ΜΜΕ. Η Ουκρανία ήταν ένα από τα μέρη που επισκεπτόταν τακτικά. Το 2014 είχε καλύψει και τον πό-

λεμο στην ανατολική Ουκρανία. Φέτος βρέθηκε πάλι στην ίδια χώρα, στις 8 Μαρτίου, λίγες ημέρες μετά τη ρωσική εισβολή. Ταξίδεψε στο Χάρκοβο, στο Ντνίπρο και σε άλλα σημεία που επλήγησαν από τις ρωσικές επιθέσεις. Σήμερα βρίσκεται στο Κίεβο και τάσσεται ανοιχτά κατά του πολέμου.

«Κανείς δεν σταμάτησε ποτέ τον Πούτιν και τη ρωσική κυβέρνηση. Τους δόθηκε η αίσθηση ότι μπορούν να κάνουν ό,τι θέλουν χωρίς να τιμωρηθούν ποτέ», λέει σε τηλεφωνική μας συνομιλία. «Η Ρωσία δοκίμασε να κάνει ό,τι ήθελε στον πόλεμο με τη Γεωργία το 2008 και ο κόσμος το δέχτηκε. Ακολούθησε η προσάρτηση της Κριμαίας, αλλά αυτή τη φορά, σήμερα, είναι πολύ δύσκολο για τον κόσμο να αποδεχτεί αυτό που συμβαίνει στην Ουκρανία. Είναι ήδη πάρα πολλοί οι νεκροί. Εάν όμως κάποιος είχε σταμα-

τήσει τη Ρωσία στον πόλεμο με τη Γεωργία, ίσως όλα αυτά να μην είχαν συμβεί».

Ερωτηθείσα τι να αν προτιμάει κάποια στιγμή να επιστρέψει στην πατρίδα της λέει ότι δεν αποκλείει να γίνει και η ίδια πρόσφυγας. Έχει εκφράσει δημόσια την κριτική της κατά του Πούτιν και στο παρελθόν, για άλλες αφορμές. Ωστόσο μετά την έναρξη του πολέμου και την επιβολή αυστηρών ποινών και λογοκρισίας στον αντικαθεστωτικό λόγο αρκετοί Ρώσοι δημοσιογράφοι έχουν επιλέξει ως μόνη λύση απρόσκοπτης έκφρασης τον δρόμο της αυτοεξορίας.

«Αφρησ τη Ρωσία για να είμαι στο πλευρό της Ουκρανίας όταν καταστρέφεται από την πατρίδα μου. Εάν σώσουμε την Ουκρανία θα σώσουμε τον εαυτό μας», λέει η Ιβλεβα. «Αλλιώς ο επόμενος στόχος μπορεί να είναι οι χώρες της Βαλτικής, η Μολδαβία, η Πολωνία, ποιος ξέρει τι άλλο».

Οι αμβλώσεις και το ρήγμα της κοινωνίας στις ΗΠΑ

Ο Εντουαρντ Ρόουντς μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ**

Η έντονη πολιτικοποίηση των αμβλώσεων στις ΗΠΑ αντανακλά το ρήγμα στην αμερικανική κοινωνία ως προς τους κερδισμένους και χαμένους της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης. Την άποψη αυτή διατυπώνει στην «Κ» ο καθηγητής Δημόσιας Πολιτικής στο George Mason University στην Ουάσινγκτον, δρ Εντουαρντ Ρόουντς, ο οποίος σκιαγραφεί το προφίλ του μέσου υπερσυντηρητικού, λαϊκιστή Αμερικανού: «Ζει σε αγροτική περιοχή ή κόμη πόλη και ξυπνάει κάθε πρωί με την επίγνωση ότι το αύριο θα είναι για εκείνον χειρότερο από το σήμερα». Ο Ρόουντς εξηγεί πώς πρακτικά τερματίζεται η περίοδος χάριτος για τους υποψηφίους του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος, οι οποίοι μέχρι σήμερα μπορούσαν και απέφευγαν να τοποθετηθούν επί της ουσίας για τις αμβλώσεις. Τονίζει ότι το ποσοστό των Αμερικανών ψηφοφόρων που αντιτίθενται στο δικαίωμα της αμβλώσης δεν ξεπερνά το 30% και πως η ακραία νομοθετική προσέγγιση στο θέμα, η οποία δεν εξαιρεί ούτε καν την εγκυμοσύνη από βιασμό, είναι σε θέση να απομακρύνει σημαντικό μέρος των Ρεπουμπλικανών ψηφοφόρων.

– Ποια είναι η ιδέα πίσω από την εναντίωση στις εκτρώσεις στις ΗΠΑ και ποιο είναι οι παράγοντες που τροφοδοτούν το κοινωνικό ρεύμα προς αυτήν την κατεύθυνση;

– Στις προηγούμενες γενιές, η εναντίωση στα δικαιώματα των αμβλώσεων συνδέθηκε ξεκάθαρα με την Καθολική Εκκλησία, η οποία πήρε σταθερή θέση σε μια μεγάλη γκάμα σεξουαλικών θεμάτων, συμπεριλαμβανομένης όχι μόνο της απαγόρευσης των αμβλώσεων αλλά και της απαγόρευσης της χρήσης ελέγχου των γεννήσεων, του αντανισμού και, φυσικά, της ομοφυλοφιλίας. Σή-

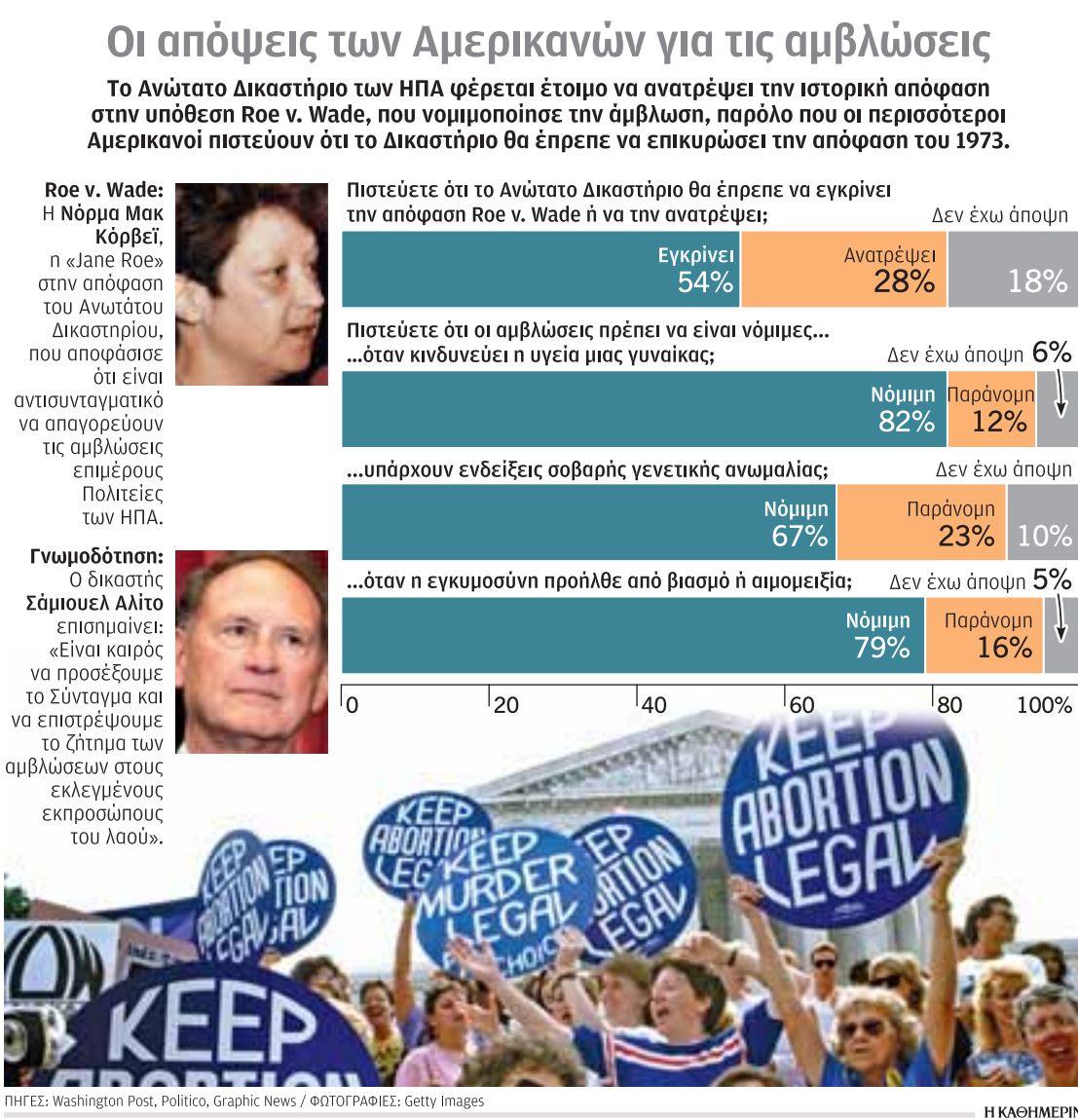

Ο καθηγητής Δημόσιας Πολιτικής στο George Mason University στην Ουάσινγκτον, δρ Εντουαρντ Ρόουντς.

Οι Αμερικανοί που έχουν μείνει πίσω από τη στροφή σε μια μεταβιομηχανική οικονομία βασισμένη στη γνώση είναι γενικά θυμωμένοι με «την ελίτ».

μερα, η αντίθεση στα δικαιώματα των αμβλώσεων έχει τις ρίζες της σε μια λαϊκιστική δέσμευση στις «παραδοσιακές» κοινωνικές αξίες – ένα «παραδοσιακό» όραμα της ατομικής ηθικής που οραματίζεται πολύ διακριτούς ρόλους των φύλων, την υποταγή των γυναικών στους άνδρες και την περιορισμένη συμμετοχή των γυναικών στη δημόσια ζωή. Οι ισχυρότεροι θεσμικοί υποστηρικτές αυτού του οράματος είναι οι κοινωνικά συντηρητικές, «φονταμενταλιστικές», προτεσταντικές Εκκλησίες. Αυτές οι Εκ-

κλησίες έχουν ασπαστεί έντονα το θεολογικό σκεπτικό ότι η άμβλωση είναι, στην πραγματικότητα, μια πράξη δολοφονίας. Με αυτό το δεδομένο, η τρέχουσα έντονη πολιτικοποίηση του ζητήματος του δικαιώματος στην άμβλωση αντανακλά την αυξανόμενη διάσπαση στην αμερικανική κοινωνία, ανάμεσα στους Αμερικανούς που έχουν ωφεληθεί από τη μετάβαση της βιομηχανικής οικονομίας σε μια, βασισμένη στη γνώση, μεταβιομηχανική οικονομία της «πληροφορίας» και σε εκείνους που δεν έχουν ωφεληθεί από αυτήν. Οι πρώτοι –οι Αμερικανοί εκείνοι που πιθανότατα ξυπνούν κάθε πρωί υποθέτοντας ότι η ζωή βελτιώνεται και ότι το αύριο θα είναι καλύτερο από το σήμερα– τείνουν να βρίσκονται σε καλύτερα μορφωμένες κοινότητες, σε ευπρεπούς αστικές περιοχές, σε μέρη με οικονομίες που βασίζονται στη γνώση και σε περιοχές που επωφελούνται από τη μετανάστευση. Πολλά από αυτά τα μέρη βρίσκονται στις ανατολικές ή δυτικές ακτές. Αντίθετα, οι Αμερικανοί που δεν έχουν ωφεληθεί από την αυξανόμενη μηχανοποίηση και ψηφιοποίηση των μηχανικών

θέσεων εργασίας –ή από την «υπεράκτιση» ή την «εξαγωγή» των εναπομεινανσών βιομηχανικών θέσεων εργασίας, οι οποίες δεν απαιτούν υψηλά επίπεδα δεξιοτήτων ή εκπαίδευσης– συγκεντρώνονται σε μεγάλο βαθμό στις αγροτικές περιοχές, σε μικρές πόλεις και κομμοπόλεις και στις αστικές περιοχές που ήταν λιγότερο ικανές να μεταβούν σε βιομηχανίες υπηρεσιών υψηλής εκπαίδευσης. Αυτοί είναι Αμερικανοί που έχουν γίνει μάρτυρες της οικονομικής κατάρρευσης των κοινοτήτων τους και της εξαφάνισης των θέσεων εργασίας που υποστήριζαν τις παραδοσιακές οικογενειακές και κοινοτικές ιεραρχίες. Πρόκειται για κοινότητες που βιώνουν υψηλά επίπεδα αλκοολισμού, εθισμού στα ναρκωτικά και άλλες «ασθενείς απόγνωσες». Αυτοί είναι πληθυσμοί Αμερικανών που είναι πιθανό να ξυπνούν κάθε πρωί έχοντας επίγνωση ότι η ζωή γι' αυτούς και στις κοινότητές τους στην πραγματικότητα γίνεται χειρότερη, όχι καλύτερη, και ότι το σήμερα είναι χειρότερο από το χθες και ότι το αύριο θα είναι χειρότερο από σήμερα. Αυτοί οι Αμερικανοί, που έχουν μείνει πίσω από τη στροφή σε μια μεταβιομηχα-

νική οικονομία βασισμένη στη γνώση, είναι γενικά θυμωμένοι με «την ελίτ», η οποία πιστεύουν ότι τους πρόδωσε. Επίσης είναι δύσπιστοι με τους θεσμούς, όπως ο συστημικός Τύπος και οι «ελίτ» προτεσταντικές εκκλησίες, οι οποίες πιστεύουν ότι ελέγχονται από αυτή την ελίτ. Στα μάτια τους η «ελίτ» καταστρέφει πρόθυμα την «παραδοσιακή» Αμερική και χλευάζει ανοικτά τις «παραδοσιακές» αμερικανικές αξίες. Η ατυχής περιγραφή της Χίλαρι Κλίντον γι' αυτό το τμήμα της αμερικανικής κοινωνίας, ως «ένα καλάθι αθιοθρήνητων», ήταν για πολλούς επιβεβαίωση της έλλειψης σεβασμού που έτρεφαν για εκείνους οι παράκτιες ελίτ.

– Πώς διαμορφώνονται σήμερα οι συσχετισμοί στο Ανώτατο Δικαστήριο και προς ποια κατεύθυνση οδηγούν γενικότερα τις εξελίξεις;

– Από τις αρχές της δεκαετίας του 1960, το Ανώτατο Δικαστήριο γενικά έχει υπάρξει από τους κρίσιμους θεσμούς στην αμερικανική πολιτική ζωή που πιέζει για ευρύτερες, πιο προοδευτικές αντιλήψεις της πολιτικής και κοινωνικής ισότητας και για πιο σθεναρές ερμηνείες της

Οι εκλογές

– Τι σημαίνουν τα τελευταία γεγονότα για τις πολιτικές εξελίξεις στις ΗΠΑ;

– Ως πρακτικό θέμα, δημιουργεί έναν τεράστιο νέο μπαλαντέρ στις επερχόμενες ενδιάμεσες εκλογές του Κογκρέσου, τον Νοέμβριο. Δεδομένων των οικονομικών προβλημάτων, της αυξανόμενης αντιδημοφιλίας του Μπάιντεν και της εκτίμησης ότι το κόμμα του θα χάσει έδρες, οι προσδοκίες ήταν ότι οι Ρεπουμπλικανοί θα πετύχαιναν αποφασιστικές νίκες, πιθανότατα ανακτώντας τον έλεγχο Βουλής και Γερουσίας. Οι δημοσκοπήσεις έχουν δείξει ότι μόνο το 30% των Αμερικανών αντιτίθεται στις αμβλώσεις. Ωστόσο, αυτό που κάνει την κατάσταση για το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα δύσκολη είναι ότι ακτιβιστές κατά των αμβλώσεων σε διάφορα νομοθετικά σώματα εισογούνται ή περνούν πολύ ακραίους περιορισμούς – σε ορισμένες περιπτώσεις, για παράδειγμα, απαγορεύοντας τις αμβλώσεις ακόμη και σε περίπτωση βιασμού ή αιμομειξίας.

Κίνδυνος να μπουν στο στόχαστρο και τα «χάπια της επόμενης μέρας»

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Το 1968 η Νόρμα Μακ Κόρβει, γνωστή πλέον με το ψευδώνυμο Jane Roe, έμεινε για τρίτη φορά έγκυος. Ήταν μόλις 21 ετών, τα δύο προηγούμενα παιδιά της είχαν δοθεί για υιοθεσία επειδή η ίδια έδινε μάχη με την εξάρτησή της από το αλκοόλ και τα ναρκωτικά. Αντιμέτωπη με βαριά κατάθλιψη, ανικανή να δουλέψει, άκουσε τη συμβουλή φίλων της να καταγγείλει ομαδικό βιασμό για να μπορέσει να υποβληθεί σε νόμιμη άμβλωση στην πολιτεία του Τέξας, που απαγόρευε τις περισσότερες αμβλώσεις. Ο βιασμός ήταν μια από τις ελάχιστες εξαιρέσεις στο Τέξας. Στη συνέχεια η Μακ Κόρβει παραδέχθηκε ότι η καταγγελία της περί βιασμού ήταν ψευδής, αν και το 1973 επανήλθε στον αρχικό ισχυρισμό της. Δύο γυναίκες δικηγόροι ανέλαβαν να την εκπροσωπήσουν, προσφεύγοντας στο Ανώτατο Δικαστήριο. Η έκδοση της ιστορικής απόφασης για τη νομιμοποίηση των αμβλώσεων χρειάστηκε τρία χρόνια και η Μακ Κόρβει δεν παρέστη σε καμία ακρόαση. Το τρίτο παιδί της δόθηκε –και αυτό– για υιοθεσία. Από το 1973 μέχρι σήμερα η υπόθεση Roe v. Wade αποτέλεσε βαρόμετρο για κάθε υποψήφιο δικαστή που επρόκειτο να γίνει

μέλος του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Κατά την προεδρική θητεία του ο Ντόναλντ Τραμπ πέτυχε να διορίσει τρεις υπερσυντηρητικούς δικαστές, με αποτέλεσμα να φτάσουμε στην πρόσφατη γνωμοδότηση του Σάμιουελ Αλίτο. «Η απόφαση ήταν χαλαρά βασισμένη στο κείμενο του Συντάγ-

Η υπόθεση Roe v. Wade, η έκδοση της ιστορικής απόφασης για τη νομιμοποίηση των αμβλώσεων το 1973 και η συντηρητική στροφή του Ανωτάτου Δικαστηρίου των ΗΠΑ.

ματος. Επικαλείται το γεγονός ότι το δικαίωμα στην άμβλωση, που δεν αναφέρεται στο Σύνταγμα, είναι μέρος του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή, το οποίο επίσης δεν αναφέρεται», επισημαίνει ο Αλίτο. Η θρυλική δικαστίνα Ρουθ Μπέιντερ Γκίνσμπεργκ, η οποία πέθανε το 2020, είχε εξορκίσει τις επιφυλάξεις της για το γεγονός ότι η απόφαση βασίστηκε στην προστασία της ιδιωτικής ζωής και όχι στην αρχή της ισότητας.

Η διαρροή της γνωμοδότησης του δικαστή Σάμιουελ Αλίτο έχει προκαλέσει σωρεία αντιδράσεων και συγκεντρώσεις έξω από το Ανώτατο Δικαστήριο.

Αν το καλοκαίρι το Ανώτατο Δικαστήριο ανατρέψει το δεσμευτικό νομολογιακό προηγούμενο του Roe v. Wade, η μάχη επεκταθεί και στα «χάπια της επόμενης μέρας», έναν συνδυασμό δύο χαπών που μπορούν να ληφθούν στο σπίτι και αφορούν τη διακοπή ανεπιθύμητης κύησης κατά τις πρώτες 10 εβδομάδες. Στις ΗΠΑ οι μισές και πλέον αμβλώσεις - αποβολές γίνονται με αυτόν τον τρόπο. Αν όμως ανακληθεί το δικαίωμα των γυ-

ναικών στις αμβλώσεις, πολλές πολιτείες που είναι έτοιμες να προχωρήσουν στην απαγόρευση τους είναι πιθανό να συμπεριλάβουν και τα επίμαχα σκευάσματα. Παράλληλα αναμένεται να δημιουργηθεί ένας ιατρικός «τουρισμός» από συντηρητικές πολιτείες σε πιο προοδευτικές, στις οποίες θα είναι νόμιμες οι αμβλώσεις. Αμέσως μετά τη διαρροή του κειμένου Αλίτο, ο πρόεδρος Τζο

Μπάιντεν δεσμεύτηκε ότι θα βρει τρόπους για να παρακάμψει ενδεχόμενη απόφαση του σώματος και να διασφαλίσει το δικαίωμα των γυναικών στην άμβλωση. Οσο περνούν οι μέρες, όμως, ο Λευκός Οίκος συνειδητοποιεί ότι έχει ελάχιστα περιθώρια δράσης. Αξιωματικοί συζητούν κατά πόσον θα μπορούσε μέσω χρηματοδότησης του συστήματος υγείας ή άλλου μηχανισμού να δοθεί στις γυναίκες η δυνατότητα να ταξιδεύουν σε άλλες πολιτείες όπου επιτρέπεται η άμβλωση, αλλά οι περισσότεροι αμφιβάλλουν κατά πόσον αυτό είναι εφικτό. Η μεγαλύτερη ανησυχία αφορά τις γυναίκες των φτωχότερων εισοδηματικά στρωμάτων που ζουν σε συντηρητικές πολιτείες, που αναμένεται να προχωρήσουν στην απαγόρευση των αμβλώσεων. «Αυτό θα πέσει στους ώμους των φτωχότερων γυναικών στη χώρα. Θα το επιμωστούν οι νέες γυναίκες που έχουν κακοποιηθεί ή είναι θύματα αιμομειξίας. Αυτό θα κληθούν να το υποστούν εκείνες που βιάστηκαν. Οι μητέρες, που ήδη αγωνίζονται έχοντας τρεις δουλειές για να συντηρήσουν τα παιδιά που έχουν», ανέφερε οργισμένη η γερουσιαστής της Μασαχουσέτης, Ελίζαμπεθ Ουόρεν. Πολιτικοί αναλυτές πιστεύουν

ότι η διαρροή της εισήγησης Αλίτο, που προκάλεσε αγανάκτηση σε μεγάλο κομμάτι της αμερικανικής κοινωνίας, βοηθάει τους Δημοκρατικούς ενόψει των ενδιάμεσων εκλογών τον Νοέμβριο, αφού διαμορφώνει μια ιδεολογική ατζέντα, πάνω στην οποία μπορούν να αντιπαρατεθούν με τους Ρεπουμπλικανούς. Η πλειοψηφία της αμερικανικής κοινωνίας γενικά αντιτίθεται άλλωστε στην απαγόρευση των αμβλώσεων, ενώ σε επιμέρους ζητήματα (όπως π.χ. σε περιπτώσεις βιασμού ή γενετικών ανωμαλιών του βρέφους) τα ποσοστά υπέρ της νομιμότητάς τους είναι συντριπτικά. Ακόμη και θρησκευτικοί ηγέτες τάσσονται ενίοτε υπέρ του δικαιώματος στην επιλογή και τον έλεγχο των γυναικών πάνω στο σώμα τους, διαφεύγοντας ότι η έννοια της άμβλωσης είναι εξ ορισμού ασύμβατη με τις θρησκευτικές αξίες. «Η αναφορά στην "πίστη" επεκτείνεται τεχνικά, ενώ στην πραγματικότητα μιλάμε για τις θέσεις κάποιων λευκών συντηρητικών ευαγγελιστών και καθολικών», εξήγησε στο NBC η αιδεσιμότατη Κέιτι Ζε, διευθύνουσα σύμβουλος της Θρησκευτικής συμμαχίας για την αναπαραγωγική επιλογή, μια αμερικανική διαθρησκευτική οργάνωση.

Το ντέρμπι της χρονιάς

Απόλλων και ΑΠΟΕΛ δίνουν σήμερα (19.00) στο Τσίρειο ραντεβού με τον τίτλο

ΤΟΥ ΠΑΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Το ντέρμπι Απόλλων - ΑΠΟΕΛ αποτελεί στην 30η αγωνιστική του ποδοσφαιρικού πρωταθλήματος το σπουδαιότερο της σεζόν. Με τους γηπεδούχους να έχουν ένα βαθμό παραπάνω, και ενώ υπολείπονται ακόμη τρεις αγωνιστικές, είναι αντιληπτό πως η ομάδα που θα προηγηθεί με το τέλος του ντέρμπι θα αποκτήσει και τον πρώτο λόγο για την κατάκτηση του τίτλου. Βάλαμε κάτω εννέα στοιχεία που αφορούν το σημερινό παιχνίδι (19.00 Cytacizion, ΣΠΟΡ FM 95.0) και θα βοηθήσει τον αναγνώστη περισσότερο στην κατανόησή του.

ΤΕΡΜΑΤΟΦΥΛΑΚΑΣ

Στη θέση του τερματοφύλακα ο Απόλλωνας υπερτερεί λόγω του Γιοβάνοβιτς. Ο Σέρβος στη φετινή χρονιά εμφανίζεται σε πολύ καλή κατάσταση και θεωρείται βάσει της απόδοσής του ως ένας από τους καλύτερους στη θέση του. Στον ΑΠΟΕΛ ξεκίνησε βασικός ο Σκουφές, αλλά επειδή αρκετές φορές στη διάρκεια της σεζόν εμφάνισε συμπτώματα αστάθειας, έχασε τη θέση του στην οποία αγωνίζεται πλέον ο Μιχαήλ.

ΑΜΥΝΑ

Από το προηγούμενο μεταξύ τους παιχνίδι (ΓΣΠ 0-0) μέχρι και την 29η αγωνιστική Απόλλωνας και ΑΠΟΕΛ δέχθηκαν επτά γκολ σε πέντε αγώνες. Στατιστικό που δεν το λες και τιμητικό για επίδοξες πρωταθλήτριες. Γενικώς όμως η άμυνα του Απόλλωνα φέρεται περισσότερο αξιόπιστη λόγω κυρίως της παρουσίας του Ρομπέρτζ. Άλλωστε δέχθηκε 29 γκολ έναντι 34 του ΑΠΟΕΛ. Από την άλλη οι «γαλαζοκίτρινοι» έχουν πάρει από τους αμυντικούς τους εννέα γκολ (πέντε ο Καρώ) ενώ οι «γαλάζιοι» μόνο ένα, (Χαριάς). Όμως μιλάμε για άμυνες...

ΚΕΝΤΡΟ

Η μεσαία γραμμή του ΑΠΟΕΛ λόγω της παρουσίας του Εντογκαλά πίσω από τον σέντερ φορ αρχίζει να λειτουργεί καλύτερα και να προσθέτει περισσότερα απρόβλεπτα στοιχεία στο παιχνίδι της. Έχει περισσότερη φαντασία και αριθμητικά, ένα παίκτη παραπάνω που γεμίζει το χώρο. Ο Τσόρνιγκερ συνήθως παίζει με δύο μέσους και δύο επιθετικούς στα άκρα. Εκτός και αν κρατήσει το 3-5-2 όπως έκανε με την Ανόρθωση. Ακόμη η μεσαία γραμμή του ΑΠΟΕΛ είναι περισσότερο απειλητική μιας και μέτρηση τέσσερα γκολ ο Σόουζα και δύο ο Στασιάς, ενώ από τον Απόλλωνα λείπει ο Ζράντι των τριών γκολ.

ΕΠΙΘΕΣΗ

Τις δύο ομάδες μετά από 29 αγωνιστικές τις χωρίζει ένα γκολ. Ο ΑΠΟΕΛ, έβαλε 44 και ο Απόλλωνας 43. Πολλά δεν τα λες. Πάνω-κάτω είναι 1 ½ γκολ ανά αγώνα. Οι επιλογές του Τσόρνιγκερ είναι περισσότερες στη θέση του σέντερ φορ και του περιφερειακού επιθετικού σε σχέση με τον Αυγουστή που στριγγίζεται στους Μαγκλίτσα και Κβιλιτάια έβαλαν (5+10) 15 γκολ ενώ οι Ντιγκινί (3), Γιάνγκα (3), Πίττας (8) και Νταμπό (9), πέτυχαν συνολικά 23.

Η ομάδα που θα προηγηθεί με το τέλος του ντέρμπι θα αποκτήσει και τον πρώτο λόγο για την κατάκτηση του τίτλου.

ΠΡΟΠΟΝΗΤΕΣ

Τσόρνιγκερ και Αυγουστή έχουν από ένα τίτλο στην καριέρα τους. Αμφότεροι κατέκτησαν το κύπελλο την ίδια χρονιά (2017) ο Γερμανός με τη Μπρόντμπι Δανίας και ο συμπατριώτης μας με τον Απόλλωνα. Ο Αλεξάντερ Τσόρνιγκερ λόγω της κατ'αγωγής του έχει εργαστεί σε συλλόγους με μεγαλύτερο εκτόπισμα από τους δικούς μας (Στουτγκάρδη) αλλά λίγο καιρό, ή σε χαμηλότερες κατηγορίες (Λειψία). Από την άλλη ο Σωφρόνης Αυγουστή, έχει περισσότερες επιτυχίες καθώς οδήγησε τον Απόλλωνα δύο φορές σε ομίλους του Γιουρόπα Λιγκ αποκτώντας εμπειρία και παραστάσεις που δύσκολα προσφέρει το Κυπριακό ποδόσφαιρο.

ΑΚΡΑΙΟΙ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΙ

Ο ΑΠΟΕΛ έχει ποδοσφαιριστές που μπορούν να ανταποκριθούν καλύτερα σε αυτό το ρόλο. Γι' αυτό και ο

Τσόρνιγκερ χρησιμοποιεί στα πλείστα παιχνίδια δύο επιθετικούς. Ειδικά από τον καιρό που βγήαλε προβλήματα τραυματισμού ο Ζράντι. Ο ΑΠΟΕΛ έχει και γρήγορους (Νατέλ, τέσσερα γκολ), τεχνίτες (Οκρασβίλι δύο γκολ) και «all around» ποδοσφαιριστές όπως ο Εντογκαλά (τρία γκολ). Υπάρχει επίσης και η λύση του Θεοδώρου αλλά και του έμπειρου Ερράιμ. Σ' αντίθεση με τον Απόλλωνα που χρησιμοποιεί περισσότερο επιθετικούς στα άκρα ενώ του λείπουν οι εξτρέμ. Μοναδική αξιόπιστη λύση από τα άκρα είναι ο Αλμπάνης (πέντε γκολ).

ΕΔΡΑ - ΚΟΣΜΟΣ

Από τη στιγμή που ο Απόλλωνας αγωνίζεται στην έδρα του είναι φυσιολογικό να έχει το προβάδισμα στην στήριξη από την εξέδρα. Είναι σίγουρο ότι θα γεμίσει η δυτική κερκίδα, κάτι που προφανώς θα βοηθήσει τους ποδοσφαιριστές να μπουν με τις καλύτερες συνθήκες στο παιχνίδι. Από την άλλη, ο ΑΠΟΕΛ με 900 εισιτήρια στη διάθεσή του, στα υπέρ του είναι πως αγωνίστηκε σε εξαιρετικά δύσκολες έδρες στην Ευρώπη αλλά από την άλλη, η πλειοψηφία των ποδοσφαιριστών που αγωνίζονται σήμερα δεν έχουν Ευρωπαϊκή εμπειρία.

ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ

Για να μην μπερδευτούμε και να αρχίσουμε να χρησιμοποιούμε τους

μεταξύ τους αγώνες από τον καιρό που συναντήθηκαν οι δύο τους στην Α' κατηγορία και παράλληλα για να αποκτήσει έστω λίγη αξία η προϊστορία στο ρεπορτάζ μας θα κρατήσουμε τους τελευταίους δέκα αγώνες στο Τσίρειο. Από το 2017, λοιπόν, ο Απόλλωνας κέρδισε τους πέντε, έφερε δύο ισοπαλίες και ο ΑΠΟΕΛ κέρδισε τρεις. Στα δύο τελευταία παιχνίδια οι γηπεδούχοι νίκησαν 1-0 στις 30/01/21 και 2-1 στις 19/09/21. Ο ΑΠΟΕΛ κέρδισε τελευταία φορά στη Λεμεσό στις 17/03/19 με 3-1.

ΑΓΧΟΣ - ΠΙΕΣΗ

Το άγχος ο Απόλλωνας το κουβάλησε σχεδόν από την πρώτη ημέρα των πλεί οφ. Ίσως μετά τα αποτελέσματα της προηγούμενης αγωνιστικής να έχει λιγότερο από τον ΑΠΟΕΛ. Όχι γιατί μειώθηκε το άγχος και η πίεση στην πλευρά του, αντίθετα, επειδή αυξήθηκε στον ΑΠΟΕΛ μετά την αποτυχία του να βρεθεί για πρώτη φορά στην κορυφή του βαθμολογικού πίνακα, μένοντας στην ισοπαλία με την ΑΕΚ. Ίσως αν κέρδιζαν και οι δύο το άγχος να ήταν περισσότερο στην πλευρά του Απόλλωνα αλλά η ισοπαλία που ακολούθησε του ΑΠΟΕΛ πιθανόν να τον τροφοδότησε με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση. Σε τέτοια παιχνίδια, το άγχος και η πίεση είναι η ίδια. Στοιχεία που, όπως λένε και οι ποδοσφαιριστές που έζησαν παρόμοια ντέρμπι, σβήνουν με το πρώτο σφύριγμα του διαιτητή.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Οι ξένοι, ο κόσμος και η διαχρονική παθογένεια

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Τα συστατικά είναι λίγα και απλά και δεν χρίζουν αμφισβήτησης. Παιχνίδι, θέαμα, και κόσμος μοιάζουν να είναι οι πρώτες ύλες για να δημιουργηθεί κάτι πολύ σημαντικό που διόλου τυχαία απασχολεί-ψυχαγωγεί ένα μεγάλο μέρος του παγκόσμιου πληθυσμού.

Γιατί μπορεί στο ποδόσφαιρο να μιλάμε για τον πακτωλό χρημάτων, τα χρυσά συμβόλαια, τους γκράντε χορηγούς, το μάρκετινγκ και τα συναφή, το παιχνίδι όμως βασίζεται

σε δομές ή υλικά που παραμένουν αυθεντικά, διαχρονικά και ανεξίτηλα.

Κάτι που εδώ στο νησί έχουμε ξεχάσει, αγνοήσει, σχεδόν πολεμήσει μ' αποτέλεσμα τα τελευταία χρόνια αντί για ποδόσφαιρο να παρακολουθούμε μια μίζερη, ελαττωματική βιομηχανία μέσα από την οποία διεξάγεται ένας πόλεμος με βασικό σκοπό την εξασφάλιση του οικονομικού κέρδους που παρέχει η ευρωπαϊκή ομοσπονδία στις ομάδες που συμμετέχουν στις διοργανώσεις της.

Η έλευση των ξένων διαιτητών που εξασφαλίζει την τήρηση των κανόνων του παιχνιδιού και κατά συνέπεια το θέαμα, μαζί και το στοιχείο του απρόβλεπτου αποτελούν μια αναπάντεχα θετική εξέλιξη η οποία αποδεδειγμένα γίνεται δεκτή με ενθουσιασμό από τους φιλάθλους.

Άμα στα πιο πάνω προσθέσει κανείς και τον έντονο ανταγωνισμό έτσι όπως προέκυψε μέσα από το πρωτάθλημα των 12 ομάδων, συμπεραίνει εύκολα κανείς γιατί ο κόσμος επέστρεψε στα γήπεδα δημιουργώντας έτσι μια «υγιή» εικόνα που καμία σχέση δεν έχει με την μίζερη κατάσταση που επικράτησε τα τελευταία χρόνια πριν ακόμη και την έξαρση της επιδημίας.

Η δυναμική του ποδοσφαίρου έναντι της τσαπατσουλιάς και του ερασιτεχνισμού των ανθρώπων που το ελέγχουν φέρεται να έχει επικρατήσει τουλάχιστον για φέτος. Δυστυχώς, αυτό που διατηρείται και αποτελεί διαχρονική παθογένεια είναι ανικανότητα των αρμοδίων να περιορίζουν την βία εντός και εκτός γηπέδων.

Επιχείρημα εξαιρετικά δύσκολο νοουμένου κιόλας ότι χρόνια τώρα η κατεύθυνση που ακολουθείται είναι εκ του αποτελέσματος λανθασμένη. Ούτε η καταστολή, ούτε οι σκληροί νόμοι αποτελούν την λύση του προβλήματος, πολύ περισσότερο μια «κάρτα».

Το παιχνίδι, η διατήρηση των κανόνων, η αξιοκρατία, η καλλιέργεια της παιδείας και η εξασφάλιση ενός πολιτισμένου πλαισίου για τους φιλάθλους μπορεί να λειτουργήσουν πολύ πιο αποτελεσματικά στην προσπάθεια που γίνεται. Μπορεί να χρειάζεται χρόνο, μπορεί και κάποιες θυσίες μαζί και πολλή δουλειά, όπως διδαχθήκαμε μέσα από την «κάρτα», ο πόλεμος κατά της βίας είναι δύσκολος, βασανιστικός και δυστυχώς μακροχρόνιος.

Ο Λοϊζος, οι νεαροί και εμείς

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΗ**

Στη χαρά του πάνω, για την πρόκριση της ομάδας του στον τελικό κυπέλλου, ο προπονητής της Ομόνοιας είπε και μια μεγάλη αλήθεια, αναφερόμενος στη συμβολή του νεαρού Λοϊζου Λοϊζου στις τελευταίες επιτυχίες της ομάδας στο κύπελλο. Η προτροπή του κυρίου Λένον να αφήσουν ήσυχο τον... μικρό, δίνοντας του παράλληλα χρόνο να αξιοποιήσει το ταλέντο του, δεν ήταν μια απλή άποψη...

Ο νεαρός μεσοεπιθετικός της Ομόνοιας, δεν είναι ο πρώτος για τον οποίο κάποιοι πολύ γρήγορα ενθουσιάστηκαν, υπερβολικά νωρίς ανέβασαν τον πήχη πολύ ψηλά, μίλησαν για εξωπραγματικούς αριθμούς σε ποσά για πιθανή μεταγραφή σε ομάδα εκτός Κύπρου. Και ακολούθως, με ευκολία έσπευσαν να αναθεωρήσουν απόψεις και να ασκήσουν κριτική έντονη σε κάποιες περιπτώσεις. Το θέμα, ωστόσο, που ο κύριος Λένον έθιξε, δεν περιορίζεται στο πόσο γρήγορα ενθουσιάζομαστε ή απογοητευόμαστε. Έχει να κάνει περισσότερο με τη γενικότερη διαχείριση που απαιτείται για ένα νεαρό ποδοσφαιρικό ταλέντο. Όσο καλός και να είναι ένας 17χρονος ποδοσφαιριστής, δεν είναι το πιο εύκολο να βρεθεί από την εφηβική ομάδα στη βασική εντεκάδα της πρώτης ομάδας. Δεν είναι απλά θέμα εμπειρίας, είναι πολλά άλλα που διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο, είναι και κάποια που πολλοί απ' όσους κατά καιρούς κρίνουν και επικρίνουν δεν γνωρίζουν, στην Κύπρο όμως, επίσης χαρακτηριστικό μας γνώρισμα είναι η γνώση και η άποψη για όλα!

Αν ο κύριος Λένον και πολλοί άλλοι προπονητές σε διάφορες ομάδες, οι οποίοι κατά καιρούς διαχειρίστηκαν νεαρά ταλέντα κυρίων ποδοσφαιριστών, είχαν τις ίδιες απόψεις και αντιλήψεις με τους κατά καιρούς... ξερόλες του κυπριακού ποδοσφαίρου, το πιο πιθανό είναι πως ο Λοϊζος Λοϊζου θα έβλεπε τους δύο ημιτελικούς της ομάδας του με την Ανόρθωση στην καλύτερη περίπτωση από τον πάγκο, ίσως ο Μαρίνος Τζιωνής να μην πραγματοποιούσε μεταγραφική εξωτερικού, ο Κωνσταντίνος Λαϊφης μπορεί να αγωνιζόταν τώρα στην Κύπρο και όχι απαραίτητα σε ομάδα που διεκδικεί τίτλους. Παραδείγματα υπάρχουν και άλλα, λογικά και χαμένα ταλέντα...

As αφήσουμε λοιπόν τους αρμόδιους και ειδικούς να κάνουν τη δουλειά τους. As αφήσουμε λοιπόν... ήσυχους τους νεαρούς να πάνουν το χρόνο τους και να δείξουν τι αξίζουν. Και κυρίως, να σκεφτούμε διπλά και τριπλά την επόμενη φορά που θα βιαστούμε είτε να αναδείξουμε σε σταν ένα 17χρονο ή να τον θεωρήσουμε «φούσκ», κακομαθημένο και πολλά άλλα που κατά καιρούς ακούμε...

Δεν τους είδαν;

Ενώπιον του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας για άμεση καταχώρηση υπόθεσης παράνομης κατοχής, μεταφοράς και χρήσης επικινδύνου αντικειμένου, εναντίον τους, αναμένεται να οδηγηθούν την Παρασκευή δύο πρόσωπα, τα οποία εντοπίστηκαν να έχουν στην κατοχή τους αναμμένη φωτοβολίδα, κατά τη διάρκεια του αγώνα, μεταξύ των ομάδων Ομόνοια - Ανόρθωση, στο ΓΣΠ. Και πολύ καλά έκαναν. Αυτούς όμως τους αληπίτριους που έκαναν τα αίσιαστα στο ματς Ανόρθωση - Απόλλωνα δεν τους είδαν οι Αστυνομικοί; Αφού ήταν εκεί!

Νιλ Λένον

Η συζήτηση περί της σημαντικής βελτίωσης της Ομόνοιας σαφώς και περιλαμβάνει το ποσοστό που αναλογεί στον νέο προπονητή Νιλ Λένον. Έχει πολλές φορές λεχθεί και ισχύει, πως οι προπονητές δεν διαθέτουν μαγικό ραβδί. Στο ποδόσφαιρο πολλές φορές τα πράγματα είναι πολύ πιο απλά απ' ό,τι φαίνονται ή τα θεωρούν κάποιοι. Και έτσι απλά, ο Νιλ Λένον βελτίωσε την ψυχολογία, ανέβασε και κυρίως «κέρδισε» τους ποδοσφαιριστές εκείνους που αποδεδειγμένα διαθέτουν ποιότητα, σε βαθμό που μπορούσαν να ανεβάσουν γενικότερα όλη την ομάδα.

Νταβίντ Μπαντία

Πως τα φέρνει η τύχη και το ποδόσφαιρο. Ο Νταβίντ Μπαντία έφυγε από τον Εθνικό για το πιο πάνω βήμα στην καριέρα του και έχασε την ευκαιρία να διεκδικήσει με την ΑΕΚ το κύπελλο, μη μπορώντας να αποκτήσει την πρώην ομάδα του. Τα αποτελέσματα δεν δικαιώνουν γενικότερα την επιλογή Μπαντία στην ομάδα της Λάρνακας και μεγάλο ποσοστό ευθύνης ανήκει και στον ίδιο. Κυρίως για την αδυναμία του να αξιοποιήσει σε μεγαλύτερο βαθμό τους παίκτες - κλειδιά της ομάδας αλλά και να προσδώσει την απαραίτητη ηρεμία σε μια δύσκολη περίοδο.

Οργανωμένη αλτρεία

Ο 20χρονος Ευριπίδης Φράγκος, που διαμένει πλησίον του σταδίου «Αντώνης Παπαδόπουλος», πήγε βόλτα τους σκύλους του πριν το ματς Ανόρθωση-Απόλλωνας και έπεσε θύμα της οργανωμένης οπαδικής αλτρείας. Φέρει εγκαύματα στο 45% του σώματός του. Η κατάσταση του είναι σοβαρή. Θυμίζουμε το τραγικό συμβάν στη Θεσσαλονίκη τη δολοφονία του οπαδού του Άρν Άλκν Καμπανού. Το λέμε για εκατομμυριοστή φορά. Αυτά τα ζώα τα εκτρέπει δυστυχώς και η ανοχή της Πολιτείας. Που δεν τολμά να ταβάλει μαζί τους.

Μεταβολές εβδομάδας		Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	ΔΙΕΘΝΗ	Πετρέλαιο	€/ \$
	Χ.Α.Κ. 0,83%						 Ανψυχία για το κόστος του φθηνού χρήματος Σελ. 11		
		0,05%	-0,35%	1,42%	-0,55%	1,05%		3,86%	-0,24%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Περισσότερες πτήσεις από ΗΠΑ προς Ελλάδα

Στην **παράταση** του πτητικού τους προγράμματος, από και προς την Ελλάδα, πέραν των καλοκαιρινών μηνών και σε συνδέσεις με περισσότερες αμερικανικές πόλεις, προχωρούν οι αμερικανικές αεροπορικές εταιρείες Delta Airlines, American Airlines και United Airlines. **Σελ. 7**

ΕΛΛΑΔΑ

Πλαφόν στα τιμολόγια ρεύματος και επιδοτήσεις

Πλαφόν στα οικιακά, εμπορικά και βιομηχανικά τιμολόγια προβλέπει ο νέος μηχανισμός που θα ισχύσει από τον Ιούλιο στην Ελλάδα. Για τους οικιακούς καταναλωτές ο λογαριασμός θα μειωθεί κατά 50%. Για Μάιο και Ιούνιο θα δοθούν επιδοτήσεις για κύριες και εξοχικές κατοικίες. **Σελ. 8**

ΔΙΨΗΦΙΑ ΑΥΞΗΣΗ

Ράλι τιμών ενοικίων και ακινήτων στην Ελλάδα

Η **αύξηση** των ζητούμενων τιμών πώλησης και ενοικίασης συνεχίστηκε και το πρώτο τρίμηνο του 2022 στην Ελλάδα. Σύμφωνα με στοιχεία της Spitogatos, σε πολλές περιοχές της Αττικής οι ζητούμενες τιμές τόσο για πώληση όσο και για ενοικίαση εμφανίζουν ακόμα και διψήφια αύξηση. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	2,62%	0,20%
Γερμανία	1,04%	0,14%
Γαλλία	1,67%	0,26%
Ιταλία	3,04%	0,33%
Ισπανία	2,14%	0,24%
Ιρλανδία	1,82%	0,24%
Ελλάδα	3,42%	0,25%
Ην. Βασίλειο	1,96%	0,09%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba1	NP
S&P	BBB-	A-3

Οι πλεονασμοί φέρνουν θύελλα στις τράπεζες

Σε μείωση προσωπικού εμμένουν τα πιστωτικά ιδρύματα - Με απεργίες προειδοποιεί η ΕΤΥΚ

Στα **άκρα** οδηγούνται οι σχέσεις τραπεζών και των συντεχνιών των τραπεζοϋπαλλήλων, ιδίως στην Ελληνική, η οποία εμμένει στον πλεονασμό 300-350 υπαλλήλων. Τα σχέδια αποχώρησης υπαλλήλων με αποζημιώσεις που φθάνουν τις

200.000 ευρώ, φαίνεται να ανήκουν στο παρελθόν. Οι πλεονασμοί είναι ένα νέο σκηνικό το οποίο θέλει να φέρει ο Γερμανός Διευθύνων Σύμβουλος της Ελληνικής. Ένα σκηνικό που θα ανοίξει τους ασκούς του Αιόλου. Και άλλες τράπεζες έχουν

πρόβλημα με τα μειωμένα έσοδά τους, με παραπάνω προσωπικό και καταστάματα. Θα δημιουργηθεί αναπόφευκτα προηγούμενο. Παρόμοια πλάνα για πολλές αποχωρήσεις υπαλλήλων έχουν και άλλες τράπεζες, παρόλο που ακόμα δεν

έχουν ανακοινωθεί επισήμως. Περιμένουν την Ελληνική να «βγάλει το φίδι από την τρύπα». Από την πλευρά της η ΕΤΥΚ εμμένει στην τήρηση των συμφωνιών που εφαρμόζονταν τα προηγούμενα χρόνια. Ταυτόχρονα, κάνει λόγο για μεγάλη

πρόκληση από τη διοίκηση της Ελληνικής και κάλεσε τα μέλη της σε επαρχιακές συνελεύσεις προκειμένου να εξουσιοδοτηθεί το Δ.Σ. της οργάνωσης για λήψη απεργιακών μέτρων αν κριθεί αναγκαίο. **Σελ. 3**

Κόβουν τις περιττές δαπάνες Αμερικανοί και Ευρωπαίοι

Με το **δυσβάσταχτο** πλέον κόστος του φυσικού αερίου και των τροφίμων να συμπίεζει ασφυκτικά τους προϋπολογισμούς των νοικοκυριών ανά τον κόσμο, οι καταναλωτές στις δύο πλευρές του Ατλαντικού αρχίζουν να αλλάζουν συνήθειες και να εγκαταλείπουν κυρίως τα ακριβά γούστα και τις περιττές δαπάνες. Σύμφωνα με ρεπορτάζ του Bloomberg, οι Ευρωπαίοι εγκαταλείπουν κυρίως τα ακριβά και επώνυμα ρούχα και στρέφονται σε φθηνότερα, καθώς ο πληθωρισμός έχει συρρικνώσει ραγδαία την αγοραστική τους δύναμη. **Σελ. 10**

Πιο ακριβά θα κοστίζουν οι εκδόσεις ομολόγων

Τι γίνεται με την Κύπρο

Ο **πόλεμος** έφερε τις αποδόσεις των ομολόγων να κινούνται στις παρυφές σχεδόν του τριπλασιασμού, με το 10ετές της Κύπρου να έχει πάει από 0,99% τον Ιανουάριο, στο 2,62%. Στις επόμενες εκδόσεις των κρατών οι χώρες θα δανειζονται πολύ πιο ακριβά. Η Κύπρος θα χρειαστεί φέτος άλλο 0,5 δισ. ευρώ. **Σελ. 4**

Θα πληρώνονται μέσω Κύπρου Ουκρανοί και Ρώσοι ναυτικοί

Συμφωνία με τράπεζες

Το **Υφυπ.** Ναυτιλίας ήλθε σε συμφωνία με τρεις τράπεζες, για άνοιγμα λογαριασμών περιορισμένης χρήσης σε Ουκρανούς και Ρώσους ναυτικούς. Η συμφωνία αφορά γύρω στους 4,5 χιλιάδες ναυτικούς που εργάζονται σε υπό κυπριακή σημαία πλοία. **Σελ. 5**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ και ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ

Τουρκική οικονομία – Πού οδεύει;

Η **τουρκική** οικονομία έχει, επανειλημμένα, χαρακτηριστεί ως κατευθυνόμενη από το στενό κύκλο του Προέδρου Ερντογάν. Οι οικονομικές αποφάσεις με εξόφθαλμα πολιτικά κριτήρια, π.χ. η τοποθέτηση του γαμπρού του Προέδρου στην κορυφή του Υπουργείου Οικονομικών, οι συχνές αλλαγές του διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας και η αντισυμβατική μείωση των επιτοκίων σε περίοδο ισχυρού πληθωρισμού, ενίσχυσαν τις προβλέψεις αναλυτών για ένταση των παραπλών προκλήσεων.

Η οικονομία της Τουρκίας, με ΑΕΠ της τάξης των \$755 δισ., συγκαταλέγεται στις 20 μεγαλύτερες του πλανήτη, με γοργά αυξανόμενο πληθυσμό και ευνοϊκές, υπό προϋποθέσεις, προοπτικές ανάπτυξης. Σε αντίθεση με τις

πλείστες εκτιμήσεις, το ΑΕΠ κατέγραψε υψηλό ρυθμό αύξησης της τάξης του 11% το 2021.

Οι προκλήσεις ωστόσο παραμένουν και μπορούν να συνοψιστούν ως εξής.

Πρώτο, οι διαδοχικές περικοπές των τουρκικών επιτοκίων στόχευαν αρχικά να δώσουν ώθηση στην επιχειρηματική δραστηριότητα, την απασχόληση και την αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών. Η πολιτική αυτή δεν απέδωσε. Αντίθετα, η ανεργία σταθεροποιήθηκε στο υψηλό ποσοστό του 20%, ενώ ο πληθωρισμός έχει εκτιναχθεί σε επίπεδα που υπερβαίνουν το 60%, με δυσμενείς επιπτώσεις στο βιοτικό επίπεδο του πληθυσμού. Ως επακόλουθο, τα διλήμματα οικονομικής πολιτικής έχουν καταστεί δυσκολότερα.

Δεύτερο, τα μέτρα που έχουν ληφθεί για την αποτροπή εκροής κεφαλαίων, τη διατήρηση των ξένων επενδύσεων και τη στήριξη της λίρας δεν απέτρεψαν την αποσταθεροποίηση του χρηματοοικονομικού τομέα, δεδομένου μάλιστα του σχετικά υψηλού βραχυπρόθεσμου εξωτερικού δημόσιου και ιδιωτικού χρέους σε ξένο νόμισμα. Στην πραγματικότητα, η εμπιστοσύνη έχει πληγεί και η τουρκική λίρα έχει αποδυναμωθεί, χάνοντας περίπου το ήμισυ της αξίας της έναντι του δολαρίου. Παράλληλα, ο τραπεζικός τομέας έχει καταστεί πιο ευάλωτος, ενώ τα ήδη χαμηλά ξένα συναλλαγματικά αποθέματα που διαθέτει η χώρα δέχονται πιέσεις.

Τρίτο, οι οικονομικές ανισότητες διευρύνονται συνεχώς ενώ

το μερίδιο των μισθών στο ΑΕΠ συρρικνώνεται. Συναφώς, ο κατώτατος μισθός στην Τουρκία αντιστοιχεί σήμερα σε περίπου €250 και λαμβάνεται από 15 εκατομμύρια μισθωτούς, που αντιστοιχούν στο 25% του συνόλου.

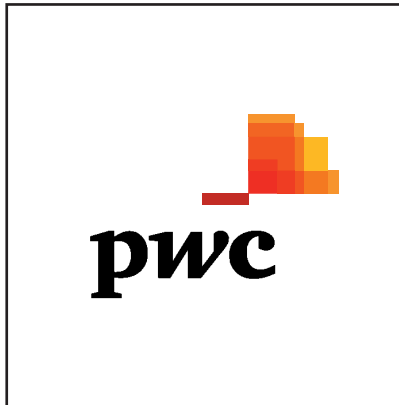
Τα πιο πάνω έχουν καταγραφεί από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης, οι οποίοι διατηρούν την Τουρκία σε μη επενδυτική βαθμίδα, με αρνητικές προοπτικές. Οι πρόσφατες εξελίξεις στην Ουκρανία έχουν δυσχεράνει περαιτέρω την κατάσταση, κυρίως λόγω των ραγδαία αυξανόμενων τιμών ενέργειας και πρώτων υλών. Ταυτόχρονα, όμως, έχουν δώσει στον Πρόεδρο Ερντογάν μια ευκαιρία μετακίνησης της προσοχής της τουρκικής κοινής γνώμης, σε μια περίοδο κατά την οποία, λόγω των οικονομικών προκλήσεων,

τα ποσοστά αποδοχής του εμφανίζονται μειωμένα.

Η ουσία των προβλημάτων, όμως, παραμένει και η μέχρι τώρα αδιέξοδη οικονομική πολιτική θα πρέπει να διαφοροποιηθεί ριζικά για να αποφευχθούν πολύ χειρότερα επακόλουθα.

Οι πιο πάνω εξελίξεις έχουν τεράστια σημασία για την Κύπρο, δεδομένης της απόλυτης εξάρτησης της τουρκοκυπριακής οικονομίας από τις οικονομικές της σχέσεις με την Τουρκία και τη βοήθεια που λαμβάνει από αυτήν.

Ο Ανδρέας Χαράλαμπος είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών. Ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι διευθυνών σύμβουλος της PricewaterhouseCoopers Investment Services.

Net Zero 2030

Στόχος μας το μηδενικό ισοζύγιο εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Των ΠΙΤΣΑΣ ΝΑΪΝΤΟΥ και ΤΖΕΣΙΚΑΣ ΝΤΙΝΑΠΟΛΙ / REUTERS

Ομηροι της ακρίβειας οι καταναλωτές

Από τη μια πλευρά οι καταναλωτές πληρώνουν ακριβότερα για τα πάντα, από τον καφέ μέχρι την κέτσαπ, ενώ από την άλλη ορισμένοι όμιλοι λιανικής έχουν αρχίσει να μειώνουν τις τιμές. Κι αυτό, διότι ανταγωνίζονται μεταξύ τους για την εξασφάλιση πελατείας, ενώ προετοιμάζονται κιόλας να δώσουν μάχη στις διαπραγματεύσεις τους με τους προμηθευτές. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Eurostat, ο πληθωρισμός στην Ευρωζώνη για τα τρόφιμα, τα οινοπνευματώδη και τον καπνό τον Απρίλιο ενισχύθηκε 6,4% εν συγκρίσει με τον Μάρτιο, επειδή η αύξηση του κόστους ζωής στη Γηραιά Ηπειρο εκτείνεται πέραν του ακριβού πετρελαίου, του ηλεκτρικού ρεύματος και του φυ-

ρικών η άνοδος είναι της τάξεως του 20%, όπως και ο καφές και η σοκολάτα ορισμένων εμπορικών σημάτων, όπως τόνισε ο κ. Λεκλέρ. Τον Μάρτιο σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες οι κυβερνήσεις δαπάνησαν δεκάδες δισεκατομμύρια ευρώ για να θωρακίσουν τα νοικοκυριά από το κόστος της ενέργειας – ορισμένες εξ αυτών έχουν μπροστά τους εκλογικές αναμετρήσεις. Πάντως, είναι λίγες οι ενδείξεις ότι θα κινηθούν ανάλογα και όσον αφορά τις δαπάνες για τρόφιμα, από τη στιγμή που αυτά απορροφούν μικρό μέρος του οικογενειακού προϋπολογισμού. Οι κυβερνώντες ανησυχούν, όμως, μια και τα εισοδήματα των νοικοκυριών συρρικνώνονται και οι καταναλωτικές οργανώσεις κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου, γιατί οι φτωχότεροι καλούνται εξ ανάγκης να διαθέξουν εάν θα θερμάνουν το σπίτι τους ή θα φάνε κανονικά. Όλοι γίνονται προσεκτικότεροι στο τι θα ξοδέψουν και τα σούπερ μάρκετ με τα στάσιμα περιθώρια κέρδους δεν θέλουν να χάσουν πελατεία από τους ανταγωνιστές τους. Ένα λάθος τροφίμων, που δημιούργησε υποθετικά το Reuters με στοιχεία της Nielsen, δείχνει ότι οι τιμές για αγαθά όπως η μπίρα, το εμφιαλωμένο νερό και η κέτσαπ ανερχονται ραγδαία, ξεπερνώντας ενίοτε και τις μεγάλες αυξήσεις του 2021. Εκπρόσωπος της ευρωπαϊκής ένωσης λιανεμπόρων και χονδρεμπόρων, EuroCommerce, με πάνω από 95 μέλη –όπως τα Carrefour, Lidl και Marks & Spencer– τόνισε ότι όλοι οι όμιλοι εξετάζουν ανώτατα όρια τιμών και εκπτώσεις κάποιου τύπου, αν και αυτά εξαρτώνται από την επίδραση του κόστους πρώτων υλών στα περιθώρια κέρδους των προμηθευτών.

Ο ήδη οξύς ανταγωνισμός στον κλάδο των σούπερ μάρκετ εντείνεται, με βασικό στόχο τη διατήρηση των πελατών.

σικού αερίου. Ο Μισέλ-Εντουάρ Λεκλέρ, επικεφαλής του ομώνυμου ομίλου και μεγαλύτερου στη Γαλλία με κριτήριο το μερίδιο αγοράς, είχε αναφέρει πως θα καθορίσει τα 120 είδη με τη μεγαλύτερη κατανάλωση, μεταξύ των οποίων χαρτί υγείας, σαπούνι, ρύζι και μακαρόνια. Και θα δημιουργήσει μία τρόπον τινά ασπίδα, όπου εκεί η εταιρεία του θα εγγυάται τις τιμές των αγαθών μέχρι τον Ιούλιο.

Οι αυξήσεις τιμών κυμαίνονται από 6% έως 20%. Παραδείγματα χάριν, στην περίπτωση των ζυμα-

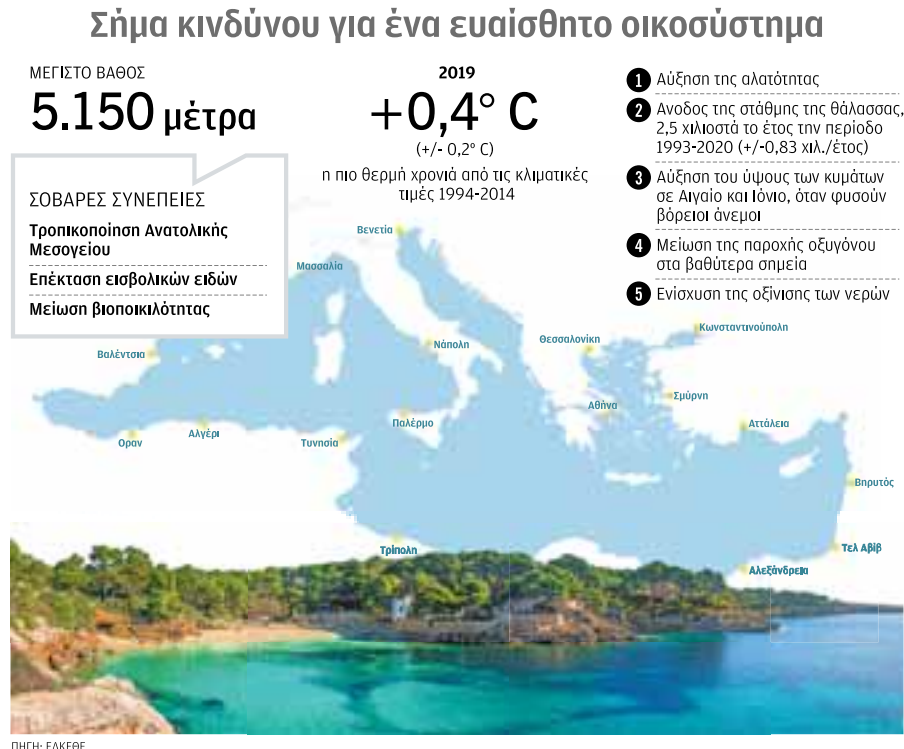
Μεσόγειος, hot spot της κλιματικής αλλαγής

Του ΓΙΑΝΝΗ ΕΛΛΑΦΡΟΥ

Θέρμανση των υδάτων και μάλιστα με πιο γρήγορους ρυθμούς από τον παγκόσμιο ωκεανό. Ενίσχυση της ήδη αυξημένης αλατότητας, άνοδος της στάθμης της θάλασσας, μείωση της οξυγόνωσης των βαθύτερων στρωμάτων και ενίσχυση της οξίνισης των νερών με αρνητικές συνέπειες στα πολύτιμα θαλάσσια οικοσυστήματα. Η κλιματική απορρύθμιση επηρεάζει ήδη σημαντικά τη Μεσόγειο Θάλασσα, αυτό το υπέροχο όσο και ευαίσθητο ημίκλειστο οικοσύστημα, όπως κατέδειξαν οι εισηγήσεις στο σχετικό Φόρουμ Διαλόγου, που διοργάνωσε το Εθνικό Δίκτυο για την Κλιματική Αλλαγή CLIMPACT.

«Η Μεσόγειος είναι ένα hot spot της κλιματικής αλλαγής. Η αύξηση της θερμοκρασίας των θαλάσσιων υδάτων γίνεται με πιο γρήγορους ρυθμούς απ' ό,τι γενικότερα. Μελέτη του ευρωπαϊκού προγράμματος Copernicus, που συνδυάζει δορυφορικές παρατηρήσεις με μαθηματικά μοντέλα, έχει υπολογίσει αύξηση της μέσης θερμοκρασίας της θάλασσας κατά 2,09 βαθμούς Κελσίου από το 1982-2020, με τάση ανόδου 0,054° C το έτος. Η εκτίμηση αυτή αφορά συγκεκριμένα την περιοχή βόρεια του Ηρακλείου Κρήτης και συμπίπτει απόλυτα με τα δεδομένα που λαμβάνει επί τόπου από το 2007 και μετά ο ωκεανογραφικός σταθμός του δικού μας Συστήματος "Ποσειδών", που βρίσκεται ποντισμένος 25 μίλια βόρεια του Ηρακλείου», λέει στην «Κ» ο δρ Αριστοτέλης Καραγεώργης, διευθυντής του Ινστιτούτου Ωκεανογραφίας του Ελληνικού Κέντρου Θαλασσίων Ερευνών (ΕΛΛΕΘΕ).

«Είναι πολύ σημαντικό το γεγονός της επιβεβαίωσης των εκτιμήσεων του Copernicus για τη θερμοκρασία με τα δεδομένα

που συγκεντρώνουν οι σταθμοί του “Ποσειδώνα” σε Ηράκλειο, Πύλο, Αθω και Μύκονο, που παρουσιάσαμε φέτος. Βεβαίως οι χρονοσειρές του “Ποσειδώνα” είναι μικρότερες, καθώς οι μετρήσεις ξεκίνησαν αρκετά αργότερα», συμπληρώνει ο κ. Καραγεώργης. Με την ταύτιση των ευρημάτων των δύο συστημάτων διαμορφώνεται μια αξιόπιστη βάση δεδομένων και ενισχύεται η αξιοπιστία των μετρήσεων και των δύο συστημάτων.

Συνολικά στη Μεσόγειο αυξάνεται η θερμοκρασία των υδάτων, αλλά όχι με

ομοιόμορφο τρόπο. Σε άλλες περιοχές η άνοδος είναι πιο έντονη, σε άλλες λιγότερο, ενώ υπάρχουν και σημεία (πολύ λίγα) όπου καταγράφεται μείωση της θερμοκρασίας. «Σύμφωνα με σχετική μελέτη, ψύχραση σημειώνεται στο βόρειο Αιγαίο και στη νότια Αδριατική, χωρίς να μπορούμε να εξηγήσουμε ακόμα τις αιτίες», σημειώνει ο διευθυντής του Ινστιτούτου Ωκεανογραφίας.

«Αυτό που είναι αναμφισβήτητο είναι η μεγαλύτερη αλατότητα της Μεσογείου σε όλη την έκτασή της, αν και πάλι με δια-

φορετικούς ρυθμούς, λόγω αυξημένων εξάτμισης, συνέπεια των ενισχυμένων θερμοκρασιών», εξηγεί ο κ. Καραγεώργης. Ποιες είναι οι συνέπειες όλων αυτών;

Τα θερμότερα ύδατα δημιουργούν ευνοϊκό περιβάλλον για την επέκταση των ξενικών ειδών, μεταξύ αυτών και εκείνων που λειτουργούν χωροκατακτητικά και εξορίζουν τα παλιότερα είδη. Εργασίες που παρουσιάστηκαν στο Φόρουμ, όπως του κ. Στέλλια Ψαρρά, ερευνήτρια του ΕΛΛΕΘΕ. «Αυτόχθονα είδη μετακινούνται από τον Νότο προς τον Βορρά, ενώ αλλόχθονα ή ξενικά είδη τροπικής προέλευσης μπαίνουν στη λεκάνη και εγκαθίστανται».

Υπάρχουν όμως και άλλες συνέπειες. Η αύξηση της θερμοκρασίας των υδάτων ενισχύει τη στρωμάτωση των θαλασσών. Ο θαλάσσιος κύκλος ζωής στηρίζεται στην ανάμειξη των υδάτων, όταν τα πιο θερμά νερά που είναι ελαφρύτερα και βρίσκονται στην επιφάνεια, αναμειχθούν λόγω των κυμάτων με τα κατώτερα στρώματα. «Εάν είναι αρκετά μεγάλο το στρώμα των θερμών νερών μπορεί να μη “σπάσει” και να μην αναμειχθεί με τα νερά που βρίσκονται πιο βαθιά. Αυτό όμως θα δημιουργήσει πρόβλημα στην οξυγόνωση των βαθύτερων στρωμάτων άρα και των έμβιων οργανισμών που βρίσκονται εκεί. Μπορεί να εμφανιστούν φαινόμενα ανοξίας και καταστροφής οργανισμών», τονίζει ο κ. Καραγεώργης.

Ενίσχυση της έρευνας

Παρά τα βήματα που έχουν γίνει στην έρευνα, πολλά πεδία παραμένουν άγνωστα. «Δεν γνωρίζουμε ακόμα πολλά για τη βιολογία των θαλάσσιων οργανισμών, για το πολύτιμο φυτοπλαγκτόν και το ζωοπλαγκτόν, για το πώς αντιδρούν στις κλιματικές αλλαγές», παραδέχεται ο κ. Καραγεώργης. Υπάρχουν όμως ανησυχητικά σημάδια. Λόγω υψηλών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου είναι αυξημένες οι ποσότητες διοξειδίου του άνθρακα, που «καταπίνονται» από τον παγκόσμιο ωκεανό. «Όμως η αυξημένη εισόδος CO2 στη θάλασσα τροποποιεί τη χημική σύνθεσή της, το pH. Δεν γνωρίζουμε συνολικά τις συνέπειες. Έχουμε δει όμως πως ορισμένοι μικροσκοπικοί οργανισμοί παρουσιάζουν, λόγω της αυξημένης παρουσίας CO2, σημάδια αλκάλωσης της σκελετικής τους δομής, των σφαιροειδών τους στοιχείων», σημειώνει ο διευθυντής του Ινστιτούτου Ωκεανογραφίας. Μέσα σε αυτές τις συνθήκες είναι πολύ σημαντικό να ενισχυθεί η θαλάσσια έρευνα και ειδικά οι ωκεανογραφικοί σταθμοί. Για να μπορούν να εξαχθούν συμπεράσματα απαιτούνται συνεχείς χρονοσειρές, χωρίς αυτές δεν βγαίνει νόημα. Μεγάλες διακοπές δεν μπορούν να αναπληρωθούν, οι μέρες φεύγουν και δεν γυρνούν. Κι όμως το σύστημα «Ποσειδών» είναι από τον Οκτώβριο του 2021 χωρίς χρηματοδότηση, καθώς έληξε το πρόγραμμα ΕΣΠΑ που το στήριζε! Το χρηματοδοτεί εκ των ενόντων το ΕΛΛΕΘΕ, αλλά μέχρι τότε;

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Ενεργειακή φωτιά

Στον 6ο γύρο των κυρώσεων η ΕΕ, ως ο μεγαλύτερος πελάτης πετρελαίου της Ρωσίας, προτίθεται να απαγορεύσει την μετακίνηση πετρελαίου από την Ρωσία με πλοίο υπό σημαία κράτους μέλους ενώ προς το παρόν επιλέγει να αφήσει έξω το πολύ σημαντικό φυσικό αέριο. Το νέο πακέτο κυρώσεων που προωθείται θα υλοποιηθεί σταδιακά με ορίζοντα πλήρους απαγόρευσης εισαγωγής ρωσικού πετρελαίου στην ΕΕ τους έξι μήνες. Μέσα από αυτή την προσπάθεια, πρόθεση της ΕΕ είναι να επιφέρει ένα ουσιαστικό πλήγμα στην ρωσική οικονομία. Δεν παραλείπεται, όμως, να σημειωθεί ότι αυτή η εξέλιξη θα εκτοξεύσει περαιτέρω την τιμή του πετρελαίου βάζοντας φωτιά στις οικονομίες που εξαρτώνται αποκλειστικά από εισαγωγές πετρελαίου όπως είναι η Κύπρος.

Οριζόντια επέλαση

Ο πληθωρισμός Απριλίου στην Ευρωζώνη σκαρφάλωσε στο 7,5% από το οποίο ακόμα και αν αφαιρεθεί το κόστος ενέργειας η προσαρμοσμένη τιμή βρίσκεται πάνω από τον στόχο του 2% στο 3,5%. Αποτέλεσμα αυτής της εξέλιξης είναι η διαπίστωση ότι η ακρίβεια έχει πλέον εξαπλωθεί οριζόντια σε όλα τα προϊόντα. Την ίδια στιγμή οι εισαγωγές επιβαρύνονται από την υποχώρηση της αξίας του ευρώ έναντι του δολαρίου. Η ανησυχία πλέον εστιάζεται στον κατά πόσο θα υπάρξει ανοδική πίεση και στους μισθούς. Η ΕΚΤ πάντως σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις αναμένεται να ανεβάσει τα επιτόκια στο ευρώ νωρίτερα από ότι αναμενόταν.

Τριπλασιασμός κερδών

Ο ενεργειακός κολοσός Shell πέτυχε στην πρώτη τριμηνία του 2022 να τριπλασιάσει τα κέρδη του σε σχέση με ένα χρόνο πριν. Στα πολύ καλά αποτελέσματα περιλαμβάνεται κόστος ύψους περίπου 4 δισ. δολάρια ως απόρροια των κυρώσεων που ανάγκασαν την εταιρεία να διακόψει τις εμπορικές της σχέσεις με τη Ρωσία. Στην ανακοίνωση των αποτελεσμάτων η εταιρεία αναγνωρίζει το γεγονός ότι για την μεγάλη αύξηση στις τιμές ενέργειας ευθύνεται ο πόλεμος στην Ουκρανία.

Παρέμβαση 20ετίας

Ενεργώντας σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της αγοράς η ομοσπονδιακή τράπεζα των ΗΠΑ (FED) προχώρησε σε αύξηση των επιτοκίων κατά 0,5%, πραγματοποιώντας την μεγαλύτερη ημερήσια παρέμβαση εδώ και 20 χρόνια. Η απόφαση είναι ενδεικτική της μεγάλης ανησυχίας που επικρατεί στην άλλη άκρη του Ατλαντικού σχετικά με τον πληθωρισμό, ο οποίος βρίσκεται σε υψηλό

Η επέλαση του πληθωρισμού διαβρώνει το εισόδημα και θέτει νέα διλήμματα στην οικονομική πολιτική της κυβέρνησης σε μια περίοδο περιορισμένων δυνατοτήτων.

40ετίας. Σημαντική είναι επίσης και η απόφαση της FED να ελαττώσει τον ισολογισμό της ύψους 9 τρισ. δολαρίων κατά 95 δισ. δολάρια κάθε μήνα. Σύμφωνα με εκτιμήσεις αναλυτών στο τέλος του έτους τα επιτόκια στο δολάριο θα είναι τρεις φορές πάνω από τα σημερινά επίπεδα.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Πρωτογενής και Δευτερογενής Αγορά

Πρωτογενής αγορά είναι αυτή στην οποία εκδίδονται νέα αξιόγραφα. Με άλλα λόγια, είναι η αγορά στην οποία γίνεται εισαγωγή αξιογράφων για πρώτη φορά.

Εν αντιθέσει με το τι συμβαίνει στην πρωτογενή αγορά, η δευτερογενής αγορά περιλαμβάνει διαπραγμάτευση αξιογράφων τα οποία είχαν εκδοθεί στο παρελθόν, δηλαδή δεν δημιουργούνται νέα αξιόγραφα, και οι οποιοσδήποτε διαπραγματευόμενοι πραγματοποιούνται μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερόμενων επενδυτών.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

«Μυρίζει» απεργίες στις τράπεζες το καλοκαίρι

Οι αποφάσεις για πλεονασμούς προκαλούν την αντίδραση της ΕΤΥΚ

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Οι σχέσεις μεταξύ συντεχνιών των τραπεζοϋπαλλήλων και τραπεζών οδεύουν από το κακό στο χειρότερο. Ιδίως η κατάσταση όπως έχει διαμορφωθεί μεταξύ ΕΤΥΚ και Ελληνικής Τράπεζας. Μια κόντρα από τις εποχές διακυβέρνησης Ιωάννη Μάτση όχι μόνο καλά κρατεί, αλλά έχει φτάσει στα άκρα και δεν αποκλείεται να δούμε στο

Οι απεργίες δεν είναι μακριά, τουλάχιστον με την μέχρι τώρα κατάσταση που είναι τεταμένη και το Υπουργείο Εργασίας να έχει λάβει το ρόλο του διαιτητή.

επόμενο διάστημα ξανά απεργίες στις τράπεζες, όπως το 2018 - 2019. Οι προσπάθειες να γεφυρωθεί το χάσμα, επί διακυβέρνησης Φοίβου Στασόπουλου μέχρι να έρθει ο Γερμανός Διευθύνων Σύμβουλος, απέβησαν άκαρπες και οι δύο πλευρές καθυστερούσαν να δώσουν τα χέρια. Και μπαίνει στο τιμόνι της Ελληνικής ο Γερμανός, ο οποίος από την πρώτη στιγμή δίνει το στίγμα του αναφορικά με τη μείωση του κόστους, τονίζοντας ότι δεν νοείται πλέον να υπάρχουν αποχωρήσεις τραπεζοϋπαλλήλων με αποζημιώσεις που αγγίζουν τις 200 χιλιάδες ευρώ. Χαρακτηριστικά παραθέτει

άσκηση εργασίας στο πλαίσιο αποτελεσμάτων της τράπεζας, που αναφέρει ότι για να φύγουν τα άτομα που πρέπει να αποχωρήσουν από την τράπεζα στο πλαίσιο που έχει δημιουργήσει, θα χρειαστούν συνολικά 150 εκατομμύρια ευρώ χαριστικών αποζημιώσεων. Και αυτό δεν είναι ποσό που μπορεί να δοθεί, σημειώνει εμφιατικά. Η ΕΤΥΚ και οι άλλες συντεχνίες των τραπεζοϋπαλλήλων, από την άλλη, δεν έχουν νέες απαιτήσεις. Απαιτούν να εφαρμοστούν οι συμφωνίες που εφαρμόζονταν και τα προηγούμενα χρόνια. Οι πλεονασμοί είναι ένα νέο σκηνικό το οποίο θέλει να φέρει ο Γερμανός τραπεζίτης. Ένα σκηνικό που θα ανοίξει τους ασκούς του Αϊόλου. Εάν η Ελληνική προχωρήσει με πλεονασμούς, όπως θέλει, τότε ένα νέο τραπεζικό κεφάλαιο θα διαμορφωθεί. Προσπάθεια για 40 πλεονασμούς άνοιξε πρώτη η ΚΕΔΙΠΕΣ, δεν διαφαίνεται ωστόσο να προχωρά ως εφαρμόσιμη λύση για τον κρατικό της χαρακτήρα. Διαβουλεύσεις γίνονται εξάλλου από ΚΕΔΙΠΕΣ και Υπουργείο Οικονομικών για να βρεθεί η χρυσή τομή και να αποφευχθούν πλεονασμοί. Η ΚΕΔΙΠΕΣ ίσως κάνει πίσω. Η Ελληνική δεν διαφαίνεται να κάνει πίσω, ούτε η ΕΤΥΚ. Και οι απεργίες δεν είναι μακριά, τουλάχιστον με την μέχρι τώρα κατάσταση που είναι τεταμένη και το Υπουργείο Εργασίας να έχει λάβει το ρόλο του διαιτητή.

Δημιουργεί προηγούμενο

As αφήσουμε στην άκρη προς στιγμήν τι θα γίνει με την Ελληνική

Η ΕΤΥΚ και οι άλλες συντεχνίες των τραπεζοϋπαλλήλων δεν έχουν νέες απαιτήσεις. Απαιτούν να εφαρμοστούν οι συμφωνίες που εφαρμόζονταν και τα προηγούμενα χρόνια.

και τους πλεονασμούς. Και άλλες τράπεζες έχουν πρόβλημα με τα μειωμένα έσοδά τους, με παραπάνω προσωπικό και καταστήματα. Θα δημιουργηθεί αναπόφευκτα προηγούμενο και ενδεχομένως το 2021 να είναι η τελευταία χρονιά που είδαμε να αποχωρούν τραπεζοϋπάλληλοι από τραπεζικά ιδρύματα της Κύπρου με χαριστικές αποζημιώσεις και Σχέδια Εθελούσιας Αποχώρησης.

Η μεγάλη εικόνα με την κόντρα μεταξύ ΕΤΥΚ και Ελληνικής είναι αυτή και όχι τα 300 – 350 άτομα που η τράπεζα θα τους δείξει την πόρτα εξόδου. Και as αφήσουμε επίσης στην άκρη το τι θα γίνει με τα υπόλοιπα άτομα που θα χρειαστεί να φύγουν στο άμεσο μέλλον.

Το πλάνο της Ελληνικής είναι να αποχωρήσουν συνολικά 1.350 τραπεζοϋπάλληλοι σε διάστημα τριών χρόνων. Παρόμοια πλάνα για πολλές αποχωρήσεις υπαλλήλων έχουν και άλλες τράπεζες, παρόλο που ακόμα δεν έχουν ανακοινωθεί επισήμως. Περιμένουν

την Ελληνική να «βγάλει το φίδι από την τρύπα».

Κανένας με πλεονασμούς

«Η Οργάνωσή μας, πιστή στις αρχές και στις θέσεις της, καλεί ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ μας σε όλες τις Τράπεζες, την Τετάρτη, 18/5/2022 στις 15:30 σε Επαρχιακές Γενικές Συνελεύσεις με θέμα την ενημέρωση για τις τελευταίες εξελίξεις και μέσα από μυστική ψηφοφορία των μελών μας, θα κληθούν οι συνάδελφοι να δώσουν εξουσιοδότηση προς το Διοικητικό Συμβούλιο της Οργάνωσής μας για λήψη απεργιακών μέτρων, (παραβίαση Συμβάσεων και νόμων από τη Διοίκηση της Ελληνικής Τράπεζας) αν και όταν αυτό κριθεί αναγκαίο», σημειώνει η ΕΤΥΚ στην τελευταία της εγκύκλιο.

Θεωρεί πως «η Διοίκηση της Ελληνικής Τράπεζας, με την καθοδήγηση γνωστών πολιτικών κύκλων που διαχρονικά στοχοποιούν την τραπεζοϋπαλληλική τάξη, επιδιώκει, απροκάλυπτα

Πλάνα για αποχωρήσεις υπαλλήλων έχουν και άλλες τράπεζες, παρόλο που ακόμα δεν έχουν ανακοινωθεί επισήμως. Περιμένουν την Ελληνική να «βγάλει το φίδι από την τρύπα.

πλέον, να καταργήσει τη μονιμότητα των τραπεζοϋπαλλήλων.

Σε συνέχεια των απειλών, που εκφράζει από την πρώτη μέρα που «πάτησε το πόδι του» στην Τράπεζα, ο κ. Gatzke, έχει στείλει και γραπτώς την πρόθεσή του να απολύσει, πέραν του 50% των συναδέλφων της Τράπεζας και μάλιστα χωρίς Σχέδιο Εθελοντικής Αποχώρησης. Η πρόκληση αυτή από πλευράς Τράπεζας, γίνεται σε μια χρονική περίοδο πολύ κρίσιμη για τη σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος του τόπου και με σημαντικά προβλήματα στην οικονομία και γενικότερα την κοινωνία μας, χωρίς αυτό όμως να απασχολεί τη ξενόφερτη Διοίκηση της Τράπεζας, αλλά δυστυχώς ούτε και τους πολιτικούς κύκλους που την καθοδηγούν».

Σε προηγούμενη ανακοίνωσή της σημειώνει ότι «κανένας στον τραπεζικό χώρο δεν προσπάθησε να μειώσει το προσωπικό του μέσω πλεονασμών».

Ούτε Τράπεζες οι οποίες για χρόνια παρουσίαζαν ζημιές, ακόμα και αυτές που κουρεύτηκαν το 2013. Μετά το κούρεμα προχώρησαν σε Σχέδια Εθελοντικής Αφυσπρέττης και σιγά σιγά νοικοκυρεύτηκαν. Αντίθετα, με ό,τι κάνει ο κ. Gatzke, με σωστά και μελετημένα σχέδια πρόωρης εθελοντικής αποχώρησης κατάφεραν να μειώσουν το προσωπικό τους (κατ' επέκταση το κόστος προσωπικού) με τον ορθό τρόπο και τώρα να βρίσκονται σε πορεία κερδοφορίας».

Εως το 2025 η αποεπένδυση του ΤΧΣ από τις συστημικές τράπεζες της Ελλάδας

Σε δημόσια διαβούλευση δόθηκε το νομοσχέδιο του υπουργείου Οικονομικών

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Παρατείνεται έως το 2025 η διάρκεια ζωής του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) προκειμένου έως τότε το Ταμείο να έχει ολοκληρώσει την αποεπένδυσή του από τις τράπεζες και να επιτευχθεί η πλήρης ιδιωτικοποίησή τους. Η αποεπένδυση με βάση τον νέο νόμο για το ΤΧΣ που δόθηκε προς διαβούλευση στη δημοσιότητα από το υπουργείο Οικονομικών, θα πρέπει να ολοκληρωθεί με βάση συγκεκριμένους κανόνες και διαδικασίες, οι οποίες θα πρέπει να φέρουν την έγκριση του υπουργού Οικονομικών.

Η διαθεση μετοχών μπορεί να γίνεται τμηματικά η εφάπαξ, κατά την κρίση του Ταμείου και αφού προηγουμένως το ΤΧΣ χαράξει στρατηγική αποεπένδυσης, με βάση την πρόταση ανεξάρτητου χρηματοοικονομικού συμβούλου και τη σύμφωνη γνώμη του υπουργείου Οικονομικών. Ο υπουργός Οικονομικών θα έχει και τον τελικό λόγο στην ιδιωτικοποίηση των τραπεζών, εγκρίνοντας και τον σύμβουλο διάθεσης των μετοχών (η επιλογή θα γίνεται μεταξύ τριών υποψηφίων), αλλά και την έκθεση αποτίμησης κάθε πιστωτικού ιδρύματος, που θα πρέπει να συντάξει επίσης ανεξάρτητος σύμβουλος

πριν από την πώληση μετοχών. Υπενθυμίζεται ότι με βάση τον ισχύοντα νόμο η διάθεση μπορεί να γίνει με πώληση μετοχών στο κοινό, σε συγκεκριμένους ή σε ομάδα επενδυτών, μέσω ανοικτού διαγωνισμού ή πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος σε επιλεγμένους επενδυτές, με χρηματιστηριακές εντολές, με δημόσια προσφορά μετοχών, με τη διαδικασία

Πώς θα γίνεται η αποτίμηση των τραπεζών, η διάθεση των μετοχών και η προκήρυξη των διαγωνισμών.

του βιβλίου προσφορών ή μέσω αύξησης μετοχικού κεφαλαίου και την παραιτήση από την άσκηση ή τη διάθεση των δικαιωμάτων προτίμησης που αναλογούν στο Ταμείο.

Η τιμή διαθεσης των μετοχών από το Ταμείο και η ελαχίστη τιμή καλύψης των μετοχών από τους ιδιώτες επενδυτές ορίζονται από το διοικητικό συμβούλιο του ΤΧΣ με βάση την έκθεση αποτίμησης που υποβάλλει ο σύμβουλος διαθεσης. Η τιμή διάθεσης ή η τιμή κτή-

σης σε περίπτωση αύξησης μετοχικού κεφαλαίου, μπορεί να γίνει σε τιμή χαμηλότερη από την πιο πρόσφατη τιμή κτήσης των μετοχών από το Ταμείο ή την τρεχούσα χρηματιστηριακή τιμή. Η τιμή καλύψης των μετοχών θα είναι αυτή που θα προκύπτει από τη διαδικασία του βιβλίου προσφορών που διενεργείται από κάθε πιστωτικό ίδρυμα.

Ειδικό άρθρο στον νέο νόμο αποτελούν τα ειδικά δικαιώματα που έχει το Ταμείο στις τράπεζες, τα οποία, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση, επικαιροποιούνται. Συγκεκριμένα, ο νέος νόμος καταργεί μεταξύ άλλων το δικαίωμα του εκπροσώπου του ΤΧΣ στα διοικητικά συμβούλια των τραπεζών να ζητεί τη σύγκληση της γενικής συνέλευσης των μετόχων, το δικαίωμα να εγκρίνει τον οικονομικό διευθυντή και το δικαίωμα να αξιολογεί την εταιρική διακυβέρνηση των τραπεζών.

Ο νέος νόμος καταργεί το πλάφον στις αμοιβές των διοικήσεων των τραπεζών που ισχύει με τον παρόντα νόμο, εφόσον τα πιστωτικά ιδρύματα έχουν πετύχει τη μείωση των δεικτών μη εξυπηρετούμενων δανείων κάτω του 10%. Συγκεκριμένα, όπως προβλέπει ειδικό άρθρο, «για όσο διάστημα ο ως ανω δεικτής των μη εξυπρε-

τουμένων δανείων προς το συνολό των δανείων και χρεωστικών τίτλων υπερβαίνει το 10%, οι σταθερές αποδοχές του προέδρου, του διευθυνόντος συμβούλου και των λοιπων μελών του διοικητικού συμβουλίου, καθώς και οσών έχουν τη θέση η εκτελούν καθήκοντα γενικού διευθυντή, όπως και των αναπληρωτών τους, δεν μπορούν να υπερβαίνουν το συνολό των αντιστοιχών αποδοχών του διοικητή της ΤτΕ».

Ειδικό κεφάλαιο στον νέο νόμο αποτελούν οι διοικητικές αλλαγές στο Ταμείο με την αναδιάρθρωση των οργάνων διοίκησης. Ειδικότερα, τα δύο υφιστάμενα όργανα διοίκησης, δηλαδή η 3μελής εκτελεστική επιτροπή και το 7μελές γενικό συμβούλιο, καταργούνται, και πλέον ως όργανο διοίκησης ορίζεται το διοικητικό συμβούλιο, το οποίο θα είναι 9μελές. Από τα 9 μέλη, 6 θα είναι μη εκτελεστικά και 3 εκτελεστικά και όπως ορίζει, τα εκτελεστικά του μέλη, συμπεριλαμβανομένου του προέδρου, επιλεγονται μεταξύ προσώπων με διεθνή εμπειρία σε τραπεζικά θέματα. Το υπουργείο Οικονομικών και η ΤτΕ υποδεικνύουν 1 από τα 6 εκτελεστικά μέλη και επιπλέον ορίζουν τα 2 μη εκτελεστικά μέλη του διοικητικού συμβουλίου. Η θητεία των μελών είναι τριετής, με

Η αποεπένδυση θα πρέπει να ολοκληρωθεί με βάση συγκεκριμένους κανόνες και διαδικασίες, που θα φέρουν την έγκριση του υπουργού Οικονομικών.

δυνατότητα ανανέωσης έως τη λήξη της διάρκειας ζωής του Ταμείου. Για τον διορισμό και την ανανέωση της θητείας των μελών του γενικού

συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής, καθώς και για την αμοιβή τους, απαιτείται η συμφωνία γνώμη του Euroworking Group.

Η ακρίβεια κτυπά και τα ομόλογα

Αναμένεται η έκδοση του 0,5 δισ. ευρώ να γίνει περί το τέταρτο τρίμηνο του 2022, με πιο πιθανό μήνα, τον Οκτώβριο

Τον ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Τα ακριβά ομόλογα είναι μια πραγματικότητα. Ο πόλεμος έφερε τις αποδόσεις τους να κινούνται στις παρυφές σχεδόν του τριπλάσιου από την αρχή του έτους, με το 10ετές της Κύπρου, το πιο πρόσφατο παράδειγμα που μπορεί να αναδειχθεί, να έχει πάει από 0,99% τον Ιανουάριο, στο 2,62% την περασμένη Παρασκευή. Το όλο σκηνικό προεξοφλεί πως οι χώρες θα δανειζονται πιο ακριβά από εδώ και πέρα, θα παγιωθεί και θα πρέπει να το λάβουν σοβαρά υπόψη. Στις επόμενες εκδόσεις των κρατών οι χώρες θα δανείζονται πολύ πιο ακριβά και πλέον μπορεί να επιωθεί πως έχει έρθει το τέλος του φθηνού δανεισμού. Η Κύπρος, βάσει των χρηματοδοτικών της αναγκών για το 2022, θα χρειαστεί άλλο 0,5 δισ. ευρώ και σίγουρα δεν θα λάβει τα χρήματα με το επιτόκιο του Ιανουαρίου του 2022 που έλαβε με το 10ετές. Σύμφωνα δε με πληροφορίες της «Κ», αναμένεται η έκδοση του 0,5 δισεκατομμυρίου ευρώ να γίνει περί το τέταρτο τρίμηνο του 2022, με πιο πιθανό μήνα, τον Οκτώβριο.

Ο αναλυτής της Athlos Capital, Φάνος Βλαδιμήρου, τόνισε στην «Κ» αναφορικά με την αύξηση των τιμών των ομολόγων ότι η ένταση των πληθωριστικών πιέσεων διεθνώς ανάγκασε τις Κεντρικές Τράπεζες παγκοσμίως να προχωρήσουν σταδιακά σε σύσφιξη της νομισματικής πολιτικής τους, αυξάνοντας η μια μετά την άλλη τα επιτόκια ώστε να θέσουν υπό έλεγχο την ανεξέλεγκτη αύξηση την τιμών. Σύμφωνα με τον αναλυτή κ. Βλαδιμήρου, αυτό είχε σαν αποτέλεσμα οι αποδόσεις των ομολόγων να αυξηθούν σημαντικά από την αρχή του έτους. «Η ευρωζώνη δεν αποτελεί εξαίρεση καθώς οι αποδόσεις των χωρών της περιφέρειας, Κύπρου, Ελλάδας, Ιταλίας, Πορτογαλίας και Ισπανίας έχουν αυξηθεί αισθητά το τελευταίο διάστημα. Αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγο στο ότι οι αγορές ήδη προεξοφλούν αύξηση των επιτοκίων από την Ευ-

ρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) ακόμα και από το ερχόμενο καλοκαίρι». Συνέχισε πως αυτές οι προσδοκίες αντανακλώνται στην απόδοση του Γερμανικού δεκαετούς ομολόγου, η οποία διαμορφώνεται πλέον στο 1,10%, ενισχυμένη κατά 120 μονάδες βάσης από τις αρχές του έτους. «Η σημαντική αύξηση στις αποδόσεις των ομολόγων της περιφέρειας οφείλεται επίσης στην διεύρυνση του περιθωρίου (spread) των αποδόσεων τους από το γερμανικό ομόλογο, λόγω κυρίως του τερματισμού του εκτάκτου προγράμματος αγοράς ομολόγων (PEPP) της ΕΚΤ τον περασμένο Μάρτιο, αλλά και λόγω των ανακοινώσεων

Οι αποδόσεις των χωρών της περιφέρειας, Κύπρου, Ελλάδας, Ιταλίας, Πορτογαλίας και Ισπανίας έχουν αυξηθεί αισθητά το τελευταίο διάστημα.

της ΕΚΤ για τερματισμό του κανονικού προγράμματος αγοράς ομολόγων, το πιθανότερο στο τέλος του δεύτερου τριμήνου του έτους». Όσον αφορά την Κύπρο, ο αναλυτής της Athlos Capital υπογράμμισε ότι το κυπριακό δεκαετές ομόλογο το οποίο εκδόθηκε τον περασμένο Ιανουάριο με επιτόκιο 0,99% τώρα διαπραγματεύεται κοντά στο 2,65%. Υπογράμμισε πως, αν και αυτό αποτελεί πρόκληση για το Γραφείο Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (ΓΔΔΧ) της Κύπρου όπως και όλες τις χώρες, καθώς αναγκάζονται να δανειζονται με υψηλότερο κόστος, η συγκυρία αυτή βρίσκει την Κύπρο σε σχετικά καλύτερο βαθμό ετοιμότητας, γιατί μέσω της συνετούς- όσο το επέτρεπαν οι συνθήκες- δημοσιονομικής πολιτικής και των επιτυχημένων ομολογιακών εκδόσεων των τελευταίων ετών, κατάφερε να εξασφαλίσει επαρκή

Η Κύπρος θα πρέπει να συνεχίσει τις μεταρρυθμίσεις προς τη σωστή κατεύθυνση, επιδιώκοντας, μεταξύ άλλων, νέες αναβαθμίσεις από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης.

Σε ανοδική πορεία οι αποδόσεις των EMTN

Σύμφωνα με τη σύνοψη της ετήσιας έκθεσης διαχείρισης δημοσίου χρέους 2021 που εκδόθηκε τέλος Απριλίου, από τις αρχές του 2021, οι αποδόσεις των EMTN της Κυπριακής Δημοκρατίας στη δευτερογενή αγορά ακολουθήσαν ανοδική πορεία, όπως έγινε και με τα πλείστα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης.

Από τον Μάρτιο του 2021 οι αποδόσεις ακολούθησαν καθοδική πορεία και προς το τέλος Σεπτεμβρίου 2021 και μέχρι το τέλος του 2021 επανήλθαν σε ανοδική πορεία με μεγαλύτερη μεταβλητότητα σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο. Η ανοδική πορεία των αποδόσεων των κυπριακών κρατικών ομολόγων συνεχίστηκε και κατά τους πρώτους

μήνες του 2022 εξαιτίας της προσδοκίας για αύξηση των επιτοκίων και άρσης των μέτρων / προγραμμάτων στήριξης της ΕΚΤ καθώς επίσης και της μεγάλης αβεβαιότητας για τον αντίκτυπο που θα έχει στις οικονομίες η ρωσο-ουκρανική κρίση.

Όπως αναφέρει, μετά από μια σημαντική συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας της κυπριακής οικονομίας το 2020 και της σημαντικής αύξησης του δημοσίου χρέους λόγω των μέτρων δημοσιονομικής πολιτικής της Κυβέρνησης για μετριασμό των επιπτώσεων της πανδημίας του covid-19, η κυπριακή οικονομία ανέκαμψε σχετικά γρήγορα από το σοκ της πανδημίας. Το πραγματικό ΑΕΠ αυξήθηκε κατά

5,5% το 2021, ανακτώντας ένα σημαντικό μέρος της απώλειας του 2020 λόγω της βελτιωμένης οικονομικής δραστηριότητας στους πλείστους τομείς της οικονομίας. Η αξιοποίηση μέρους των ταμειακών αποθεμάτων για κάλυψη των ακαθάριστων χρηματοδοτικών αναγκών του Δημοσίου συνέβαλε στην επαναφορά του δημοσίου χρέους ως προς το ΑΕΠ σε πτωτική πορεία. Η βελτίωση του δημοσιονομικού ισοζυγίου και σε συνδυασμό με την ισχυρή ταμειακή θέση της κυβέρνησης αναμένεται να μετριάσει τον αντίκτυπο της ρωσο-ουκρανικής κρίσης στην κυπριακή οικονομία και τον χρηματοπιστωτικό τομέα κατά το 2022.

Η AstroBank πρωτοπορεί στα ωφελήματα μητρότητας και πατρότητας

Αναγνωρίζοντας τη σημασία του παισικτικού χρόνου που πρέπει να περνούν οι γονείς με τα παιδιά τους στα πρώτα στάδια της ζωής τους, η AstroBank γίνεται η πρώτη τράπεζα στην Κύπρο που προχώρησε, στο πλαίσιο ανανέωσης της Συλλογικής Σύμβασης με την ΕΤΥΚ, με δική της εσωτερική πολιτική σε επέκταση της άδειας μητρότητας και άδειας πατρότητας από το πρώτο παιδί.

Εξι μήνες πληρωμένης άδειας στις μητέρες και τρεις εβδομάδες στους πατέρες.

Σε μια σύγχρονη απαιτητική εποχή και με σεβασμό στον άνθρωπο, την οικογένεια, την μητέρα, τον πατέρα, και το παιδί, η Τράπεζα παρέχει στο προσωπικό της επέκταση της άδειας μητρότητας στους έξι μήνες ανεξαρτήτως σειράς παιδιού, και τις άδειες πατρότητας στις τρεις εβδομάδες. Το ωφέλημα αυτό παρέχεται χωρίς καμία παρέμβαση στη μισθοδοσία εφόσον οι δικαιούχοι λαμβάνουν πλήρεις απολαβές καθ' όλη την διάρκεια απουσίας και είναι επιπλέον των αδειών που προσφέρονται βάσει της κυπριακής νομοθεσίας.

Σύμφωνα με την επικεφαλής του Τμήματος Ανθρώπινου Δυναμικού της Τράπεζας, Τώνια Χατζηκωστή, « η υποστήριξη του εργο-

δοτή μέσω της επέκτασης του παισικτικού χρόνου που θα έχουν οι γονείς στα πρώτα στάδια της ζωής του παιδιού τους, και σίγουρα χωρίς να έχει αυτό επιπτώσεις στα εισοδήματά τους, ενισχύει σε τεράστιο βαθμό τη μητρότητα και πατρότητα. Επιπλέον, να σημειώσω ότι για την περίοδο πριν και μετά την απόκτηση ενός παιδιού προσφέρονται προς τους γονείς δωρεάν συμβουλευτικές υπηρεσίες μέσω εξειδικευμένων συνεργατών μας. Μεταξύ αυτών των υπηρεσιών είναι η συμμετοχή σε σεμινάρια σχετικά με την προετοιμασία για τον τοκετό και την μετέπειτα φροντίδα του παιδιού».

Η AstroBank παρέχει επίσης εξειδικευμένα προγράμματα προς τους εργαζομένους και τις οικογένειές τους με σκοπό την ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους και την προαγωγή της ευεξίας και ψυχικής υγείας τους (well-being).

Ανάμεσά τους, σεμινάρια για το mindfulness (ενσυνειδητότητα), που βελτιώνουν την υγεία καθώς οδηγούν σε θετικές αλλαγές στη συμπεριφορά και στη στάση ζωής. Σύντομα θα εφαρμοστούν νέα προγράμματα που θα εστιάζουν σε αυτόν τον τομέα, αντιλαμβάνομενοι την σημασία της ευεξίας του κάθε ατόμου ξεχωριστά και πόσο αυτό βοηθά στην προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη.

Υλοποιούμε μια ολοκληρωμένη στρατηγική, δημιουργώντας ένα υποστηρικτικό και βιώσιμο περιβάλλον το οποίο προάγει την ψυχική υγεία και ενισχύει την εταιρική κουλτούρα.

Ταμείο 250 δισ. ευρώ για φθηνό δανεισμό κρατών προτείνει ο ESM

Τη σύσταση ενός ταμείου σταθερότητας της Ευρωζώνης συνολικού ύψους 250 δισ. ευρώ προτείνει ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας. Το ταμείο θα μπορεί να δίνει χαμηλότοκα δάνεια σε κράτη-μέλη που αντιμετωπίζουν προβλήματα από εξωτερικά σοκ.

Η μελέτη

Η πρόταση περιλαμβάνεται σε μελέτη που διενήργησαν τα στελέχη του ESM, Florian Misch και Martin Rey, με τίτλο «Το επιχείρημα για ένα Ταμείο Σταθερότητας της Ευρωζώνης που θα βασίζεται στη χορήγηση δανείων». Πέραν της μελέτης, και ο διευθύνων σύμβουλος του ESM Κλάους Ρέγκλινγκ είχε ταχθεί τα τελευταία χρόνια υπέρ της δημιουργίας ενός τέτοιου ταμείου για την ενίσχυση της σταθερότητας στην περιοχή της Ευρωζώνης. Τα στελέχη του ESM αναφέρουν ότι υπάρχουν αρκετοί παράγοντες που πιέζουν για τη σύσταση δημοσιονομικού ταμείου σταθεροποίησης για την Ευρωζώνη. Πρώτον, τα επίπεδα ρεκόρ του χρέους και οι πολιτικές μεγάλης νομισματικής στήριξης την περασμένη δεκαετία περιορίζουν τόσο τον νομισματικό χώρο στην Ευρωζώνη συνολικά όσο και τον δημοσιονομικό χώρο σε πολλές χώρες-μέλη. Δεύτερον, η προοπτική μεγάλων εξωτερικών και ασύμμετρων σοκ αυξάνεται. Ο πόλεμος στην Ουκρανία και η κλιματική αλλαγή μπορούν άμεσα ή έμμεσα να προκαλέσουν σημαντικά σοκ στην Ευρωζώνη. Ως παράδειγμα αναφέρονται οι πυρκαγιές στην Ελλάδα το 2021, οι οποίες προκάλεσαν δαπάνες πε-

Χαμηλότοκα δάνεια στις χώρες-μέλη της Ευρωζώνης που αντιμετωπίζουν προβλήματα από εξωτερικά σοκ.

Σύμφωνα με την πρόταση, η διάρκεια των δανείων θα είναι έως 10 έτη και το κόστος τους θα καθορίζεται από το επιτόκιο για τα 10ετή ομόλογα που εκδίδει ο ESM συν ένα μικρό περιθώριο 0,1%.

ρίπου 0,3% του ΑΕΠ το ίδιο έτος, καθώς και πρόσθετες δαπάνες με τον προϋπολογισμό του 2022. Τρίτον, το βάθος των υφέσεων μπορεί να αυξηθεί στο μέλλον, αν και τα έως τώρα στοιχεία παραμένουν περιορισμένα. Ωστόσο, σημειώνεται ότι η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση και η πανδημία του κορωνοϊού οδήγησαν σε οικονομικές υφέσεις που δεν είχαν σημειωθεί σε ανεπτυγμένες οικονομίες μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Εως το 4% του ΑΕΠ

Σύμφωνα με την πρόταση, η χορήγηση δανείων μπορεί να φθάσει έως το 4% του ΑΕΠ των χωρών που αντιμετωπίζουν πρόβλημα λόγω εξωτερικού σοκ, όπως

για παράδειγμα εξαιτίας του πολέμου στην Ουκρανία.

Για να είναι επιλέξιμη μια χώρα, δεν θα πρέπει να υπάγεται στη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος ή υπερβολικών ανισορροπιών. Η διάρκεια των δανείων θα είναι έως 10 έτη και το κόστος τους θα καθορίζεται από το επιτόκιο για τα 10ετή ομόλογα που εκδίδει ο ESM συν ένα μικρό περιθώριο 0,1%. Η μελέτη σημειώνει επίσης ότι στην Ευρωζώνη εντείνονται οι συζητήσεις για τη δημιουργία ενός ταμείου σταθεροποίησης, οι οποίες μπορούν να συνδυαστούν και με τις συνεχείς διαπραγματεύσεις που διενεργούνται και αφορούν τη μεταρρύθμιση του δημοσιονομικού πλαισίου της Ε.Ε.

Πληρωμές μέσω Κύπρου λόγω Ουκρανικού

Κυπριακές τράπεζες ανοίγουν λογαριασμούς περιορισμένης χρήσης σε Ουκρανούς και Ρώσους ναυτικούς

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Το 2020, εν μέσω κορωνοϊού, είχε προκύψει ένα σοβαρό ζήτημα με ναυτικό προσωπικό που έμεινε δεσμευμένο μέχρι και ένα χρόνο πάνω σε πλοία. Τότε, η Κύπρος είχε προχωρήσει σε αναγνώριση των ναυτικών ως βασικών εργαζομένων στον τομέα των μεταφορών και εφάρμοσε διαδικασίες αλλαγής πληρωμάτων, ώστε να καταφέρουν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους. Όπως είχε αναφέρει η τότε υφυπουργός Ναυτιλίας Νατάσα Πηλείδου, ο διεθνής ναυτιλιακός τομέας είχε εκτιμήσει ιδιαίτερα την πρωτοβουλία της Κύπρου ενώ η χώρα, ως ναυτιλιακό κέντρο, κατάρφερε να κερδίσει πόντους μέσα από αυτή την κατάσταση, αφού έδωσε λύσεις σε ένα ζήτημα περισσότερο κοινωνικής υφής στον τομέα της ναυτιλίας. Κάτι ανάλογο γίνεται και τώρα.

Όπως δήλωσε στην «Κ» ο υφυπουργός Ναυτιλίας Βασίλης Δημητριάδης, λόγω του αποκλεισμού ρωσικών τραπεζών από το σύστημα SWIFT, αλλά και της γενικότερης έκρυθμης κατάστασης στην Ουκρανία, παρατηρείται σοβαρό πρόβλημα στις καταβολές μισθών των ναυτικών από Ρωσία και Ουκρανία, με αποτέλεσμα μεγάλος αριθμός ναυτικών να αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα με την καταβολή των μισθών τους. Σε μια προσπάθεια ρύθμισης του θέματος, το Υφυπουργείο Ναυτιλίας έχει προχωρήσει το τελευταίο διάστημα σε συμφωνία με τρεις εμπορικές τράπεζες, την Κεντρική Τράπεζα και ιδρύματα ηλεκτρονικών πληρωμών, διαμορφώνοντας ένα πλαίσιο για άνοιγμα τραπεζικών λογαριασμών περιορισμένης χρήσης στην Κύπρο.

Πέραν των 5 χιλιάδων

Η συγκεκριμένη ρύθμιση αφορά Ουκρανούς και Ρώσους ναυτικούς που εργάζονται σε πλοία υπό κυπριακή σημαία ή πλοία που ανεξαρτήτως σημαίας, η διαχείρισή τους γίνεται στην Κύπρο. Έχουν

καταγραφεί περίπου πέραν των 5.000 ενεργεία ναυτικών που εργάζονται σε υπό κυπριακή σημαία πλοία ή που η διαχείριση των πλοίων γίνεται από την Κύπρο με το 65% να είναι Ουκρανοί και οι υπόλοιποι ρωσικής καταγωγής. Πλέον, όσοι από αυτούς εξυπηρετούνταν μέχρι πρότινος αποκλειστικά με ρωσικές ή ουκρανικές τράπεζες, δύνανται πλέον να αιτούνται άνοιγμα τραπεζικού τρεχούμενου λογαριασμού στην Κύπρο, με απλουστευμένες διαδικασίες, ώστε να εξασφαλίσουν πρόσβαση στους μισθούς τους, επισημαίνει ο Υφυπουργός. Τονίζεται, ωστόσο, ότι πρόκειται για λογαριασμούς περιορισμένης χρήσης. Αυτό σημαίνει ότι στην ουσία σε αυτούς τους λογαριασμούς θα εμβάζονται οι μισθοί των ναυτικών ώστε να

Η συμφωνία αφορά γύρω στους 4,5 χιλιάδες εν ενεργεία ναυτικούς που εργάζονται σε υπό κυπριακή σημαία πλοία. Το 65% είναι Ουκρανοί και οι υπόλοιποι είναι Ρώσοι.

μπορούν να κάνουν αναλήψεις για να μπορούν να ανταποκρίνονται στις τρέχουσες υποχρεώσεις και τις ανάγκες τους. Επίσης, για το άνοιγμα αυτών των λογαριασμών θα ακολουθείται από τις τράπεζες μια πιο απλουστευμένη διαδικασία. Σημειώνεται ότι η συμφωνία έγινε με την Τράπεζα Κύπρου, την Ελληνική και την Eurobank καθώς και τα ιδρύματα ηλεκτρονικών πληρωμών, ενώ για την εν λόγω ρύθμιση έχει ήδη εξασφαλιστεί η έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Όπως ανέφερε ο Υφυπουργός Ναυτιλίας η συγκεκριμένη ρύθμιση έγινε δεκτή με ιδιαίτερη θερμότητα από μεγάλο φάσμα της ναυ-

Ο τρεχούμενος λογαριασμός ανοίγει με μέγιστη μηνιαία δηλωμένη χρέωση και πίστωση, ίση με το μηνιαίο μισθό του πελάτη, ενώ στον εν λόγω λογαριασμό δεν θα εκχωρηθούν πιστωτικές διευκολύνσεις.

τιλιακής βιομηχανίας, ενώ ήταν από τα θέματα που ανέδειξε στην χθεσινή του συνάντηση το Κυπριακό Ναυτιλιακό Επιμελητήριο.

Τα έγγραφα

Στην επιστολή του Υφυπουργείου Ναυτιλίας, ημερομηνίας 14 Απριλίου, αναφέρεται ότι για το άνοιγμα του συγκεκριμένου τύπου λογαριασμών, ανάλογα με την περίπτωση του Χρηματοπιστωτικού Ιδρύματος, απαιτείται η υποβολή αντιγράφου διαβατηρίου, επαληθευμένο ως γνήσιο αντίγραφο του πρωτοτύπου από τον εργοδότη ή ψηφιακή ταυτότητα, απόδειξη διεύθυν-

σης με αντίγραφο λογαριασμού κοινής ωφελείας επιβεβαιωμένο ως αληθινό αντίγραφο από τον εργοδότη, ή επιστολή/βεβαίωση εργοδότη που παρέχει επιβεβαίωση της διεύθυνσης κατοικίας του ναυτικού. Επιπλέον, στο πλαίσιο της δέουσας επιμέλειας του ιδρύματος, το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα μπορεί να ζητήσει να επικοινωνήσει με τον πελάτη μέσω βιντεοκλήσης. Σημειώνεται ότι η υπογραφή του πελάτη μπορεί να ληφθεί και ψηφιακά. Επιπλέον, ο τρεχούμενος λογαριασμός ανοίγει με μέγιστη μηνιαία δηλωμένη χρέωση και πίστωση, ίση με το μηνιαίο μισθό του πελάτη, ενώ στον εν λόγω λο-

γαριασμό δεν θα εκχωρούνται πιστωτικές διευκολύνσεις. Επίσης, η χρεωστική κάρτα θα αποσταλεί στον εργοδότη και ο αριθμός pin θα κοινοποιηθεί σύμφωνα με το διαδραστικό πλαίσιο του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος.

Ηλεκτρονικές πληρωμές

Για τα ιδρύματα ηλεκτρονικών πληρωμών (ACEMPI), θα πρέπει να υποβάλλονται έγκυρο δελτίο ταυτότητας ή διαβατήριο, αποδεικτικό μόνιμης κατοικίας, το συμβόλαιο εργοδότησης, τηλεφωνο επικοινωνίας και όπου εφαρμόζεται, έγκυρη βίζα εργοδότησης ή άδεια εργασίας. Εκτός από τα παραπάνω, το άτομο θα πρέπει να συμπληρώσει μια φόρμα αίτησης λογαριασμού και να τύχει ελέγχου για κυρώσεις και δυσμενή μέσα, ενώ οι πληροφορίες που σημειώθηκαν παραπάνω θα πρέπει να επαληθευτούν ως έγκυρα αντίγραφα των πρωτότυπων εγγράφων. Σημειώνεται ότι για όλους αυτούς τους λογαριασμούς, ισχύουν όρια στη χρήση του λογαριασμού για πληρωμές και συναλλαγές ώστε ο λογαριασμός να μπορεί να αξιοποιηθεί μόνο για τις ανάγκες μισθοδοσίας του ναυτικού. Επιπλέον, αποτελεί προϋπόθεση για τον εργοδότη του ναυτικού να λειτουργεί έναν λογαριασμό στο ECOMMBX και να εκτελεί τις συμπληρωματικές πληρωμές στους ναυτικούς μεμονωμένους λογαριασμούς μέσω του λογαριασμού ECOMMBX. Η διαδικασία θα εκτελείται σύμφωνα με την πολιτική επιβίβασης του ECOMMBX. Το ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος SEPAGA, έχει θέσει ως βασικές απαιτήσεις για άνοιγμα λογαριασμού από Ουκρανούς εργαζόμενους, την υποβολή έγκυρου αντιγράφου διαβατηρίου, διεύθυνση, βιογραφικό, δελτίο μισθοδοσίας ή και συμβόλαιο, λεπτομέρειες εισοδήματος, προβολή συνολικού ποσού κεφαλαίων στον λογαριασμό και προσωπικά στοιχεία επικοινωνίας. Για τους Ρώσους εργαζόμενους ζητείται επίσης άδεια εργασίας.

Πυλώνας II για Ελάχιστη Παγκόσμια Φορολογία

ΣΤΙΣ 22 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2021, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε Οδηγία για την εισαγωγή ελάχιστου πραγματικού εταιρικού φορολογικού συντελεστή 15% στους ομίλους μεγάλων πολυεθνικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Το προσέδιο της Οδηγίας ακολουθεί τη δημοσίευση από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) των Πρότυπων Κανόνων του Πυλώνα II (που αναφέρονται επίσης ως Κανόνες Παγκόσμιας Αντι-διάβρωσης της Φορολογικής Βάσης) που έχουν σχεδιαστεί για να διασφαλίζουν ότι οι μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες πληρώνουν ένα ελάχιστο επίπεδο φόρου επί του εισοδήματος που προκύπτει σε κάθε δικαιοδοσία όπου δραστηριοποιούνται.

Οι προτεινόμενοι κανόνες θα ισχύουν για οποιονδήποτε όμιλο μεγάλων πολυεθνικών εταιρειών, τόσο εγχώριο όσο και διεθνή, με συνολικά ετήσια ενοποιημένα έσοδα του ομίλου άνω των 750 εκατομμυρίων ευρώ, με μητρική εταιρεία ή θυγατρική εγκατεστημένη σε κράτος μέλος της ΕΕ.

Ο πραγματικός φορολογικός συντελεστής του Ομίλου καθορίζεται ανά δικαιοδοσία διαιρώντας τους φόρους που καταβάλλονται από τις οντότητες αυτής της δικαιοδοσίας με το εισόδημά τους. Εάν ο πραγματικός φορολογικός συντελεστής όπως υπολογίζεται για μια συγκεκριμένη δικαιοδοσία είναι κάτω από τον ελάχιστο συντελεστή του 15%, ο Όμιλος πρέπει να πληρώσει έναν συμπληρωματικό φόρο, γνωστό ως Κανόνας Συμπερίληψης Εισοδήματος (ILR), για να αυξήσει τον πραγματικό φορολογικό του συντελεστή στο 15%. Το ILR επιβάλλει συμπληρωματικό φόρο σε μια μητρική οντότητα για το εισόδημα θυγατρικών και μόνιμων εγκαταστάσεων που φορολογείται κάτω από τον ελάχιστο πραγματικό φορολογικό συντελεστή 15%.

Το ILR εφαρμόζεται από πάνω προς τα κάτω, δηλαδή εφαρμόζεται από την οντότητα που βρίσκεται στην κορυφή της αλυσίδας ιδιοκτησίας στον Όμιλο. Ωστόσο, σε περίπτωση που η δικαιοδοσία της τελικής μητρικής οντότητας δεν εφαρμόζει το ILR, μία ή περισσότερες ενδιάμεσες μητρικές οντότητες ενδέχεται να πρέπει να εφαρμόσουν το ILR στις χαμηλά φορολογούμενες συνιστώσες οντότητές τους.

Στο βαθμό που το εισόδημα με χαμηλή φο-

Της Φανής Καϊκίτη
Διευθύντρια

K. Treppides & Co Ltd

ρολόγηση μιας συνιστώσας οντότητας του Ομίλου δεν υπόκειται σε φόρο βάσει ILR, τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόσουν τον κανόνα υπο-φορολογούμενων πληρωμών (UTPR), σύμφωνα με τον οποίο οποιοδήποτε υπόλοιπο ποσό συμπληρωματικού φόρου θα κατανέμεται στις οντότητες του Ομίλου εντός ΕΕ. Το ποσό του συμπληρωματικού φόρου που θα εισπράττει ένα κράτος μέλος από τις οντότητες του Ομίλου στην επικράτεια ή που θα καθορίζεται με βάση τους υπαλλήλους και τα περιουσιακά στοιχεία σε κάθε επικράτεια.

Το προσέδριο της Οδηγίας επιτρέπει στα κράτη μέλη της ΕΕ την επιλογή να εφαρμόζουν έναν εγχώριο συμπληρωματικό φόρο σε χαμηλά φορολογούμενες εγχώριες θυγατρικές, ο οποίος θα επιτρέπει ο συμπληρωματικός φόρος που οφείλεται από τις θυγατρικές να φορολογείται εντός της σχετικής χώρας της ΕΕ αντί της δικαιοδοσίας της μητρικής εταιρείας.

Σύμφωνα με τη Συμφωνία ΟΟΣΑ/G20, κυβερνητικές οντότητες, διεθνείς ή μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, συνταξιοδοτικά ταμεία ή επενδυτικά ταμεία που είναι μητρικές οντότητες πολυεθνικού ομίλου δεν θα εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας.

Οι κανόνες προβλέπουν επίσης την εξαιρέση ελάχιστων ποσών εισοδήματος (γνωστή ως εξαιρέση de minimis) σύμφωνα με την οποία εάν τα έσοδα και τα κέρδη σε μια δικαιοδοσία είναι κάτω από ένα ορισμένο ελάχιστο ποσό, δεν θα χρεώνεται συμπληρωματικός φόρος στα κέρδη που αποκτήθηκαν στη δικαιοδοσία αυτή, ανεξάρτητα από το εάν ο πραγματικός φορολογικός συντελεστής είναι κάτω του 15%. Το εισόδημα που αποκτάται από τη διεθνή ναυτιλία εξαιρείται επίσης από το πεδίο εφαρμογής των κανόνων.

Επιπλέον, οι κανόνες προβλέπουν διαχωρισμό ουσίας βάσει της οποίας ένα ποσό εισοδήματος που αντιστοιχεί τουλάχιστον στο 5% της αξίας των ενσώματων περιουσιακών στοιχείων και στο 5% του μισθολογίου μπορεί να εξαιρεθεί από τον συμπληρωματικό φόρο. Για τα πρώτα δέκα χρόνια, υπάρχει ένας μεταβατικός κανόνας όπου κατά το πρώτο έτος τα ποσά αυτά θα είναι 8% της λογιστικής αξίας των ενσώματων περιουσιακών στοιχείων και 10% της μισθοδοσίας, με αμρότερα τα ποσοστά να μειώνονται σταδιακά στο 5% κατά τη διάρκεια της δεκαετίας.

Οι κανόνες του Πυλώνα II προορίζονται να τεθούν σε ισχύ έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023 και να ισχύουν για οικονομικά έτη που ξεκινούν από την 31η Δεκεμβρίου 2023, με τους κανόνες UTPR να τίθενται σε ισχύ για τα οικονομικά έτη που ξεκινούν από την 31η Δεκεμβρίου 2024.

Αυτοί οι κανόνες δεν επηρεάζουν όλες τις πολυεθνικές εταιρείες, αλλά απευθύνονται σε μεγάλους ομίλους πολυεθνικών επιχειρήσεων με χαμηλούς πραγματικούς φορολογικούς συντελεστές. Οι κανόνες αναμένεται να αυξήσουν το βάρος συμμόρφωσης για τις μεγάλες πολυεθνικές επιχειρήσεις και θα απαιτήσουν παγκόσμιο συντονισμό μεταξύ των φορολογικών τμημάτων στις δικαιοδοσίες όπου βρίσκονται οι συνιστώσες εταιρείες του Ομίλου. Ενώ οι διατάξεις της Οδηγίας δεν είναι ακόμη οριστικές και εξακολουθούν να εξετάζονται από τα κράτη μέλη της ΕΕ τα οποία εμφανίζονται μερδεμένα από την πολυπλοκότητα των προτεινόμενων

κανόνων, οι Κυπριακές Εταιρείες που αποτελούν μέρος τέτοιων μεγάλων ομίλων θα πρέπει να αρχίσουν να αξιολογούν πώς μπορεί να επηρεαστούν και να σχεδιάσουν ανάλογα. Οι πολυεθνικές εταιρείες θα πρέπει να υπολογίσουν τον πραγματικό φορολογικό συντελεστή σε κάθε δικαιοδοσία όπου δραστηριοποιούνται και να εντοπίσουν δικαιοδοσίες με χαμηλή φορολογία που θα μπορούσαν ενδεχομένως να οδηγήσουν στην επιβολή συμπληρωματικού φόρου.

Μετά την παγκόσμια φορολογική μεταρρύθμιση για την επιβολή ελάχιστου παγκόσμιου εταιρικού φορολογικού συντελεστή 15%, η Κυπριακή κυβέρνηση εξετάζει το ενδεχόμενο να αυξήσει τον εταιρικό φορολογικό συντελεστή στην Κύπρο από το σημερινό 12,5% σε 15%. Ωστόσο, δεδομένου ότι οι συγκεκριμένοι κανόνες απαιτούν ελάχιστο πραγματικό φορολογικό συντελεστή 15%, ακόμη και αν η Κύπρος προχωρήσει στην αύξηση του εταιρικού της φορολογικού συντελεστή στο 15%, ο πραγματικός φορολογικός συντελεστής θα μπορούσε να είναι χαμηλότερος από 15% λόγω εφαρμογής φορολογικών καθεστώτων όπως το καθεστώς έκπτωσης επί νέων κεφαλαίων και πνευματικής ιδιοκτησίας.

Καθώς το προσέδριο της Οδηγίας επιτρέπει την επιβολή εγχώριου συμπληρωματικού φόρου και λαμβάνοντας υπόψη ότι διάφορες επιχειρηματικές ενώσεις δεν είναι υπέρ της αύξησης του εταιρικού φορολογικού συντελεστή, είναι πιθανό η Κύπρος να αποφασίσει τελικά να διατηρήσει τον εταιρικό φορολογικό συντελεστή στο 12,5% και αντ' αυτού να εφαρμόσει τον ελάχιστο πραγματικό φορολογικό συντελεστή σε οντότητες πολυεθνικών επιχειρήσεων με χαμηλή φορολογία, προκειμένου ο συμπληρωματικός φόρος να εισπράττεται στην Κύπρο αντί σε άλλες δικαιοδοσίες.

Εκτός από την αύξηση του εταιρικού φορολογικού συντελεστή, η κυβέρνηση εξετάζει τα ακόλουθα στο πλαίσιο μιας ευρύτερης φορολογικής μεταρρύθμισης:

- Τη μείωση του συντελεστή έκτακτης αμυντικής εισφοράς επί της πραγματικής διανομής μερίσματος από το 17% που είναι σήμερα.
- Την κατάργηση των διατάξεων της νομοθεσίας για τη λογιζόμενη διανομή μερίσματος.
- Τη μείωση του συντελεστή έκτακτης αμυν-

τικής εισφοράς από το 30% που είναι σήμερα.

- Τη μείωση ή κατάργηση του ετήσιου εταιρικού φόρου.
- Την εισαγωγή φορολογίας του άνθρακα με τη σταδιακή αύξηση των φόρων στα ορυκτά καύσιμα και την επιβολή περιβαλλοντικών εισφορών, στο πλαίσιο των μέτρων πράσινης φορολογίας που δημοσιεύει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η Κ. Treppides & Co Ltd, είναι η μεγαλύτερη ανεξάρτητη συμβουλευτική εταιρεία στην Κύπρο, με εδραιωμένη διεθνή παρουσία και γραφεία στη Μεγάλη Βρετανία και τη Μάλτα. Σήμερα το εργατικό δυναμικό της Κ.Treppides & Co Ltd, ανέρχεται στους 200 επαγγελματίες. Προφέρει ένα πλήρες φάσμα συμβουλευτικών, φορολογικών, λογιστικών υπηρεσιών σε ομίλους, εταιρείες και επενδυτές που δραστηριοποιούνται σε διεθνή βάση σε διάφορους οικονομικούς και επιχειρηματικούς τομείς. Η Εταιρεία η οποία ξεκίνησε τις εργασίες τις το 1985, διαθέτει 36 χρόνια εμπειρίας και μια επίλεκτη ομάδα εμπειρών στελεχών οι οποίοι μπορούν να καθοδηγήσουν και να βοηθήσουν επενδυτές και επιχειρήσεις κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εδραίωσης και μετέπειτα επενδυτικής δραστηριότητας στην Κύπρο και διεθνώς.

Στοιχεία Επικοινωνίας:

Marios A. Cosma
Managing Partner
mcosma@treppides.com
Costas Loizou
Director
cloizou@treppides.com
Fani Kaikiti
Manager
fkaikiti@treppides.com

Nicosia: Treppides Tower, Kafkasou 9, Aglantzia, CY 2112, Nicosia, Cyprus
Limassol: Andrea Kariolou 38, Ayios Athanasios, CY 4102, Limassol Cyprus
London: 7 Milner Street, London SW3 2QA
Malta: Level 1, Somnium, Tower Road, Swatar, Birkirkara BKR 4012

Βαριά η σκιά του πληθωρισμού σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά

«Βουτιά» καταναλωτικής εμπιστοσύνης και δείκτη οικονομικού κλίματος τον Απρίλιο

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Βαριά ρίχνει τη σκιά του ο πληθωρισμός στην ελληνική οικονομία και κοινωνία, με τα μεν νοικοκυριά να βλέπουν το πραγματικό τους εισόδημα να μειώνεται και να φοβούνται πλέον, υπό τον φόβο ενός νέου σπράλ ύφεσης, την ανεργία, τις δε επιχειρήσεις να βλέπουν όχι μόνο τα περιθώρια κέρδους να συμπιέζονται από την αύξηση του κόστους παραγωγής και λειτουργίας, αλλά να καταγράφεται και μείωση του όγκου πωλήσεων.

Το χειρότερο είναι ότι το φαινόμενο δεν είναι πρόσκαιρο, με το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE) να επισημαίνει στην τελευταία έρευνα οικονομικής συγκυρίας που δημοσιοποιήθηκε χθες και αφορά τον Απρίλιο ότι «καθώς ο πόλεμος συνεχίζεται, με τις κυρώσεις στη Ρωσία, αλλά και από την πλευρά της να διευρύνονται, οι αρνητικές επενέργειες στις τιμές δεν θα υποχωρήσουν αισθητά τους προσεχείς μήνες». Συνολικά ο δείκτης οικονομικού κλίματος στην Ελλάδα καταρράκωσε τον Απρίλιο στις 105 μονάδες, από τις 112,1 μονάδες τον Μάρτιο, στο χαμηλότερο σημείο των τελευταίων 12 μηνών.

Επιβαρυνμένοι και από την οικονομική κρίση της προηγούμενης δεκαετίας, οι καταναλωτές στην Ελλάδα όχι μόνο παραμένουν οι πιο απαισιόδοχοι στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με μεγάλη απόσταση από τους καταναλωτές στις άλλες χώρες, αλλά η καταναλωτική εμπιστοσύνη επέστρεψε στα χαμηλά επίπεδα της μνημονιακής εποχής, όπως άλλωστε και πολλές καταναλωτικές συνήθειες. Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης υποχώρησε αισθητά τον Απρίλιο, στις -55,3 μονάδες (από -51,4 μονάδες τον Μάρ-

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υποχώρησε για τέταρτο συνεχή μήνα στο λιανεμπόριο, στις 85 μονάδες.

Το ποσοστό των καταναλωτών που δηλώνουν ότι «μόλις τα βγάζουν πέρα» αυξήθηκε στο 65% από 56% μέσα σε ένα μήνα.

τιο), επίπεδο αρκετά χαμηλότερο εκείνου πριν από ένα χρόνο (-38,4 μονάδες) και το χαμηλότερο από τον Αύγουστο του 2017. Η εργασιακή ανασφάλεια επιστρέφει, η πρόθεση για μεγάλες αγορές μειώνεται σημαντικά, καθώς αυξάνονται λόγω ανατιμήσεων οι δαπάνες για ηλεκτρικό ρεύμα, μετακινήσεις και διατροφή, ενώ ενισχύεται το ποσοστό των καταναλωτών στο 65%, από 56% τον Μάρτιο, που δηλώνουν ότι «μόλις τα βγάζουν πέρα».

Μεγάλος είναι ο αρνητικός αντίκτυπος των ανατιμήσε-

ων και στους βασικούς επιχειρηματικούς κλάδους, καθώς επιβαρύνεται σημαντικά το κόστος για τη λειτουργία των επιχειρήσεων, ενώ βρίσκονται αντιμέτωπες με την υποχώρηση της ζήτησης. Τα δομικά υλικά, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, έχουν ανατιμηθεί κατά 10,2%, με τις ανατιμήσεις να μην αφορούν μόνο το ενεργειακό κόστος, αλλά και όλα τα υπόλοιπα, από το σίδερο για τον οπλισμό των κτιρίων μέχρι τις μαρμαρόπλακες. Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις κατασκευές εξασθένησε αισθητά τον Απρίλιο, στις 132,2 μονάδες (από 144,1 μονάδες τον Μάρτιο).

Λιανεμπόριο

Στον κλάδο στον οποίο αποτυπώνεται άμεσα αρχικά η αρνητική ψυχολογία των καταναλωτών και στη συνέχεια και η μείωση των πραγματικού εισοδήματος, το λιανεμπόριο, ο δει-

κτης επιχειρηματικών προσδοκιών υποχώρησε για τέταρτο συνεχή μήνα, στις 85 μονάδες. Η επιδείνωση είναι αποτέλεσμα κυρίως της χειροτέρευσης των προσδοκιών σε όλους τους κλάδους, με εξαίρεση μόνο τον κλάδο οχημάτων - ανταλλακτικών που απλώς διορθώνει την πολύ άσχημη πορεία του. Υπενθυμίζεται ότι ο τζίρος των σουπερ μάρκετ στο πρώτο τρίμηνο του 2022 υποχώρησε κατά 1,4% (στοιχεία NielsenIQ) παρά τη σημαντική αύξηση των τιμών, ενώ από την έρευνα του IOBE προκύπτει ότι οι επιχειρήσεις του λιανεμπορίου τροφίμων περιορίζουν τις παραγγελίες προς τους προμηθευτές.

Βιομηχανία

Η βιομηχανία βρίσκεται αντιμέτωπη με τις μεγάλες ανατιμήσεις αλλά και με τις μεγάλες καθυστερήσεις στην παραλαβή πρώτων υλών. Σύμφωνα με την S&P Global που καταρτίζει τον δείκτη υπευθύνων προμηθειών στη μεταποίηση, η αύξηση των τιμών εισροών και η μετακύλιση του κόστους στους πελάτες των βιομηχανιών προκάλεσε υποτονική αύξηση των νέων παραγγελιών, ενώ τον Απρίλιο οι χρόνοι παράδοσης των προμηθειών επιμηκύνθηκαν με τον μεγαλύτερο βαθμό που έχει καταγραφεί ποτέ. Για το 2022 η S&P Global αναμένει αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής στην Ελλάδα κατά μόλις 1,4%. Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στη βιομηχανία υποχώρησε στις 108,8 μονάδες (από τις 117,1 μονάδες τον Μάρτιο).

Εικόνα επιδείνωσης καταγράφεται και στις υπηρεσίες, με εξαίρεση φυσικά τον τουρισμό, ο οποίος βεβαίως καλείται να ανακάμψει μετά δύο χρόνια σημαντικών απωλειών που προκάλεσε η πανδημία.

Χειρότερες μέρες «βλέπουν» οι CEO στην Ελλάδα

Διάχυτη είναι η απαισιοδοξία μεταξύ των διευθυνόντων συμβούλων (CEO) στην Ελλάδα για τις επιπτώσεις στην ελληνική οικονομία από τον πόλεμο στην Ουκρανία, κάτι που αποτυπώνεται και στον σχετικό δείκτη (ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO General Index,) ο οποίος το πρώτο τρίμηνο του 2022 υποχώρησε στις 140 μονάδες, από 181 μονάδες το τέταρτο τρίμηνο του 2021. Το πρώτο τρίμηνο του 2021, με τη χώρα σε μερικό lockdown, ο σχετικός δείκτης ήταν σε υψηλότερα επίπεδα, στις 147 μονάδες.

Η υποχώρηση του δείκτη οφείλεται στις αρνητικές συνθήκες που διαμορφώθηκαν μετά την εισβολή στην Ουκρανία και στην αβεβαιότητα μεταξύ των CEO για τον χρόνο λήξης των πολεμικών επιχειρήσεων, την επαναφορά στην κανονικότητα, τις νέες διεθνείς οικονομικές σχέσεις που θα επικρατήσουν και την επίδρασή τους στην ελληνική οικονομία και στις επιχειρήσεις. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων ανά κατηγορία μεγέθους δείχνει σημαντική πτώση του δείκτη σε όλα τα μεγέθη επιχειρήσεων, ωστόσο η μείωση στις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις ήταν μικρότερη έναντι των υπολοίπων. Εξί στους δέκα CEO δήλωσαν ότι η αύξηση του πληθωρισμού και των τιμών ενέργειας θα έχει μεγάλη αρνητική επίπτωση στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, ενώ εννέα στους δέκα εκτίμησαν ότι ο πόλεμος στην Ουκρανία θα έχει επίπτωση στον του-

ρισμό, με το 11% να προβλέπει ότι αυτή θα είναι μεγάλη. Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης της χώρας παρουσίασε κάθετη πτώση στις 160 μονάδες στο α' τρίμηνο του 2022 έναντι 257 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEO που δηλώνουν ότι βελτιώθηκε η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας συγκρινόμενη με ένα έτος πριν, μειώθηκε σε 20% έναντι

Εξί στους δέκα δήλωσαν ότι η αύξηση του πληθωρισμού και των τιμών ενέργειας θα έχει μεγάλη αρνητική επίπτωση στην ανάπτυξη.

73% το προηγούμενο τρίμηνο. Ο δείκτης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις επιδεινώθηκε στις 156 μονάδες έναντι 222 το προηγούμενο τρίμηνο. Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης των εταιρειών σημείωσε πτώση στις 117 μονάδες έναντι 157 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Ο δείκτης τρεχουσών δαπανών για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου σημείωσε μικρότερη πτώση και διαμορφώθηκε στις 120 μονάδες έναντι 140 το προηγούμενο τρίμηνο.

Ο δείκτης των διευθυνόντων συμβούλων υποχώρησε στις 140 μονάδες το α' τρίμηνο του 2022. Σημειώνεται ότι το α' τρίμηνο του 2021, με τη χώρα σε μερικό lockdown, ο δείκτης ήταν σε υψηλότερα επίπεδα, στις 147 μονάδες.

Σύνδεση Ελλάδας - Ιταλίας με υποθαλάσσιο καλώδιο οπτικών ινών 320 χλμ.

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ

Στην τελική ευθεία εισέρχεται το έργο της κατασκευής του υποθαλάσσιου δικτύου οπτικών ινών (Ionian) στο Ιόνιο που υλοποιεί η εταιρεία Islalink. Όπως αναφέρουν στην «Κ» στελέχη της ισπανικής εταιρείας, που ανήκει στον καναδικό όμιλο Fiera Infrastructure, το έργο θα ολοκληρωθεί τον Δεκέμβριο, όπως προβλέπει το χρονοδιάγραμμα. Θα προηγηθεί «τον Οκτώβριο η ανάπτυξη και πόντιση του καλωδίου το οποίο έχει ήδη κατασκευαστεί», όπως σημειώνουν, με δεδομένο ότι η συγκεκριμένη διαδικασία δεν επιτρέπεται να λάβει χώρα τους καλοκαιρινούς μήνες.

Το καλώδιο 320 χλμ., που θα διαθέτει και επίγεια υποστηρικτική όδευση, θα συνδέσει την Πρέβεζα με την Κροτόνη της Καλαβρίας στην Ιταλία. Κατ' επέκταση θα επιτρέψει τη σύνδεση του Μιλάνου και της Ρώμης με την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Το συγκεκριμένο καλώδιο δημιουργεί μια εναλλακτική -έναντι των υφιστάμενων- όδευση και αναμένεται να εξυπηρετήσει την αυξημένη ζήτηση για χωρητικότητας που υφίσταται ανάμεσα στη Δυτική Ευρώπη και την Ελλάδα.

Το καλώδιο θα διαθέτει 24 δέσμες οπτικών ινών, καθεμία από τις οποίες θα είναι σε θέση να μεταφέρει περισσότερα από 15 τεραμπάιτ ανά δευτερόλεπτο (Tbps). Μέσω ακόμη εναλλακτικής επίγειας όδευσης (που λειτουργεί υποστηρικτικά στην

υποθαλάσσια όδευση) η προσφερόμενη χωρητικότητα προς και από την Αθήνα, το Μιλάνο, τη Ρώμη και τη Θεσσαλονίκη θα αυξάνεται στα 40 Tbps, σύμφωνα με όσα αναφέρουν από την Islalink. Η υποδομή θα είναι ποντισμένη σε μεγάλο βάθος της τάξεως των χιλίων μέτρων, προκειμένου να αποτραπεί ο κίνδυνος πρόκλησης φθοράς που οφείλεται, κατά βάση, στην ανθρώπινη δραστηριότητα, στην αλιεία και στην αγκυροβόληση.

Σύμφωνα με ανάλυση της Islalink, η Ελλάδα εμφανίζει επενδυτικό έλλειμμα σε οπτικές ίνες. Το

Τον Οκτώβριο θα ποντιστεί στο Ιόνιο η οπτική ίνα, συνδέοντας την Πρέβεζα με την Καλαβρία.

2021, βάσει της ίδιας ανάλυσης, το δίκτυο οπτικών ινών μέχρι το σπίτι (FTTH) αντιπροσώπευε μόλις το 0,4% του συνόλου των τηλεπικοινωνιακών υποδομών, με το ποσοστό αυτό να ανέρχεται κατά μέσον όρο στο 32% στις χώρες του ΟΟΣΑ. Κατά τα ίδια στοιχεία, στην Ελλάδα η διείσδυση των υποδομών υπερυψηλής ευρυζωνικότητας (UFBB) ανέρχεται σε 2,4% έναντι 19% που αποτελεί τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Ως αποτέλεσμα, σήμερα υπάρχουν μόνο δύο συστήματα

Το καλώδιο θα ποντιστεί σε μεγάλο βάθος της τάξεως των 1.000 μέτρων, προκειμένου να αποτραπεί ο κίνδυνος φθοράς που οφείλεται, κατά βάση, στην ανθρώπινη δραστηριότητα, στην αλιεία και στην αγκυροβόληση.

που συνδέουν την ελληνική ενδοχώρα με τη Δυτική Ευρώπη, από τα οποία το ένα έχει αναπτυχθεί από τον ΟΤΕ.

Η Islalink ξεκίνησε να σχεδιάζει το Ionian το 2019, ενώ τέλη του περασμένου χρόνου εξασφάλισε το σύνολο των απαιτούμενων αδειοδοτήσεων για τη χρήση του βυθού.

Η ισπανική εταιρεία επιδιώκει την ενίσχυση της παρουσίας της στην Ελλάδα. Προς την κατεύθυνση αυτή, τον περασμένο Νοέμβριο υπέγραψε με τη θυγα-

τρική του ΑΔΜΗΕ Grid Telecom συμφωνία 25ετούς διάρκειας, με αντικείμενο την επέκταση του επίγειου οπτικού δικτύου κορμού του υποβρυχίου καλωδίου Ionian. Όπως έχει ανακοινώσει η Grid Telecom, η συνεργασία της θυγατρικής του ΑΔΜΗΕ και της Islalink σηματοδοτεί την επέκταση κρίσιμων ευρυζωνικών υποδομών στη Μεσόγειο που ενισχύουν σημαντικά τη διασυνδεσιμότητα της Ελλάδας με την Ιταλία με επιπλέον χωρητικότητα 360 Tbps.

Εμφαση σε ταμειακές και αποδείξεις δίνουν οι ελεγκτές της ΑΑΔΕ

Ειδικοί έλεγχοι λογισμικών φορολογικών μηχανισμών (ταμειακών μηχανών), λουκέτα, έλεγχοι ηλεκτρονικών συναλλαγών και δεδομένα από τα ηλεκτρονικά βιβλία περιλαμβανονται στο σχέδιο της ΑΑΔΕ για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής την περίοδο του καλοκαιριού. Συνολικά θα διενεργηθούν 34.000 μερικοί επιτόπιοι έλεγχοι πρόληψης από τις εφορίες και τα νέα ελεγκτικά κέντρα και 14.500 από την Υπηρεσία Ερευνών και Διασφάλισης των Δημοσίων Εσόδων.

Τα ελεγκτικά κλιμάκια ξεκινούν τα «ταξίδια» στις τουριστικές περιοχές της χώρας και στις περιπτώσεις που διαπιστώνουν μη τήρηση της νομοθεσίας θα επιβάλλουν τα προβλεπόμενα λουκέτα.

Το μεγάλο πρόβλημα είναι η μη έκδοση αποδείξεων και η υπαγραφή επί της ουσίας του ΦΠΑ από τις επιχειρήσεις. Υπενθυμίζεται ότι ετησίως το ελληνικό Δημόσιο χάνει περισσότερα από 5,5 δισ. ευρώ από τον ΦΠΑ. Με τον έλεγχο των ηλεκτρονικών συναλλαγών, των POS, των εταιρειών ντελβέρι, οι ελεγκτικές αρχές εκτιμούν ότι φέτος το «κενό» ΦΠΑ θα περιορισθεί σημαντικά.

Σημειώνεται ότι για όσους φοροδιαφεύγουν προβλέπεται λουκέτο δύο έως και δέκα ημερών: Με τη διαπίστωση μη έκδοσης ή ανακριβούς περισσότερων των 10 αποδείξεων ή ανεξαρτήτως πλήθους εφόσον η αξία των παραστατικών υπερβαίνει τα 500

ευρώ ξεκινούν οι διαδικασίες αναστολής λειτουργίας της επιχείρησης. Για 48 ώρες την πρώτη φορά, για 96 ώρες αν ξαναπέσει στην ίδια παράβαση μέσα στην ίδια ή την επόμενη χρονιά για τρεις αποδείξεις ανεξαρτήτως αξίας και αμελλητί για 10 ημέρες κάθε φορά που εντός δύο φορολογικών ετών από την πρώτη

Την περίοδο του καλοκαιριού έχουν προγραμματιστεί 34.000 επιτόπιοι έλεγχοι, με τις τουριστικές περιοχές να βρίσκονται στο επίκεντρο.

παράβαση διαπιστώνεται από τον ίδιο έλεγχο η μη έκδοση ή η ανακριβής έκδοση τουλάχιστον τριών παραστατικών πώλησης, σε οποιαδήποτε επαγγελματική κατάσταση του υπόχρεου, ανεξαρτήτως αξίας αυτών.

Στην περίπτωση όπου παρεμποδίζεται η διενέργεια επιτόπιου ελέγχου με απειλή ή χρήση βίας κατά των ελεγκτικών οργάνων, με απόφαση του διοικητή της ΑΑΔΕ αναστέλλεται μέχρι ένα μήνα η λειτουργία της επαγγελματικής εγκατάστασης του υπόχρεου στην οποία αφορά ο έλεγχος.

ΠΡ. ΚΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Αυξάνονται οι απευθείας πτήσεις από τις ΗΠΑ προς την Ελλάδα

Συνδέσεις με περισσότερες αμερικανικές πόλεις, δρομολόγια έως τα Χριστούγεννα

Στην παράταση του πτητικού τους προγράμματος, πέραν των καλοκαιρινών μηνών, αλλά και στην αλλαγή του τύπου αεροσκαφών που χρησιμοποιούν σε μεγαλύτερα μεγέθη και στην προσθήκη συνδέσεων με περισσότερες αμερικανικές πόλεις προχωρούν οι αμερικανικές αεροπορικές εταιρείες, ύστερα από διαβουλεύσεις με τον υπουργό Τουρισμού Βασίλη Κικίλια και την εξαιρετική πορεία των κρατήσεων στις απευθείας πτήσεις από και προς την Ελλάδα.

500.000 θέσεις

Η παράταση του προγράμματος αναμένεται να είναι τέτοια που να περιλάβει τον Δεκέμβριο, καθώς καταγράφεται, αλλά και αναμένεται, ζήτηση για ταξίδια στην Ελλάδα έως και τα Χριστούγεννα. Οι αμερικανικές εταιρείες και η Emirates προσφέρουν περίπου 500.000 θέσεις για την Αθήνα μέχρι το τέλος Οκτωβρίου (από Νέα Υόρκη, Βοστώνη, Ατλάντα, Σικάγο, Φιλαδέλφεια και Ουάσιγκτον), αριθμός που θα αυξηθεί με τη χρονική επέκταση των δρομολογίων και τη δρομολόγηση μεγαλύτερων αεροσκαφών.

Ειδικότερα, ο υπουργός Τουρισμού σημείωσε ότι πραγματοποιήσε διαδοχικές τηλεδιασκέψεις με ανώτερα στελέχη των τριών αμερικανικών εταιρειών που εκτελούν δρομολόγια στην Αθήνα φέτος, δηλαδή τις Delta Airlines, American Airlines και United Airlines. Στις διαβουλεύσεις που έγιναν με τον εκτελεστικό αντιπρόεδρο

Η United Airlines θα δρομολογήσει μεγαλύτερο αεροσκάφος στις πτήσεις προς Αθήνα από τις επόμενες εβδομάδες, ενώ εξετάζει το ενδεχόμενο να πετάει απευθείας και προς Θεσσαλονίκη.

Τι σχεδιάζουν Delta, American και United Airlines.

Global Sales and Distribution Delta Airlines, Steve Sear, τον Managing Director NY Sales, Scott Jordn και άλλα στελέχη της Delta (που φέτος ξεκίνησε δρομολόγια από τη Νέα Υόρκη στις 7 Μαρτίου και άνοιξε για πρώτη φορά με απευθείας πτήση τη Βοστώνη), συζητήθηκαν οι τρόποι με τους οποίους θα μπορέσει να επιμκυνθεί η σεζόν.

Η εταιρεία εξέφρασε την πρόθεσή της να παρατείνει τις πτήσεις μέχρι και το τέλος Δεκεμβρίου, ώστε να συμπεριλάβει και τις χριστουγεννιάτικες διακοπές,

μετατρέποντας ουσιαστικά τη δραστηριοποίησή της στην Ελλάδα σε δεκάμηνη. Εξετάστηκαν επίσης οι τρόποι επέκτασης της λειτουργίας τον Ιανουάριο και τον Φεβρουάριο. Συμφωνήθηκε έτσι η σύσταση ομάδας εργασίας με στελέχη της εταιρείας και του υπουργείου με σκοπό τη μετατροπή κατ' αρχάς ενός τουλάχιστον δρομολογίου σε δρομολόγιο συνεχούς λειτουργίας, δηλαδή όλο τον χρόνο.

Στην τηλεδιάσκεψη με την American Airlines και συγκριμένα τον Managing Director Global Sales, Jim Carter και άλλα στελέχη της αεροπορικής, επίσης συμφωνήθηκε η σύσταση ομάδας εργασίας της ελληνικής πλευράς που θα μεταβεί στα κεντρικά γραφεία της εταιρείας στο Τέξας με στόχο να παρουσι-

αστούν οι δυνατότητες ανοίγματος και νέων προορισμών στην Ελλάδα το 2023-2024, εκτός της Αθήνας, με τη Θεσσαλονίκη και το Ηράκλειο Κρήτης να είναι εκ των πιθανότερων υποψηφίων προορισμών. Παράλληλα μπήκαν οι βάσεις, εξηγεί ο Β. Κικίλιας, «για το άνοιγμα νέων προορισμών στις ΗΠΑ» – με το Μαϊάμι, το Ντάλας και δευτερευόντως το Λος Άντζελες να μπαίνουν στην ατζέντα. Η American Airlines φέτος αύξησε κατά 80% τις διαθέσιμες θέσεις της σε σχέση με το 2019 και κατά 48% σε σχέση με πέρυσι.

Επιπλέον, η United Airlines, η τρίτη αμερικανική αεροπορική που πραγματοποιεί απευθείας πτήσεις στην Ελλάδα, αποφάσισε, σύμφωνα με τον Managing Director Atlantic Network Planning, Darren Scott, να δρομολογήσει μεγαλύτερο αεροσκάφος στις πτήσεις προς Αθήνα από τις επόμενες κιόλας εβδομάδες λόγω της αυξημένης ζήτησης, ενώ έγιναν προκαταρκτικές συζητήσεις και για την προοπτική να πετάει απευθείας και προς Θεσσαλονίκη. Υπενθυμίζεται πως το 2019 στην Ελλάδα ήρθαν 1,179 εκατομμύρια Αμερικανοί επισκέπτες, που διαπάνθησαν 1,188 δισ. ευρώ. Το 2021 η ταξιδιωτική κίνηση από τις ΗΠΑ αυξήθηκε κατά 271,6% σε 396.000 ταξιδιώτες από 106.600 το 2020. Φέτος πιθανολογείται πως θα έρθουν περισσότεροι Αμερικανοί ταξιδιώτες σε σχέση με το 2019.

ΗΛΙΑΣ Γ. ΜΠΕΛΛΟΣ

No1 ταξιδιωτικός προορισμός η Ελλάδα για την Thomas Cook

«Η Ελλάδα αποτελεί αυτή τη στιγμή τον προορισμό με τις μεγαλύτερες πωλήσεις και αυτή τη στιγμή το 30% των κρατήσεων μας είναι για την Ελλάδα, ενώ οι κρατήσεις για ορισμένα δημοφιλή ελληνικά νησιά, όπως η Ρόδος, είναι ήδη επτά φορές περισσότερες από πέρυσι», τόνισε ο Alan French, διευθύνων σύμβουλος της Thomas Cook. Η Thomas Cook, που κατέρρευσε το 2019 και εξαγοράστηκε από τη Fosun Tourism Group, λειτουργεί πλέον αποκλειστικά ως μια διαδικτυακή ταξιδιωτική επιχείρηση. «Αυτή τη στιγμή το 30% των κρατήσεων μας είναι για την Ελλάδα, ποσοστό υψηλότερο από ό,τι στην Ισπανία συνολικά», προσέθεσε κατά τη διάρκεια παρουσίασης του ομίλου στην Αθήνα.

«Είμαστε πολύ αισιόδοχοι για τις προοπτικές του ελληνικού τουρισμού το 2022. Για τους ταξιδιώτες της Thomas Cook αποτελεί έναν από τους πιο δημοφιλείς προορισμούς και αναμένουμε ότι η δημοτικότητα αυτή θα διατηρηθεί», δήλωσε ο Al. French, προσθέτοντας πως είναι στρατηγική απόφαση του ομίλου να επεκτείνει τις δραστηριότητές του εδώ με νέες συνεργασίες με ελληνικές επιχειρήσεις της ελληνικής τουριστικής βιομηχανίας.

Για τους πελάτες της Thomas Cook, η Ρόδος είναι το πιο δημοφιλές ελληνικό νησί, ακολουθούμενη από την Κρήτη, την Κω, την Κέρκυρα και τη Σαντορίνη. Για όλους αυτούς τους προορισμούς υπάρχει ήδη αρκετά μεγάλη αύξηση στις κρατήσεις σε σχέση με το 2021: οι κρατήσεις για τη Ρόδο είναι 7 φορές περισσότερες από πέρυσι, για την Κω 5,2

Το 30% των τουριστικών κρατήσεων του ταξιδιωτικού οργανισμού αφορά ελληνικούς προορισμούς.

φορές, για την Κρήτη 4,6, για τη Σαντορίνη 3,9 φορές και για την Κέρκυρα είναι 3,6 φορές.

Όσον αφορά τον αντίκτυπο του πολέμου στην Ουκρανία, ο επικεφαλής της Thomas Cook σημείωσε ότι οι κρατήσεις είναι υψηλότερες τώρα από ό,τι πριν από έξι εβδομάδες και οι πελάτες φαίνεται να ανησυχούν λιγότερο για τον πόλεμο. Επιπλέον, επεσήμανε ότι οι πελάτες κάνουν κράτηση ακόμη πιο κοντά στην αναχώρηση από πέρυσι. Έτσι, αυτή τη στιγμή το 52% των κρατήσεων της Thomas Cook είναι για τις επόμενες 10 εβδομάδες».

Η μέση ταξιδιωτική δαπάνη για τις διακοπές των ταξιδιωτών της Thomas Cook στην Ελλάδα υπολογίζεται στις 2.600 ευρώ, 5% υψηλότερη από πέρυσι.

Η. ΜΠ.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η No1 ενημερωτική εφαρμογή στην Κύπρο

Μείνετε ενημερωμένοι!

Κατεβάστε την εφαρμογή της Καθημερινής Κύπρου στο κινητό σας

Πλαφόν στα τιμολόγια ρεύματος και αποζημίωση έως 600 ευρώ

Ανώτατη τιμή για ένα έτος από τον Ιούλιο – Ποιοι θα λάβουν την έκτακτη ενίσχυση

Της ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

Πλαφόν στα οικιακά τιμολόγια στα επίπεδα των 145 ευρώ η μεγαβατώρα και έως 160 ευρώ στα εμπορικά, βιομηχανικά και επαγγελματικά ώστε να μειωθεί το κόστος ρεύματος σε όλη την οικονομική αλυσίδα και έμμεσο πλαφόν στη χονδρεμπορική αγορά, προβλέπει ο νέος μηχανισμός που θα ισχύσει από τον Ιούλιο και για διάστημα ενός έτους. Ο μηχανισμός τον οποίο προανήγγειλε ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης θα λειτουργεί ως εξής:

1. Θα τεθεί πλαφόν στα τιμολόγια λιανικής για κάθε κατηγορία (οικιακά, εμπορικά, βιομηχανικά κ.λπ.) που θα ξεκινάει από τα 145 έως τα 160 ευρώ. Με τον τρόπο αυτό οι τιμές θα διαμορφωθούν για τους οικιακούς καταναλωτές κατά 30% υψηλότερα από τα προ κρίσης επίπεδα και πάνω από 50% χαμηλότερα από τα σημερινά. Αντίστοιχα, τα τιμολόγια των επιχειρήσεων θα είναι υψηλότερα από 30% έως και 40% από τα προ κρίσης επίπεδα.

2. Η Οριακή Τιμή Συστήματος θα συνεχίσει να διαμορφώνεται με το σημερινό σύστημα που καταλήγει να καθορίζεται από τις υψηλές τιμές φυσικού αερίου, προκειμένου να μην επηρεαστούν οι διασυνδεδεμένες αγορές (Βουλγαρίας και Ιταλίας) και να μην παραβιαστεί το ενιαίο ευρωπαϊκό μοντέλο.

3. Η εσωτερική αγορά ωστόσο θα αποσυνδεθεί από την τιμή του φυσικού αερίου και την Οριακή Τιμή Συστήματος.

Για όσο διάστημα αυτή διαμορφώνεται πάνω από τα 150 ευρώ/MWh (η σημερινή τιμή είναι στα 233,80) οι μονάδες που συμμετέχουν στη χονδρεμπορική αγορά δεν θα αποπληρώνονται βάσει της Οριακής Τιμής.

4. Για κάθε ώρα της ημέρας θα εισπράττουν ένα ποσό που έχει προκαθοριστεί ανά τεχνολογία βάσει του μεταβλητού τους κόστους. Ένα προκαθορισμένο κόστος για τον λιγνίτη, το φυσικό αέριο, τα υδροηλεκτρικά και τις ΑΠΕ που συμμετέχουν στην αγορά. Έτσι, τα όποια υπερκέρδη αντλούνται από την «πηγή».

5. Οι προμηθευτές θα αγοράζουν την ενέργεια για τους πελάτες τους στον σταθμισμένο μέσο όρο αμοιβών των παραγωγών. Με τον τρόπο αυτό απο-

Η νέα δέσμη μέτρων, σύμφωνα με τον πρωθυπουργό, θα απορροφήσει το 70% έως 80% της αύξησης της τιμής της κιλοβατώρας για τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά.

Το πλαφόν θα τεθεί για κάθε κατηγορία (οικιακά, εμπορικά, βιομηχανικά κ.λπ.) και θα ξεκινάει από τα 145 έως τα 160 ευρώ η μεγαβατώρα.

δεσμεύεται το κόστος της προμήθειας από την Οριακή Τιμή και το φυσικό αέριο, οπότε και εξαλείφεται ουσιαστικά η Ρήτρα Αναπροσαρμογής, η οποία θα καταργηθεί και με νόμο.

6. Στο κόστος που θα αγοράσουν από τη χονδρεμπορική αγορά οι προμηθευτές θα προσθέσουν τα λειτουργικά τους κόστη και ένα περιθώριο κέρδους για να τιμολογήσουν το ρεύμα που θα παρέχουν στους πελάτες τους. Η διαφορά αυτού του κόστους με το πλαφόν της λιανικής θα επιδοτείται από το κράτος. Το πλαφόν των 145 ευρώ/MWh για τα οικιακά τιμολόγια παίρνει ως βάση τα τιμολόγια της ΔΕΗ. Ο στόχος που έχει τεθεί και ο οποίος θα αναπροσαρμόζεται κάθε φορά για να επιτυγχάνεται, είναι όλα τα οικιακά τιμολόγια να διαμορφώνονται πάνω από τα 150 ευρώ/MWh (η σημερινή τιμή είναι στα 233,80) οι μονάδες που συμμετέχουν στη χονδρεμπορική αγορά να μην αποπληρώνονται βάσει της Οριακής Τιμής.

κιακά τιμολόγια να διαμορφώνονται σταθερά για ένα χρόνο σε επίπεδα 30% υψηλότερα από αυτά της προ κρίσης.

Ο μηχανισμός έχει λάβει υπόψη του μέση τιμή TTF φυσικού αερίου για ένα έτος στα 100 ευρώ/MWh. Η συνολική επιβάρυνση για τον κρατικό προϋπολογισμό υπολογίζεται στα 2,5 δισ. ευρώ. Το γκρίζο σημείο αυτού του μηχανισμού είναι οι πιθανές υπερτιμολογήσεις που μπορεί να κάνουν οι προμηθευτές για να αποσπάσουν μεγαλύτερες επιδοτήσεις, κάτι που θα αντιμετωπιστεί με συνεχείς ελέγχους από τη ΠΑΕ.

Αναδρομική επιδότηση

Ο νέος μηχανισμός θα τεθεί σε εφαρμογή από τον Ιούλιο, ενώ για τον Μάιο και τον Ιούνιο ο πρωθυπουργός ανακοίνωσε επέκταση των επιδοτήσεων που δίνονται στα νοικοκυριά και στις επιχειρήσεις και για καταναλώσεις πάνω από 300 κιλοβατώρας τον μήνα και όχι μόνο για τις κύριες κατοικίες. Ανακοίνωσε επίσης αναδρομική κάλυψη μέρους της επιβάρυνσης που είχαν όσοι κατανάλωσαν πάνω από 300 κιλοβατώρας. Η Πολιτεία, όπως είπε ο πρωθυπουργός, θα επιστρέψει στον ατομικό τραπεζικό λογαριασμό κάθε ιδιοκτήτη ή νοικιαστή

πρώτης κατοικίας το 60% των πρόσθετων επιβαρύνσεων τις οποίες έχει υποστεί από τον Δεκέμβριο έως τον Μάιο. Το όριο της έκτακτης αυτής αποζημίωσης θα είναι τα 600 ευρώ και θα αφορά όλους τους πολίτες με ετήσιο εισόδημα έως 45.000 ευρώ. Ταυτόχρονα για τον Μάιο και τον Ιούνιο θα καλύπτεται κατά 50% η όποια αύξηση στην κατανάλωση και πέραν των 300 kWh που επιδοτούνται έως σήμερα. Η νέα έκπτωση θα αφορά και τις μη κύριες κατοικίες και μάλιστα για το σύνολο της μηνιαίας κατανάλωσής τους.

Ο πρωθυπουργός ανακοίνωσε και την επιβολή έκτακτου τέλους 90% στα επιπλέον έσοδα των παραγωγών ηλεκτρικής ενέργειας, όπως αυτά προσδιοριστούν από τη ΠΑΕ. «Οι επιχειρήσεις παραγωγής ρεύματος θα κληθούν να καταβάλουν το δικό τους μέρος αλληλεγγύης στην κοινωνία, που δοκιμάζεται από την ακρίβεια», τόνισε ανακοινώνοντας το μέτρο, που είχε προαναγγείλει ο ίδιος.

Ειδική αναφορά έκανε ο πρωθυπουργός και στην εξοκονόμηση ενέργειας. Αναφέρθηκε στο πρόγραμμά «Ανακυκλώνω - αλλάζω συσκευή» και στα προγράμματα «Εξοικονομώ» κατοικιών και επιχειρήσεων αλλά και στις δυνατότητες εξοικονόμησης των πολιτών. «Η φθηνότερη ενέργεια είναι αυτή που δεν καταναλώνουμε ποτέ. Συνεπώς, μικρές αλλαγές στις συνήθειές μας, όπως μικρές αλλαγές στις ρυθμίσεις των κλιματιστικών μας, θα φέρουν αμέσως και χαμηλότερους λογαριασμούς. Έτσι βοηθούμε και το περιβάλλον αλλά και το πορτοφόλι μας», είπε. Το πακέτο μέτρων που ανακοίνωσε χθες ο πρωθυπουργός, θα εξειδικεύσουν σήμερα οι συναρμόδιοι υπουργοί.

Με διάθεση ειλικρίνειας προς τους πολίτες της χώρας τόνισε ότι καμία εθνική στήριξη δεν θα μπορεί να απορροφήσει όλες τις αυξήσεις και να κρατήσει τις τιμές ενέργειας εκεί που ήταν πριν από την κρίση. Οποιοι ισχυρίζονται ότι μπορεί να το κάνει, σας «λέει ψέματα». Η νέα δέσμη μέτρων, σύμφωνα με τον πρωθυπουργό, θα απορροφήσει το 70% έως 80% της αύξησης της τιμής της κιλοβατώρας για τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά.

Ελεγχος από Επιτροπή Ανταγωνισμού σε πέντε προμηθευτές ρεύματος

Τα αντανakλαστικά της Επιτροπής Ανταγωνισμού κινητοποίησε ο θόρυβος που έχει ξεσπάσει γύρω από την τιμή του ρεύματος. Ομάδες στελεχών της Επιτροπής Ανταγωνισμού εισέβαλαν ταυτόχρονα στα γραφεία των πέντε καθετοποιημένων εταιρειών προμήθειας, δηλαδή των ΔΕΗ, Protergia, Elpedison, «Ηρών» και NRG, όπου και έπασαν δουλειά για διάστημα τεσσάρων έως και οκτώ ωρών. Χρησιμοποιώντας λέξεις-κλειδιά μπήκαν στους υπολογιστές των διαφόρων Διευθύνσεων των πέντε εταιρειών και πήραν όλα τα σχετικά mails καθώς και άλλα στοιχεία που ζήτησαν και ανακώρυσαν για να συνεχίσουν την έρευνά τους στα γραφεία της Επιτροπής. Οι έλεγχοι, σύμφωνα με πληροφορίες, θα συνεχιστούν και σήμερα στις μν καθετοποιημένες εταιρείες του κλάδου αλλά και στις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στη χονδρική.

Αντικείμενο της έρευνας είναι να διαπιστωθεί κατά πόσον υπάρχουν συντονισμένες πρακτικές στη συμπεριφορά των πέντε εταιρειών που συμμετέχουν στη χονδρεμπορική αγορά, κατά πόσον υπάρχει καταχρηστική συμπεριφορά στον δεσπόζοντα «παίκτη», δηλαδή τη ΔΕΗ, και πώς εφαρμόζεται η ρήτρα αναπροσαρμογής από το σύνολο των παρόχων στη λιανική αγορά.

Η παρέμβαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού με αιφνιδιαστικούς ελέγχους ήρθε σε μια στιγμή έντονων στοχοποιήσεων των εταιρειών ηλεκτρισμού, από πολιτικά κόμματα, καταναλωτικές οργανώσεις και φορείς, που προκάλεσε η εκτόξευση των τιμών ρεύματος στα ύψη και η αδυναμία των καταναλωτών να αποπληρώσουν συνεχόμενους «φουσκωμένους» λογαριασμούς, παρά τις επιδοτήσεις. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού είχε ξεκινήσει

αυτεπάγγελτη έρευνα τον Δεκέμβριο του 2021, στο πλαίσιο της οποίας, όπως αναφέρει στην επίσημη ανακοίνωσή της, τελούν και οι επιτόπιοι αιφνιδιαστικοί έλεγχοι. Η αυτεπάγγελτη έρευνα, όπως σημειώνει, ξεκίνησε προκειμένου να διερευνηθούν «τυχόν αντανταγωνιστικές πρακτικές βάσει των άρθρων 1 και 2 ν. 3959/2011 και 101/102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ)». Στην ανακοίνωσή της η Επιτροπή επισημαίνει επίσης ότι η διεξαγωγή τέτοιων ελέγχων γίνεται σε επιχειρήσεις από τις οποίες μπορεί να συλλεχθούν στοιχεία για αντανταγωνιστικές πρακτικές στην ερευνώμενη αγορά και δεν προδικάζει ότι οι επιχειρήσεις έχουν εμπλακεί σε αντανταγωνιστική συμπεριφορά, ούτε προδικάζει το αποτέλεσμα της έρευνας.

Μετά τη συλλογή των στοιχείων και την επεξεργασία τους η Επιτροπή θα καλέσει σε ακρόαση τις εταιρείες για να προχωρήσει στην ολοκλήρωση της έρευνας και στη συνέχεια σε εισήγηση και απόφαση της ολομέλειας, διαδικασία που θα διαρκέσει μήνες, οπότε δεν θα έχει κάποιο αντίκτυπο άμεσα στις τιμές ρεύματος.

Για συνθήκες ενδεχόμενης χειραγώγησης των τιμών στη χονδρεμπορική αγορά έκανε πάντως λόγο σε σειρά επιστολών της προς τη ΠΑΕ η ΕΒΙΚΕΝ, με πιο πρόσφατη αυτή του Απριλίου, καλώντας τη να παρέμβει. Η ΠΑΕ, ωστόσο, σύμφωνα με τουλάχιστον με όσα διημιέφθησαν στη συνάντηση που είχε με τον αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης Αλέξη Τσίπρα τις προηγούμενες ημέρες, στην οποία τέθηκε το αίτημα της ΕΒΙΚΕΝ, «έδειξε» την Επιτροπή Ανταγωνισμού ως αρμόδια για μια τέτοια παρέμβαση.

ΧΡΥΣΑ ΛΙΑΓΓΟΥ

Μεταξύ άλλων, ερευνάται εάν υπάρχουν συντονισμένες πρακτικές από τις πέντε εταιρείες που συμμετέχουν στη χονδρεμπορική αγορά.

Νέες αυξήσεις στη βενζίνη φέρνει η εκτίναξη της διυλιστηριακής τιμής

Σε ιστορικό ρεκόρ έφτασε η διυλιστηριακή τιμή της αμόλυβδης, παράγοντας που θα οδηγήσει αντιστοίχως μέσα στις επόμενες ημέρες και σε ιστορικά υψηλά επίπεδα την τιμή της αντίδιας. Ξεκινώντας από τα 1.303,57 ευρώ το κυβικό στις αρχές του έτους και κινούμενη σταθερά πάνω από τα 1.620 ευρώ το κυβικό από την 1η Μαΐου, η διυλιστηριακή τιμή της βενζίνης, που αποτελεί τη βάση τιμολόγησης του καυσίμου, έφτασε στις 4 Μαΐου στα 1.635,77 ευρώ και χτύπησε ιστορικό ρεκόρ στα 1.648,75 ευρώ. Η εξέλιξη αυτή είναι αποτέλεσμα της πρότασης της Κομισιόν να συμπεριλάβει στο έκτο πακέτο των κυρώσεων εις βάρος της Μόσχας την πλήρη διακοπή των εισαγωγών αργού σε έξι μήνες και διυλισμένων προϊόντων έως τα τέλη του 2022. Έτσι, το χρηματιστήριο προϊόντων δεν ακολουθούσε τις προηγούμενες ημέρες την αποκλιμάκωση του αργού, αλλά αντιθέτως κινήθηκε ανοδικά, καθώς προεξόφλησε τις ελλείψεις προϊόντων που θα προκαλέσει στην Ευρώπη, η οποία εισάγει σημαντικές ποσότητες από τη Ρωσία.

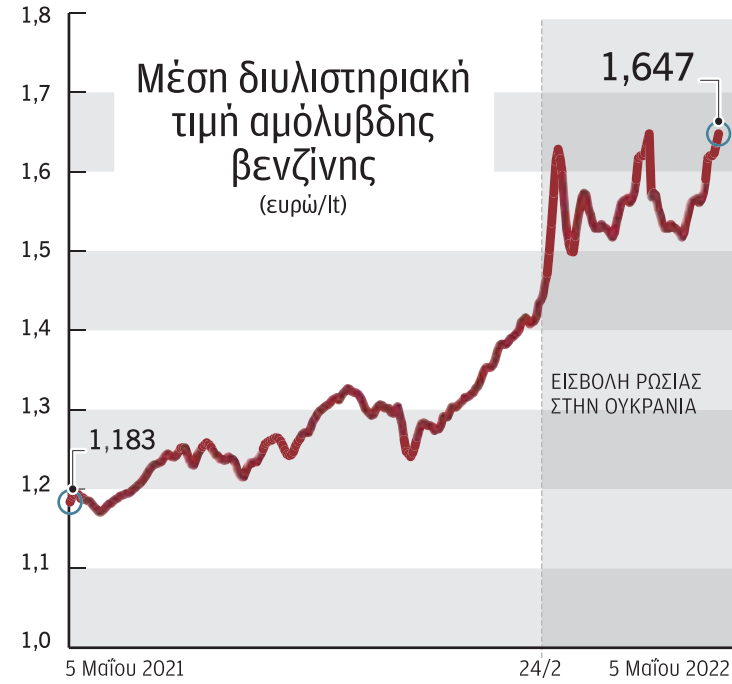
Όπως εξηγούν στην «Κ» κύκλοι των διυλιστηρίων, αυτή τη στιγμή οι διεθνείς τιμές των βεν-

Την Πέμπτη η τιμή διυλιστηρίου για τη βενζίνη κατέγραψε ιστορικό ρεκόρ στα 1.648,75 ευρώ/κυβικό.

ζινών στη Μεσόγειο (Platt's σε δολάρια/τόνο) είναι οι ιστορικά μέγιστες και, ταυτόχρονα, η ιστορία του δολαρίου έναντι του ευρώ βρίσκεται στα ιστορικά υψηλά της (ισχυρό δολάριο) από το 2003 και μετά.

Τα ελληνικά διυλιστήρια τιμολογούν καθημερινά τα προϊόντα τους με βάση τον κυλιόμενο μέσο όρο των τελευταίων τεσσάρων διεθνών τιμών αναφοράς (Platt's Μεσογείου σε δολάρια/τόνο) και τον κυλιόμενο μέσο όρο των τελευταίων τεσσάρων ημερών της ισοτιμίας ευρώ/δολαρίου (ECB), με αποτέλεσμα να έχει σημειώσει ιστορικό ρεκόρ και η διυλιστηριακή τιμή.

Η κατάσταση που διαμορφώνεται ενόψει του επαπειλούμενου εμπάργκο στο ρωσικό πετρέλαιο προεξοφλεί ελλείψεις προϊόντων και περαιτέρω κλι-

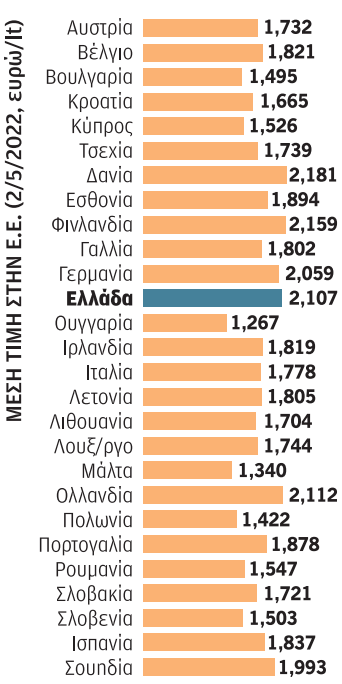

μάκωση της διυλιστηριακής τιμής. Αυτό σημαίνει ότι η τιμή στην αντλία θα αρχίσει από τις επόμενες ημέρες να ανεβαίνει πολύ πάνω από τα επίπεδα των 2,127 ευρώ το λίτρο που κινείται μεσοσταθμικά σήμερα. Μια αντίστοιχη πορεία ακολουθεί και η τιμή του ντίζελ, που κινείται

στα 1,885 ευρώ το λίτρο, από τα 1,481 ευρώ στις αρχές του έτους.

Η όποια ωφέλεια είδαν μέχρι τώρα οι καταναλωτές στην αντλία εξανεμίζεται και τα συναρμόδια επιτελεία αναζητούν από τώρα κονδύλια για την ενίσχυση των επιδοτήσεων.

Παράλληλα διαπραγματεύο-

νται με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξάγηση από τις ποσοτώσεις βιοκαυσίμων στο ντίζελ και στη βενζίνη (7% και 5%, αντιστοίχως), τα οποία επιβαρύνουν την τελική τιμή μαζί με τον ΦΠΑ γύρω στα 10 λεπτά το λίτρο. Αν και παρόμοιο αίτημα απορρίφθηκε στο παρελθόν από την Ε.Ε.,

η αίσθηση που επικρατεί είναι ότι στην παρούσα συγκυρία της ενεργειακής κρίσης θα συναντήσει την αποδοχή των Βρυξελλών.

Κύκλοι των διυλιστηρίων, πάντως, επισημαίνουν ότι η Ελλάδα δεν πρόκειται να αντιμετωπίσει πρόβλημα ελλείψεων σε προϊόντα βενζίνης και πετρελαίου. Τόσο το διυλιστήριο της Motor Oil όσο και των ΕΛΠΕ είναι εξαγωγικά σε ποσοστό 80% και 60%, αντιστοίχως. «Μπορεί το καθεύα από μόνο του να καλύψει 3-4 φορές την κατανάλωση της Ελλάδας», τονίζουν κύκλοι των διυλιστηρίων, διαβεβαιώνοντας ότι δεν υπάρχει κανένας φόβος ελλείψεων. Οσον αφορά το ρωσικό αργό, τα ελληνικά διυλιστήρια έχουν περιορίσει σημαντικά την έκθεσή τους αντικαθιστώντας σταδιακά από το τέταρτο τρίμηνο του 2021 τις ποσότητες με αντιστοιχείς άλλων παραγωγών. Η Motor Oil έχει σταματήσει τελείως τις εισαγωγές ρωσικού αργού, ενώ τα ΕΛΠΕ, που έκαναν εισαγωγές μέσω traders και όχι απευθείας από τη Ρωσία, έχουν έρθει σε κατ' αρχήν συμφωνία με την Aramco για την προμήθεια αργού προς αντικατάσταση του ρωσικού πετρελαίου.

ΧΡΥΣΑ ΛΙΑΓΓΟΥ

Πριμ για την ολοκλήρωση δημοσίων έργων χωρίς παρατάσεις

Κίνητρα σε εργολήπτες που επιβαρύνονται από τις αυξήσεις στα υλικά

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΙΑΛΙΟΥ

Σε θεσμικές και τεχνικές παρεμβάσεις με σκοπό τη «διάσωση» των δημοσίων έργων –κυρίως εκείνων μικρού αντικειμένου– που αντιμετωπίζουν προβλήματα από τις μεγάλες αυξήσεις στις τιμές των πρώτων υλών προχωρεί το υπουργείο Υποδομών. Όπως ανακοινώθηκε, το υπουργείο πρόκειται να δώσει παράταση έως 6 μήνες σε όσους εργολήπτες τη ζητήσουν και πριμ σε όσους ολοκληρώσουν τα έργα τους χωρίς τη χρήση παρατάσεων. Επίσης πρόκειται να πληρώσει το πραγματικό κόστος των τιμών ασφαλτικών, PVC και πολυαιθυλενίου και να προχωρήσει σε νέα αναθεώρηση των συντελεστών τιμών για μια σειρά από υλικά για το τελευταίο τρίμηνο του προηγούμενου έτους.

Μετά την πρώτη, μάλλον... επεισοδιακή συνάντηση της ηγεσίας του υπουργείου με εκπροσώπους του κατασκευαστικού κλάδου (βλ. «Κ» 23.3.2022), ακολούθησαν τρεις τεχνικές συζητήσεις ανάμεσα σε συμβούλους των δύο πλευρών και χθες η τελευταία συνάντηση, και πάλι ανάμεσα στην ηγεσία του υπουργείου και στους εργολήπτες. Όπως ανακοινώθηκε μετά το πέρας της συνάντησης, το υπουργείο προωθεί πέντε θεσμικές παρεμβάσεις για τη συνέχιση των έργων και μία τεχνικής φύσεως. Πιο συγκεκριμένα:

- Έκδοση συντελεστών αναθεώρησης για το δ΄ τρίμηνο

Το υπουργείο Υποδομών θα πληρώσει το πραγματικό κόστος των τιμών ασφαλτικών, PVC και πολυαιθυλενίου και θα προχωρήσει σε νέα αναθεώρηση των συντελεστών τιμών για μια σειρά από υλικά.

Οι κατασκευαστές θα αποζημιώνονται με βάση τα τιμολόγια τους.

του 2021 εντός Μαΐου. Ήδη το υπουργείο έχει αναθεωρήσει τους συντελεστές στα τέλη της προηγούμενης χρονιάς.

- Τιμολόγηση ασφάλτου, PVC και πολυαιθυλενίου με απολογιστικό τρόπο. Αυτό σημαίνει ότι οι εργολήπτες θα αποζημιωθούν με βάση τα τιμολόγια τους, σε όποια τιμή και αν έχουν αγοράσει τα εν λόγω υλικά.
- Θέσπιση πριμ ολοκλήρωσης έργων. Αφορά όσους ολοκληρώσουν τα έργα σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμά τους χωρίς

τη χρήση παρατάσεων.

- Ενεργοποίηση «Επιτροπής διαπίστωσης τιμών δημοσίων έργων».
- Επιμήκυνση της προθεσμίας εκτέλεσης των έργων έως 6 μήνες.

«Με τις κινήσεις αυτές, το υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών κινητροδοτεί τους αναδόχους να συνεχίσουν και να ολοκληρώσουν τα έργα, αφού το πριμ θα δίνεται μόνο σε ολοκληρωμένα και χωρίς καθυστερήσεις έργα. Παράλληλα, με τις πέντε παρεμβάσεις παρέχεται η αναγκαία ανάσα στην αγορά με την επιμήκυνση των έργων χωρίς τον κίνδυνο δικαστικών εμπλοκών», αναφέρει η ανακοίνωση του υπουργείου.

Οι σχετικές ρυθμίσεις πρόκειται να κατατεθούν στη Βουλή την επόμενη εβδομάδα. Σύμφωνα με πηγές του υπουργείου Υποδομών, το κόστος τους για το Δημόσιο δεν είναι δυνατόν σε αυτή τη φάση να υπολογιστεί, καθώς ο αριθμός των δημοσίων έργων που έχουν ανατεθεί από την αυτοδιοίκηση, φορείς του Δημοσίου και υπουργεία είναι πολύ μεγάλος. Ωστόσο, έχει εξασφαλιστεί η συναίνεση του υπουργείου Οικονομικών, σταθμίζοντας προφανώς το κόστος του «παγώματος» έργων ή της χρεοκοπίας μικρών εργοληπτικών εταιρειών την περίοδο ολοκλήρωσης του ΕΣΠΑ.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η διαδικασία αναθεώρησης των συντελεστών προβλέπεται από τη νομοθεσία, όμως την περίοδο των μνημονίων σταμάτησε να γίνεται ως τακτική διαδικασία και μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο με απόφαση του εκάστοτε υπουργού. Όπως έχει πρόσφατα δηλώσει ο υπουργός Υποδομών Κώστας Καραμανλής, το πρόβλημα στις αυξομειώσεις των τιμών θα λύσει η δημιουργία ενός πληροφοριακού συστήματος προσδιορισμού κόστους των συντελεστών παραγωγής τεχνικών έργων, που θα περιλαμβάνει Παρατηρητήριο Τιμών, Σύστημα Αναλύσεων Τιμών και Προσδιορισμού Κόστους και Σύστημα Ενιαίων Τεχνικών Προδιαγραφών. Με τον τρόπο αυτό, ούτε το Δημόσιο θα αναλαμβάνει το επιχειρηματικό ρίσκο, αλλά ούτε οι εργολήπτες θα είναι στο έλεος εξωγενών, συχνά απρόβλεπτων, παραγόντων.

Στο 84,5% του 2019 η επιβατική κίνηση στο «Ελευθέριος Βενιζέλος»

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ

Πέρυσι ορισμένες ημέρες του καλοκαιριού, κυρίως τον Αύγουστο, η επιβατική κίνηση στο «Ελευθέριος Βενιζέλος» υπήρξε σημαντικά μεγαλύτερη σε σχέση με το συγκρινόμενο διάστημα του 2019. Η τάση αυτή αναμένεται φέτος να διευρυνθεί για το σύνολο της καλοκαιρινής περιόδου, με παράγοντες των αερομεταφορών να εκτιμούν ότι η επιβατική κίνηση στο μεγαλύτερο αεροδρόμιο της χώρας –ενδεχομένως και σε μεγάλους περιφερειακούς αερολιμένες– θα ξεπεράσει τα μεγέθη του 2019, οπότε ο τουρισμός εμφανίσε ρεκόρ.

Το θετικό αυτό σενάριο επιβατιώνουν τα στοιχεία επιβατικής κίνησης στο «Ελευθέριος Βενιζέλος» για τον Απρίλιο, οπότε διακινήθηκαν 1,68 εκατ. άτομα, αριθμός που αντιστοιχεί στο 84,5% του ίδιου μήνα του 2019. Συμβολή στην ανάκαμψη της επιβατικής κίνησης είχαν οι μετακινήσεις της πασχάλινης περιόδου, με την κίνηση εσωτερικού να είναι τον Απρίλιο, έναντι του 2019, μειωμένη κατά 4,3%, σε 548.700 επιβάτες. Η διεθνής κίνηση, κατά τη συγκρινόμενη χρονική περίοδο, έχει υποχωρήσει κατά 20%, σε 1,1 εκατ. ταξιδιώτες. Εάν το σύνολο της κίνησης (εσωτερικού και εξωτερικού) του περασμένου μήνα συγκριθεί με τον Απρίλιο του 2021, οπότε παρέμειναν σε ισχύ τα έκτακτα μέτρα περιορισμού της πανδημίας και ο αριθμός των επιβατών είχε περιοριστεί σε 318.000, καταγράφεται άνοδος 428%.

Κατά το διάστημα Ιανουαρίου - Απριλίου από το «Ελ. Βενιζέλος» διακινήθηκαν 4,5 εκατ. επιβάτες, αριθμός μειωμένος κατά 29,6% έναντι του αντίστοιχου τετραμήνου του 2019. Είναι, όμως, αυξημένος κατά 352% συγκριτικά με τους τέσσερις πρώτους μήνες του 2021. Επίσης, οι επιβάτες εσωτερικού παρέμειναν κάτω από τα επίπεδα του 2019 κατά 21,4%, ενώ οι διεθνείς επιβάτες κατά 33,3%.

Σύμφωνα με τις προβλέψεις στελεχών των αερομεταφορών, τα θερινά προγράμματα των αεροπορικών και τις κρατήσεις των ξενοδοχείων, όσο εντείνεται η τουριστική περίοδος τόσο το χάσμα των επιδόσεων ανάμεσα στο 2019 και τη φετινή χρονιά

Τον Απρίλιο διακινήθηκαν από τον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών 1,68 εκατ. άτομα.

θα γεφυρώνεται. Η τάση αυτή έχει διαφανεί ήδη από το πρώτο τρίμηνο της φετινής χρονιάς, οπότε η επιβατική κίνηση στο «Ελ. Βενιζέλος» αντιστοιχούσε στο 64% των επιπέδων του 2019.

Ωστόσο, όπως εξηγούν στελέχη της αγοράς, παρά την προσδοκώμενη επιστροφή της κίνησης στο 2019, το ζητούμενο είναι οι καλές αυτές επιδόσεις να καταγραφούν σε δωδεκάμηνη βάση, δηλαδή να μην περιορίζονται στους μήνες της θερινής σεζόν.

RIK 1 | RIK HD

ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2021 - 2022

66^{ος}

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ ΓΙΟΥΡΟΒΙΖΙΟΝ 2022

Α΄ Ημιτελικός

Σε απευθείας τηλεοπτική μετάδοση από το Τορίνο.

Τρίτη 10 Μαΐου, 10.00μ.μ. RIK 1 & RIK HD

Σειρά εμφανίσεων

1. ΑΛΒΑΝΙΑ	7. ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	13. ΑΥΣΤΡΙΑ
2. ΛΕΤΟΝΙΑ	8. ΟΛΛΑΝΔΙΑ	14. ΙΣΛΑΝΔΙΑ
3. ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	9. ΜΟΛΔΑΒΙΑ	15. ΕΛΛΑΔΑ
4. ΕΛΒΕΤΙΑ	10. ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	16. ΝΟΡΒΗΓΙΑ
5. ΣΛΟΒΕΝΙΑ	11. ΚΡΟΑΤΙΑ	17. ΑΡΜΕΝΙΑ
6. ΟΥΚΡΑΝΙΑ	12. ΔΑΝΙΑ	

Η Κύπρος δεν ψηφίζει.

Υποστηρικτές:

RIK 1 | RIK HD

ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2021 - 2022

66^{ος}

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ ΓΙΟΥΡΟΒΙΖΙΟΝ 2022

Β΄ Ημιτελικός

Σε απευθείας τηλεοπτική μετάδοση από το Τορίνο.

Πέμπτη 12 Μαΐου, 10.00μ.μ. RIK 1 & RIK HD

Σειρά εμφανίσεων

1. ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	900-318-01	7. ΣΑΝ ΜΑΡΙΝΟ	900-318-07	13. ΡΟΥΜΑΝΙΑ	900-318-13
2. ΙΣΡΑΗΛ	900-318-02	8. ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	900-318-08	14. ΠΟΛΩΝΙΑ	900-318-14
3. ΣΕΡΒΙΑ	900-318-03	9. ΚΥΠΡΟΣ	-	15. ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ	900-318-15
4. ΑΖΕΡΜΠΑΙΤΖΑΝ	900-318-04	10. ΙΡΛΑΝΔΙΑ	900-318-10	16. ΒΕΛΓΙΟ	900-318-16
5. ΓΕΩΡΓΙΑ	900-318-05	11. Β. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	900-318-11	17. ΣΟΥΗΔΙΑ	900-318-17
6. ΜΑΛΤΑ	900-318-06	12. ΕΣΘΟΝΙΑ	900-318-12	18. ΤΣΕΧΙΑ	900-318-18

Σε συνεργασία με την

Τηλεφωνήστε στο 900-318-XX
Στείλτε SMS στο 5511 τον κωδικό XX.
€1.01/Κλήση (σταθερό), €1.10/κλήση (κινητό), €1.01/μήνυμα

Υποστηρικτής:

Αμερικανοί και Ευρωπαίοι κόβουν δαπάνες λόγω ακρίβειας

Αλλάζουν συνήθειες σε είδη διατροφής, στρέφονται σε φθηνότερα ρούχα

Με το δυσβάστακτο πλέον κόστος του φυσικού αερίου και των τροφίμων να συμπιέζει ασφυκτικά τους προϋπολογισμούς των νοικοκυριών ανά τον κόσμο, οι καταναλωτές στις δύο πλευρές του Ατλαντικού αρχίζουν να αλλάζουν συνήθειες και να εγκαταλείπουν κυρίως τα ακριβά γούστα και τις περιττές δαπάνες.

Σύμφωνα με σχετικό ρεπορτάζ του Bloomberg, οι Ευρωπαίοι εγκαταλείπουν κυρίως τα ακριβά και επώνυμα ρούχα και στρέφονται σε φθηνότερα, καθώς ο πληθωρισμός έχει συρρικνώσει ραγδαία την αγοραστική τους δύναμη. Ο μεγαλύτερος online όμιλος λιανικών πωλήσεων ειδών ένδυσης στην Ευρώπη, ο Zalando SE, αναφέρει ότι οι Ευρωπαίοι καταναλωτές αναζητούν πλέον ευκαιρίες και προσφορές με ειδικές εκπτώσεις και γενικότερα αγοράζουν φθηνότερα ρούχα. Ο εν λόγω όμιλος, που σημειώτεον εμπορεύεται σειρά από επώνυμα ρούχα και γενικώς ρούχα υψηλής ποιότητας όπως, για παράδειγμα, τις φόρμες Moschino και The Kooples, εκτιμά πως στο άμεσο μέλλον τα έσοδα και τα κέρδη του θα είναι μειωμένα και πιθανώς θα περιοριστούν στα χαμηλότερα από τα επίπεδα που έχουν προβλέψει αναλυτές της αγοράς.

Το πρώτο τρίμηνο τα έσοδά του ήταν, άλλωστε, κατώτερα των προσδοκιών και παρουσίασε ζημία ύψους 52 εκατ. ευρώ εξαιτίας των παρατεταμένων εκπτώσεων και των προσφορών αλλά και του αυξημένου κόστους των εμπορευμάτων του. Το αποτέλεσμα ήταν να οδηγηθεί η μετοχή του σε πτώση 4,9% και να έχει χάσει περίπου τη μισή αξία της από την αρχή του έτους. Ως εκ τούτου ο όμιλος αρχίζει να προσαρμόζεται στις νέες καταναλωτικές συνήθειες των Ευρωπαίων, ενώ επεκτείνει την εφοδιαστική του αλυσίδα με τερματικούς σταθμούς τροφοδοσίας του σε Γερμανία, Πολωνία και Γαλλία.

Το πρόβλημα δεν περιορίζεται στον τομέα της ένδυσης, καθώς οι καταναλωτές περιορίζουν γενικότερα τα ακριβά γούστα τους. Στην Ευρώπη πολλές εταιρείες καταναλωτικών ειδών κατόρθωσαν να μετακυλίσουν στους καταναλωτές το αυξημένο κόστος της παραγωγής, ενέργειας και πρώτων υλών. Σύμφωνα, όμως, με τον Ντολφ βαν ντεν Μπρινκ, διευθύνοντα σύμβουλο της βιομηχανίας μπίρας Heineken NV, η εκτόξευση της τιμής της ενέργειας ενδέχεται να οδηγήσει πολλούς καταναλωτές σε δραστικές περικοπές δαπανών όταν δεν πρόκει-

Οι Ευρωπαίοι καταναλωτές αναζητούν πλέον ευκαιρίες και προσφορές με ειδικές εκπτώσεις και γενικότερα αγοράζουν φθηνότερα ρούχα, αναφέρει ο μεγαλύτερος online όμιλος λιανικών πωλήσεων ειδών ένδυσης στην Ευρώπη, ο Zalando SE, εκτιμώντας πως στο άμεσο μέλλον τα έσοδα και τα κέρδη του θα είναι μειωμένα.

Το 54% των Αμερικανών δηλώνει πως εξαιτίας της υψηλής τιμής της βενζίνης έχει περιορίσει τις μετακινήσεις με αυτοκίνητο.

ται για είδη πρώτης ανάγκης. Ως εκ τούτου εκφράζει φόβους ότι μπορεί να μειωθούν δραστικά οι πωλήσεις μπίρας. Μέχρι στιγμής, πάντως, οι εταιρείες τροφίμων δηλώνουν πως η στροφή των καταναλωτών σε φθηνότερα είδη διατροφής είναι περιορισμένη, ενώ οι βιομηχανίες μπίρας μπορούν ακόμη να πωλούν τις ακριβότερες μάρκες. Ακόμη και τα στελέχη του Zalando δηλώνουν, άλλωστε, πως δεν έχει ακόμη εκλείψει το κοινό που εξακολουθεί να αγοράζει ακριβά ρούχα.

Κάτι ανάλογο συμβαίνει και

στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού. Ερωτώμενοι για την κατάσταση της οικονομίας και τα προσωπικά τους οικονομικά, οι Αμερικανοί φαίνονται δυσαστημένοι και ανήσυχτοι. Σχετικό ρεπορτάζ του CNN φέρει το 63% των Αμερικανών καταναλωτών να δηλώνει πως έχει μειώσει τις δαπάνες για αγορές ειδών που δεν είναι πρώτης ανάγκης, αλλά και ότι έχει αλλάξει ακόμη και τις αγορές του σε είδη διατροφής. Περισσότεροι από τους μισούς, και συγκεκριμένα το 54%, δηλώνουν πως εξαιτίας της υψηλής τιμής της βενζίνης έχουν περιορίσει τις μετακινήσεις με αυτοκίνητο. Περίπου το 1/3 των Αμερικανών δυσκολεύεται να βρει προσιτή στέγη και το ποσοστό αυτό αυξάνεται στο 42% όταν πρόκειται για νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος με ετήσια έσοδα κάτω των 50.000 δολαρίων. Εχει, άλλωστε, μειωθεί σημαντικά το ποσοστό των Αμερικανών που δηλώνει ικα-

νοποιημένο από την οικονομική του κατάσταση. Ανέρχεται μόλις στο 53% όταν το αντίστοιχο ποσοστό το 2016 ήταν 66%.

Προφανώς, όμως, η κατάσταση δεν είναι για όλους η ίδια. Σύμφωνα με ρεπορτάζ της Wall Street Journal, μια σεβαστή μερίδα Αμερικανών δαπανά αρκετά χρήματα για ψυχαγωγία, άθληση και ταξίδια. Η αμερικανική εφημερίδα επικαλείται στοιχεία της Live Nation, σύμφωνα με την οποία οι πωλήσεις εισιτηρίων για συναυλίες και κονσέρτα αυξήθηκαν κατά 45% τον Φεβρουάριο σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019, τελευταίας χρονιάς προ της πανδημίας. Επίσης, η αλυσίδα γυμναστηρίων Planet Fitness αναφέρει ότι ο αριθμός των εγγεγραμμένων μελών της έχει υπερβεί τα προ της πανδημίας επίπεδα ενώ, σύμφωνα με την αμερικανική Αρχή Ασφάλειας Μεταφορών, την εβδομάδα από 17 έως 23 Απριλίου ταξίδε-

ψαν αεροπορικάς πάνω από δύο εκατ. άνθρωποι. Ο αντίστοιχος αριθμός το 2019 ήταν 2,4 εκατ. άτομα. Η αμερικανική εφημερίδα υπογραμμίζει ότι αποτελεί ιστορικό χαρακτηριστικό πλέον της υπερδύναμης η επιμονή των Αμερικανών στις καταναλωτικές τους συνήθειες.

Είναι ενδεικτικό ότι παράλληλα με την αύξηση των πωλήσεων σε αυτούς τους τομείς, έχουν μειωθεί αντίστοιχα τα υπερκέρδη των εταιρειών που προσέφεραν ψυχαγωγία τις επώδυνες περιόδους του lockdown και του εγκλεισμού. Το Netflix, για παράδειγμα, εκτιμά πως θα χάσει άλλα δύο εκατ. μέλη σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς τώρα πρέπει να ανταγωνιστεί τις ζωντανές παραστάσεις, τα δείπνα σε εστιατόρια και τα παιδικά πάρτι που το περασμένο τρίμηνο προκάλεσαν την πρώτη μείωση των μελών του εδώ και περισσότερο από μια δεκαετία.

Στην 4η αύξηση επιτοκίων από τον Δεκέμβριο προχώρησε η Τράπεζα της Αγγλίας

Μία ημέρα μετά την απόφαση της Federal Reserve για αποφασιστική στροφή στην περιοριστική πολιτική, η Τράπεζα της Αγγλίας προχωράει στην ίδια κατεύθυνση και εξίσου επιθετικά με μία ακόμη αύξηση των επιτοκίων κατά 25 μονάδες βάσης. Πρόκειται για την τέταρτη αύξηση των επιτοκίων της στερλίνας από τον Δεκέμβριο και έχει στόχο να αναγκάσει τον πληθωρισμό, που στη Βρετανία βρίσκεται από τον Μάρτιο στο 7% καταγράφοντας τα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων 30 ετών. Σύμφωνα άλλωστε με τις εκτιμήσεις της κεντρικής τράπεζας, τείνει να υπερβεί το 10%.

Με την τελευταία αύξηση, τα επιτόκια στη Βρετανία είναι τώρα στο 1% και οι τέσσερις συνεπείς αυξήσεις στοιχειοθετούν την ταχύτερη αύξηση του κόστους δανεισμού που έχει αποφασίσει η Τράπεζα της Αγγλίας τα τελευταία 25 χρόνια. Σύμφωνα με τον Νταν Χάνσον, οικονο-

Είναι η ταχύτερη αύξηση του κόστους δανεισμού που έχει αποφασίσει η Τράπεζα τα τελευταία 25 χρόνια.

μολόγο του Bloomberg, η Τράπεζα της Αγγλίας κατά κάποιον τρόπο προσπαθεί να διατηρήσει μια στάση που να στηρίζει την ανάπτυξη και «προχώρησε σε μια πολύ συγκρατημένη αύξηση των επιτοκίων, καθώς προσπαθεί να βρει τη χρυσή τομή ανάμεσα στην ανάγκη να ανακόψει τον πληθωρισμό και τον κίνδυνο να οδηγήσει την οικονομία σε ύφεση». Η Τράπεζα της Αγγλίας δεν παρέλειψε, άλλωστε, να καταστήσει σαφές ότι οδεύει προς ακόμη πιο περιοριστική πολιτική μολονότι δεν έκρυψε την ανησυχία της για τον κίνδυνο να διολισθήσει η βρετανική οικονομία σε

Η Τράπεζα της Αγγλίας διατηρεί για φέτος την πρόβλεψη για αύξηση του ΑΕΠ κατά 3,75%, αλλά αναθεώρησε προς τα κάτω την εκτίμησή της για το επόμενο έτος, προβλέποντας ότι η βρετανική οικονομία θα συρρικνωθεί κατά 0,25%.

ύφεση. Όπως τόνισε στη σχετική ανακοίνωσή της, τα περισσότερα στελέχη της θεωρούν πως «κάποια περαιτέρω αύξηση στο κόστος του δανεισμού μάλλον θα είναι αναγκαία τους επόμενους μήνες». Εκτιμά πως στη Βρετανία ο πληθωρισμός θα φτάσει στα

ανώτερα επίπεδα του αργότερα σε σύγκριση με τις άλλες μεγάλες οικονομίες, καθώς η κυβέρνηση έχει θέσει ανώτατο όριο στα τιμολόγια ενέργειας των νοικοκυριών. Εχει προηγηθεί εκτόξευση των τιμολογίων κατά 54% και η Τράπεζα της Αγγλίας εκτιμά ότι

τον Οκτώβριο θα σημειώσουν νέα άνοδο κατά 40%. Η ακρίβεια εκτιμάται ότι θα οδηγήσει συνολικά σε μείωση 1,75% του διαθέσιμου εισοδήματος των βρετανικών νοικοκυριών μέχρι το τέλος του έτους και θα είναι η μεγαλύτερη από το 2011, αλλά και η δεύτερη σε μέγεθος από τη δεκαετία του 1960.

Σχολιάζοντας τις αποφάσεις της, ο διοικητής της Τράπεζας της Αγγλίας, Αντριου Μπέιλι, περιέγραψε την εικόνα της βρετανικής οικονομίας ως τη δυσκολότερη πρόκληση που αντιμετωπίζει η επιτροπή νομισματικής πολιτικής τα τελευταία 25 χρόνια. «Καταλαβαίνω ότι όλα αυτά θα πλήξουν τους πολίτες της Βρετανίας και ιδιαιτέρως όσους έχουν χαμηλά εισοδήματα», τόνισε στην καθιερωμένη συνέντευξη Τύπου και προσέθεσε πως «το κυριότερο είναι το σοκ που υφίσταται το πραγματικό εισόδημα των πολιτών». Όπως, άλλωστε, τόνισε ο Σούρεν Τίρου, υπεύθυ-

νος οικονομικών αναλύσεων στο βρετανικό Εμπορικό Επιμελητήριο, «η απόφαση να αυξηθούν κι άλλο τα επιτόκια θα προκαλέσει συναγερμό μεταξύ των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων της χώρας, δεδομένου ότι επιδεινώνεται ραγδαία η εικόνα της οικονομίας».

Σε ό,τι αφορά τις εκτιμήσεις της για την ανάπτυξη, η Τράπεζα της Αγγλίας διατηρεί για φέτος την πρόβλεψη για αύξηση του ΑΕΠ κατά 3,75%, αλλά αναθεώρησε προς τα κάτω την εκτίμησή της για το επόμενο έτος, για το οποίο προβλέπει ότι η βρετανική οικονομία θα συρρικνωθεί κατά 0,25%. Σημειώτεον ότι η προηγούμενη πρόβλεψή της για το 2023 μιλούσε για ανάπτυξη 1,25%. Οι δυσοίωνες προβλέψεις φτάνουν, άλλωστε, μέχρι και το 2024 για το οποίο η Τράπεζα της Αγγλίας προβλέπει ουσιαστικά στασιμότητα, με μια οριακή αύξηση του ΑΕΠ κατά 0,25%.

REUTERS, BLOOMBERG

Σπάει τα κοντέρ ο πληθωρισμός στην Τουρκία

Το δαστημικό 70% τείνει να αγγίξει ο πληθωρισμός στην Τουρκία, καθώς τα επίσημα στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα φέρουν τις αυξήσεις των τιμών στο 69,97%. Αιτίες για μία ακόμη φορά είναι ο πόλεμος στην Ουκρανία και η ενεργειακή κρίση με συνεπακόλουθη την εκτόξευση των τιμών της ενέργειας και των βασικών ειδών διατροφής. Είναι, όμως, και η παράλογη πολιτική της Τράπεζας της Τουρκίας, με τον διοικητή της, Σαχάπ Καβτσίογλου, να δηλώνει πως «δεν χρειάζεται να αυξήσει τα επιτόκια η Τουρκία επειδή το κάνουν η Fed και οι άλλες κεντρικές τράπεζες». Όπως σχολίασε στο Reuters ο Τίμοθι Ασ, στρατηγικός αναλυτής στην Bluebay Asset Management, «το θέμα είναι οι αυξήσεις των τιμών της

Αγγίζει το 70% - Αλμα 89,1% στις τιμές των τροφίμων και των μη αλκοολούχων ποτών.

ενέργειας και των τροφίμων, αλλά και η θεαματική αποτυχία της νομισματικής πολιτικής στην Τουρκία, η παράλογη και απόλυτη αποτυχία της ανορθόδοξης πολιτικής του Ερντογάν».

Τα πλέον εντυπωσιακά ευρήματα στην ανάλυση των στοιχείων του πληθωρισμού, όπως τα έδωσε στη δημοσιότητα η στατιστική υπηρεσία της Τουρκίας, είναι το άλμα 105,9% που σημείωσε το κόστος των μετα-

φορών, αντανakλώντας βέβαια τις τιμές της ενέργειας. Είναι, όμως, επίσης και το άλμα 89,1% στις τιμές των τροφίμων και των μη αλκοολούχων ποτών. Η είδηση προκάλεσε διολίσθηση της τουρκικής λίρας κατά 0,9% έναντι του δολαρίου, φτάνοντας έτσι τις 14,8525 τουρκικές λίρες ως προς ένα δολάριο. Εχει προηγηθεί η ελεύθερη πτώση του τουρκικού νομίσματος στη διάρκεια του περασμένου έτους, με απώλεια περίπου του 45% της αξίας του. Ατία, η μείωση των επιτοκίων κατά 500 μονάδες βάσης, που άρχισε τον Σεπτέμβριο του περασμένου έτους υπό τις οδηγίες του Τούρκου προέδρου. Η ένδεια στην οποία βυθίζονται αναπόφευκτα τα τουρκικά νοικοκυριά διαβρώνει έτσι τη δημοτικότητα του Ταγίπ Ερντογάν ενόψει των

κοινοβουλευτικών εκλογών που έχουν προγραμματισθεί για τον Ιούνιο του επόμενου έτους.

Η κυβέρνηση εξακολουθεί, πάντως, να υποστηρίζει πως ο πληθωρισμός θα υποχωρήσει χάρη στο νέο οικονομικό της πρόγραμμα, που βασίζεται στα χαμηλά επιτόκια και στο φθηνό νόμισμα με σκοπό την τόνωση της παραγωγής και των εξαγωγών. Οι οικονομολόγοι επιμένουν, ωστόσο, πως ο πληθωρισμός θα παραμείνει σε ανησυχητικά υψηλά επίπεδα σε όλη τη διάρκεια του έτους με μέσον όρο περίπου 52%. Η τελευταία φορά που ο πληθωρισμός στην Τουρκία ήταν σε επίπεδα παρεμφερή με τα σημερινά ήταν πριν από 20 χρόνια, τον Φεβρουάριο του 2002, όταν είχε εκτοξευθεί στο 73,1%.

REUTERS

Η ένδεια στην οποία βυθίζονται τα τουρκικά νοικοκυριά διαβρώνει τη δημοτικότητα του Ταγίπ Ερντογάν ενόψει των κοινοβουλευτικών εκλογών, που έχουν προγραμματισθεί για τον Ιούνιο του επόμενου έτους.

Ανησυχία για το τέλος του φθηνού χρήματος

Ενδέχεται να αποτελέσει νέο σοκ για τις οικονομίες και τις χρηματαγορές

Των **ΕΝΤΑ ΚΟΥΡΑΝ, ΛΙΖ ΜΑΚ ΚΟΡΜΙΚ** και **ΑΝΧΑΛΙ ΒΟΡΑΤΣΕΪΤ**
BLOOMBERG

Το φθινό χρήμα θα αποτελέσει σύντομα παρελθόν σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς οι κεντρικές τράπεζες ανακαλούν την άκρως αναπτυξιακή νομισματική πολιτική που υιοθέτησαν εν μέσω πανδημίας, συμπεριλαμβανομένων των εκτεταμένων αγορών ομολόγων. Η στροφή ενδέχεται να αποτελέσει νέο σοκ για τις οικονομίες και τις χρηματαγορές ανά τον κόσμο.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Bloomberg Economics, μέχρι το τέλος του τρέχοντος έτους οι κεντρικές τράπεζες των χωρών του G7 θα περιορίσουν τα χαρτοφυλάκιά τους κατά περίπου 400 δισ. δολάρια. Πρόκειται για απότομη μεταβολή σε σύγκριση με το περασμένο έτος, όταν προσέθεσαν στα χαρτοφυλάκιά τους ομόλογα αξίας 2,8 τρισ. δολαρίων. Έτσι, οι τίτλοι που προσετέθησαν στα χαρτοφυλάκιά τους από την αρχή της πανδημίας θα υπερβούν συνολικά τα 8 τρισ. δολάρια με τα οποία στήριξαν τις οικονομίες τους και τις τιμές των περιουσιακών στοιχείων στη διάρκεια της ύφεσης που προκάλεσε η πανδημία. Τώρα ανακαλούν αυτή την πολιτική,

κατά πολλούς καθυστερημένα, καθώς ο πληθωρισμός έχει εκτοξευθεί στα υψηλότερα επίπεδα που έχει σημειώσει εδώ και πολλές δεκαετίες.

Ο αντίκτυπος που θα έχει, όμως, η ταυτόχρονη συρρίκνωση των ισολογισμών και η άνοδος των επιτοκίων θα αποτελέσει μια άνευ προηγουμένου πρόκληση για την παγκόσμια οικονομία. Και αυτό θα συμβεί ενώ ήδη έχει δεχθεί πλήγνια από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία και τα νέα lockdowns στην Κίνα. Σε αντίθεση με άλλες φορές που μόνον η αμερικανική Federal Reserve περιορίζει τους τίτλους στο χαρτοφυλάκιο της, αυτή τη φορά αναμένεται να την ακολουθήσουν και πολλές άλλες κεντρικές τράπεζες. Η στροφή των κεντρικών τραπεζών σε περιοριστική νομισματική πολιτική και η αντιστροφή της ποσοτικής χαλάρωσης με πωλήσεις των ομολόγων που διακρατούν θα οδηγήσουν σε περαιτέρω άνοδο του κόστους του δανεισμού και σε έλλειψη ρευστότητας. Προτού ακόμη προχωρήσει σε όσες αυξήσεις επιτοκίων σχεδιάζει και προτού μειώσει τους τίτλους στο χαρτοφυλάκιο της η Fed, οι αποδόσεις των ομολόγων σημειώνουν ήδη άνοδο, οι τιμές

Η στροφή των κεντρικών τραπεζών σε περιοριστική νομισματική πολιτική και η αντιστροφή της ποσοτικής χαλάρωσης με πωλήσεις των ομολόγων που διακρατούν θα οδηγήσουν σε περαιτέρω άνοδο του κόστους του δανεισμού και σε έλλειψη ρευστότητας. Προτού ακόμη προχωρήσει σε όσες αυξήσεις επιτοκίων σχεδιάζει και προτού μειώσει τους τίτλους στο χαρτοφυλάκιο της η Fed, οι αποδόσεις των ομολόγων σημειώνουν ήδη άνοδο, οι τιμές των μετοχών υποχωρούν, ενώ η ενίσχυση του δολαρίου δυσχεραίνει περαιτέρω τους όρους χρηματοδότησης.

Μέχρι το τέλος του 2022 οι κεντρικές τράπεζες των χωρών του G7 θα περιορίσουν τα χαρτοφυλάκιά τους κατά περίπου 400 δισ. δολάρια.

των μετοχών υποχωρούν, ενώ η ενίσχυση του δολαρίου δυσχεραίνει περαιτέρω τους όρους χρηματοδότησης. «Πρόκειται για μείζον πλήγμα για τον κόσμο», σχολιάζει η Αλίσια Γκαρσία Ερέρο, οικονομολόγος για θέματα Ασίας - Ειρηνικού στην Natixis SA και πρώην στέλεχος της EKT και του ΔΝΤ. Το 2013 η Fed κατέλαβε εξαίτηνους τους επενδυτές με την αντιστοίχη στροφή της και προκάλεσε μεγάλη αναστάτωση στις αγορές.

Αυτά τη φορά, οι κινήσεις της είναι πολύ πιο αναμενόμενες τόσο στις ΗΠΑ όσο και αλλού, και οι διαχειριστές κεφαλαίων είχαν τον χρόνο να προσαρμοστούν στις επιπτώσεις, οπότε το σοκ θα είναι λιγότερο ισχυρό. Ο ρυθμός, όμως, με τον οποίο θα περιορίσει το χαρτοφυλάκιο της αναμένεται να είναι διπλάσιος από εκείνον του 2017, οπότε είχε προβεί σε παρόμοια μείωση. Όπως επισημαίνει ο Ντανιέ Ντάρσετ, διαχειριστής κεφαλαίου στην Gavekal Research, θα είναι πρωτοφανής στην ιστορία της νομισματικής πολιτικής η μεταβολή ως προς το πόσο πολύ θα μειωθεί το χαρτοφυλάκιο της Fed. Στο μεταξύ, στην ίδια πορεία κινούνται και άλλες κεντρικές τράπεζες. Η EKT έχει ανακοινώσει ότι θα τερματίσει το πρόγραμμα αγορών ομολόγων μέσα στο τρίτο τρίμηνο του έτους, αν και τα σχέδιά της περιπλέκονται από τις παρενέργειες του πολέμου στην

Ουκρανία. Η Τράπεζα της Αγγλίας έχει ήδη αρχίσει να περιορίζει το χαρτοφυλάκιο της, καθώς από τον Φεβρουάριο έχει δώσει τέλος στις επανεπενδύσεις τίτλων. Αναμένεται να αυξήσει ξανά τα επιτόκια μέσα στον Μάιο. Η Τράπεζα του Καναδά έχει αποφασίσει να μην αγοράσει νέα ομόλογα όταν ωριμάσουν όσα έχει στο χαρτοφυλάκιο της και αναμένεται πως οι τοποθετήσεις σε χρέος άλλης χώρας θα περιοριστούν κατά 40% μέσα στα επόμενα δύο χρόνια. Η Τράπεζα της Ιαπωνίας αποτελεί την εξαίρεση, καθώς επιμένει να αγοράζει τίτλους και μάλιστα αύξησε τις αγορές της τελευταία για να αποτρέψει και πάλι μια άνοδο των αποδόσεων των ομολόγων. Η διαδικασία έχει οδηγήσει σε υποχώρηση του γιεν στα χαμηλότερα επίπεδα των τελευταίων 20 ετών. Η Κίνα, που απέφυγε την ποσοτική χαλάρωση στη διάρκεια της κρίσης, έχει επιλέξει να στηρί-

ξει την οικονομία της με στοχευμένα μέτρα που θα προσφέρουν χρηματοδότηση στις μικρές επιχειρήσεις. Οι επενδυτές εκφράζουν φόβους πως θα στερείται η ρευστότητα στις αγορές ομολόγων μετά την πλημμύρα χρήματος που δι-οκτέυσαν οι κεντρικές τράπεζες από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 και μετά. Και οι αγορές κατοικίας και κρυπτονομισμάτων που γνώρισαν πρωτοφανή άνοδο τα χρόνια του φθηνού χρήματος, θα αντιμετωπίσουν έλλειψη ρευστότητας. Όπως επισημαίνει η Κάθι Τζόουνς, στέλεχος της Charles Schwab & Co., που διαχειρίζεται περιουσιακά στοιχεία ύψους 7 τρισ. δολαρίων, «με όλη αυτή τη στροφή των κεντρικών τραπεζών σε περιοριστική πολιτική ενώ ήδη βρισκόμαστε σε επιβράδυνση, το ερώτημα είναι αν θα μας οδηγήσουν σε ύφεση».

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ/ΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ/ΝΤΡΙΑΣ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΡΚΙΝΟΥ ΚΥΠΡΟΥ (CCRI)

Το Ινστιτούτο Έρευνας Καρκίνου Κύπρου (CCRI), ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός, με έδρα τη Λευκωσία, αποτελεί κοινοπραξία του Πανεπιστημίου Κύπρου, του Καραϊσκάκειου Ιδρύματος και του Ογκολογικού Κέντρου Τράπεζας Κύπρου. Το Ινστιτούτο στοχεύει να καταστεί ένα κορυφαίο ερευνητικό Κέντρο Έρευνας Καρκίνου, δημιουργώντας γέφυρες επικοινωνίας και μεταφοράς γνώσεων με αντίστοιχα Κέντρα Αριστείας στο εξωτερικό και συνέργειες με άλλα κέντρα στην Κύπρο ενώ επιδίωξη του είναι και η προσφορά ευκαιριών εκπαίδευσης και κατάρτισης νέων επιστημόνων. Μέσω των σύγχρονων εγκαταστάσεων που θα δημιουργηθούν, του εξοπλισμού υψηλής τεχνολογίας που θα αποκτηθεί αλλά κυρίως βάσει μιας ισχυρής διεπιστημονικής ερευνητικής ομάδας, το Ινστιτούτο στοχεύει να δημιουργήσει ένα εθνικό δίκτυο Ερευνητικής Αριστείας σε θέματα καρκίνου, αναδεικνύοντας, με τον τρόπο αυτό, την Κύπρο σε κέντρο έρευνας για τον καρκίνο και φροντίδας των ασθενών, καθώς και σε ένα εκκολαπτήριο νέων επιστημόνων. Για επίτευξη των πιο πάνω στόχων, το CCRI ανακοινώνει την προκήρυξη της θέσης του/της Επιστημονικού/ής Διευθυντή/ντριας του Ινστιτούτου, ο/η οποίος/α θα είναι υπεύθυνος/η για τη διοίκηση του Ινστιτούτου, κυρίως όσον αφορά θέματα έρευνας, όπως ο σχε-

διασμός και η υλοποίηση του στρατηγικού σχεδίου έρευνας του Ινστιτούτου. Πέραν από τις απολαβές του/της, ο/η Επιστημονικός/ή Διευθυντής/ντρια θα λαμβάνει ετήσια χρηματοδότηση ώστε να ηγηθεί της δικής του/της ερευνητικής ομάδας. Η θέση του/της Επιστημονικός/ής Διευθυντή/ντριας του Ινστιτούτου Έρευνας Καρκίνου Κύπρου, είναι ανοικτή σε υποψήφιους/ες τόσο από την Κύπρο όσο και από το εξωτερικό.

Λεπτομέρειες όσον αφορά την προκήρυξη της θέσης και τα προσόντα των υποψηφίων μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα του CCRI (www.ccri.org.cy) στη διεύθυνση: <https://www.ccri.org.cy/careers/> - "CALL FOR APPLICATIONS - CCRI SCIENTIFIC DIRECTOR".

Οι αιτήσεις πρέπει να υποβληθούν το αργότερο μέχρι τις 17 Ιουνίου 2022.

Για οποιαδήποτε πληροφορία σχετικά με τη θέση, μπορείτε να επικοινωνείτε με το Τμήμα Ανθρώπινου Δυναμικού του Ινστιτούτου μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου hr@ccri.org.cy ή τηλεφώνου +357 22 894376.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΑΓΟΡΑ ΚΤΗΡΙΩΝ, ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΓΙΑ ΣΚΟΠΟΥΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ

Το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, απευθύνει πρόσκληση για εκδήλωση ενδιαφέροντος από νομικά ή φυσικά πρόσωπα με σκοπό την αγορά πέντε (5) κτηρίων για χρήση τους ως κατοικιών υποστηριζόμενης διαβίωσης ατόμων με αναπηρίες. Κάθε ενδιαφερόμενος δύναται να εκδηλώσει ενδιαφέρον για πώληση ενός ή περισσότερων κτηρίων.

Η προθεσμία υποβολής εκδήλωσης ενδιαφέροντος λήγει στις 30.9.2022.

Η παρούσα πρόσκληση διενεργείται στα πλαίσια της πολιτικής του Κράτους για την υποστήριξη των ατόμων με αναπηρίες να διαβιούν ενσωματωμένα μέσα στην κοινότητα, σε ίση βάση με τους άλλους πολίτες και στη βάση των ατομικών επιλογών και προτιμήσεων τους για τον τρόπο και τις συνθήκες διαβίωσής τους και του δικαιώματος

τους για πρόσβαση σε υπηρεσίες υποστήριξης στη διαβίωση, σύμφωνα με τις αρχές και αξίες της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες.

Η αγορά των πέντε κτηρίων θα χρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Αναλυτικές πληροφορίες της παρούσας πρόσκλησης και τα έντυπα προς συμπλήρωση από τους ενδιαφερόμενους είναι διαθέσιμα σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα του Τμήματος Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες www.mlsi.gov.cy/dsid καθώς και σε έντυπη μορφή στα Γραφεία Υποδοχής του Τμήματος στη Λευκωσία, Λεωφ. Αρχ. Μακαρίου Γ' 67, Λασιτιά, στη Λεμεσό, οδός Αποστόλου Ανδρέα 11, Hyper Tower, Μέσα Γειτονιά και στη Λάρνακα, οδός Ακροπόλεως 25 και Χανίων, Μενεού.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περί Ακινήτου ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω
Δήλωση Μεταβίβασης: 14/Π/1935/2022
Πωλητής /τές: NELAZA LIMITED, ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ 2, Διαμ. 401, ΑΓΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ
Αγοραστής: (1) ΚΟΥΤΣΟΦΤΑ ΑΝΤΩΝΗ ΒΑΡΒΑΡΑ, ΙΩΝΙΑΣ 9, 5288, ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΑΛΙΜΝΙΟΥ, ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ
Ακίνητο: Αρ. Εγγραφής: 0/13527

Φύλλο/Σχέδ./Τμήμα/Τεμ./Κλίμ.: 21/1013V01/1/798/3
Είδος Ακινήτου: ΟΙΚΟΠΕΔΟ
Υποδιοκτησίες
Υπάρχουν κτίρια που δεν αναφέρονται στην Εγγραφή (1/ΕΣ/2034/2021)
Εμβαδό τ.μ.: 1266
Γεωγραφική Περιοχή: ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΔΗΜΟΣ ΑΓΛΑΝΤΖΙΑΣ, Τοποθεσία: ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ
Μεταβιβ. Μερίδιο στο Ακιν.: 42/1441
Ποσό Πώλησης: €57.142,00
ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα ακίνητα ενδέχεται να υπόκεινται σε Φ.Π.Α. ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περί Ακινήτου ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω
Δήλωση Μεταβίβασης: 14/Π/1935/2022
Πωλητής /τές: NELAZA LIMITED, ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ 2, Διαμ. 401, ΑΓΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ
Αγοραστής: (1) ΑΔΑΜΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ, ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ 9, 5320, ΛΙΟΠΕΤΡΙ, ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ
Ακίνητο: Αρ. Εγγραφής: 0/10957

Φύλλο/Σχέδ./Τμήμα/Τεμ./Κλίμ.: 21/1013V01/1/757/3
Είδος Ακινήτου: ΟΙΚΟΠΕΔΟ
Υποδιοκτησίες
Υπάρχουν κτίρια που δεν αναφέρονται στην Εγγραφή (1/ΕΣ/1380/2017)
Εμβαδό τ.μ.: 882
Γεωγραφική Περιοχή: ΛΕΥΚΩΣΙΑ, ΔΗΜΟΣ ΑΓΛΑΝΤΖΙΑΣ, Τοποθεσία: ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ
Μεταβιβ. Μερίδιο στο Ακιν.: 44/441
Ποσό Πώλησης: €88.000,00
ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα ακίνητα ενδέχεται να υπόκεινται σε Φ.Π.Α. ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.

Ράλι στα ενοίκια και στις τιμές πώλησης των ακινήτων

Σε ποιες περιοχές κατεγράφη η μεγαλύτερη άνοδος το πρώτο τρίμηνο

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Με μεγάλες αυξήσεις τιμών τόσο για την αγορά όσο και για την ενοικίαση κατοικιών ολοκληρώθηκε το πρώτο τρίμηνο του 2022, επιβεβαιώνοντας την ανοδική τάση της αγοράς κατοικίας. Ωστόσο εκτιμάται ότι οι συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί στην οικονομία, λόγω της ενεργειακής κρίσης και της ανόδου του κόστους ζωής γενικότερα, θαβάλουν «φρένο» στην αυξητική πορεία των τιμών των ακινήτων, αρχής γενομένης από τα ενοίκια.

Πρώτο το Ν. Φάληρο

Σύμφωνα με την ανάλυση των στοιχείων των αγγελιών του δικτύου Spitogatos και του σχετικού δείκτη τιμών SPI, κατά το πρώτο τρίμηνο, τη μεγαλύτερη ετήσια αύξηση ζητούμενων τιμών πώλησης κατέγραψε η περιοχή του Νέου Φαλήρου με 27,6%, ενώ ακολουθούν οι περιοχές Καμίνια - Παλαιά Κοκκινιά με 18,2%, τη Λίσια με 16,9%, τα Βριλλήσια με 16% και τα Σεπόλια - Λόφος Σκουζέ με 16%. Συνολικά στο λεκανοπέδιο, οι μεγαλύτερες αυξήσεις

στη μέση ζητούμενη τιμή ενοικίασης κατοικίας έλαβαν χώρα στα βόρεια (11,1%) και τα ανατολικά προάστια της Αθήνας (9,3%) και στην υπόλοιπη Αττική (9,3%).

Αντίστοιχα, οι περιοχές με τη μεγαλύτερη αύξηση μέσης ζητούμενης τιμής ενοικίασης εντοπίζονται ξανά εκτός αστικών κέντρων, υπογραμμίζοντας την τάση αποκέντρωσης που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια λόγω της πανδημίας. Χαρακτηριστικά, η μεγαλύτερη αύξηση στη μέση ζητούμενη τιμή ενοικίασης εντοπίζεται στις Αχαρνές (17,8%), στη Φιλοθέη (17,7%), στο Νέο Ψυχικό (16,9%), στη Νέα Μάκρη (16,8%) και στην Αρτέμιδα (16,5%).

Πάντως υπήρξαν και σημεία όπου κατεγράφη υποχώρηση των τιμών σε σχέση με το αντίστοιχο περυσινό τρίμηνο. Για παράδειγμα, μείωση της μέσης ζητούμενης τιμής πώλησης σημειώθηκε σε περιοχές του Πειραιά, όπως στο Πέραμα (-8,5%), αλλά και της Ανατολικής Αττικής, όπως η Παιανία (-3,6%). Αντίστοιχα, οι μεγαλύτερες μειώσεις στη μέση ζητού-

Ζητούμενες τιμές πώλησης κατοικιών στην Αθήνα (€ ανά τ.μ.)

ΟΙ ΥΨΗΛΟΤΕΡΕΣ

Βουλιαγμένη	5.445
Βούλα	4.000
Κολωνάκι - Λυκαβηττός	3.979
Φιλοθέη	3.846
Γλυφάδα	3.750
Παλαιό Ψυχικό	3.750
Αλίμος	3.735
Ελληνικό	3.594

ΟΙ ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΕΣ

Αγία Βαρβάρα	1.036
Κερατσίνι	1.089
Ταμπούρια - Αγία Σοφία	1.090
Πατησίων - Αχαρνών	1.120
Πατήσια	1.140
Αττική	1.157
Καμίνια - Π. Κοκκινιά	1.182

ΠΗΓΗ: SPITOGATOS

Οι τιμές πώλησης υπολείπονται μόλις 20% έως και 33% σε σχέση με το 2007, όταν είχαν βρεθεί στο υψηλότερο σημείο τους διαχρονικά.

μενη τιμή ενοικίασης εντοπίζονται σε Κορωπί (-4,3%).

Το «φρένο»

Σύμφωνα με τον διευθύνονται σύμβουλο του Spitogatos κ. Δημήτρη Μελαχροινό, «το real estate έχει συνήθως μια υστέρηση στην αντίδρασή του και στη δημιουργία νέων ισορροπιών, οπότε η ενεργειακή κρίση και η γενικότερη

αβεβαιότητα που επικρατεί με όλα όσα συμβαίνουν στον κόσμο δεν έχουν αφήσει κάποιο αρνητικό αποτύπωμα στα δεδομένα των ιστοσελίδων του δικτύου μας κατά το πρώτο τρίμηνο του έτους. Προσωπική μου εκτίμηση, ωστόσο, είναι ότι λόγω του μειωμένου διαθέσιμου εισοδήματος, των αυξημένων κοινοχρήστων κ.λπ. θα επιβραδυνθεί η αυξητική πορεία των τιμών το επόμενο διάστημα, ξεκινώντας από τις τιμές των ενοικίων», αναφέρει ο κ. Μελαχροινός.

Με βάση τα στοιχεία του SPI, οι ακριβότερες περιοχές για αγορά και ενοικίαση κατοικίας στην Αθήνα εντοπίζονται κυρίως στα νότια προάστια και σε σημεία του κέντρου της Αθήνας, που είναι δημοφιλή για ενοικίαση και

Ζητούμενες τιμές ενοικίασης κατοικιών στην Αθήνα (€ ανά τ.μ.)

ΟΙ ΥΨΗΛΟΤΕΡΕΣ

Ιστορικό Κέντρο	14,7
Βουλιαγμένη	14,3
Κολωνάκι - Λυκαβηττός	13,8
Παλαιό Ψυχικό	13,6
Φιλοθέη	13,3
Νέο Ψυχικό	12,1
Ελληνικό	12,1

ΟΙ ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΕΣ

Ιλιον	6,3
Αχαρνές	6,4
Πατησίων - Αχαρνών	6,6
Νέα Μάκρη	6,7
Νίκαια	6,7
Ταμπούρια - Αγία Σοφία	6,7

πώληση. Συγκεκριμένα, οι ακριβότερες περιοχές για αγορά κατοικίας στο λεκανοπέδιο είναι, μεταξύ άλλων, η Βουλιαγμένη και η Βούλα, όπου η μέση ζητούμενη τιμή πώλησης διαμορφώνεται σε 5.445 ευρώ/τ.μ. και 4.000 ευρώ/τ.μ. αντίστοιχα, η περιοχή του Κολωνακίου και του Λυκαβηττού (3.980 ευρώ/τ.μ.), η Φιλοθέη (3.845 ευρώ/τ.μ.), η Γλυφάδα (3.750 ευρώ/τ.μ.), το Παλαιό Ψυχικό (3.750 ευρώ/τ.μ.), ο Αλίμος (3.735 ευρώ/τ.μ.) και το Ελληνικό (3.600 ευρώ/τ.μ.). Στις οικονομικότερες περιοχές για αγορά κατοικίας το πρώτο τρίμηνο του 2022 είναι η Αγία Βαρβάρα (1.035 ευρώ/τ.μ.), το Κερατσίνι (1.090 ευρώ/τ.μ.) και η περιοχή Ταμπούρια - Αγία Σοφία στον Πειραιά (1.090 ευρώ/τ.μ.).

Όπως αναφέρει σε σχετική

ανάλυση για την αγορά ακινήτων ο κ. Μπάμπης Χαραλαμπίδης, τέως πρόεδρος του Ελληνικού Ινστιτούτου Εκτιμητικής και νυν επιστημονικός σύμβουλος της εταιρείας εκτιμήσεων ακινήτων SOLUM Property Solutions, με βάση τα στοιχεία της ΤτΕ, οι αυξήσεις των τιμών των κατοικιών στην Αττική κυμαίνονται μεταξύ 30% και 39% την περίοδο από το 2018 μέχρι το τέλος του 2021. Στη Θεσσαλονίκη, το εύρος των αυξήσεων κινείται από 14% έως 39%, στις άλλες μεγάλες πόλεις της χώρας από 6% μέχρι 21% και στις υπόλοιπες περιοχές από 12% έως 20%. Το αποτέλεσμα είναι οι τιμές πώλησης να υπολείπονται πλέον μόλις 20% έως και 33% σε σχέση με το 2007, όταν είχαν βρεθεί στο υψηλότερο σημείο τους διαχρονικά.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Οι κτηματικές επιδόσεις του Απριλίου

Με όλα όσα συμβαίνουν από τα μέσα Φεβρουαρίου, αναμέναμε με ανυπομονησία να δούμε πώς θα αντιδρούσε το επενδυτικό κοινό μέσα στον Απρίλιο.

As μην ξεχνάμε ότι βιώνουμε μια κατάσταση εκρηκτικού πληθωρισμού, που περιλαμβάνει κατακόρυφες αυξήσεις στο κατασκευαστικό κόστος, καθώς και ένα συνεπακόλουθο καλπασμό της αβεβαιότητας.

Παρόλο που ο Μάρτιος είχε αρχίσει να δείχνει κάποια ελαφριά σημάδια ελάττωσης της δραστηριότητας, η γενική του εικόνα ήταν θετική. Θέλαμε να δούμε λοιπόν αν αυτά τα πρώτα σημάδια θα μετουσιώνονταν σε καθαρή τάση ή – ακόμα πιο σημαντικό – αν η τάση του Απριλίου θα είχε αυξητικό (αρνητικό) ρυθμό. Πάμε λοιπόν να εμβαθύνουμε.

Τον Απρίλιο του 2022 σημειώθηκαν συνολικά 1.255 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακινήτων. Σε σχέση με τις 1.644 πωλήσεις του περασμένου Μαρτίου, είναι μειωμένες κατά 23,7%.

Σε σχέση όμως με τις 1.374 πωλήσεις του Απριλίου του 2021 είναι μειωμένες κατά 8,7%. Συνεπώς βλέπουμε πως σε επίπεδο αριθμού συναλλαγών ο φετινός Απρίλης είναι κάτω.

Σε επίπεδο πωλητηρίων εγγράφων (μελλοντικές μεταβιβάσεις συναλλαγών που έγιναν), η Παγκύπρια εικόνα είναι καλοούσιμη αφού τον Απρίλιο κατατέθηκαν συνολικά 938 πωλητήρια έγγραφα, γεγονός που συνιστά 12,7% αύξηση σε σχέση με τον περυσινό Απρίλιο. Κι εδώ βλέπουμε μια σημαντική μείωση στον ρυθμό αύξησης. Συνεπώς η παρούσα περίοδος κρίσης ολοφάνερα κτίζει μομέντομ.

Οι συνολικές αξίες συναλλαγών

Από την μια έχουμε την (ορθή) στάση να επενδύουμε σε ακίνητη περιουσία για προστασία έναντι του πληθωρισμού, ενώ από την άλλη έχουμε μείωση στην κατασκευαστική δραστηριότητα λόγω του αυξημένου κόστους.

τον Απρίλιο κυμάνθηκαν περίξ των €246 εκ. Συγκρινόμενες με τον Απρίλιο του 2021 όπου οι αξίες ήταν περίξ των €233 εκ., συνιστούν μια αύξηση της τάξης του 5,6%. Αυτό σε συνδυασμό με το γεγονός που αναλύθηκε πιο πάνω με τους αριθμούς συναλλαγών, δεικνύει πως από Απρίλη σε Απρίλη η πωλητική χρονιά μέχρι τώρα (Ιανουάριος – Απρίλιος) είναι κατά 2% αυξημένη σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρσι.

Η Λευκωσία κατέγραψε 373 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών περίξ των €61,3 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Απριλίου 29,7% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 24,9% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Απρίλιο πέρσι είχε καταγράψει

Οι συνολικές αξίες συναλλαγών τον Απρίλιο κυμάνθηκαν περίξ των €246 εκ. Συγκρινόμενες με τον Απρίλιο του 2021 όπου οι αξίες ήταν περίξ των €233 εκ., συνιστούν μια αύξηση της τάξης του 5,6%.

450 συναλλαγές συνολικής αξίας περίξ των €67,6 εκ.

Επιπλέον η Λευκωσία κατέγραψε και 222 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 3% μειωμένα σε σχέση με τον Απρίλιο του 2021. Η συνολική φετινή χρονιά μέχρι τώρα (Ιανουάριος – Απρίλιος) είναι κατά 2% αυξημένη σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρσι.

Η Λεμεσός κατέγραψε 345 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών περίξ των €84,6 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Απριλίου 27,5% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 34,4% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Απρίλιο πέρσι είχε καταγράψει 405 συναλλαγές συνολικής αξίας περίξ των €80,4 εκ.

Επιπλέον η Λεμεσός κατέγραψε και 329 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 13% αυξημένα σε σχέση με τον Απρίλιο του 2021. Η συνολική φετινή χρονιά μέχρι τώρα (Ιανουάριος – Απρίλιος) είναι κατά 58% αυξημένη σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρσι.

Η Λάρνακα κατέγραψε 206 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών περίξ των €33,2 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Απριλίου 16,4% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 13,5% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Απρίλιο πέρσι είχε καταγράψει 229 συναλλαγές συνολικής αξίας περίξ των €35,8 εκ.

Επιπλέον η Λάρνακα κατέγραψε και 157 πωλητήρια έγγραφα

που είναι κατά 16% αυξημένα σε σχέση με τον Απρίλιο του 2021. Η συνολική φετινή χρονιά μέχρι τώρα (Ιανουάριος – Απρίλιος) είναι κατά 49% αυξημένη σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρσι.

Η Πάφος κατέγραψε 260 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών περίξ των €50,9 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Απριλίου 20,7% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 20,7% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Απρίλιο πέρσι είχε καταγράψει 205 συναλλαγές συνολικής αξίας περίξ των €32,2 εκ.

Επιπλέον η Πάφος κατέγραψε και 184 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 42% αυξημένα σε σχέση με τον Απρίλιο του 2021. Η

συνολική φετινή χρονιά μέχρι τώρα (Ιανουάριος – Απρίλιος) είναι κατά 80% αυξημένη σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρσι.

Η Αμμόχωστος κατέγραψε 71 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών περίξ των €16 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Απριλίου 5,7% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 6,5% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Απρίλιο πέρσι είχε καταγράψει 85 συναλλαγές συνολικής αξίας περίξ των €17,3 εκ.

Επιπλέον η Αμμόχωστος κατέγραψε και 46 πωλητήρια έγγραφα – όσα και τον Απρίλιο του 2021. Η συνολική φετινή χρονιά μέχρι τώρα (Ιανουάριος – Απρίλιος) είναι κατά 13% αυξημένη σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρσι.

Η πιο πάνω ανάλυση καταλήγει στο συμπέρασμα πως ναι μεν υπάρχει επιβράδυνση, πλην όμως ακόμη δεν βιώνουμε ύφεση στην αγορά.

Φυσικά είναι ακόμη νωρίς να κριθεί αυτό το αποτέλεσμα μιας και από την μια έχουμε την (ορθή) στάση να επενδύουμε σε ακίνητη περιουσία για προστασία έναντι του πληθωρισμού, ενώ από την άλλη έχουμε μείωση στην κατασκευαστική δραστηριότητα λόγω του αυξημένου κόστους. Αυτό στην πορεία δημιουργεί μειώσεις στην προσφορά και αυξήσεις στις τιμές διάθεσης ενόσω και η ζήτηση αυξάνεται.

Η ζήτηση προερχόμενη από ξένους δύναται να υπερακοντίσει αυτό το φαινόμενο και αυτό φαίνεται εν μέρει και από τα αυξημένα πωλητήρια έγγραφα των παραλιακών πόλεων.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Η αρχαιολογία στην ψηφιακή εποχή

Το πρόγραμμα ψηφιοποίησης CADiP είναι μία πλήρης βάση δεδομένων καταγραφής της πολιτιστικής μας κληρονομιάς

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗ**

Η αποτύπωση της πολιτιστικής ταυτότητας ενός τόπου και η δημιουργία ενός πολιτιστικού «θησαυροφυλακείου» είναι πολύ σημαντικό, ακόμα και στις μέρες μας, που δεν λείπουν οι πολεμικές συγκρούσεις, όπως η πρόσφατη εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, με αρκετά μνημεία και μουσεία να έχουν στοχοποιηθεί, αλλά και οι καταστροφές στην αρχαία πόλη της Παλμύρας κ.α. Φυσικά, δεν χρειάζεται να πάμε και πολύ μακριά από την Κύπρο, όπου μετά την τουρκική εισβολή του 1974 η πολιτιστική κληρονομιά του τόπου δέχθηκε μεγάλο πλήγμα (καταστροφή της πολιτιστικής κληρονομιάς, παράνομη διακίνηση και εμπορία αρχαιοτήτων, με τρανταχτό παράδειγμα τον Τούρκο αρχαιολόγο Αϊντίν Ντικμέν).

Έτσι, και αφού και η τεχνολογία πλέον μπορεί να βοηθήσει σε αυτό τον τομέα είναι εξαιρετικά επωφέλες να δημιουργούνται βάσεις δεδομένων, στις οποίες θα καταγράφεται η πολιτιστική κληρονομιά μας. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο λοιπόν το Τμήμα Αρχαιοτήτων τα τελευταία χρόνια υλοποιεί ένα πολύ ενδιαφέρον πρόγραμμα, το οποίο αφορά την ψηφιοποίηση των αρχαιοτήτων που βρίσκονται είτε στις προθήκες των μουσείων είτε φυλάσσονται στις αποθήκες τους. Για την υλοποίηση αυτών των προγραμμάτων μιλήσαμε με την αρχαιολογικό λειτουργό του Τμήματος Αρχαιοτήτων Μαρία Μακρή, η οποία μας εξήγησε την αξία της βάσης δεδομένων Cyprus Archaeological Digitization Programme (CADiP), το οποίο χαρακτηρίζεται ως η ναυαρχίδα των προγραμμάτων ψηφιοποίησης, το οποίο ξεκίνησε ως ευρωπαϊκό πρόγραμμα, συγχρηματοδοτούμενο από το Χρηματοδοτικό Μηχανισμό της Νορβηγίας και από την Κυπριακή Δημοκρατία και διήρκεσε από τον Οκτώβριο του 2009 μέχρι τον Απρίλιο του 2011.

Όπως εξηγεί η κα Μακρή στο CADiP δικαίωμα πρόσβασης έχει το προσωπικό του Τμήματος Αρχαιοτήτων καθώς και εξωτερικοί χρήστες (ερευνητές, φοιτητές, ακαδημαϊκοί, κ.ά.) μετά από άδεια της διευθύντριας του Τμήματος. Το Τμήμα Αρχαιοτήτων υλοποιεί συγκεκριμένα προγράμματα Ψηφιοποίησης, χρησιμοποιώντας διεθνείς και τοπικούς πόρους. Με το πρόγραμμα (CADiP) δημιουργήθηκε μία ολοκληρωμένη ψηφιακή βάση δεδομένων, που φέρει το ίδιο όνομα με το πρόγραμμα, και η οποία έχει ενισχύσει την αποδοτικότητα και έχει συμβάλει στην καλύτερη διαχείριση του Κυπριακού Αρχαιολογικού υλικού. Στη Βάση Δεδομένων CADiP περιλαμβάνονται πέντε ξεχωριστές θεματικές βάσεις δεδομένων οι οποίες αφορούν: α)

Η Βάση Δεδομένων CADiP αποτελεί πλέον πολύτιμο εργαλείο τόσο για την επιστημονική κοινότητα της αρχαιολογίας όσο και για την καθημερινή δουλειά των υπαλλήλων του Τμήματος Αρχαιοτήτων.

Το Τμήμα Αρχαιοτήτων εισήγαγε την ψηφιοποίηση στις εργασίες του ανάγοντάς την σε έναν από τους βασικότερους πυλώνες εργασίας του.

τα Κηρυγμένα Αρχαία Μνημεία Α' και Β' Πίνακα, β) τα Κινητά Αρχαιολογικά Ευρήματα που εκτίθενται στις προθήκες ή φυλάσσονται στις αποθήκες των μουσείων που βρίσκονται υπό την ευθύνη του Τμήματος Αρχαιοτήτων, γ) τις ελεγχόμενες περιοχές που περιβάλλουν Αρχαία Μνημεία και οι οποίες με βάση τον νόμο προστατεύονται, δ) τις περιοχές υπό επίταξη και ε) τις Επισκοπήσεις (περιοχές όπου έχουν διεξαχθεί αρχαιολογικές επισκοπήσεις). Η κα Μακρή λέει πως κάθε χρήστης μπορεί μέσω των μηχανών αναζήτησης της Βάσης να καθορίσει τα ερωτήματα αναζήτησής του και να πάρει σε ελάχιστο χρόνο αποτελέσματα για τα μνημεία ή τα αρχαιολογικά ευρήματα τα οποία ερευνά. «Για οποιοδήποτε μνημείο ή αντικείμενο που είναι καταχωρημένο στη Βάση Δεδομένων CADiP ο χρήστης μπορεί, χωρίς πολλές ώρες έρευνας σε φακέλους, αρχεία, ευρετήρια Μουσείων κ.λπ., να βρει πληροφορίες για το πού βρίσκεται φυλαγμένο, την περιγραφή του, το ιστορικό ανασκαφής και συντήρησης, φωτογραφίες, διαστάσεις, δημοσιευμένη βιβλιογραφία, κ.λπ.», τονίζοντας πως η Βάση Δεδομένων CADiP αποτελεί πλέον πολύτιμο εργαλείο τόσο για την επιστημονική κοινότητα της αρχαιολογίας όσο και για την καθημερινή δουλειά των υπαλλήλων του Τμήματος Αρχαιοτήτων.

Σημαντικό εργαλείο

Όπως εξήγησε η κα Μακρή οι ανασκαφές, σωστικές και συστηματικές, του Τμήματος Αρχαιοτήτων, του Πανεπιστημίου Κύπρου αλλά και των ξένων αποστολών,

Από το 2009 μέχρι σήμερα έχουν ψηφιοποιηθεί 44.462 κινητά αρχαιολογικά ευρήματα στα οποία περιλαμβάνονται όλα τα κινητά αρχαιολογικά ευρήματα που εκτίθενται στις προθήκες των μουσείων που έχει υπό την εποπτεία του το Τμήμα Αρχαιοτήτων.

όπως επίσης και οι τυχαίες ανακαλύψεις ευρημάτων, έφεραν και συνεχίζουν να φέρνουν στο φως πολλές χιλιάδες αρχαιότητες, με το Τμήμα Αρχαιοτήτων να καλείται να διαχειριστεί με τον πιο αποδοτικό τρόπο, όλο αυτόν τον όγκο των αρχαίων ευρημάτων και τον πολύ μεγάλο αριθμό αρχαίων μνημείων. Καθίσταται σαφές, όπως λέει η κα Μακρή, ότι η ψηφιοποίηση μπορεί να είναι ένα ιδιαίτερα σημαντικό εργαλείο στις προσπάθειες συντήρησης, διατήρησης, μελέτης και προώθησης των πολιτιστικών μας πόρων και με ειδικότερο στόχο την προστασία των πολύτιμων

ρα, το πρόγραμμα ψηφιοποίησης, είτε μέσω του κρατικού προϋπολογισμού με μόνιμους αρχαιολογικούς λειτουργούς και με αγορά υπηρεσιών από αρχαιολόγους, είτε μέσω Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων. Το πρόγραμμα Digitising the Museums of Cyprus, το οποίο έχει ήδη εξασφαλίσει νέα χρηματοδότηση από τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ) στο πλαίσιο του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού ΕΕΑ FINANCIAL MECHANISM 2014-2021, έχει ως στόχο τον ψηφιοποίηση 96.000 αρχαίων αντικειμένων στη βάση δεδομένων CADiP. Από αυτά, 82.000 αντικείμενα φυλάσσονται στις αποθήκες του Κυπριακού Μουσείου στη Λευκωσία και 14.000 εκτίθενται στις προθήκες των Μουσείων που βρίσκονται υπό την αρμοδιότητα του Τμήματος Αρχαιοτήτων.

4.500 αντικείμενα

Το σημαντικότερο παράδειγμα συνεισφοράς της ψηφιοποίησης γενικά, αλλά και της Βάσης Δεδομένων CADiP ειδικότερα, στη δουλειά του Τμήματος Αρχαιοτήτων, λέει η κα Μακρή, αποτελεί το γεγονός ότι η ετοιμασία καταλόγων με περιγραφές, διαστάσεις και φωτογραφίες για τα 4.500 αντικείμενα της παρούσας έκθεσης του Κυπριακού Μουσείου, για τους σκοπούς της Μουσειολογικής Μελέτης για το Νέο Κυπριακό Μουσείο, έγινε μέσω του CADiP με εύκολο, σύντομο και κυρίως ακριβή τρόπο. «Είναι δεδομένο για εμάς πλέον ότι η ψηφιοποίηση ακόμη 82.000 αντικειμένων, που φυλάσσονται στις αποθήκες του Κυπριακού Μουσείου, θα δημιουργήσει τις συνθήκες για πιο εύκολη και ασφαλή μεταφορά τους στις εγκαταστάσεις του Νέου Κυπριακού Μουσείου».

τητα της Κύπρου (σύνολο 1.339, εκ των οποίων 1.070 στις ελεγχόμενες και 269 στις μη ελεγχόμενες από την Κυπριακή Δημοκρατία περιοχές), β) 3.577 Επισκοπήσεις και γ) 44.462 κινητά αρχαιολογικά ευρήματα στα οποία περιλαμβάνονται όλα τα κινητά αρχαιολογικά ευρήματα που εκτίθενται στις προθήκες των μουσείων που έχει υπό την εποπτεία του το Τμήμα Αρχαιοτήτων.

Αλλα προγράμματα

Μετά την ολοκλήρωση του Προγράμματος CADiP, το Τμήμα Αρχαιοτήτων, συνεχίζει, μέχρι σήμε-

ρα, το πρόγραμμα ψηφιοποίησης, είτε μέσω του κρατικού προϋπολογισμού με μόνιμους αρχαιολογικούς λειτουργούς και με αγορά υπηρεσιών από αρχαιολόγους, είτε μέσω Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων. Το πρόγραμμα Digitising the Museums of Cyprus, το οποίο έχει ήδη εξασφαλίσει νέα χρηματοδότηση από τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ) στο πλαίσιο του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού ΕΕΑ FINANCIAL MECHANISM 2014-2021, έχει ως στόχο τον ψηφιοποίηση 96.000 αρχαίων αντικειμένων στη βάση δεδομένων CADiP. Από αυτά, 82.000 αντικείμενα φυλάσσονται στις αποθήκες του Κυπριακού Μουσείου στη Λευκωσία και 14.000 εκτίθενται στις προθήκες των Μουσείων που βρίσκονται υπό την αρμοδιότητα του Τμήματος Αρχαιοτήτων.

Για αυτό το πρόγραμμα έχουν προσληφθεί και εργάζονται 8 αρχαιολόγοι για περίοδο 31 μηνών. Η κα Μακρή αναφέρει πως εκτός από τα πιο πάνω προγράμματα, το Τμήμα Αρχαιοτήτων τρέχει τα ερευνητικά προγράμματα Saving Prehistoric Antiquities Under Threat (SPAUT) και Saving Cypriot Antiquities Under Threat (SCAUT), τα οποία συγχρηματοδοτήθηκαν από την Κυπριακή Δημοκρατία και την Ελβετική Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Πολιτισμού και συνέβαλαν στη διασφάλιση, μέσω ψηφιακής καταγραφής, των ευρημάτων που είναι αποθηκευμένα στο Κυπριακό Μουσείο και προέρχονται από προϊστορικές θέσεις και θέσεις της εποχής του Σιδήρου που ανασκάφθηκαν πριν από το 1974 στα Κατεχόμενα.

Καθώς επίσης και το πρόγραμμα Cyprus Coastal Assessment Project (CCAP), το οποίο χρηματοδοτήθηκε από το Honor Frost Foundation και την Κυπριακή Δημοκρατία και περιλάμβανε τη χαρτογράφηση των ενάλιων/παράκτιων αρχαιοτήτων μέσω δορυφορικών εικόνων, ιστορικών χαρτών, τοπογραφικών δεδομένων και αεροφωτογραφιών. Επίσης, υλοποιείται και το συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση πρόγραμμα με τίτλο «DigiArc: Ψηφιακό Τόξο Πολιτισμού Ελλάδος-Κύπρου. Διάσωση και ανάδειξη της μεσαιωνικής πολιτιστικής κληρονομιάς στη νησιωτική περιοχή του Αιγαίου και της Κύπρου», το οποίο είναι υπό εξέλιξη και έχει ως στόχο την ψηφιακή τεκμηρίωση και τη δημιουργία εικονικών αναπαραστάσεων των μεσαιωνικών κάστρων της Λεμεσού, της Λάρνακας, της Πάφου και του Κολοσσίου. Υπάρχουν επίσης και προγράμματα ψηφιοποίησης αρνητικών από το Φωτογραφικό Αρχείο και παλαιών εφημερίδων που φυλάσσονται στη Βιβλιοθήκη του Τμήματος.

ΟΧΙ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

8-14.5.22

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΒΙΒΛΙΟ

Παρουσίαση εκδόσεων

Ο Σύνδεσμος Μικρασιατών Κύπρου, ο Όμιλος Φίλων Δημοτικής Βιβλιοθήκης Στροβόλου και οι Εκδόσεις Αρμίδα παρουσιάζουν τα βιβλία της Μόνας Σαββίδου Θεοδούλου «Ο Άλλος Χρόνος Κριτικά κείμενα» και «Ιστορίες Γραμματοσήμων. 67 γράμματα σε ποιητές και πεζογράφους» με ομιλητές τους Παναγιώτη Νικολαΐδη, ποιητή και κριτικό λογοτεχνίας και τη Νένα Φιλούση ποιήτρια. Το πρόγραμμα συντονίζει η Αντωνία Προδρόμου, ταμίας του Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου. Ακολουθεί δεξίωση. **Τετάρτη, 11 Μαΐου, ώρα 7:30 μ.μ. Πολιτιστικό Κέντρο Στροβόλου.**

ΘΕΑΤΡΟ

«Θέλω να σου κρατάω το χέρι» στον ΘΟΚ

Το «Θέλω να σου κρατάω το χέρι» [...] αποκαλύπτεται στο θεατή δυναμικό και ρέον. Στο μικροσκόπιό του μπαίνουν διάφορες εκφάνσεις των σύγχρονων σχέσεων, τις οποίες ο συγγραφέας μεταχειρίζεται με αβίαστη φυσικότητα, σαν να φέρνει μπροστά μας ένα κομμάτι ζωής της διπλανής πόρτας, χρησιμοποιώντας καθημερινό ύφος, που αποδεικνύεται σκηνικά λειτουργικό... Οι ήρωες είναι άνθρωποι σαν εμάς, και ο Ιορδανίδης τους αντιμετωπίζει με κάτι παραπάνω από προσωπική φροντίδα. Τώνια Κα-

ράογλου, Αθηνόραμα. Στις 17 Οκτωβρίου 1963, οι Beatles ηχογραφούν για πρώτη φορά σε FourTrack το τραγούδι τους I Want to Hold Your Hand (Θέλω να σου κρατάω το χέρι). Το νούμερο ένα χιτ του 1964 στη Βρετανία έδωσε το 2021 την έμπνευση στον Τάσο Ιορδανίδη για τη συγγραφή ενός σύγχρονου θεατρικού έργου που ήδη μετρά 46 συνεχή sold out στην Ελλάδα. Θέατρο ΘΟΚ, την Τετάρτη 11 Μαΐου στις 6:00 μ.μ. και 8:30 μ.μ. Γρηγόρη Αυξεντίου 9, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 77772717.**

ΠΕΡΦΟΡΜΑΝΣ

Earth Voices στους Βοτανικούς Κήπους Τροόδους

Το Dance Gate Lefkosia - Cyrpus παρουσιάζει στο πλαίσιο του «Προγράμματος Πολιτιστικής Αποκέντρωσης 2022» μια σειρά περιπατητικών περφόρμανς/δράσεων στους Βοτανικούς Κήπους Τροόδους «Α.Γ. Λεβέντης» σε συνεργασία με την κοινότητα Αριάντου. Με κεντρικό άξονα την πρακτική της performer/χορογράφου Αριάννας Οικονόμου και σε επιμέλεια

του δρα Κώστα Πράπογλου, το δρώμενο με τίτλο «Earth Voices» θα αναπτύξει κατά τη διάρκεια του ένα σπονδυλωτό πρόγραμμα δράσεων. Προσβασιμότητα: Λευφορείο 22 Θέσεων από Πλατεία Σολωμού (με κράτηση θέσης 9 ευρώ). **Τηλέφωνο επικοινωνίας: 99199180, 9772264, dance.gate.lefk.cy@gmail.com & echo-arts@cytanet.com.cy**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Ατομική έκθεση της Ιωάννας Κυθραιώτου

Η The O Gallery παρουσιάζει την 3η ατομική έκθεση της Ιωάννας Κυθραιώτου, σε επιμέλεια της Δέσποινας Πετρίδου. Η νέα σειρά έργων με τίτλο φέρει το «SUITCASES». Το σύνολο της δουλειάς αποτελείται από μια σειρά έργων τέχνης η οποία χρησιμεύει ως συνέχεια ενός ευρύτερου, συνεχιζόμενου έργου που επικεντρώνεται στην εξερεύνηση της ουσίας και της ποιότητας της μνήμης. Συγκεκριμένα, οι

τάλογος της έκθεσης είναι **αναρτημένος στην ιστοσελίδα the-ogallery.com**

αναμνήσεις που προκαλούνται από τη ζωή που αλλάζει από γεγονότα που τείνουν να αλλοιώνουν την καθημερινή ζωή και ρουτίνα. The O Gallery, η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 27 Μαΐου 2022. Ιωάννου Γλάδωνος 11, Nicolaïdes Complex, κατάστημα 3, Λάρνακα. **Πληροφορίες τηλέφωνο 99659202, info@the-ogallery.com. Ο κατάλογος της έκθεσης είναι αναρτημένος στην ιστοσελίδα the-ogallery.com**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Με το #MeToo τι γίνεται;

Με αφορμή την καταγγελία που έγινε στην Ελλάδα εναντίον του σκηνοθέτη Κώστα Κωστόπουλου από 33χρονη ηθοποιό για βιασμό παρατήρησα ότι στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης υπήρξαν, όπως γίνεται πάντα φυσικά, δύο μερίδες, εκείνη η πλευρά που θεωρεί ότι επιτέλους τα πράγματα μπαίνουν στη θέση τους και ότι ο συγκεκριμένος άνθρωπος θα κληθεί να λογοδοτήσει και η άλλη πλευρά, η οποία του συμπαραστέκεται, δίνοντάς του κουράγιο, ώστε να αποδειχθεί το αβάσιμο της κατηγορίας. Άλλοι φαίνεται ότι ήθεραν, είχαν ίδια εμπειρία και άλλοι έπεσαν από τα σύννεφα, τα οποία τελικά αποφέρουν από υπερπληθυσμό, ενώ άλλοι διαρρηγνύουν τα ιμάτιά τους ότι όλα όσα του καταλογίζονται είναι ψευδή. Ως εδώ καλά; Καλά.

Θυμάστε, λοιπόν, πριν από λίγο καιρό τον σάλο που προέκυψε με το ελληνικό #MeToo και τις εδώ προεκτάσεις του; Τότε όλα τα μέσα σπεύσαμε να προσεγγίσουμε το ζήτημα, άλλο πιο σοβαρά και άλλοι λιγότερο σοβαρά. Υπήρξαν και κάποιες καταγγελίες και για εδώ ανθρώπους, εκτός των εξ Ελλάδος καταγγελλομένων. Πολλά ειπώθηκαν τότε, γράφτηκαν και περισσότερα, ωστόσο, πολύ σύντομα το πράγμα εξασθένησε, πέρασε στη σφαίρα του εισαγόμενου προϊόντος και έκτοτε κανείς δεν ασχολήθηκε περισσότερο. Θα

μπορούσαμε να υποθέσουμε λοιπόν ότι στη χώρα μας δεν υπάρχει σοβαρό πρόβλημα και πως όλα αυτά τα αισχρά συμβαίνουν πέρα από τα οικόπεδα της ΑΟΖ μας, στην Ελλάδα, από την οποία και τα εισάγουμε... και ακόμα παραπέρα, στην Ευρώπη και στο διαολεμένο Χόλιγουντ. Εδώ είμαστε εντάξει, και αν πέφτει και κανένα μπινελίκι ή σφαλίδα, ή τίποτε μικρο-απειλές δεν έγινε και τίποτε... Δεν νομίζω όμως πως στη χώρα μας τα πράγματα είναι τόσο ρόδινα, ιδίως σε ό,τι αφορά το εργασιακό μπουλινγκ. Όπως μου είχε πει τότε άνθρωπος του καλλιτεχνικού χώρου, τον οποίο σέβομαι και υπολογίζω, τα πράγματα δεν είναι τόσο άσχημα στην Κύπρο, όπως σε άλλες χώρες και αυτό λόγω του μεγέθους... πολύ εύκολα κυρίως η σεξουαλική κακοποίηση ή βία θα μαθευτεί, και αυτό δεν το θέλει κανείς... Οπότε όλοι είναι προσεκτικοί. Συνέχισε λέγοντάς μου, πως σε ό,τι αφορά το εργασιακό μπουλινγκ τα πράγματα είναι διαφορετικά. Μικρός ο τόπος, λίγες οι δουλειές, άρα

αν μπεις για οποιονδήποτε λόγο στο στόχαστρο κάποιου ή κάποιας τότε η κατάσταση δυσκολεύει... η υποκειμενικότητα στη δουλειά του καλλιτέχνη είναι ωραίο άλλοθι, απλώς δεν κάνεις, όχι μία, αλλά εκατό φορές.

Στα διάφορα πηγαδάκια καλλιτεχνών, σε παρέες, σε κουβέντες λέγονται πολλά, ωστόσο συνήθως δεν φτάνει τίποτε στη δημοσιότητα, για πολλούς και διάφορους λόγους, και ποτέ δεν αποδεικνύεται τίποτε, και ορισμένοι και ορισμένες συνεχίζουν να συμπεριφέρονται κατάπτυστα πολλές φορές σε συναδέλφους ή και σε υφιστάμενους και επαναλαμβάνοντας συμπεριφορές, και πολλές φορές η μόνη λύση είναι ή να αποφύγεις τη συνεργασία, ή να είσαι στη γωνιά σου, ή να μένεις εκτός της καλλιτεχνικής κοινότητας ευρύτερα. Αντιλαμβάνομαι πως είναι πολύ δύσκολο να βγει κάποιος ή κάποια και να καταγγείλει βία ή σεξουαλική κακοποίηση από συνάδελφο ή προϊστάμενο, και γι' αυτό θα πρέπει ξανά οι συντεχνίες και τα σώματα των καλλιτεχνών να έχουν τα αφτιά τους τεντωμένα, να έχουν το

όπλο παρά πόδα, ώστε να μπορούν να παρέμβουν καταλυτικά όταν και όπου χρειαστεί. Καλό θα είναι να ξεκινήσουν και συνατήσεις με τους ανθρώπους του πολιτισμού, οι ηγέσιες και τα προεδρεία των οργανωμένων φορέων, να οργανωθούν συζητήσεις, να γίνουν δράσεις διαφώτισης. Φυσικά, αυτό θα πρέπει να είναι και μία από τις έγνοιες του υφυπουργού Πολιτισμού, μεταξύ όλων των άλλων, φυσικά.

Θεωρώ πως δεν θα πρέπει να αφήνονται αυτά τα πράγματα να συσσωρευτούν, δεν θα πρέπει να τα παραμερίζουμε, διότι μιλάμε για πράγματα που μπορούν να πληγώσουν ανεπανόρθωτα ψυχές ανθρώπων. Η ευθύνη των οργανωμένων συνόλων είναι μεγάλη στο να προλάβουν δυσάρεστες καταστάσεις που τυχόν θα σκάσουν, διότι μια στάλα τόπος είμαστε, και όσοι παραιοούμε την Ιερουσαλήμ ξέρουμε πως ο χώρος των καλλιτεχνικών, όπως και ο δημοσιογραφικός, και άλλοι πολλοί, δεν είναι παράδεισος, όπως δεν είναι και κόλαση, αλλά κάλιο γαϊδουρόδενο παρά γαϊδουρογύρευε. Εκτός αν μας αρέσουν τόσο πολύ οι ελεύθερες πτώσεις από τα σύννεφα και γι' αυτό αδρανούμε. Από σχεδόν δηλαδή. Τα προβλήματα λύνονται μόνο όταν τα αντιμετωπίζουμε, αλλιώς κακοφορμίζουν και γίνονται σάπια καθημερινότητα.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ

«Ψυχής μου κύματα»

Κυκλοφόρησε η πρώτη ποιητική συλλογή του ηθοποιού Λεύτερη Ζαμπετάκη από τις εκδόσεις Διόπτρα, με τίτλο «Ψυχής μου κύματα». Μια ποιητική συλλογή για το νόημα της ζωής, τη σημασία του να τολμάς και να ζεις στο «τώρα». Η ομορφιά βρίσκεται ακόμα και στα πιο σκοτεινά μέρη, αρκεί να την αναζητήσεις. «Διέξοδος το φως στην επιφάνεια, σαν πόρτα στον παράδεισο». Όπως σημειώνεται στο οπισθόφυλλο από τον συγγραφέα: «Ποίηση τι θα πει δεν ξέρω να ορίσω. Μα την έχω "δεί" και την έχω "βιώσει" ακόμα και στα πιο σκοτεινά μου. Μια παρατήρηση είναι. Αφουγκράστηκα τη στιγμή και το παρόν εκείνο, τότε, μιας εποχής, μιας περιόδου. Μπορεί όμως και όχι. Μπορεί και της ζωής μου όλης. Γιατί κύματα που σκάνε μπορεί και να ξανάρχθουν. Τώρα όμως ξέρω... το μολύβι μου κρατώ για να τα "ζωγραφίσω". Τολμώ. Τολμήστε το κι εσείς. Η ψυχή θα σας εκπλήξει. Όταν τη χτυπούν τα κύματα, ξέρει εκείνη από ποίηση». Το «Ψυχής μου κύματα» είναι η πρώτη ποιητική συλλογή του, που ο ίδιος τη χαρακτηρίζει «προσωπική κατάθεση» με αυτοβιογραφικά στοιχεία.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Κατ' οίκον περιορισμός

–**Τι θα την κάνουν την απόγνωση;**
– Ο,τι διαλέξουν. Είναι ελεύθεροι και η ανθρώπινη ζωή ξεκινά από την άκρη της απόγνωσης.

Ο διάλογος από το θεατρικό έργο του Ζαν-Πολ Σαρτρ «Οι μυές» εμφανίζεται στην έναρξη της ταινίας του Ρώσου σκηνοθέτη Αλεξέι Γκέρμαν Τζούνιορ «Κατ' οίκον περιορισμός». Και δίνει μια πρόγευση αυτού που ακολουθεί. Ο γιος του μεγάλου Σοβιετικού Αντικαθεστωτικού σκηνοθέτη Αλεξέι Γκέρμαν (που πέθανε το 2013) συνεχίζει την οικογενειακή «παράδοση». Αγαπάει τη χώρα του, τον πληγώνουν η ανελευθερία της, τα ψεύδη και η διαφθορά. Επιλέγει να ασκήσει την κριτική του με καφκικό προπέτασμα. Η πραγματικότητα διαθλάται, χωρίς να σημαίνει αυτό ότι ο θεατής αμφιταλαντεύεται ανάμεσα στην επιπόνηση ενός ταραγμένου μυαλού και στην επιβολή μιας εφιαλτικής καθημερινότητας.

Γεγονότα και πρόσωπα έχουν λογική ροή και ο κεντρικός ήρωας κινδυνεύει διαρκώς να συνθλιβεί, αλλά η άρνηση να συμφιλωθεί με το ψέμα, του δίνει και δύναμη να συνεχίσει τον, μοναχικό, αγώνα του. Ο «Κατ' οίκον περιορισμός» (παραγωγής 2021), που θα προβάλλεται από τις 12 Μαΐου, ισορροπεί πάνω σε μια άλλη φράση του Σαρτρ (εκτός ταινίας αυτή): «Η ελευθερία δεν είναι δώρο, ούτε ευεργεσία, αλλά η μοίρα του ανθρώπου, καταδίκη, πεπρωμένο. Οι άνθρωποι είναι καταδικασμένοι να είναι ελεύθεροι».

Η ταινία λειτουργεί και σαν ένα επίπλεον «γλωσσάρι» για να αντιληφθούμε, μέσα από το κλειστό, σχεδόν θεατρικό, σύμπαν του ήρωα τη δυσκολία να ζήσει, όποιος «βλέπει», σε καθεστώς ανελευθερίας. Η Ρωσία του Πούτιν είναι το περιβάλλον ενός καθηγητή πανεπιστημίου, ο οποίος, στην προσπάθειά του να αποδείξει ότι ο δήμαρχος της πόλης του είναι διεφθαρμένος και έχει κατακρατήσει μεγάλα ποσά, βρίσκεται ο ίδιος κατηγορούμενος για υπεξαίρεση δημόσιου χρήματος και χωρίς καλά καλά να καταλάβει πώς, τίθεται σε κατ' οίκον περιορισμό έως την ημέρα της δίκης του. Από τη στιγμή αυτή και μετά, το παράλογο στήνει χορό... «Κάτοικοι» μαζεύονται έξω από το σπίτι του με πανό που τον χαρακτηρίζουν κλέφτη, μέσα στον χώρο του παινοβγαίνει ο αστυνομικός επιτηρητής, η φιγούρα της ηλικιωμένης μητέρας που καπνίζει αδιάκοπα, όπως και ο ίδιος εξάλλου, είναι η στεγνή υπόμνηση ότι η Ρωσία του Πούτιν έχει ερείσματα στην Ιστορία και στο παρελθόν, μια νεαρή δικηγόρος στέκει στο πλευρό του σχεδόν αφιλοκερδώς, μια νοσοκόμα ρυθμίζει την κλονισμένη υγεία του, η πρώην σύζυγος προσπαθεί να τον σπτηρίξει χωρίς όμως να θέλει να έχει την παραμικρή εμπλοκή...

Ο σκηνοθέτης Αλεξέι Γκέρμαν Τζούνιορ σκιαγραφεί τα πορτρέτα της μητέρας και του καθηγητή: «Η μητέρα, που έρχεται από μια παλαιότερη γενιά, καταλαβαίνει πώς έχει συγκροτηθεί το ρωσικό μυαλό, όχι η Ρωσία στο facebook, αλλά η Ρωσία στην ουσία της. Είναι σκεπτική σχετικά με τις ιδέες του γιου της για τη δημοκρατία, την εξουσία και την ανάγκη για τη ανοικοδόμηση μιας νέας χώρας. Πιστεύει ότι αν για αιώνες διαμορφώσαμε συστήματα που μοιάζουν και το ένα χτίστηκε πάνω στο άλλο, η χώρα θα συνεχίσει να πορεύεται με τον ίδιο τρόπο.

Δεν πιστεύει στις αλλαγές. Δεν τις θεωρεί δυνατές με τον τρόπο που τις θέλει ο γιος της. Πολλοί άνθρωποι σκέφτονται όπως εκείνη. Ο Νταβίντ είναι προσανατολισμένος σε έναν δυτικό προοδευτικό τρόπο σκέψης και πιστεύει ότι μια νέα και διαφορετική κατεύθυνση ανάπτυξης είναι απαραίτητη. Πρόκειται, ουσιαστικά, για μια διαμάχη σχετικά με το αν είναι εφικτή ή όχι μια αλλαγή στη Ρωσία».

Το δίλημμα, στην ταινία, μοιάζει αδιέξοδο. Ο Νταβίντ περιγράφεται από τους γείτονες ως «ο άνθρωπος που δεν είναι ποτέ ευχαριστημένος με τίποτα». Οι μηχανισμοί του κράτους οδηγούν στο περιθώριο (το λιγότερο) όποιον σπκνεί το ανίστημα του: Αν η κυβερνήση πει ότι είναι ένοχος θα ζητήσει την ομολογία του, αν κριθεί ότι ο δήμαρχος είναι ένοχος, το σύστημα θα προστατέψει τον εκπρόσωπό του.

Τι απομένει στον Νταβίντ; Η ελευθερία να χειριστεί την απόγνωσή του...

Ενα έργο γεμάτη ζωή, για την ίδια τη ζωή

Η Θάλεια Ματίκα και ο Τάσος Ιορδανίδης ανεβάζουν στον ΘΟΚ την παράσταση «Θέλω να σου κρατάω το χέρι» και μιλούν στην «Κ»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«Από την αρχή επιθυμία μας και εμένα και του Τάσου αυτή η παράσταση να είναι μία κλειδαρότρυπα, και αυτή είναι και η υποκριτική που ακολουθήσαμε. Δεν θέλαμε να θυμίζει σε τίποτα θέατρο, θέλαμε να μπαίνει ο θεατής στην αίσθηση και να νομίζει ο θεατής πως βλέπει αυτό το ζευγάρι με τέταρτο τοίχο ουσιαστικά μπροστά του» μου λέει η Θάλεια Ματίκα για την παράσταση που σκηνοθετεί και παίζει «Θέλω να σου κρατάω το χέρι», σε κείμενο του Τάσου Ιορδανίδη, ο οποίος υποδύεται τον έτερο ρόλο. Ζευγάρι στη ζωή και στο σανίδι εν προκειμένω. Πρόκειται για ένα έργο που πραγματεύεται τη βαθιά ανθρώπινη ανάγκη της συντροφικότητας και ερωτώμενος ο Τάσος Ιορδανίδης αν η каранτίνα και γενικά αυτά τα δύο χρόνια έφεραν αλλαγές σε αυτό που λέμε συντροφικότητα, μου απαντά: «όταν έχουμε φτάσει στο σημείο όταν θα σας δώ στο θέατρο να μην ξέρω αν θα σας κάνω χειραψία ή θα ακουμπήσουμε τις γροθιές μας δεν μας επηρεάζει; Επηρεάζει πιστεύω κατ' επέκταση και τις συντροφικές σχέσεις». Όσο για το πόσο ρεαλιστική είναι η παράσταση η Θάλεια Ματίκα μου λέει: «Πιστεύουμε και οι δύο στον ρεαλισμό, και όπως λέει και ο Τάσος συχνά "θα ήθελα να κάνω σινεμά στο θέατρο". Δεν κάνουμε τίποτα που έχει να κάνει με το κοινό, είμαστε ένα ζευγάρι σε ένα ξενοδοχείο ημιδιαμονής...».

–Έναυσμα για τη συγγραφή ένα τραγούδι... το «I Want to Hold Your Hand» ήταν και μία ανά-

«Είναι παιδί της каранτίνας [σ.σ. το έργο] έγινε κάτι μαγικό... πιθανόν προ του Covid να μην τολμούσαμε να το κά-
νουμε, ο Τάσος να παρουσιαστεί ως θεατρικός συγγραφέας, εγώ ως σκηνοθέτης και οι δυο μας πάνω στη σκηνή, να είναι δηλαδή μια τόσο προσωπική υπόθεση».

γκη εξωτερικευσης ερωτημάτων που θέλατε να θέσετε, αλλά δεν τολμούσατε;

–ΤΑΣΟΣ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗΣ (Τ.Ι.): Δεν μπορώ να το αποκριπτογραφήσω πολύ εύκολα... αλλά ένα βράδυ της каранτίνας και ακούγοντας το τραγούδι αυτό κατ' επανάληψη η Θάλεια [σ.σ. Ματίκα] μου εξιστόρησε κάτι που είχε στο μυαλό της... εγώ χωρίς να το πολυσκεφτώ και να το επεξεργαστώ άρχισα να γράφω... αγαπάω πάρα πολύ το ανθρώπινο είδος και το παρατηρώ πάρα πολύ εύκολα, επίσης αγαπώ και πολύ τις γυναίκες, επειδή έχω μεγαλώσει με τρεις γυναίκες –με τη μητέρα μου και τις δύο μεγαλύτερες αδελφές μου– έχω ανακαλύψει κάποιους από τους κώδικες των γυναικών, όπως επίσης παρατηρώ πάρα πολύ και τον εαυτό μου, και έτσι γεννήθηκε ένα κείμενο ανάμεσα στον άντρα και τη γυναίκα, για τις σχέσεις τους.

–Ποια ήταν η πρώτη σας αντι-

Ο Τάσος Ιορδανίδης και η Θάλεια Ματίκα μέσα με την παράσταση «Θέλω να σου κρατάω το χέρι» απευθύνονται προς όλα τα ζευγάρια, χωρίς φόβο, αλλά με πάθος για ζωή και συντροφικότητα.

δραση, όταν διαβάσατε το κείμενο του Τάσου Ιορδανίδη;

–ΘΑΛΕΙΑ ΜΑΤΙΚΑ (Θ.Μ.): Να σας πω κατ' αρχάς πως δεν το διάβασα ολοκληρωμένο. Κάθε σκηνή που τελείωνε ο Τάσος μου την έδειχνε και πραγματικά συνέβη κάτι μαγικό και δεν έκανα καμία διόρθωση, ενώ συνήθως είμαι ένας πολύ αυστηρός κριτής σε πράγματα τα οποία διαβάζω. Νομίζω πως ήταν μία πολύ ευτυχής συγκυρία αυτό που συνέβη, στον Τάσο η συ-

γραφή αυτού του κειμένου βγήκε αβίαστα, οπότε είχα μεγάλο ενθουσιασμό...

–Θα μπορούσαμε να πούμε ότι αυτή είναι μία «σπιτική» παραγωγή... άρα και ρεαλιστική, ισχύει;

–Τ.Ι.: Απόλυτα ρεαλιστική όχι, έχω χρησιμοποιήσει στοιχεία βάσει της συμβίωσής μου με τη Θάλεια, αλλά και με στοιχεία που έχω παρατηρήσει γενικά, όπως σας είπα και πριν, ανάμεσα στους αν-

θρώπους, φίλους, άλλα ζευγάρια και όλο αυτό μέσα από το πρίσμα μιας δραματουργίας.

–Ένα έργο με πολλά βιογραφικά στοιχεία... αυτό σας δυσκόλεψε;

–Θ.Μ.: Αυτό που έγραψε ο Τάσος βασίζεται σε αρκετά βιογραφικά στοιχεία, δικά μας και φίλων μας –εννοείται φυσικά πως είναι προϊόν μυθοπλασίας– αλλά αυτό που είδα από την αρχή, διαβάζοντάς ένα θεατρικό σκηνή-σκηνή, είναι πως αυτό το έργο είναι ζωή, έχει χιούμορ, έχει δάκρυ, έχει τα συστατικά που έχει η ίδια η ζωή. Το θέμα είναι να το θέατρο να αφορά και όχι μόνο να αρέσει. Μπορείς να βάλεις τον θεατή σε μια διαδικασία να νιώσει; Σε εμάς στο μισό γελάει και στο άλλο μισό κλαίει με λυγμούς... ακόμα και οι άντρες... Είναι παιδί της каранτίνας, έγινε κάτι μαγικό, με τον κορωνοϊό ίσως απενεχοποιηθήκαμε, πιθανόν προ του Covid να μην τολμούσαμε να το κάνουμε, ο Τάσος να παρουσιαστεί ως θεατρικός συγγραφέας, εγώ ως σκηνοθέτης και οι δυο μας πάνω στη σκηνή, να είναι δηλαδή μια τόσο προσωπική υπόθεση. Είπαμε όμως το πολύ-πολύ να αποτύχουμε, αλλά γενικά καταλάβαμε ότι το προϊόν της τέχνης πρέπει να αφορά σένα πρώτα απ' όλους, έχει σημασία και αυτό.

–Το χιούμορ στην παράσταση σας έχει τον ρόλο να αλαφρύνει την ατμόσφαιρα;

–Τ.Ι.: Δεν έγινε επί τούτου, απλώς βγαίνει μέσα από την ίδια τη ζωή, η οποία εμπεριέχει τα πάντα. Αυτό που εισπράττουμε πάντως είναι ότι έχει βγει ένα πολύ ζωντανό σκανικό εγχείρημα, όπου

περικλείονται τα πάντα, το χιούμορ, η συγκίνηση, όλα τα ανθρώπινα συναισθήματα.

–Σας σκηνοθετεί η σύζυγός σας αυτό σας δυσκόλεψε ή έκανε πιο εύκολη τη δουλειά σας;

–Τ.Ι.: Δεν με δυσκόλεψε καθόλου, αντιθέτως. Ξέρετε, οι ηθοποιοί όταν μπαίνουν στη διαδικασία μιας δουλειάς είμαστε γεμάτοι ανασφάλειες, στην παράσταση αυτή τις είχαμε αλλά σύντομα εξαφανίστηκαν, γιατί γνώριζα ότι απέναντί μου έχω έναν άνθρωπο που τον αγαπώ πολύ, που θέλω μόνο το καλό του.

–Σκηνοθετείτε τον σύζυγό σας, σε δυσκόλεψε ή έκανε πιο εύκολη τη δουλειά σας;

–Θ.Μ.: Σαφέστατα πιο εύκολη, γιατί είχαμε κοινό τόπο, με τον κατ' αρχάς δεν χρειάζεται να συστηθούμε με τον Τάσο, γνωρίζουμε πάρα πολύ καλά, και εμπιστεύεται απόλυτα την γνώμη μου και την κρίση μου όταν είναι πάνω στη σκηνή, οπότε τα πράγματα διευκολύνθηκαν πάρα πολύ. Ξέρετε, τελικά αποδεικνύεται αυτό που λένε πως η καλή μέρα από το πρωί φαίνεται. Κύλησαν όλα ομαλά σε κάθε επίπεδο.

–Τι είναι αυτό που θέλετε να πάρει ο θεατής από την παράστασή σας;

–Τ.Ι.: Ότι δεν πρέπει να αναβαθμίζουμε κάποιες καταστάσεις ή προβλήματα πιο σημαντικά απ' ό,τι είναι. Να μην παραιτείται ο άνθρωπος, να μάχεται, αλλά και να βάζει και λίγο νερό στο κρασί του.

–Θ.Μ.: Ότι κανείς δεν είναι μό-

Η καθημερινότητα μάς κάνει να ξεχνάμε βασικά πράγματα

–Πόσο εύκολο είναι να βρεθεί αυτή η ουσιαστική συντροφικότητα στην εποχή μας, η οποία τρέχει με απίστευτους ρυθμούς;

–Τ.Ι.: Είναι δύσκολο, διότι η καθημερινότητα μάς κάνει να ξεχνάμε πολύ βασικά πράγματα όπως το να βρούμε έναν σύντροφο, ο οποίος θα μας κατανοεί και θα είναι δίπλα μας ουσιαστικά. Δεν είναι εύκολο. Ας ελπίσουμε ότι όλοι μας θα βρίσκουμε τον χρόνο πάντα για να ψάχνουμε ένα βλέμμα, ένα μυαλό, ένα άγγιγμα που θα μας κάνει να αισθανόμαστε πιο ελεύθεροι, πιο γεμάτοι, συναισθηματικά και ψυχικά.

–Θ.Μ.: Ακριβώς επειδή είναι πολύ δύσκολο να βρεθούν και ήλθε και ο κορωνοϊός και άλλαξε πάρα πολύ τις σχέσεις των ανθρώπων, αυτή η παράσταση είχε τόση μεγάλη απήχηση... Και τελικά έχει ως στόχο και τον μεταφέρει ότι δίνει ελπίδα σε ανθρώπους που περνούν δυσκολίες στη σχέση τους, τα εμπόδια μπορούν να ξεπεραστούν αρκεί να υπάρχει θέληση. Αυτό που δείχνουμε στον κόσμο είναι πως όλα τα ζευγάρια, εκτός φυσικά από τις ακραίες καταστάσεις, πάνω-κάτω τα ίδια προβλήματα αντιμετωπίζει, σε μια μακροχρόνια σχέση ή σε έναν γάμο.

–Μέσα από την παράνομη σχέση οι ήρωες ζητούν ελευθερία, αντί για συντροφικότητα;

–Τ.Ι.: Ελευθερία μέσα στα αυστηρά πλαίσια όμως της συντροφικότητας, τα οποία μπορεί να είναι και πολύ ευεργετικά. Κακά τα ψέματα όλοι οι άνθρωποι αρ-

«Ας ελπίσουμε ότι όλοι μας θα βρίσκουμε τον χρόνο πάντα για να ψάχνουμε ένα βλέμμα, ένα μυαλό, ένα άγγιγμα που θα μας κάνει να αισθανόμαστε πιο ελεύθεροι, πιο γεμάτοι, συναισθηματικά και ψυχικά».

γά ή γρήγορα αντιλαμβανόμαστε, νομίζω, πως το ταξίδι είναι πολύ σύντομο και ότι έχουμε την ανάγκη να ακουμπήσουμε σε έναν ώμο, να εφάπτεται το χέρι μας στο χέρι κάποιου άλλου.

–Θ.Μ.: Αυτό δεν θα σας το απαντήσω... θα πρέπει να δείτε την παράσταση...

–Πώς θελήσατε να παρουσιάσετε τους δύο ήρωες;

–Θ.Μ.: Ως καθημερινούς σύγχρονους, εργαζόμενους ανθρώπους στον δυτικό κόσμο, που έχουν δημιουργήσει οικογένεια. Το έργο δεν έχει ονόματα, δεν έχει πατρίδα... απευθύνεται προς όλους.

–Διακρίνω, αν θέλετε, και μια σχέση με τον «Εραστή» του Χ. Πίντερ...

–Τ.Ι.: Δεν τολμώ καν να κάνω κάποια σύγκριση, ίσως στη θεματολογία να υπάρχουν κάποιες συγγένειες, μία θεματολογία αυτή των σχέσεων του ανθρώπου που υπάρχει από την αρχή της δραματουργίας. Γι' αυτό ακριβώς αυτή η θεματολογία μας απασχολεί μέχρι σήμερα και θα συνεχίσει να μας απασχολεί, διότι καθημερινά γίνονται προβλήματα, προβληματισμοί.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Παραστάσεις: Θέατρο ΘΟΚ, Τετάρτη 11 Μαΐου, 1η παράσταση ώρα 6:00 μ.μ. και 2η παράσταση ώρα 8:30 μ.μ. Εισιτήρια ηλεκτρονικά στη σελίδα www.thoc.org.cy. Ταμείο Θεάτρου ΘΟΚ, τηλ. 77772717 (Τρίτη-Κυριακή 10:00-13:30 & 16:00-18:00)

διασπορά

ειδήσεων

ΝΕΑ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΕΚΠΟΜΠΗ
ΜΕ ΤΗΝ ΟΡΙΑΝΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
12:00 - 13:00

Στο κλουβί της νέας πραγματικότητας

Ο φωτογράφος Στέλιος Καλλινίκου μίλησε στην «Κ» για την έκθεση που παρουσιάζει «Glass Cage Dream» στην γκαλερί Eins

Συνέντευξη στη **ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ**

Η «Κ» παρעυρέθηκε στην έκθεση της γκαλερί Eins στη Λεμεσό με τίτλο «Glass Cage Dream» με έργα του φωτογράφου Στέλιου Καλλινίκου. Με τον Στέλιο μπήκαμε σε μια συζήτηση γύρω από την ιδέα της νέας ψηφιακής εποχής, αλλά και για την αντίληψη που έχουμε για τα ζώα που είναι αιχμάλωτα στους ζωολογικούς κήπους. Βλέποντας τα έργα και τα ζώα μέσα σε αυτά έργα έκανα διάφορες σκέψεις, εάν είμαστε και εμείς ως ένα σημείο αιχμάλωτα ζώα..., τι είναι αυτό που μας κάνει διαφορετικούς και «υπεράνω» από οποιαδήποτε άλλη ζωτανή ψυχή; Μπορούμε όντως να είμαστε ελεύθεροι; Πώς μπορούν να αλλάξουν οι χώροι των ζωολογικών κήπων; Επίσης, με τον Στέλιο αγγίξαμε και τα θέματα που αφορούν τον πολιτισμό στην Κύπρο, και πώς τα πολιτικά άτομα που πηγαίνουν σε εκθέσεις, το κάνουν μόνο για χάρη της προεκλογικής τους εκστρατείας: «Είναι απομακρυσμένοι από τον χώρο, θυμούνται να έρθουν σε καμιά έκθεση, όταν θα έχει προεκλογική εκστρατεία, να κά-

«Εμείς οι καλλιτέχνες δεν πρέπει να περιμένουμε από ινστιτούτα και φορείς να αναγνωρίσουν τη δουλειά μας. Η τέχνη δεν είναι κάτι που πρέπει να περιμένει από εξωγενείς παράγοντες για να αναγνωριστεί»
τόνισε ο φωτογράφος.

νουν χειραψία, να βγάλουν φωτογραφίες αλλά μέχρι εκεί. Δεν είναι κάτι που τους αφορά ουσιαστικά», τόνισε ο Καλλινίκου.

–Τι είναι αυτό που ψάχνεις μέσα από την έκθεσή σου;
–Αυτό που με ενδιαφέρει μέσα από την εικόνα είναι να βρω έναν τρόπο να υπάρχω ως καλλιτέχνης. Είναι κάθε μέρα μία πρόκληση που προσπαθώ να αντεπεξέλθω σε ένα περιβάλλον που μεταβάλλεται πολύ έντονα. Δηλαδή, ό,τι ξέραμε μέχρι τώρα ως Μέσα που βασίζονταν στους φακούς και στην οπτική καταγραφή της πραγματικότητας τώρα μπαίνουμε σε μια νέα εποχή που έχει να κάνει με μια νέα πραγματικότητα, η οποία παράγεται στον υπολογιστή, αυτή είναι μια ειδοποιός διάφορα. Και αυτό οι άνθρωποι που ασχολούνται με το αντικείμενο προσπαθούν να το εξερευνήσουν όπως τι σημαίνει και πού πάει η εικόνα;

«Ο,τι ξέραμε μέχρι τώρα ως Μέσα που βασίζονταν στους φακούς και στην οπτική καταγραφή της πραγματικότητας τώρα μπαίνουμε σε μια νέα εποχή που έχει να κάνει με μια νέα πραγματικότητα, η οποία παράγεται στον υπολογιστή, είναι μίι ειδοποιός διάφορα» λέει ο Στέλιος Καλλινίκου στην «Κ».

–Εσύ τι πιστεύεις;
–Δεν με ενδιαφέρει τόσο το πού πάει αλλά να τοποθετηθώ εγώ με έναν τρόπο μέσα στον χωροχρόνο, μέσα σε αυτά τα έργα. Είναι ένα τοπίο που μεταβάλλεται τόσο ραγδαία που δεν νομίζω ότι μπορεί κάποιος

να υπολογίσει στο πού πάει. Αυτό που σίγουρα ξέρω είναι ότι οι εικόνες κινούνται με τέτοια ταχύτητα που πολύ δύσκολα αφομοιώνονται από τους θεατές. Γι' αυτό, εάν θέλεις οι «καλές» εικόνες, οι στατικές εικόνες (still images) έχουν ένα ενδιαφέρον

επειδή σταματάνε λίγο αυτή την ταχύτητα, αφήνοντας τον θεατή να τις κοιτάξει. Δεν είναι αυτό το «infinite scrolling», η μία εικόνα να διαδέχεται την άλλη και να μην τελειώνει, αυτό μπορεί να προκαλέσει στον άνθρωπο την αίσθηση του εγκλεισμού, όσο

πο πολύ περιβάλλεσαι με εικόνες τόσο περισσότερο αυξάνεται αυτό το συναίσθημα, είναι περιορισμένος ο χώρος που έχεις. Αυτά είναι που με ενδιαφέρουν ως ερωτήματα, δεν νομίζω οι καλλιτέχνες να έχουν τις απαντήσεις. Προσπαθώ και εγώ να βρω έναν τρόπο να προσαρμοστώ στα καινούργια δεδομένα.

–Θεωρείς ότι πρέπει να προσαρμοστείς; Χρειάζεται να ακολουθείς το ρεύμα της ψηφιοποίησης;

–Εάν είσαι κάποιος που θέλει να σκέφτεται το σήμερα για το πού πάει, τα ζητήματα που αφορούν την τέχνη, την εικόνα, τα ευρύτερα ζητήματα που αφορούν τον κόσμο, δεν μπορείς να βγάλεις από την εξίσωση την ψηφιακή διάσταση. Υπάρχουν πολύ τρόποι που μπορείς να αντιδράσεις σε αυτό, αλλά σίγουρά δεν μπορείς να ξεφύγεις από αυτή την πραγματικότητα. Οι εξελίξεις είναι ραγδαίες, τρέχουν, όσο και δεν θέλεις να συμμετέχεις σε αυτό, δεν είναι ελεγχόμενο όσο νομίζουμε. Όταν έγινε η βιομηχανική επανάσταση, ο κόσμος μετά από χρόνια το κατάλαβε, το ίδιο θα γίνει και τώρα, με αυτόν τον καινούργιο κόσμο που αναδύεται.

–Η εσκεμμένη προσπάθεια του Καλλινίκου να κάνει κάθε εικόνα λιγότερο ευανάγνωστη μέσω μιας διαδικασίας εκτύπωσης και επανεκτύπωσης... που μας οδηγεί πίσω στο φωτογραφικό αποτέλεσμα της συνάντησης με το αντικείμενο». Εξήγησέ μου το αυτό.

–Μέσα από αυτές τις επεξεργασίες που λαμβάνουν χώρο πάνω στις εικόνες, δηλαδή η διαδικασία της φωτοτυπίας, του σκαναρίσματος, του να επανατοποθετήσω από πάνω τους κατεστραμμένα ψηφιακά αρχεία κάνουν τις εικόνες λιγότερα ευανάγνωστες, με την έννοια ότι χάνεται κάτι από την πληροφορία τους. Αυτό που εμένα με ενδιαφέρει είναι να δημιουργηθεί μια σπείρα σχέσεων μεταξύ αυτού που λέμε θόρυβος (noise) ως όρος της φωτογραφίας σε σχέση με τον θεατή. Δηλαδή ο θεατής να μπορεί να ξεχωρίσει το σημείο ή την πληροφορία μέσα από τον θόρυβο, αυτό είναι μεγάλη υπόθεση, είναι μια πολιτική πράξη. Εμένα με ενδιαφέρει αυτή η σχέση, μέσα στις εικόνες, να δημιουργείται αυτός ο διάλογος μεταξύ του διακρίνω κάτι μέσα από αυτά τα πλέγματα που βλέπω μπροστά σου. Την ίδια ώρα προσπαθώ να δουλέψω την κάθε εικόνα, σαν να δημιουργώ ξανά και εγώ τη δική μου σχέση με το αντικείμενο, με το τυπωμένο αντικείμενο.

Οι ζωολογικοί κήποι είναι κατακριτέοι

–Βλέποντας στην έκθεση και τα αιχμάλωτα ζώα που προβάλλεις, θεωρείς ότι και εμείς ως ένα σημείο είμαστε «αιχμάλωτοι»;
–Σίγουρα όπως είναι αυτά τα ζώα αιχμάλωτοι δεν είμαστε, δεν είμαστε σε ένα κλουβί με την έννοια ότι δεν είναι περιορισμένες οι κινήσεις μας, σε σχέση με τα ζώα που ανήκουν σε ένα ζωολογικό χώρο που έχει τεράστια βία μέσα, υπάρχει ο απολύτως έλεγχος και η απόλυτη εξουσία, είναι περιορισμένα σε ένα κλουβί σαν θέαμα.

–Θεωρείς ότι οι ζωολογικοί κήποι είναι κατακριτέο να υπάρχουν;
–Είναι κατακριτέα η αντίληψη, του ότι εμείς ως «κυρίαρχα» όντα έχουμε εξουσία και την ασκούμε σε όποιους δεν είναι τόσο δυνατοί όσο εμείς. Αρά ως ένα σημείο οι ζωολογικοί κήποι είναι κατακριτέοι ως μέρος.

–Θεωρείς όντως όμως ότι είμαστε ελεύθεροι;
–Τίθεται ένα μεγάλο ζήτημα όσο αφορά την ελευθερία, και όλος ο δυτικός πολιτισμός βασίστηκε σε μεγάλο βαθμό σε αυτό που λέμε ατομική βούληση, ατομική ελευθερία. Αυτά τα θέματα είναι υπό συζήτηση σήμερα με την έννοια του ότι σε περιβάλλει τόσο πολλά πληροφορία στην καθημερινότητα και την ίδια ώρα οι αλγόριθμοι δημιουργούν έναν χώρο που είναι πολύ συγκεκριμένος στον οποίο μπορείς να κινηθείς. Είναι ένα μεγάλο ζήτημα για τους αλγορίθμους και αυτό που λέμε artificial intelligence, ίσως να έχουν βαθύτερη κατανόηση του εαυτού μας, παρότι εμείς, το πώς τον αντιλαμβανόμαστε. Είναι πολύ περίπλοκο θέμα αυτό.

Το κουτί της Πανδώρας η Μπιενάλε

–Θα ήθελα να μου πεις την άποψή σου για τα νέα δεδομένα στα πολιτιστικά της χώρας μας, όπως το υφυπουργείο Πολιτισμού με πρώτο υφυπουργό τον Γιάννη Τσιμαζή.
–Το ότι έγινε το υφυπουργείο είναι κάτι το θετικό, τώρα ελπίζω να μην είναι απλά ένα κενό πυροτέχνημα. Σίγουρα είναι μια αρχή. Τώρα, για τον Τσιμαζή είναι ένα άτομο, που μπορεί να είναι και η πρώτη φορά που έχουμε κάποιον ο οποίος είναι όντως του χώρου, ένα σχετικό άτομο, το βλέπω με καλή διάθεση αυτό, φτάνει να γίνουν οι απαραίτητες τομές που πρέπει.

–Πιστεύεις για να καταφέρει ένας καλλιτέχνης να αναδειχθεί πρέπει να μπει σε κάποιο «κύκλωμα»;
–Ο χώρος της τέχνης είναι γενικά περίεργος και παίζουν διάφορα, δεν είναι ένας άγιος χώ-

ρος, αλλά όλα αυτά είναι άσχετα με την ουσία της τέχνης. Ένας καλλιτέχνης αυτό που πρέπει να κάνει είναι τη δουλειά του αρχικά και μετά να βρει τους πνευματικούς του συγγενείς και από εκεί να ξεκινήσει. Αυτό που πραγματικά θα φέρει πληρότητα στη ζωή του ανθρώπου και συγκεκριμένα του καλλιτέχνη είναι να αφήσει κάτι πίσω του και να κάνει κάτι το οποίο να βλέπει ότι είναι μέρος της συζήτησης να συνεισφέρει σε κάτι.

–Θα ήθελα να μου πεις την άποψή σου για το θέμα της Μπιενάλε.
–Είναι ρεζίλι. Είναι κάτι πολύ στενάχωρο αυτό το γεγονός. Εγώ πιστεύω ότι φέρει μεγάλη ευθύνη ο κ. Προδρόμου όσο αφορά αυτό το ζήτημα, δεν καταλαβαίνω και για ποιο λόγο δεν ορίστηκε εγκαίρα η επιτροπή στο να γίνει η διαδικασία. Δεν μπορώ να κατα-

λάβω πώς μπορεί να γίνει αυτό το πράγμα. Αυτό δείχνει και πράγματα γενικότερα, το πώς αντιλαμβάνονται τον πολιτισμό. Δεν νομίζω να έχουν και πολύ συνείδηση για το τι έγινε επί της ουσίας. Είναι απομακρυσμένοι από τον χώρο, θυμούνται να έρθουν σε καμιά έκθεση, όταν θα έχει προεκλογική εκστρατεία, να κάνουν χειραψία, να βγάλουν φωτογραφίες αλλά μέχρι εκεί. Δεν είναι κάτι που τους αφορά ουσιαστικά.

–Εσένα θα σε ενδιέφερε να εκπροσωπήσεις τη χώρα μας στην Μπιενάλε;
–Θα με ενδιέφερε, αλλά εγώ κάνω τα πράγματα που θέλω να κάνω, στην ώρα που τα κάνω, δεν κάθομαι να σκεφτώ μακροχρόνια, μεγαλόπνοια πλάνα. Με ενδιαφέρει τι γίνεται εδώ και τώρα και τα υπόλοιπα αργά ή γρήγορα έρχονται. Το βρίσκω και λίγο τοξικό το να θεωρούμε ότι η Μπιενάλε

της Βενετίας είναι το υπέратο. Έχει μεγάλο νόημα στο να συγκεντρωθούμε και λίγο στο παρόν μας, να μην σκεφτόμαστε μόνο το πότε να πάμε στην Μπιενάλε για να δοξαστούμε. Είναι και ένα σημαντικό event αλλά γενικά στην εικαστική σκηνή είναι σαν το κουτί της Πανδώρας η Μπιενάλε. Εμείς οι καλλιτέχνες δεν πρέπει να περιμένουμε από ινστιτούτα και φορείς να αναγνωρίσουν τη δουλειά μας. Η τέχνη δεν είναι κάτι που πρέπει να περιμένει από εξωγενείς παράγοντες για να αναγνωριστεί.

Πληροφορίες: Γκαλερί Eins, η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 25 Μαΐου. Ώρες λειτουργίας: Τετάρτη έως Παρασκευή από τις 16:00 έως τις 20:00 & Σάββατα από τις 11:00 έως τις 14:00 ή με ραντεβού. Θέμιδος 28, Λεμεσός. Τηλέφωνο 99522977

«Το βρίσκω και λίγο τοξικό το να θεωρούμε ότι η Μπιενάλε της Βενετίας είναι το υπέратο. Έχει μεγάλο νόημα στο να συγκεντρωθούμε και λίγο στο παρόν μας, να μη σκεφτόμαστε μόνο το πότε να πάμε στην Μπιενάλε για να δοξαστούμε».

Οικογένεια, ένας τερατώδης μηχανισμός

Όταν η αγάπη μπερδεύεται με την αντιπάθεια και τα μυστικά

ΜΑΞΙΜ ΜΠΙΛΛΕΡ
ΕΞΙ βαλίτσες
μτφρ.: Πελαγία Τσινάρη
εκδ. Πατάκη, σελ. 216

Της **ΣΙΣΣΥΣ ΑΛΩΝΙΣΤΙΩΤΟΥ**

Εβραίοι, Γερμανοί, Χίτλερ και σεξ. Με αυτές τις τέσσερις λέξεις, το 2007, ο Γερμανός συγγραφέας και δημοσιογράφος Μαζίμ Μπίλνερ, σε συνέντευξή του στην ισραηλινή εφημερίδα Haaretz, συνοψίζει το περιεχόμενο της τότε στήλης του «Ηθικές ιστορίες» στην εφημερίδα Frankfurter Allgemeine Zeitung. Από το 1987 και μέχρι το 1996, γράφει τη στήλη «Εκατό γραμμές μίσους» στο περιοδικό Tempo: τη γερμανική εκδοχή της Νέας Δημοσιογραφίας, που στις ΗΠΑ λειτουργεί ως λογοτεχνική δημοσιογραφία σε περιοδικά όπως το New Yorker, το Vanity Fair ή το Atlantic Monthly από τη δεκαετία του 1960. Στην Ευρώπη δίνει ισχύρα το στίγμα της δεκαετίας του '80 με το βρετανικό περιοδικό The Face και το γαλλικό Actuel, στα οποία βασίστηκε και η πιο γνωστή εξωχώρια εκδοχή του είδους: το περιοδικό «Κόικ».

As μιν ανησυχούμε για τη διατάραξη της δημοσιογραφικής ψυχής. Εκλείσαν όλα εκτός φυσικά από αυτά του ανοιχτού κόσμου των ΗΠΑ. Ο συνδυασμός εικόνας - κειμένου μέχρι τα όρια της μυθοπλασίας, η αφήγηση ή δραματοποίηση του ρεπορτάζ με «νύξεις» δοκιμίου, οι λογοτεχνικοδημοσιογραφικές

Οι «Εξι βαλίτσες» είναι οικογενειακή ιστορία με αυτοβιογραφικά στοιχεία και αστυνομικό μυθιστόρημα.

παραγωγές που διασχίζουν συνε-
χώς τα μιντιακά όρια μεταξύ εφη-
μερίδας, περιοδικού και βιβλίου συ-
νιστώσας τη, γοντευτική αν και
κάπως θολή, έννοια του όρου Νέα
Δημοσιογραφία που εκπροσωπήθη-
κε από το Tempo, θεωρούνται ακό-
μη και σήμερα «προδοσία» της σό-
βαρότητας των γερμανικών ΜΜΕ.
Το είδος παραμένει αμφιβολής αξί-
ας τόσο στη λογοτεχνία όσο και
στη δημοσιογραφία μεταξύ των πα-
ραδοσιακών δημοσιογράφων των
εφημερίδων ανά τον κόσμο, ακόμη
και μετά τη λαίλαπα των κάθε λο-
γής ιστότοπων που κατατρώνε τα
θεμέλια της παραδοσιακής –τι να
σημαίνει άραγε και αυτό;– δημο-
σιογραφίας.

Ο Μαξίμ Μπίλλερ είναι «γνήσιο» τέκνο αυτής της «μπαταράδης», έντονα υποκειμενικής λογοτεχνικής δημοσιογραφίας. Εχοντας διπλώσει εγγράφως ότι «η υπεροχή της οπτικής νικάει το περιοχόμενο επειδή σε απαλλάσσει από τον καταναγκασμό να είσαι συνεπής». Έχει χαρακτηρίσει τον κάποτε ελπιδοφόρο αγέντη του γερμανικού Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος SPD, Οσκαρ Λαφοντέν, ως «τρελό του χωριού», τον Χανς Ντίτριχ Γκένσερ ως πρωτοπόρο του βαλκανικού πολέμου, τους Πραβίνους «όντα με οίονοι θρησκευτικές καταβολές» και τους σύγχρονους Γερμανούς συγγραφείς («φλώρους», ζητώντας να «παράγουν περισσότερο καλή λογοτεχνία από την οπτική γωνία του θύτη»). Ε, ναι, είναι Εβραίοι. Και «γερμανολάτρης» αφού, όπως το θέτει ο ίδιος το 2001 σε μια συνέντευξη στον Μάρτιν Κρούμπκολτς, αισθάνεται «ως Γερμανός με διαβατήριο, όχι ως Γερμανός διανοητικά». Η ανάγνωση ωστόσο της δήλωσης θα πρέπει να γίνει σε συνδυασμό με τη φράση του Μπέρντοτ Μπερετ, προμετωπίδα στο βιβλίο «Εί βαλίτσες»: «Το πιο ευγενές κομμάτι του ανθρώπου είναι το διαβατήριο». Τι είδους Εβραίοι διανοούμενος θα ήταν αν δεν ενστερνιζόταν τον κοσμοπολιτισμό ταυτόχρονα ως βόρος και αναγκαία συνθήκη, τη διασπορά ως μοίρα;

Γεννημένος το 1960 στην Πράγα από Ρωσοεβραίους γονείς, βρίσκεται το 1970 στη Γερμανία, όταν η οικογένειά, μετά την καταστολή

Οι κύριοι χαρακτήρες -Εβραίοι- ζουν στη Ρωσία, στην Τσεχοσλοβακία, στη Γερμανία, στην Ελβετία, στον Καναδά ή στη Νότια Αμερική. Αυτό που έχουν κοινό είναι οι βαλίτσες και οι ιστορίες τους. Κι ένα μυστικό...

της Ανοιξης της Πράγας από τους Σοβιετικούς, καταφέρνει να μεταναστεύσει.

Οι «Εξι βαλίτσες» είναι μια οικουμενική ιστορία με αυτοβιογραφικά χαρακτηριστικά και ένα αστυνομικό μυθιστόρημα. Οι κύριοι χαρακτήρες –Εβραίοι– ζουν στη Ρωσία, στην Τσεχοσλοβακία, στη Γερμανία, στην Ελλάδα, στον Καναδά ή στη Νότια Αμερική. Αυτό που έχουν κοινό είναι οι βαλίτσες τους και οι ιστορίες τους. Κι ένα μυστικό, τοποθετημένο σε γνωστό πολιτικοϊστορικό πλαίσιο.

Ο παππούς του αθηναϊτή συνελήφθη και εκτελέστηκε το 1960 στη Μόσχα από την ΚΓΒ. Κάποιος πρέπει να τον κατήγγειλε για τις διωσολιψίες του με τη «μαύρη» αγορά – αν μπορεί κάποιος να χαρακτηριστεί ακόμη έτσι τις προσπάθειες για μια καλύτερη ζωή, την επιδίωξη για το μέλλον που μπορούσε να εξασφαλίσει λίγο ξένο, δυτικό συνάλλαγμα. Ο πατέρας του Μπίλλερ – να, ο αθηναϊτής έχει το όνομα του συγγραφέα – και τα τρία αδέρφια του, διασκορπισμένα στο Αμβούργο, στη Ζυρίχη, στο Λονδίνο και

Ο Μαξιμί Μπιλλερ είναι Εβραίος και «γερμανολάτρης», αφού, όπως το θέτει ο ίδιος, αισθάνεται «ως Γερμανός με διαβατήριο, όχι ως Γερμανός διανοητικά».

στο Μόντρεαλ μετά τη φυγή από το ανατολικό μπλοκ, καθώς και η μητέρα και η θεία του, τίθενται υπό αμφισβήτηση. Κατά τη διάρκεια του μυθιστορήματος, ο αφηγητής αποκτά συνεχώς νέες πληροφορίες. Όμως η αλήθεια εξακολουθεί να του διαφεύγει. Με κάθε απάντηση προκύπτουν νέα ερωτήματα: «Τι σημαίνει αυτό; Είχε γίνει ο παππούς του πληροφοριοδότης της KGB»;

Κάποια στιγμή, ο πρωτοπρόσωπος αφηγητής μοιάζει να λυγίζει κάτω από το βάρος των ανθρωπικών γεγονότων αλλά και αντιπρατικών, υπερδεδειγμένων πληροφοριών που φέρνει στο φως: «Ποτέ ξανά, σκέφτηκα, δεν θέλω να μάθω ένα οικογενειακό μυστικό, ποτέ ξανά δεν θέλω να ψάξω στα συρτάρια των άλλων». Αλλά οι «άλλοι» είναι η οικογένεια, αυτός ο τερατώδης αγαπητικός μηχανισμός όπου η αγάπη κρατιέται και από τα μυστικά των μελών της, από τα σύνθετα, και που στην πραγματικότητα η αξία τους εντοπίζεται ακριβώς στους δεσμούς που δημιουργούν. Είναι οι εμπιστευτικές οδηγίες που όλοι έχουμε ακούσει κάποια στιγμή —«μην το πεις αυτό στη θεία την Άννα»,— οι συζητήσεις ή οι αποσιωπήσεις στα οικογενειακά τραπέζια —αίζουν το ίδιο— που σφυρηλατούν τον οικογενειακό δεσμό, όπως και η αντιπαθία μεταξύ κάποιων μελών είναι το ίδιο με την αγάπη μεταξύ άλλων. Μέχρι που κάποια, μέσα από σχέσεις και μυστικά, αναδύεται το αίσθημα της δυστοπίας.

Η ΜΠΥΡΑ **ΚΕΟ** ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΗΝ ΚΩΜΩΔΙΑ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ

**ΜΑΥΡΗ
ΓΑ
ΛΟ
ΤΣΑ**

Original & Licensed
Dimitris Argyrakis

**ΜΙΡΚΑ
ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

**ΛΕΥΤΕΡΗΣ
ΖΑΜΠΕΤΑΚΗΣ**

**ΚΡΙΣΤΗ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

ΜΕΡΟΣ ΤΩΝ
ΚΑΘΑΡΩΝ ΕΣΟΔΩΝ
ΘΑ ΔΙΑΤΕΘΟΥΝ ΓΙΑ
ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ

Παραστάσεις

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ 2,3 & 4 ΙΟΥΝΙΟΥ	ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΜΕΣΟΥ 6, 7 & 8 ΙΟΥΝΙΟΥ	ΘΕΑΤΡΟ ΣΚΑΛΑ, ΛΑΡΝΑΚΑ 9 ΙΟΥΝΙΟΥ	ΜΑΡΚΙΔΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ, ΠΑΦΟΣ 10 ΙΟΥΝΙΟΥ
---	---	---	--

Σκηνοθεσία-κείμενο: **Βάσια Αργέντη** Βοηθός σκηνοθέτη: **Θεώνη Φύτρου** Σκηνικά-κοστούμια: **Λάκης Γενηθλής** Φωτισμοί: **Alexander Jotovic**
Μουσική-σύνθεση τραγουδιού παράστασης: **Ανδρέας Καρανίκας** Ερμηνεία τραγουδιού: **Ελένη Καρακάση**

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ

tickethour
.com.cy

την εβδομάδα **7777 7040**
ΚΑΙ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ **YCS**

ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

ACS
...συμπαίει courtiez

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

Electroline
έπί στο σώμα

ΧΟΡΗΓΟΙ

HELLENIC BANK

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

Patex **αλφειμης**

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣ
ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΕΑΣ

SKY
express

ΧΟΡΗΓΟΣ
ΦΙΛΟΣΕΝΙΑΣ

ATLANTICA
HOTELS & RESORTS

ΟΙ ΗΘΟΟΠΟΙΟΙ
ΜΕΤΑΚΙΝΟΥΝΤΑΙ ΜΕ
ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΤΗΣ

UNICARS
Driving your stories.

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

the wifes **witzguide**

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΦΙΛΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΥ
ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗΣ
ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗΣ
Αμερίκος Αργυρίου

Ο Σύνδεσμος Φίλων Κέντρου Προληπτικής
Παιδιατρικής τιμά τη

Γιορτή της Μητέρας

Κυριακή 8 Μαΐου 2022 | 16:30 - 19:00
Πλατεία Μαρίνας Λεμεσού

Χαιρετισμός Φωτεινή Τσιρίδου,
Πρόεδρος Συνδέσμου Φίλων Κέντρου
Προληπτικής Παιδιατρικής
"Αμερίκος Αργυρίου"

Χαιρετισμός Δρ Αργύρης Αργυρίου,
Πρόεδρος του Κέντρου
Προληπτικής Παιδιατρικής
"Αμερίκος Αργυρίου"

Ομιλία Δρ Κυριακή Ανδρέου
"Η σπουδαιότητα του μητρικού θηλασμού
και ο δυνατός δεσμός ανάμεσα στη μητέρα
και το παιδί της"

Ομιλία "Baby Buddy Forward"
Δήμητρα Τσαγκαράκη
Αντιπρόεδρος Birth Forward

- Τραγούδια από την Παιδική χορωδία "Διάσταση"
- Φτιάχνουμε δώρα για τις μανούλες, χειροτεχνίες, λουλούδια, χειροποίητα κοσμήματα

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ

Τζον Λαφάρτζ

Στην πτέρυγα αμερικανικής τέχνης στο Μουσείο της Φιλαδέλφειας, ξεχωριστή θέση κατέχει το έργο και το ιδιαίτερο αισθητικό σύμπαν του Τζον Λαφάρτζ (1835-1910). Υπήρξε ένας από τους πρώτους Αμερικανούς καλλιτέχνες που επηρεάστηκαν από την ιαπωνική τέχνη. Με ασύμμετρες συνθέσεις και ρευστά περιβάλλοντα, ο Λαφάρτζ επιτόνησε τις οπαλίνες και τα αρ νουβό αριστουργήματά του στο γυαλί, που προκαλούν πάντα θαυμασμό. Στη φωτογραφία, η «Ανοιξη» (1901-02).

ΒΕΝΕΤΙΑ

Ανσελμ Κίφερ

Η έκθεση του Ανσελμ Κίφερ με νέα έργα στο Παλάτσο Ντουκάλε στη Βενετία προκαλεί ευρύτατο ενδιαφέρον. Θα διαρκέσει έως τις 29 Οκτωβρίου και καταλαμβάνει μεγάλη έκταση στο επιβλητικό εσωτερικό. Η πρόσκληση προήλθε από το Ίδρυμα Μουσείων της Βενετίας με μια πρόταση συνομιλίας με τον υποβλητικό χώρο αλλά και με την ιστορική διαδρομή της Βενετίας στον χρόνο. Το στήσιμο των έργων συνιστά από μόνο του μια πολυεπίπεδη εγκατάσταση.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Σαν Φρανσίσκο

Νέος τόμος στη σειρά Αρχιτεκτονικής και Φωτογραφίας του οίκου Taschen αφιερώνεται στη διαχρονική γοητεία του Σαν Φρανσίσκο. Με τιμή 50 ευρώ, ο μεγάλος τόμος περιλαμβάνει το σύνολο της εικονογραφίας της πόλης, έτσι όπως έχει αποτυπωθεί από κορυφαίους φωτογράφους. Στη φωτογραφία, χαρακτηριστική σκηνή από το κέντρο του Σαν Φρανσίσκο του 1947 σε λήψη του Μαξ Γιάβνο, από τα αρχεία του ιδρύματος του Πανεπιστημίου της Αριζόνας.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Χέρια του 1430

Στις αίθουσες για την τέχνη του Μεσαίωνα και της πρώιμης Αναγέννησης, στο Ίνστιτούτο Κορτό, μπορεί κανείς να εστιάσει σε αριστουργήματα. Παρουσιάζοντας λεπτομέρειες έργων της συλλογής του, το Κορτό μάς οδηγεί σε αυτό το έργο του Ρόχιερ φαν ντερ Βάιντεν (π. 1399-1464) και στη λεπτομέρεια του χεριού. Το δαχτυλίδι καμέο στο δάχτυλο, σε επαφή με τη σελίδα του βιβλίου, συμβολίζει το ενδιαφέρον για την αρχαιότητα και την κλασική λογοτεχνία.

ΒΙΕΝΝΗ

Τα σχέδια του Κλιμτ

Το Μουσείο Αλμπερτίνα (Μόντερν) παρουσιάζει τα όχι τόσο γνωστά σχέδια του Γκούσταφ Κλιμτ σε μια έκθεση που θα διαρκέσει έως τις 17 Ιουλίου. Το κτίριο στο οποίο στεγάζεται το Αλμπερτίνα ήταν η στέγη του Σπιτιού της Τέχνης, που αποτέλεσε τον πυρήνα για την καλλιτεχνική «Απόσχιση» της Βιέννης, κίνημα στο οποίο ένα από τα βασικά μέλη ήταν ο ίδιος ο Κλιμτ. Τα σχέδιά του αποκαλύπτουν τα στάδια της ωρίμανσής του και σε αυτά ανιχνεύονται τα θέματά του.

ΕΘελόντριες για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Μονάχου, το 1972.

50 χρόνια από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Μονάχου το 1972

Στις συλλογές της η Κρατική Βιβλιοθήκη της Βαυαρίας έχει συγκεντρώσει από διάφορα αρχεία, καθώς και από σημαντικούς φωτογράφους, μια σειρά από φωτογραφίες που αφηγούνται από διάφορες οπτικές τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1972 που είχαν διεξαχθεί στο Μόναχο. Οι Αγώνες εκείνοι έμειναν στην Ιστορία εξαιτίας της τρομοκρατικής επίθεσης εναντίον Ισραηλινών αθλητών, γεγονός που συντάραξε τη διεθνή γνώμη και προκάλεσε προσωρινή διακοπή των Αγώνων. Η επίθεση είχε γίνει από Παλαιστινίους στο ολυμπιακό χωριό με στόχο την αποστολή του Ισραήλ ως ένδειξη διαμαρτυρίας για την αιχμαλωσία 200 Παλαιστινίων από τον ισραηλινό στρατό. Πέρα από αυτό το θλιβερό γεγονός, οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Μονάχου έμειναν επίσης στην Ιστορία για τις εξαιρετικές ολυμπιακές εγκαταστάσεις και το Ολυμπιακό Στάδιο, έργο του αρχιτέκτονα Γκίντερ Μπένις και των μηχανικών Φράι Οτο και του Έλννα Γιάννη Αργύρη, έγινε αρχιτεκτονικό έμβλημα και παραμένει αξιοθέατο έως τις μέρες μας. Η Κρατική Βιβλιοθήκη του Μονάχου, με την αφορμή της επετείου των 50 ετών από τους Ολυμπιακούς του 1972, εγκαινιάζει τη φωτογραφική έκθεση «Ολύμπια 72» (από το όνομα του Σταδίου), ένα

οπτικό πανόραμα 72 φωτογραφιών που παρουσιάζουν τα μεγάλα έργα που άλλαξαν το Μόναχο, το Στάδιο και το κλίμα εποχής, ήδη μισόν αιώνα πίσω. Το Στάδιο με τη θεαματική τέχνη του, που συμβόλιζε τις Αλπεις, αποκαλύφθηκε για να παρουσιάσει το πρόσωπο της Γερμανίας, νέο, φωτεινό και αισιόδοξο (κατά τραγική ειρωνεία σε Αγώνες που κηλιδώθηκαν από τρομοκρατική επίθεση). Πάντως, το Μόναχο του 1972 επιδίωξε να είναι ο αντίπαλος πόλος του Βερολίνου του 1936 και να στείλει διεθνώς ένα μήνυμα για την αναγεννημένη Γερμανία. Πολλές από τις φωτογραφίες της εποχής είχαν δημοσιευτεί στο δημοφιλές περιοδικό «Στερν». Για την πόλη του Μονάχου, οι Αγώνες ήταν το πέρας σε μια νέα εποχή. Από το 1966, οπότε έλαβε το χρίσμα, έως το 1972 που εγκαινιάστηκαν οι Αγώνες, έγιναν πολλά έργα, όπως το δίκτυο του μετρό και του προαστιακού, οικοδομικά προγράμματα και νέοι δρόμοι. Τον Αύγουστο του 1972, το Μόναχο διαφημιζόταν (και ήταν τότε) η πιο μοντέρνα πόλη της Γερμανίας. Φωτογράφοι από όλον τον κόσμο κατέγραψαν αυτήν τη μεταβολή. Πάνω από τέσσερα εκατομμύρια επισκέπτες ήρθαν για τους Αγώνες. Σήμερα, το Πάρκο Ολύμπια αφηγείται και πάλι την ιστορία...

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

«Όταν ακούτε αυτό το έργο, να το ακούτε στο διαπασών»

Το 1908 ο Ρώσος Αλέξανδρος Σκριάμπιν (1872-1915) συνθέτει το συμφωνικό έργο «Ποίημα της έκστασης». Το έργο ηχεί έως σήμερα ως ένας διονυσιακός ύμνος σε δύο φαινομενικά αντίθετα πράγματα: τη σάρκα και την υπερβατική εμπειρία του ανθρώπου που «κλείνει τα μάτια» (θεμελιώδης περιγραφή της πράξης του μυστικιστή).

Ο κύριος Γκρι έχει αναφερθεί ξανά, στιγμιαία έστω, στους «οργασμικούς, συμπαντικούς ήχους του θαυμαστού, άπειρου αυτού κόσμου», δηλώνοντας, με αφορμή το άκουσμα του συμφωνικού ποιήματος, ότι «είτε μέσα μας είτε έξω μας, με ή χωρίς γλώσσα, ο ουρανός δεν είναι το μοναδικό μας όριο».

Ο ατίθασος Σκριάμπιν άρχισε να ωριμάζει μουσικά στις αρχές του εικοστού αιώνα, όταν συ-

Η σύνθεση

είναι εντέλει ύμνος στην ερωτική επιθυμία. Ο αρχικός τίτλος μάλιστα ήταν «Οργιαστικό ποίημα».

γκρούονταν δύο αντίθετα μουσικά ρεύματα, ο βαγκνερισμός, με τις λογοτεχνικές, εικαστικές και ιδεολογικές του προεκτάσεις, και οι νεότεροι ριζοσπάστες, όπως ο συμπατριώτης του Ιγκόρ Στραβίνσκι, οι οποίοι ευαγγελίζονταν την απόλυτη αυτονομία της μουσικής από τις άλλες τέχνες, καθώς και από λογοτεχνικές ή φιλοσοφικές επιρροές. Φαίνεται πως ο Σκριάμπιν έκλινε προς το πρώτο ρεύμα, αν και με τον δι-

Ο Ρώσος συνθέτης Αλέξανδρος Σκριάμπιν έγραψε και παρουσίασε το συμφωνικό έργο «Το ποίημα της έκστασης» τον Δεκέμβριο του 1908.

κό του τρόπο. Ωστόσο, στο ξεκίνημά του πέρασε από διάφορα «κύματα»: αγάπησε τον Σοπέν και τον Λιστ, αργότερα τον Βάγκνερ, όμως μαγεύτηκε και από δύο άκρους αισθαντικούς, ατμοσφαιρικούς Γάλλους στυλιστές, τον Κλοντ Ντεμπισί και τον Μορίς Ραβέλ.

Στο βάθος, όμως, ο ιδιότροπος Σκριάμπιν χανόταν στη ρωσική ποίηση αλλά κυρίως στο ρεύμα της θεοσοφίας, πολύ της μόδας στην εποχή του, και στις ανατολικές φιλοσοφίες.

Κάπως έτσι, αποπειράθηκε να εκφράσει μουσικά τη μυστικιστική εμπειρία της πνευματικής και σωματικής έκστασης, ως τη μόνη οδό προς την αποκάλυψη της απόκρυφης ομορφιάς του σύμπαντος.

Στο «Ποίημα της έκστασης», πέρα από τις συμφωνίες του και

τα έργα του για πιάνο, ήταν που ο Σκριάμπιν πλησίασε περισσότερο από ποτέ το όραμά του. Το «Ποίημα» είναι το τέταρτο μιας σειράς συμφωνικών έργων που εμπνέονταν από τον νιτσεϊκό φιλοσοφικό λόγο, αλλά και με μια δική του ανατροπή: το έργο είναι εντέλει ύμνος στην ερωτική επιθυμία (ο αρχικός τίτλος ήταν «Οργιαστικό ποίημα»), μέσα από το οποίο ο Σκριάμπιν εξέφρασε την ταύτιση σεξουαλικότητας και καλλιτεχνικής δημιουργίας.

Όταν ο Κλαούντιο Αμπαντο οδηγεί τη Φίλαρμονική της Βιέννης στο οργασμικό φορτίσιμ του «Ποιήματος της έκστασης», σε μια κλασική ηχογράφηση της Deutsche Grammophon, ο κύριος Γκρι θυμάται τον Χένρι Μίλερ να προστάζει: «Όταν ακούτε αυτό το έργο, να το ακούτε στο διαπασών».

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΔΙΟΝΥΣΗ Π. ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ*

Στην καρδιά του γαλαξία μας

Όπως ανακοινώθηκε από το Ευρωπαϊκό Νότιο Αστεροσκοπείο στο Γκάρχιντ της Γερμανίας, την ερχόμενη Πέμπτη, 12 Μαΐου 2022, σε ειδική συνέντευξη Τύπου θα ανακοινωθούν από την κοινοπραξία του Τηλεσκοπίου Ορίζοντα Γεγονότων ορισμένα συνταρακτικά αποτελέσματα των ερευνών στο κέντρο του γαλαξία μας. Την ίδια ώρα θα γίνουν αντίστοιχες συνεντεύξεις Τύπου στην Ουάσιγκτον, στην Πόλη του Μεξικού, στο Σαντιάγκο της Χιλής, στη Σαγκάη, στο Τόκιο και στην Ταϊπέι. Η ανακοίνωση αυτή μας οδηγεί στο συμπέρασμα πως μάλλον πρόκειται για την αποκάλυψη της φωτογραφίας της κεντρικής μαύρης τρύπας που βρίσκεται στο κέντρο του γαλαξία μας, όπως έγινε πριν από τρία χρόνια με τη φωτογραφία της μαύρης τρύπας στο κέντρο του γαλαξία M87 σε απόσταση 55 εκατομμυρίων ετών φωτός. Η φωτογράφιση εκείνη έγινε πραγματικότητα από τη συνδυασμένη λειτουργία ραδιοτηλεσκοπίων σε οκτώ διαφορετικές περιοχές της Γης, την Ανταρκτική, τη Χιλή, το Μεξικό, τη Χαβάνη, την Αριζόνα και την Ισπανία, δημιουργώντας έτσι ένα τηλεσκόπιο με το μέγεθος του πλανήτη μας, ενώ οι αποθηκευτικές ανάγκες για την επεξεργασία των δεδομένων έφτασαν τα 4.000 terabytes.

Ευθύς εξαρχής οι 347 ερευνητές της κοινοπραξίας των 60 πανεπιστημίων και ερευνητικών εργαστηρίων από 20 διαφορετικές χώρες είχαν αποφασίσει να εντοπίσουν τις παρατηρήσεις τους στις δύο γιγάντιες μαύρες τρύπες, του γαλαξία μας και του M87. Η γιγάντια μαύρη τρύπα του M87 έχει 6,5 δισεκατομμύρια φορές τη μάζα του Ηλιου μας, όταν σε σύγκριση η μάζα της μαύρης τρύπας του γαλαξία μας δεν υπερβαίνει τη μάζα τεσσάρων εκατομμυρίων άστρων σαν τον Ηλιο. Γι' αυτό τότε δόθηκε προτεραιότητα στην ανάλυση των δεδομένων από τον M87 και όχι από τον δικό μας. Σήμερα φαίνεται πως έφτασε η στιγμή της αποκάλυψης των δεδομένων από τη μαύρη τρύπα και του δικού μας γαλαξία και θα μπορούσαμε επιτέλους να δούμε πώς μοιάζει και το «θρήνο» του δικού

Με τις μελέτες της η Αμερικανίδα αστρονόμος Αντρεα Γκεζ έχει αποδείξει την ύπαρξη της μαύρης τρύπας στον γαλαξία μας χωρίς να τη δει απευθείας, ενώ γι' αυτή τη δουλειά της το 2020 έλαβε το Βραβείο Νομπέλ Φυσικής.

Φαίνεται πως έφτασε η στιγμή της αποκάλυψης των δεδομένων από τη μαύρη τρύπα και του δικού μας γαλαξία.

μας γαλαξιακού κέντρου σε απόσταση 26.000 ετών φωτός από τη Γη, προς την κατεύθυνση του αστερισμού του Τοζότν.

Πρόκειται για την πιο πλούσια σε αστρικές ομάδες και νεφελώματα περιοχή της γαλαξιακής ζώνης, ενώ οι ενδείξεις που έχουμε μας λένε σε αδρές γραμμές ότι η γιγάντια αυτή μαύρη τρύπα περιβάλλεται από έναν φωτεινό δίσκο αστροϋλικών και καταβροχθίζει κυριολεκτικά ένα προς ένα τα άστρα του γαλαξιακού μας πυρήνα. Την περιοχή αυτή μελέτησε για πάνω από μία δεκαετία η Αμερικανίδα αστρονόμος Αντρεα Γκεζ εντοπίζοντας μια ομάδα άστρων που περιφέρονται γύρω από ένα σημείο και η Γκεζ μετράει τις ταχύτητές τους για να προβλέψει έτσι τις τροχιές τους, ενώ αυτό που τα έχει αιχμαλωτίσει επιταχύνει τα πλησιέστερα άστρα του με ταχύτητες που φτάνουν τα πέντε εκατομμύρια χιλιόμετρα την ώρα, ενώ σε

ακτίνα περίπου δύο ετών φωτός υπάρχουν πάνω από ένα εκατομμύριο άστρα. Η πυκνότητά τους σε αυτή την περιοχή είναι δέκα εκατομμύρια φορές μεγαλύτερη από εκείνη της αστρικής περιοχής του Ηλιου.

Η ενέργεια της ακτινοβολίας γάμα που μετρήθηκε στην περιοχή έχει 255.000 φορές μεγαλύτερη ένταση από αυτήν του ορατού φωτός και οφείλεται στην εξαγωγή τεράστιων ποσοτήτων αντιύλης. Κάθε δευτερόλεπτο καταστρέφονται εκεί δέκα δισεκατομμύρια τόνοι ποζιτρονίων, πράγμα που σημαίνει ότι η πηγή από την οποία προέρχεται η ακτινοβολία αυτή δεν μπορεί να συγκριθεί με κανένα άλλο αντικείμενο στον γαλαξία μας. Συμπληρωματικές μελέτες της κεντρικής αυτής περιοχής του γαλαξία έχουν εντοπίσει επίσης έναν γιγάντιο αεριώδη δίσκο ο οποίος περιστρέφεται με ταχύτητα 110 χιλιομέτρων το δευτερόλεπτο, ενώ πιο κοντά στο κέντρο η ταχύτητα φτάνει τα 400-1.000 χιλιόμετρα το δευτερόλεπτο. Έτσι, σε μια περιοχή με ακτίνα ενός έως δύο ετών φωτός από το κέντρο, τα άστρα και η μεσοαστρική ύλη συμπεριφέρονται σαν να έχουν τη μάζα τριών έως πέντε εκατομμυρίων ηλίων. Επικέντρο όλης αυτής της δραστηριότητας

είναι μια ιδιαίτερα ενεργή πηγή ακτινοβολιών, που ονομάζουμε Τοζότν Α*, με διάμετρο 1,2 δισεκατομμυρίου χιλιομέτρων, διάμετρο, δηλαδή, παρόμοια με της τροχιάς του Δία γύρω από τον Ηλιο. Με τις μελέτες της η Γκεζ έχει αποδείξει έτσι την ύπαρξη της μαύρης τρύπας χωρίς να τη δει απευθείας, ενώ γι' αυτή τη δουλειά της το 2020 έλαβε το Βραβείο Νομπέλ Φυσικής.

Κι έτσι, καθώς η επιστήμη και η φαντασία του σύγχρονου ανθρώπου προσπαθούν να κατανοήσουν ένα σύμπαν γεμάτο με απίθανες κοσμικές δυνάμεις και επικίνδυνες μαύρες τρύπες, μπορούμε να παρηγορηθούμε με τη σταθερότητα ενός κόσμου που, προς το παρόν τουλάχιστον, περιφέρεται γύρω από ένα σταθερό άστρο σε έναν από τους σπειροειδείς βραχίονες του γαλαξία μας. Πρόκειται για έναν κόσμο του οποίου οι κάτοικοι, στην προσπάθειά τους να μάθουν περισσότερα, χρησιμοποιούν ανεκαθεν την ευφυΐα, την υπομονή και την τεχνολογία τους για να μπορέσουν να διευκρινίσουν την πραγματική φύση του σύμπαντος που τους περιβάλλει.

* Ο κ. Διονύσης Π. Σιμόπουλος είναι επίτιμος διευθυντής του Ευγενιδείου Πλανηταρίου.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ

Μια διαχρονική κόρη, η Αντιγόνη

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΑΝΔΡΙΤΣΑΝΟΥ
Αντιγόνη. Μια κόρη, μια χώρα
εκδ. Άγρα, σελ. 120

Στον κοινό μυθικό τόπο η σοφόκλεια Αντιγόνη, καρπός της πιο ριζικής, πιο παράνομης από όλες τις επιθυμίες, της οιδιπόδειας, αλλά και αυτόνομος θηλυκός φορέας του ανίκητου έρωτα και του θεϊκού νόμου, συγκρούεται με την τυφλή, αμβλυμένη ανδρική εξουσία στο πρόσωπο του Κρέοντα. Στο Γ' της «Κίχλνς» ο Σεφέρης προσδένεται στο δικό της εφηβικό άρμα για να οδηγηθεί στο φως: «Τραγούδησε μικρή Αντιγόνη, τραγούδησε.../ δέ σου μιλώ γιά περασμένα, μιλώ γιά τήν αγάπη/ στόλισε τὰ μαλλιά σου με τ' άγκάθια του ήλιου,/ σκοτεινή κοπέλα-/ ή καρδιά του Σκορπιού βασίλεψε,/ ό τύραννος μέσα άπ' τόν άνθρωπο έχει φύγει,/ κι όλες οι κόρες του πόντου, Νηρηίδες, Γράϊες/ τρέχουν στά λαμπυρίσματα τής άναδυομένης/ όποιος ποτέ του δεν άγάπησε θ' άγαπήσει./ στο φώς-».

Η Ευαγγελία Ανδριτσανού, ποιήτρια που κατατάσσεται στην καινούργια, μετά το συμβατικό ορόσημο του 2000 εποχή, αλλά και άνθρωπος του θεάτρου και

ψυχοθεραπεύτρια, προσέρχεται στη συνάντηση με την Αντιγόνη χρησιμοποιώντας το σύνολο του διαθέσιμου οπλοστασίου της. Το χωρισμένο σε τρία μέρη και επίλογο ποίημα που συζητάμε εδώ έχει θεατρικό στήσιμο και έντονα ψυχαναλυτικά διάσταση. Και τα δύο αυτά στοιχεία λειτουργούν καλά κλωνμένα και δεν τραβούν την προσοχή μας, η οποία επικεντρώνεται, με τη βοήθειά τους, σε εντελώς άλλα ζητήματα. Σύμφωνα με τη σκηνοθετική οδηγία της ποιήτριας, τα πρόσωπα είναι (μια) κόρη, που τα λόγια της συναντάμε τυπωμένα με κεφαλαία στο αριστερό μέρος ανά λίγες σελίδες, σαν αραϊή αντίστιξη στο δεύτερο πρόσωπο, και την Αντιγόνη, που τα λόγια της είναι τυπωμένα με πεζά και καταλαμβάνουν τον κύριο όγκο του βιβλίου. Η ΚΟΡΗ μιλάει πεζολογικά, η Αντιγόνη ποιητικά, τραγουδιστά. Συμβαίνει εδώ μια ενδιαφέρουσα αντι-

στροφή: η ΚΟΡΗ (η καθεμιά από εμάς;), με τα κεφαλαία γράμματα και την αναφορά της ανώνυμης ιδιότητάς της, ανάγεται σε ρόλο, σε αρχέτυπο. Η μυθική - τραγική Αντιγόνη, αντιθέτως, με τα πεζά γράμματα και το συγκεκριμένο όνομα, εξατομικεύεται στον μέγιστο βαθμό. Η αναγνώστρια/ης ακούν μέσα τους, διαβάζοντας, την -εκάστοτε- κόρη να συνομιλεί με -τούτην εδώ!- την Αντιγόνη.

Ανάλογα κατανέμονται και τα φορτία. Η ΚΟΡΗ είναι καλά ριζωμένη στον σημερινό κόσμο, στις καλλιτεχνικές αναζητήσεις και στους πειραματισμούς του («Red Horse Animation»), στην επικαιρότητα που που απελπίζει («Moria kills all life»). Απέναντι στο αναστοχάζομενο αλλά και εγκλωβισμένο «εγώ» της ΚΟΡΗΣ, η Αντιγόνη δρα και αναφλέγεται. Στο πρώτο μέρος, απολύτως διακριτό από τα επόμενα, ακόμη και αν δεν

δριτσάνου, θα μπορούσαμε να βάλουμε ως υπότιτλο «το τέλος της παιδικής ηλικίας» ή «η καταστροφή του παλαιού κόσμου». Η ποιήτρια εκμεταλλεύεται εδώ τον παραλληλισμό ανάμεσα σε κάτι που συμβαίνει στη ζωή του κάθε ανθρώπου και στο ιστορικό δράμα που κάθε τόσο ανεβαίνει στην παγκόσμια σκηνή. Στο -συνομότερο- δεύτερο μέρος, κατά τη γνώμη μου το πιο δυνατό του βιβλίου, δεν έχουμε τόσο το πρόκλημα της δράσης όσο τον αναστοχασμό πάνω στο παρελθόν, με την επίγνωση όμως της δραματικής έκβασης που στο μεταξύ έλαβε χώρα. Και εδώ η ΚΟΡΗ - Αντιγόνη πραγματοποιεί την κρίσιμη αναμέτρηση που, όπως γνωρίζει η ψυχανάλυση (και όχι η Ιστορία), αφορά τη μητέρα (και όχι τον Κρέοντα).

Το κέντρο βάρους μετακινείται κατόπιν (τρίτο μέρος) στην άλλοτε ιδιωτεύουσα γυναικεία οπτική, που δημοσιοποιείται ανεβάζοντας ένταση: «Κακίζω τη μητέρα μου. Με ρωτάς: Γιατί; Μήπως εκείνη δεν έδωσε την απάντησή της; Δεν μου κάνει, σου λέω, δεν μου κάνει. Δώσε τώρα εσύ τη δική σου, λες. Νιώθω πως δεν ξέρω τίποτα πια».

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗ ΧΡΙΣΤΟΦΙΛΗ ΛΕΚΚΑΚΟΥ

Η Χριστοφίλη Λεκκάκου γεννήθηκε στην Αθήνα και είναι ασκούμενη δικηγόρος. Η Νομική αποτελεί το δεύτερο πτυχίο της, καθώς είναι και απόφοιτος του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Το φιλοσοφικό μυθιστόρημα «Ο Φτερωτός Κλέφτης» (εκδ. Βακχικών) είναι το πρώτο της βιβλίο.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας; «Το βιβλίο της ανησυχίας» του Πεσόα και το αγαπημένο μου, το οποίο βρίσκεται πάντα στο κομοδίνο μου, το «Αγαππέ Θεέ» του Ερίκ Εμανούελ Σμιτ.

Ποιος ήρωας/ηρώδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί; Η Σκάρλετ Ο' Χάρα από το «Όσα παίρνει ο άνεμος». Εμβληματική, αυστηρή, βρίσκει πάντα τον τρόπο να επιβιώνει.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντας και τεθνεώτες; Αδιαμφισβήτητα τον αγαπημένο μου συγγραφέα, Αλμπέρ Καμύ, αλλά και τον πάντα επίκαιρο Ουίλιαμ Σαίξπηρ. Θα ήταν μία συναρπαστική συνύπαρξη.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου; «Ο αληθινός σέρνει πίσω του όλες τις καρδιές, δίχως καν να το προσέξει», από το βιβλίο «Οι λέξεις» του Ζαν-Πολ Σαρτρ.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά; «Το πορτρέτο του Ντόριαν Γκρέι» του Οσκαρ Ουάιλντ, το οποίο, αν και εξυψώνει αρχικά το δώρο της ομορφιάς, καταλήγει ένας ύμνος στην ανθρωπιά και στην καλοσύνη, χωρίς τις οποίες ακόμη και η αυταποδεικτική αξία ενός γοητευτικού προσώπου φθείρεται, γερνά, νοσεί.

Ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές; «Ο μύθος του Σισύφου» του Αλμπέρ Καμύ.

Σε τι είδους τοπίο διαδραματίζεται ο «Φτερωτός Κλέφτης»; Ο Φτερωτός Κλέφτης είναι ο κόσμος των παιδιών στον Ουρανό. Τα παιδιά που «φεύγουν» από τη Γη μεταφέρονται εκεί, σε ένα τοπίο ειδικά διαμορφωμένο για εκείνα. Εκεί γίνονται μέλη μιας διαφορετικής συνύπαρξης, μιας αγαστής συνεργασίας, η οποία περιλαμβάνει από παγόνια και πυγολαμπίδες μέχρι τον ίδιο τον Θεό.

Ο Ντάνιελ τι ανακαλύπτει στο μεγάλο αυτό ταξίδι του στο Επέκεινα; Ο Ντάνιελ ξεκινά στον Φτερωτό Κλέφτη ένα μοναδικό ταξίδι γεμάτο διδασκίες και εμπειρίες, έχοντας στο πλάι του έναν πολύτιμο φίλο, τον Θεό. Εκεί ανακαλύπτει την αξία των ζώων, την ανιδιοτέλεια της ψυχής, την αισθητική του έρωτα, τη γοητευτική ευφυΐα της φύσης, ενώ, τέλος, κατακτά και τη σπουδαιότερη αλήθεια: «Δεν είναι η ευτυχία το τέρας, είναι η συμπόνια».

Πόσο δύσκολο ή εύκολο είναι να πρωταγωνιστεί ο Θεός σε ένα βιβλίο; Ο Θεός, παρά τις πολλές εκφράσεις του, αντιπροσωπεύει για εμένα την αλήθεια. Η αλήθεια είναι ξεκούραστη, λυτρωτική, ένα ταξίδι στην καθαρότητα, μια εύκολη, μα όχι πάντα ανώδυνη, παραδοχή.

ΨΗΦΙΑΚΗ BIBΛΙΟΘΗΚΗ

από τη Read LIBRARY

ΛΟΥΚΑΣ ΦΟΥΡΛΑΣ
«23 Χρόνια Δημοσιογράφος.
Η Τηλεόραση όπως την έζησα»
εκδ. Πάργα, σελ. 121

Πρόκειται για ένα αυτοβιογραφικό εγχειρίδιο δημοσιογραφίας από τον πλέον κατάλληλο ίσως άνθρωπο, τη δεδομένη στιγμή, αφού ο ίδιος υπηρέτησε τη δημοσιογραφία 23 χρόνια, ζώντας ραγδαίες αλλαγές και καινοτομίες στον χώρο. Είναι αυτός που πάτησε και στις δύο όθες, σ' αυτήν του δημοσιογράφου αλλά και σ' αυτήν του πολιτικού. Φωτίζει αρχές και κανόνες της δημοσιογραφίας αλλά και μυστικά του επαγγέλματος μέσα πάντα από το δικό του πρίσμα. Η δημοσιογραφία, όπως δηλώνει ο ίδιος, δεν είναι μόνο αυτό που φαίνεται στους δέκτες μας ή διαβάζουμε στις κοσμικές στήλες των περιοδικών, αλλά κάτι άλλο πολύ πιο απαιτητικό και ίσως πιο δύσκολο. Μέσα από τα κεφάλαια του βιβλίου του μας δίνει πληροφορίες για διάφορα γεγονότα όπως τα έζησε ο ίδιος αλλά, και τα μαθήματα που πήρε μέσα απ' αυτά. Γεγονότα όπως οι πορείες των μοτοοικλειτιστών, αποστολή στην εμπόλεμη Βοσνία, αποστολή στην Κούβα, το «κούρεμα» των καταθέσεων, η έκρηξη στο Μαρί, η τραγωδία της Helios. Στιγμές αγωνίας, θλίψης και συγκίνησης για τον ίδιο εν ώρα εργασίας που του έδωσαν γερά μαθήματα διαχείρισης των συναισθημάτων του. Μοιράζεται με τον αναγνώστη όλη του την εμπειρία, από τις αρχές του 1990 μέχρι τις μέρες μας, με απλότητα και αγάπη, δίνοντας ειλικρινή μηνύματα στους νέους που ονειρεύονται να ακολουθήσουν το επάγγελμα του δημοσιογράφου.

Το ηλεκτρονικό βιβλίο διατίθεται δωρεάν από την Read Library. Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα <https://www.read-library.com/> για περισσότερες πληροφορίες για τον συγγραφέα και τα βιβλία του.

Ανδρονίκη Λασηθιωτάκη
lasithiotakisa@sppmedia.com

Ο Φασσιανός «ταξίδεψε» πάλι στη Γαλλία

Η ντιζάιν πλευρά του έργου του στην έκθεση PAD Design and Art, στο περίπτερο της Γκαλερί Στεφανίδου Τσουκαλά

Της απεσταλμένης μας στο ΠΑΡΙΣΙ
ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ

«Ah, c' est Fassianos!». Δεν ξέρω πόσοι και ποιοι Έλληνες καλλιτέχνες είναι ευρέως αναγνωρίσιμοι και αγαπητοί στο εξωτερικό, για τον Αλέκο Φασσιανό, πάντως, στη Γαλλία ισχύουν και τα δύο. Πολλοί επισκέπτες της έκθεσης PAD Design and Art το αποδείκνυαν: στο περίπτερο της Γκαλερί Στεφανίδου Τσουκαλά που ήταν αφιερωμένο στον σπουδαίο ζωγράφο αναγνώριζαν το εικαστικό του ιδίωμα και σταματούσαν για να θαυμάσουν τα έργα του.

Η PAD Design and Art –στην οποία η τέχνη και το ντιζάιν πάνε μαζί– είναι η σημαντικότερη, ίσως, φουάρ για τα αντικείμενα τέχνης και διακόσμησης, τη φωτογραφία και τα κοσμήματα. Ιδρύθηκε το 1998 από τον «ανήσυχο» Γάλλο γκαλερίστα και αντικέρ Πατρίκ Τερέν και πραγματοποιείται κάθε χρόνο, συγκεντρώνοντας το ενδιαφέρον πλήθους συλλεκτών, ντιζάινερ και, φυσικά, φιλότεχνων. Το Παρίσι, το Λονδίνο και το Μονακό φιλοξενούν τις πιο δημοφιλείς «εκδόσεις» της.

Εβδομήντα συμμετοχές

Φέτος, έπειτα από μια διετή παύση λόγω κορωνοϊού, η PAD επέστρεψε δυναμικά στον κήπο του Κεραμεικού (Jardin des Tuileries), ανάμεσα στο Λούβρο και στην πλατεία Κονκόρντ. Οι συμμετοχές έφτασαν τις εβδομήντα – ανάμεσά τους μερικοί από τους πιο επιδραστικούς χώρους τέχνης παγκοσμίως.

Τη χώρα μας εκπροσώπησε για μία ακόμη φορά η Γκαλερί Στεφανίδου Τσουκαλά: με τη Βέ-

Εκθέματα με τα αγαπημένα μοτίβα και χρώματα του Αλέκου Φασσιανού κέντρισαν το ενδιαφέρον των επισκεπτών στην έκθεση PAD του Παρισιού, τη σημαντικότερη, ίσως, φουάρ διεθνώς για αντικείμενα τέχνης και διακόσμησης, φωτογραφία και κοσμήματα.

Επειτα από διετή παύση λόγω κορωνοϊού, η έκθεση επέστρεψε δυναμικά στον κήπο του Κεραμεικού, ανάμεσα στο Λούβρο και στην πλατεία Κονκόρντ.

τα Τσουκαλά, που έχει διανύσει πολλά... χιλιόμετρα στον χώρο της εσωτερικής αρχιτεκτονικής και διακόσμησης με αξιοζήλευτες επιδόσεις, και την κόρη της, Λώρα Τσουκαλά, που χαράζει τη δική της δημιουργική πορεία στο γίγνεσθαι της οικογενειακής επιχείρησης.

Οι δύο γυναίκες της αθηναϊ-

Η PAD ιδρύθηκε το 1998 από τον Γάλλο γκαλερίστα και αντικέρ Πατρίκ Τερέν και πραγματοποιείται κάθε χρόνο, συγκεντρώνοντας το ενδιαφέρον πλήθους συλλεκτών.

κής γκαλερί «συναντώνται» σε πολλά: σέβονται την ιστορία, αναγνωρίζουν όμως και την αξία του να βλέπει κανείς με φρέσκια ματιά την εποχή μας και τις ανάγκες της: επιδιώκουν τον συγκερασμό της παράδοσης με τις σύγχρονες τάσεις: συμφωνούν στην αποφυγή του μιμητισμού και του στείρου κυνηγιού της μόδας.

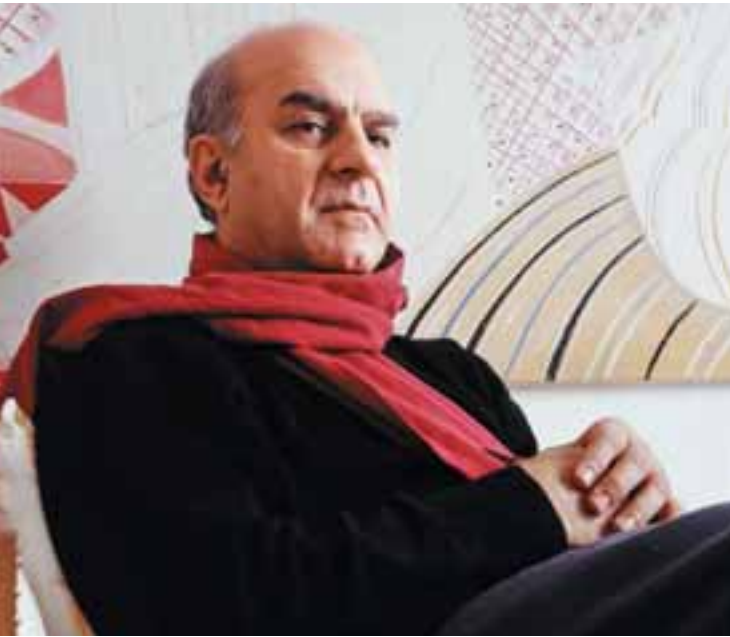
Κεραμικά αντικείμενα και μπρούντζινα γλυπτά του Αλέκου Φασσιανού από τη δεκαετία του 1990 ταξίδεψαν στο Παρίσι, όπου οι επισκέπτες της έκθεσης θαύμασαν το ντιζάιν του έργου του.

Λουί Αραγκόν: Εσύ μας έμαθες έναν καινούργιο τρόπο να αγαπάμε

Ο Αλέκος Φασσιανός βρέθηκε στο Παρίσι το 1960 με υποτροφία της γαλλικής κυβέρνησης, για να σπουδάσει στην περίφημη Ecole des beaux-arts και να μελετήσει λιθογραφία στο ατελιέ του Πιερ Εζέν Κλερέν. Εμεινε σ' ένα μικρό διαμέρισμα πάνω από το εστιατόριο Ροζαλί, αγαπημένο, κάποτε, στέκι του Μοντλιάνι. Γνώρισε σημαντικούς εκπροσώπους της πνευματικής ζωής της Γαλλίας: μεταξύ άλλων τους συγγραφείς και διανοούμενους Μισέλ Ντεόν, Ζακ Λακαριέρ και Ιβ Ναβάρ· τον ζωγράφο Ρενέ Λομπιέ, που τον βοήθησε πολύ στο ξεκίνημά του· τον εκδότη Αντρέ Μπρέν, για τον οποίο φιλοτέχνησε πολλές εκδόσεις τέχνης, περιορισμένων αντιτύπων. Καθώς και τον Λουί Αραγκόν, από τον οποίο έμελλε να πάρει ένα σπουδαίο παράσημο: «Φασσιανέ, εσύ μας έμαθες έναν καινούργιο τρόπο να αγαπάμε», έγραψε ο σπουδαίος ποιητής, μυθιστοριογράφος και

Η Βέτα Τσουκαλά τονίζει στην «Κ» πως ούτε η οικονομική κρίση ούτε η πανδημία, τώρα, έχουν αγγίξει την αγορά της τέχνης.

δημοσιογράφος. Συνάντησε, όμως, και Έλληνες: τους ζωγράφους Βασίλη Σπεράντζα –που έμεινε φίλος του καθ' όλη τη διάρκεια της διαμονής του στη Γαλλία– και Νίκο Στεφάνου, με τον οποίο αργότερα δημιούργησαν το ατελιέ τους στην Καλλιθέα. Το 1966 παρουσίασε για πρώτη φορά έργα του στην Galerie 2+3. Η επιτυχία αυτής της έκθεσης αποτέλεσε την εκκίνηση μιας λαμπρής καριέρας. Όταν επέστρεψε στην πατρίδα νοσταλγούσε την ελευθερία που απολάμβανε στο Παρίσι. «Εκεί μπορούσες να

Όταν επέστρεψε στην Ελλάδα, ο Αλέκος Φασσιανός νοσταλγούσε την ελευθερία που απολάμβανε στο Παρίσι. «Εκεί μπορούσες να εκφράζεσαι όπως θέλεις και να λες ό,τι θέλεις», έλεγε συχνά.

εκφράζεσαι όπως θέλεις και να λες ό,τι θέλεις», έλεγε συχνά.

Η γνωριμία της Βέτας Τσουκαλά με τον Αλέκο Φασσιανό μετρούσε τουλάχιστον τρεις δεκαετίες. Δεν ήταν απλώς συνεργάτες, τους συνέδεε και βαθιά φιλία. «Ήταν ιδιαίτερα επικοινωνιακός και εξωστρεφής με τους ανθρώπους του στεντού του περιβάλλοντος, αλλά ταυτόχρονα και εσωστρεφής: του άρεσε να ακούει τους άλλους – πόσο μεγάλο προτέρημα αυτό στ' αλήθεια», σχολιάζει η ίδια. Από παιδί τον γνώριζε και η κόρη της. «Ήταν πανέξυπνος, ήρεμος και γινόταν το επίκεντρο της παρέας με το εκπληκτικό χιούμορ του, το οποίο, όμως, φανέρωνε μόνο στους εσωτερους κύκλους των συναναστροφών του», προσθέτει η Λώρα Στεφανίδου.

Η συζήτηση έρχεται στο διηνές χρηματιστήριο της τέχνης. «Ούτε η οικονομική κρίση της περασμένης δεκαετίας ούτε η παν-

δημία, τώρα, έχουν αγγίξει την αγορά της τέχνης. Υπάρχει εμπορική κινητικότητα και δυναμική», μου λένε. «Η διττή αξία των έργων τέχνης –καλλιτεχνική αλλά και εμπορική– εξακολουθεί να αναγνωρίζεται από όσους μπορούν να επενδύσουν σε αυτά». Πριν αποχαιρετιστούμε, τις ρωτώ πώς κρατούν τις ισορροπίες ανάμεσα στους ρόλους της μητέρας και της κόρης αλλά και δύο συνεργατών σε μια τόσο απαιτητική δουλειά. «Με σεβασμό και αγάπη, και αφήνοντας χώρο η μία στην άλλη», εξηγεί η Βέτα. Η Λώρα συμφωνεί: «Η μητέρα μου με έκανε να αγαπήσω τον χώρο της τέχνης και του ντιζάιν χωρίς να με πιέσει, αφήνοντάς με να παίρνω πρωτοβουλίες. Ήταν το "πανεπιστήμιό" μου. Μακάρι να της μοιάσω στο πιο σημαντικό: την ισορροπία που καταφέρνει να κρατάει ανάμεσα στην προσωπική και στην επαγγελματική της ζωή».

BIBΛIO

Ελληνικός εθνικισμός και Μεγάλη Ιδέα

Εμπεριστατωμένη μελέτη του διεθνώς καταξιωμένου καθηγητή Ιωάννη Μάζη για τον Αθανάσιο Σουλιώτη-Νικολαΐδη

JOHN ATHANASIOS MAZIS
Athanasios Souliotis-Nikolaïdis
and Greek Irredentism: a Life
in the Shadows
εκδ. Lexington Books, 2022, σελ. 208

Του **ΕΥΑΝΘΗ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ***

Ο **Ιωάννης Μάζης**, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Hamline στη Μινεσότα, έχει ήδη στο ενεργητικό του μια βιογραφία για τον Ιωάνη Δραγούμη. Τώρα, παρουσιάζει ένα αντίστοιχο έργο για τον άλλο εκπρόσωπο μιας ιδιόρρυθμης τάσης της ελληνικής εθνικής ιδέας των αρχών του 20ού αιώνα, τον Αθανάσιο Σουλιώτη-Νικολαΐδη – ιδιόρρυθμης υπό την έννοια ότι η αναζήτησή του οδήγησε και αυτόν όχι στην κλασική πρόταση της εδαφικής επέκτασης του μικρού ελληνικού έθνους-κράτους, αλλά στην ιδέα του μεγάλου, πολυεθνικού ανατολικού κράτους με τους Έλληνες ως βασική του ελίτ.

Σε αντίθεση όμως με τον Δραγούμη, παιδί της ελίτ με μεγάλη παρουσία στον δημόσιο χώρο (άλλωστε και ο θάνατός του είχε το στοιχείο μιας επώδυνης δημόσιας υπόθεσης), ο Μάζης εξετάζει τον Σουλιώτη-Νικολαΐδη ως μια παρουσία πολύ πιο χαμηλών τόνων, μια «ζωή στις σκιές». Ήδη στην εισαγωγή ο συγγραφέας τονίζει ότι ενώ το μεγαλύτερο μέρος της δράσης του Σουλιώτη-Νικολαΐδη έγινε σε συνθήκες μυστικότητας, η επιρροή του ήταν μεγαλύτερη

από αυτήν άλλων εκπροσώπων του ελληνικού εθνικισμού, ενώ οι αναζητήσεις του συνδέονταν με τα συναφή ιδεολογικά ρεύματα της Ευρώπης στην εποχή του. Αλλωστε, η διάδραση των πολιτικών και κοινωνικών ιδεών με την πράξη σε εκείνη την πολύ πυκνή σε εξελίξεις εποχή, καθώς και ο ρόλος των προσώπων ως φορέων ιδεών και ως δρώντων πάντοτε γοητεύει τον Μάζη.

Βασισμένο σε στέρεα αρχειακή έρευνα, πρωτίστως στο αρχείο του Σουλιώτη-Νικολαΐδη που φυλάσσεται στην Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα, το βιβλίο παρουσιάζει σε ένα διεθνές κοινό τους προσανατολισμούς, τα δι-

Σε αντίθεση με τον Δραγούμη, ο συγγραφέας εξετάζει τον Σουλιώτη-Νικολαΐδη ως μια παρουσία πολύ πιο χαμηλών τόνων, μια «ζωή στις σκιές».

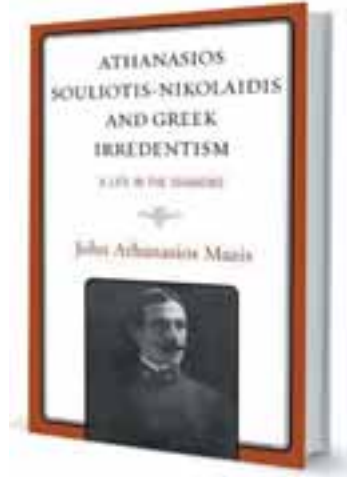
λήμματα, ίσως και τα όρια του ελληνικού εθνικισμού στην εποχή της Μεγάλης Ιδέας, ενώ περιλαμβάνει και μια επισκόπηση της πορείας του – μια τολμηρή και θαρραλέα ματιά στις απαρχές του. Εξετάζεται η δράση του Σουλιώτη-Νικολαΐδη στη Μακεδονία (εναντίον των Βουλγάρων) και στην Κωνσταντινούπολη,

Γυναίκες πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία κεντούν με βελονάκι μπροστά στον Ναό του Ηφαιστού στο Θησείο, το 1922.

όπου τονίζεται η συμβολή του στη συγκρότηση μιας ελληνο-βουλγαρικής συνεννόησης στη νέα Οθωμανική Αυτοκρατορία που ελπίζονταν ότι θα προέκυπτε μετά την επανάσταση των Νεοτούρκων. Αυτή η εποχή –τονίζει ο Μάζης– δηλαδή τα χρόνια της μυστικής δράσης του, ήταν και η «χρυσή εποχή» του, όταν

μόρεσε να έχει μια καταλυτική επίδραση επί των εξελίξεων. Κατόπιν εξετάζεται η δράση του στους Βαλκανικούς Πολέμους, ο ρόλος του στην κατάληψη της Θεσσαλονίκης και στον δημόσιο βίο έως το 1935, ως μέλος της αντιβενιζελικής συμμαχίας. Αν και ο συγγραφέας, αντιμετωπίζει τον Σουλιώτη-Νικολαΐ-

Το βιβλίο πραγματεύεται τις αντι-συμβατικές ιδέες και την ανορθόδοξη δράση του Σουλιώτη-Νικολαΐδη.

δη ως έναν δρώντα της πράξης παρά ως διανοούμενο, του αποδίδει ρόλο ίσο με του Δραγούμη στη δημιουργία της ιδέας του Ανατολικού Κράτους. Και αυτή με τη σειρά της, παρουσιάζεται με σεβασμό. Προέκυψε από την κατανόηση της αδυναμίας του ελληνισμού να δρομολογήσει αυτόνομα τις εξελίξεις στην ευρύτερη περιοχή, όσο και εάν ήταν, ταυτόχρονα, η εκδήλωση της ανομολόγητης ταλάντευσης μεταξύ Δύσης και Ανατολής και της απεγνωσμένης προσπάθειας να βρεθεί μια διεργασία που να διατηρεί τον ελληνισμό σε μια τέτοια κεντρική θέση. Δεν είναι, όμως, τυχαίο το γεγονός ότι οι δύο δημιουργοί της ιδέας αυτής (Δραγούμης και Σουλιώτης-Νικολαΐδης) που απέκλινε

από τη συμβατική σύλληψη του έθνους-κράτους, βρέθηκαν στο τέλος να συγκρούονται με τον Ελευθέριο Βενιζέλο και εντάχθηκαν στον αντιβενιζελισμό.

Το βιβλίο μιλάει για τις ιδέες και τις πράξεις του Σουλιώτη-Νικολαΐδη, πράξεις που αφορούν ανορθόδοξη δράση, ιδέες που ήταν, σε μεγάλο βαθμό, αντι-συμβατικές. Στο εμπνευσμένο και μεθοδολογικά φωτισμένο καταληκτικό κεφάλαιο, ο συγγραφέας τονίζει ότι σήμερα δεν πρέπει να έχουμε το άγχος να λάβουμε θέση επί αυτών: πρέπει όμως να έχουμε τη νηφαλιότητα και τη δύναμη του πνεύματος να αποτιμήσουμε συλλήψεις που ίσως να ήταν προορισμένες, από την ίδια την αμείλικτη ιστορική εξέλιξη, να μείνουν ανολοκλήρωτες, αλλά δεν παύουν να έχουν μια άμεση συνάφεια με τα επώδυνα διλήμματα εκείνης της σκληρής εποχής. Είναι πολύ σημαντικό το ότι μια τέτοια συζήτηση γίνεται σε ένα βιβλίο που εκδίδεται από έναν διεθνή εκδοτικό οίκο, γραμμένο από έναν σημαντικό επιστήμονα που έχει συνολική επιστήμη της εποχής και των διεργασιών, όχι μόνον σε ελληνικό αλλά και σε ευρύτερο ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

* Ο κ. Ευάνθης Χατζηβασιλείου είναι καθηγητής στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, γενικός γραμματέας του Ιδρύματος της Βουλής για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία.

14-19 Ιουλίου

RODON HOTEL ΑΓΡΟΣ

Έχοντας ως απόλυτη προτεραιότητα την υγεία όλων μας, σας διαβεβαιώνουμε ότι τηρούμε όλα τα απαραίτητα μέτρα προστασίας, για covid-19.

Δικαίωμα συμμετοχής έχουν παιδιά ηλικίας 10-14 χρόνων

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ | ΜΕ ΕΝΕΡΓΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ ΚΡΙΣΤΗΣ

το καλύτερό μας!

#ToKaliteroStiDiatrofiMas

M.S.Jacovides

VITABIOTICS

SCIENCE OF HEALTHY LIVING

ENAC

Αγρός

στη 12399

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΔΙΑΙΤΟΛΟΓΩΝ & ΔΙΑΡΤΟΦΟΛΟΓΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

24SPORTS

Νικολέτα Μιχαηλίδου, MSc, RD, CSSD, Κλινική και Αθλητική Διαιτολόγος / Διατροφολόγος

Υπεύθυνη Healthy Lifestyle Camp, Τηλ: 99515526, Email: healthylifestylecamp@gmail.com

www.healthylifestylecamp.com

Για τον άνθρωπο και τον γοργισμό

30 χρόνια

ΚΑΝΑΛΙ ΕΞ

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

www.kanali6.com.cy info@kanali6.com.cy 25 820500

Υπάρχουν ακόμα, «κάπου εκεί έξω», παλιές επιγραφές που κρύβονται πίσω από αδιάφορες και ακαλαίσθητες, νεότερες ή ξεχασμένες για πάντα σε υπόγεια, αποθήκες και πατάρια.

Η «ψυχή» της λαϊκής επιγραφής

Μια παλιά, σπάνια έκδοση συγκεντρώνει τον πλούτο της τέχνης που μεσουράνησε στους δρόμους της Ελλάδας τού χθες

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΪΣΚΟΥ

Ο μεγάλος μας ζωγράφος Γιώργος Βακιρτζής, αυτός ο γίγαντας της γιγαντοαφίσας του κινηματογράφου, καταπάστηκε με πάθος στις αρχές του '70 με μια φιλόδοξη, πανελλαδική αποστολή εύρεσης και καταγραφής της εγχώριας λαϊκής επιγραφής. Εχοντας στο πλάι του τους Κώστα Τζιμούλη και Παναγιώτη Γράββαλο, ταξίδεψαν μαζί για επτά χρόνια σε καιρούς δύσκολους, επί δικτατορίας, καταφέροντας να αποτυπώσουν σε διαφάνειες περίπου 2.500 θέματα. Η Παπαστράτος ΑΒΕΣ, με την υποστήριξη της Ντόρης Παπαστράτου και του τότε διευθύνοντος συμβούλου Τάσου Αβέρωφ, εξέδωσε έναν πολυτελή τόμο όπου παρουσιάστηκαν 400 από αυτές.

Η πρώτη έκδοση κυκλοφόρησε το 1974 και ήταν τόσο επιτυχημένη που ξανατυπώθηκε το 1980. Μέσα της ο Βακιρτζής συμπληρώνει τις απολαυστικές εικόνες με πολύτιμες σκέψεις και παρατηρήσεις αλλά και «ημερολόγια» των αναζητήσεων του ίδιου και της ομάδας του, από άκρη σε άκρη στη χώρα. Μυτιληνιός από Μικρασιότες γονείς, αναφέρει κάπου την εμπειρία του, ως παιδί, δίπλα στον συντοπίτη του λαϊκό ζωγράφο Θεόφιλο. Τον θυμάται να ζωγραφίζει κάποιες εσωτερικές τοιχογραφίες στην ταβέρνα του πατέρα του, καθώς και την επιγραφή της. «Ετούτον εδώ τον μπάρμπα τον θυμάμαι. Όλοι τον ξέρουμε τώρα πια. Πολλά έκανε στη ζωή του και πολλά τον παίνεσαν μετά τον θάνατο του, όπως τούπρεπε», γράφει. «Θυμάμαι ακόμα τις σκόνες, τη ζάχαρη, το γάλα και το νερό», λέει, αναφερόμενος στα ταπεινά, αυτοσχέδια υλικά ζωγραφικής του μεγάλου καλλιτέχνη.

Η έκδοση είναι ένας θησαυρός λαϊκής τέχνης, ένα έντυπο μουσείο 400 σελίδων, πλήρες εξαιρετικών ευρημάτων. Οι επιγραφές που παρουσιάζει δεν υπάρχουν πια – χάθηκαν μαζί με τα χρόνια και την απαξίωση όλων των «παλιών», λαϊκών πραγμάτων. «Για πολλές δεκαετίες μετά την απελευθέρωση του '21 μας είχαν μάθει να θαυμάζουμε μόνο ό,τι είχε σχέση με τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό και με τα εξελιγμένα κράτη της Δυτικής Ευρώπης», γράφει στην εισαγωγή της η Ντόρη Παπαστράτου. «Διψασμένοι για πρόοδο όπως είμαστε μετά από μια μακροχρόνια δουλεία, περιφρονήσαμε τις ρίζες μας τις αληθινές και προσπαθήσαμε να χτίσουμε τη νέα Ελλάδα με τα μάτια μας προσπωμένα από τη μια μεριά στον Περικλή και

Τα 5.000 κομμάτια στα οποία τυπώθηκε «Η Λαϊκή Επιγραφή στην Ελλάδα» το '74 και τα άλλα 3.000 της επανέκδοσης του 1980 είναι πια περιζήτητα, ακριβά και δυσεύρετα στα παλαιοβιβλιοπωλεία και στις δημοπρασίες.

Μια τελευταία ράτσα επιγραφοποιών είναι αυτοί που ακόμα επιμελούνται, με παχείς μαρκαδόρους με ασύμμετρη μύτη, τις ταμπέλες στις λαϊκές αγορές.

από την άλλη στην Εσπερία», συμπληρώνει.

Η φετιχοποίηση του «παλιού» κατά τα τελευταία χρόνια είχε ως αποτέλεσμα μια κάποια αναβίωση αυτής της τέχνης. Ενδεικτικό είναι πως στο Ηνωμένο Βασίλειο αυτή τη στιγμή υπάρχουν περίπου 300 επαγγελματίες επιγραφοποιοί. Ο χώρος τους είχε σχεδόν εξαφανιστεί μετά τη δεκαετία του '80 και την επικράτηση των τυπογραφικών στοιχείων που φτιάχνονταν με αυτοκόλλητα βινυλίου, αλλά και τη μετέπειτα επικράτηση των ψηφιακών μέσων σχεδιασμού και κατασκευής. Ακόμα κι έτσι όμως, η αυθεντικότητα, η μαζικότητα και η κοινωνική και επικοινωνιακή σημασία και σημειολογία των έργων που απολαμβάνουμε στο βιβλίο των Βακιρτζή - Γράββαλου - Τζιμούλη, δυστυχώς, δεν θα επιστρέψει.

Ο δάσκαλος-καλλιτέχνης

Σήμερα συναντάμε τα τελευταία της ψήγματα σε μεμονωμένες, ιδιότυπες περιπτώσεις. Μια τελευταία ράτσα επιγραφοποιών είναι αυτοί που ακόμα επιμελούνται, με παχείς μαρκαδόρους με ασύμμετρη μύτη, τις ταμπέλες στις λαϊκές αγορές: στις λαχαναγορές, στις ιχθυόσκαλες, στις δημοτικές ή υπαίθριες αγορές των συνοικιών. Δεν είναι απίθανο, σε κάποιο συνοικιακό ή επαρχι-

«Τα γράμματα είναι πράγματα, και όχι εικόνες πραγμάτων», είχε πει ο μεγάλος Άγγλος γλύπτης και τυπογράφος Ερικ Γκίλ. Αυτό φανερώνεται και στις επιγραφές Ελλήνων καλλιγράφων.

ακό σούπερ μάρκετ ή μπακάλικο, να πετούχουμε μια ενδιαφέρουσα προσέγγιση στην αναγραφή της τιμής ενός δοχείου με ελιές ή ενός κεφαλιού τυρι.

Υπάρχει και η μοναδική περίπτωση ενός δασκάλου-καλλιτέχνη στην Κάλυμνο, του Γιάννη Χειλά, που σχεδιάζει με μεαστρία τα «γράμματα» στα σφουγγαράδικα καΐκια. Κάνει αυτή τη δουλειά 65 συναπτά έτη τώρα. Η τέχνη του είναι ναυτική και, ως τέτοια, έχει τη δική της ιδιαίτερη επικοινωνιακή και ψυχολογική διάστα-

ση. Όπως είχε πει κάποτε ο ίδιος: «...Μεγάλη η χαρά του καπετάνιου και των πληρωμάτων σαν τα «γράμματα» ήταν ωραία και φανταχτερά. Συμπληρώναν την ομορφιά του σκάφους (...) πίστευαν ότι το καΐκι τους έπαιρνε δύναμη για να παλέψει με τα κύματα και τα ξωτικά του πελάγους».

Αλλά ακόμα και οι Ρομά που πουλάνε καρπούζια στην άκρη του δρόμου μπορεί να έχουν φιλοτεχνήσει πάνω σε ένα κομμάτι από φθηνό χαρτί μια σειρά από τυπογραφικά στοιχεία με τρόπο

συγκινητικό. «Τα γράμματα είναι πράγματα, και όχι εικόνες πραγμάτων», είχε πει ο μεγάλος Άγγλος γλύπτης και τυπογράφος Ερικ Γκίλ. Αυτό φανερώνεται και στα λόγια του Καλύμνιου καλλιγράφου: «Τα «γράμματα» χαράσσονταν», αναφέρει, «με μια προσήλωσή, μια αυτοσυγκέντρωση, που φύλλο δεν έπρεπε να κουνηθεί. Αυτό όμως δεν το σεβόντουσαν οι περίεργοι θαυμαστές, άνθρωποι του σιναιφιού, που όχι μόνο άφηναν τις δουλειές στα καΐκια τους και χάζευαν τον δεξιοτέχνη σύντροφό τους, αλλά σχολίαζαν κιόλας: «Ρε, το γου (Γ) ήκαμēs το κατσουνωτό». Κι άλλος: «Τράβα πσο κάτω τη νουρά του ρου (Ρ). Κωλοβό μου φαίνεται!»».

Η ίδια κοντινή σχέση με τα

«Μεγάλη η χαρά των πληρωμάτων σαν τα «γράμματα» ήταν ωραία και φανταχτερά (...) πίστευαν ότι το καΐκι τους έπαιρνε δύναμεις για να παλέψει με τα κύματα».

«γράμματα» είναι διάχυτη και στο βιβλίο του Βακιρτζή. Αλλωστε, προς το τέλος της έκδοσης βρίσκουμε ένα πολύτιμο τετρασέλιδο, όπου ο Κώστας Τζιμούλης, υπό την εποπτεία του Δασκάλου, παρουσιάζει μια αποδελτιώση των βασικών τύπων γραμμάτων καθώς και τις βασικές χαράξεις που χρησιμοποιούν οι επιγραφοποιοί. Τη μοναδική αξία αυτού του τετρασέλιδου αναγνώρισε το σημαντικό γερμανικό περιοδικό γραφιστικής Novum, που σε τεύχος του τον Ιούλιο του '77 τη συμπεριέλαβε ως αυτόνομη, δεκασέλιδη μελέτη. Το τεύχος αυτό είχε εξώφυλλο φιλοτεχνημένο από τον Βακιρτζή, με φωτογραφία από επιγραφή αυτοσχεδίασματος που είχε φωτογραφίσει ο Τζιμούλης.

Τα 5.000 κομμάτια στα οποία τυπώθηκε «Η Λαϊκή Επιγραφή στην Ελλάδα» το '74 και τα άλλα 3.000 της επανέκδοσης του 1980 είναι πια περιζήτητα, ακριβά και δυσεύρετα στα παλαιοβιβλιοπωλεία και στις δημοπρασίες. Το καθένα τους είναι ένα χαμένο και πολύτιμο ιερό δισκοπότηρο της λαϊκής γραφιστικής μας. Είναι κιβωτοί που σάλπαρναν κι έφυγαν, φέροντας μέσα τους έναν ολόκληρο παλιό κόσμο και μια προσέγγιση στη ζωή και στα πράγματα που χάθηκε παντοτινά. Η κιβωτός όμως δεν πήρε τα πάντα μαζί της. Στα αρχεία

των συντελεστών της έκδοσης υπάρχουν κι άλλες διαφάνειες που «περιμένουν την αξιοποίησή τους από ενδιαφερόμενους φορείς», όπως μας λέει ο Κώστας Τζιμούλης – ο μόνος εκ των τριών δημιουργών που είναι ακόμα εν ζωή. Εκεί πατήσκει πια τα 80 του, αλλά διαθέτει, ως φαίνεται, ενθουσιασμό ανθρώπου που έχει τα μισά του χρόνια.

Τι θησαυροί είναι αυτοί που κρύβονται στα αρχεία αυτά, και άραγε θα τους δούμε ποτέ; Ενα πράγμα είναι σίγουρο, και είναι συναρπαστικό: τη στιγμή που γράφεται αυτό το κείμενο υπάρχουν ακόμα, «κάπου εκεί έξω», παλιές επιγραφές που κρύβονται πίσω από αδιάφορες και ακαλαίσθητες νεότερες ή ξεχασμένες για πάντα σε υπόγεια, αποθήκες και πατάρια. Συχνά κιόλας, απλώς πετούνται στα σκουπίδια, αφήνονται στην άκρη του δρόμου. Ίσως πολλοί τις προσπερνούν – άλλωστε έχουν θέματα συνηθισμένα, εφήμερα, καθημερινά. Στα διάκενα ανάμεσα στα γράμματά τους, όμως, αναπνέει η ζωή του δημιουργού τους, η λαχτάρα να πετύχει το επιθυμητό αποτέλεσμα με μέσα απλά και πενιχρά, αλλά και, όπως κάπου είχαν γράψει οι Τσαρλς και Ρέι Ιμς, «η ασυνήθιστη γοητεία των συνηθισμένων πραγμάτων».

Η «Μάντρα Αποστολάκη»

Ο Βακιρτζής κλείνει την έκδοση μιλώντας με αγάπη για τη «Μάντρα Αποστολάκη», μια υπαίθρια αγορά οικοδομικών υλικών κάπου στην οδό Βουλιαγμένης, «προς την Αθήνα και δεξιά και στα 1971», όπως λέει με τη χαρακτηριστική γραφή του. Είναι μια μάντρα γεμάτη αυτοσχέδια σήματα, ναΐφ επιγραφές, μηνύματα προς τον πιθανό πελάτη: «ένα πολύχρωμο «Καλές Τιμές» που πασχίζει τόσο να γοντεύσει τον περαστικό, ένας τσίγκος κομμένος σε σχήμα καρδιάς που γράφει πάνω του «εδώ» και φέρει την εικόνα ενός χεριού που λέει «στοπ» και ενός καρτοσιού οικοδομής. Ο μεγάλος δάσκαλος γράφει σπαρακτικά: «(...) Ένας κόσμος ασήμαντος, ευτελής, και ταυτόχρονα σημαντικός. Ένας κόσμος περιφρονήματος, άχρηστος και ταυτόχρονα γοητευτικός βρίσκει εδώ την τύχη του περιμενόμενου τύχης. Γίνεται κατά την αντοχή του, μια αρχιτεκτονική σύγχρονης γλυπτικής. Ενα τραγούδι. Τέχνη (...) Επιπλέον, και το σπουδαιότερο στην προκειμένη περίπτωση, είναι το γεγονός ότι το έργο αυτό, φύσει πραγματικό, γίνεται ουσία και θέα φανταστικό. Κι αυτό ονομάζεται σε όλες τις γλώσσες του κόσμου, ποίηση».

Στα διάκενα ανάμεσα στα γράμματα των επιγραφών αναπνέει η ζωή του δημιουργού τους, η λαχτάρα να πετύχει το επιθυμητό αποτέλεσμα με μέσα απλά και πενιχρά.

ΜΑΪΟΣ 2022

γαστρονόμος

Η ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ ΧΩΡΙΣ ΜΥΣΤΙΚΑ

ΤΩΡΑ ΚΑΙ ONLINE
WWW.GASTRONOMOS.COM.CY

Ξυπνήστε, φτιάξαμε pancakes!

ΜΕ ΣΟΚΟΛΑΤΑ, ΜΕ ΜΠΑΝΑΝΕΣ, ΜΕΛΙ
ΚΑΙ ΚΑΝΕΛΑ, ΜΕ ΤΥΡΙ ΚΡΕΜΑ, ΜΕ
ΜΑΡΕΓΚΑ Ή ΜΕ ΜΠΛΟΥΜΠΕΡΙΣ.
ΣΥΝΤΑΓΕΣ ΓΙΑ ΟΛΑ ΤΑ ΓΟΥΣΤΑ
+

ΜΟΣΧΑΡΙΣΙΑ ΚΕΦΤΕΔΑΚΙΑ, ΦΑΒΑ
ΜΕ ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΜΥΓΔΑΛΑ,
ΜΑΥΡΟΜΑΤΙΚΑ ΜΕ ΣΠΑΝΑΚΙ,
ΜΥΡΩΔΑΤΗ ΦΑΚΟΣΑΛΑΤΑ

ΚΥΡΙΑΚΗ **15/05** ΜΕ ΤΗΝ Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ